

Nejvyšší soud

SBÍRKA soudních rozhodnutí a stanovisek

Ročník: LXXVII

5
2025

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu je jediným pramenem, který obsahuje výlučně judikaturu vycházející z kolektivní procedury upravené zákonem, jejím vydavatelem je Nejvyšší soud. Výběr rozhodnutí provádějí a o zařazování rozhodují kolegia Nejvyššího soudu.

Před projednáním jednotlivých vybraných rozhodnutí jsou tyto judikáty zasílány na připomínková místa. Rozhodnutí publikovaná v této Sbírce nepředstavují názor jednotlivce, ale jsou výsledkem kolektivního projednání a kolektivního názoru o vhodnosti zveřejnění řešení nového nebo dosud neřešeného problému.

Redakční rada:

Předseda: JUDr. Petr Angyalossy, Ph.D.
Místopředseda: JUDr. Petr Šuk
Členové: JUDr. Antonín Draštík, JUDr. Roman Fiala, JUDr. František Púry, Ph.D.,
JUDr. Radek Doležel, JUDr. Vladimír Veselý, JUDr. Martina Vršanská,
Mgr. Zdeněk Sajdl, Mgr. Aleš Pavel, Mgr. Michal Ježek

Adresa redakce:

Nejvyšší soud, Burešova 20, 657 37 Brno
tel.: +420 541 593 111, fax: +420 541 213 493
e-mail: sbirka@nsoud.cz

Ročník LXXVII

Číslo 5/2025 vychází 11. 6. 2025

Připomínková místa:

Nejvyšší správní soud, Vrchní soud v Praze, Vrchní soud v Olomouci, Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo vnitra, Česká advokátní komora, Právnická fakulta Univerzity Karlovy, Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Právnická fakulta Palackého univerzity, Právnická fakulta Západočeské univerzity, Ústav státu a práva Akademie věd ČR, Krajský soud v Ústí nad Labem, Krajský soud v Hradci Králové, Krajský soud v Plzni, Krajský soud v Brně, Krajský soud v Ostravě, Krajský soud v Českých Budějovicích, Krajský soud v Praze, Městský soud v Praze, Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Nejvyšší státní zastupitelství

Vzor citace rozhodnutí uveřejněných ve Sbírce:

- stanovisko pléna Nejvyššího soudu ze dne 5. 1. 2017, sp. zn. Plsn 1/2015 (uveřejněné pod č. 1/2017 Sb. rozh. st.);
 - rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2012, sp. zn. 29 Cdo 300/2010 (uveřejněný pod č. 32/2013 Sb. rozh. obč.);
- nebo
- rozsudek Nejvyššího soudu uveřejněný pod č. 99/1995 Sb. rozh. tr.

Vzor citace rozhodnutí neuveřejněných ve Sbírce:

- usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 4. 2012, sp. zn. 3 Tdo 225/2012

Rozhodnutí uveřejněná ve Sbírce jsou redakčně zpracovávána.

OBSAH

ROZHODNUTÍ VE VĚCECH TRESTNÍCH.....	5
č. 21	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 6. 2024, sp. zn. 5 Tdo 455/2024	6
č. 22	
Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 7. 2024, sp. zn. 5 Tz 17/2024	29
č. 23	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 9. 2024, sp. zn. 7 Tdo 603/2024	50
č. 24	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 10. 2024, sp. zn. 4 Tz 43/2024.....	64
č. 25	
Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 16. 1. 2024, sp. zn. 1 Ntd 1/2024	71
č. 26	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 4. 2024, sp. zn. 5 Tdo 312/2024	74
ROZHODNUTÍ VE VĚCECH OBČANSKOPRÁVNÍCH, OBCHODNÍCH A SPRÁVNÍCH	84
č. 31	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 2. 2024, sp. zn. 21 Cdo 3246/2023.....	85
č. 32	
Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. 8. 2024, sen. zn. 20 ICdo 204/2023	93
č. 33	
Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 7. 2024, sp. zn. 30 Cdo 1638/2023	97
č. 34	
Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 7. 2024, sp. zn. 25 Cdo 2393/2023	106
č. 35	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 8. 2024, sp. zn. 27 Cdo 1120/2023.....	113
č. 36	
Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2023, sp. zn. 33 Cdo 347/2023	118
č. 37	
Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 8. 2024, sp. zn. 29 Cdo 2073/2022.....	126

ROZHODNUTÍ VE VĚCECH TRESTNÍCH

č. 21

Úřední osoba může spáchat přečin zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 tr. zákoníku v příslušné alternativě i při dispozici s veřejným majetkem, uplatňuje-li tím pravomoc při rozhodování o změně poměrů veřejného majetku, tedy při rozhodování, zda učinit dispozici, s jakými parametry apod. Při realizaci již učiněného takového rozhodnutí, např. při podpisu smlouvy, úřední osoba obvykle žádnou pravomoc nevykonává, a proto svoji pravomoc zneužít nemůže. Při neúčelném nebo nehospodárném nakládání s veřejným majetkem ve fázi realizace rozhodnutí se však za splnění dalších podmínek může jednat osoba dopustit trestného činu porušení povinnosti při správě cizího majetku podle § 220 tr. zákoníku.

č. 21

Zneužití pravomoci úřední osoby, Porušení povinnosti při správě cizího majetku

§ 329 odst. 1, § 220 tr. zákoníku

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 6. 2024, sp. zn. [5 Tdo 455/2024](#), ECLI:CZ:NS:2024:5.TDO.455.2024.1

Nejvyšší soud z podnětu dovolání obviněného C. V. podaného proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 18. 10. 2022, sp. zn. 5 To 425/2021, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu v Ostravě pod sp. zn. 74 T 31/2019, podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 18. 10. 2022, sp. zn. 5 To 425/2021, podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil také všechna další rozhodnutí obsahově navazující na zrušený rozsudek, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo jeho zrušením, pozbyla podkladu a podle § 265l odst. 1 tr. ř. Krajskému soudu v Ostravě přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

I.

Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Okresního soudu v Ostravě ze dne 16. 4. 2021, sp. zn. 74 T 31/2019, byl obviněný C. V. uznán vinným zločinem zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. f) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „tr. zákoník“), a přečinem porušení povinnosti při správě cizího majetku podle § 220 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zákoníku. Za to mu byl podle § 329 odst. 2 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku uložen úhrnný trest odnětí svobody v trvání 3 let, jehož výkon byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 5 let. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byla obviněnému uložena povinnost nahradit poškozené Obci XY škodu ve výši 2 764 861 Kč. Se zbytkem svého nároku na náhradu škody byla tato poškozená podle § 229 odst. 2 tr. ř. odkázána na řízení ve věcech občanskoprávních.

2. Proti rozsudku soudu prvního stupně podali odvolání obviněný C. V. a poškozená Obec XY. O těchto odvoláních rozhodl Krajský soud v Ostravě jako soud odvolací rozsudkem ze dne 18. 10. 2022, sp. zn. 5 To 425/2021, tak, že z podnětu odvolání obviněného podle § 258 odst. 1

písm. b), e) tr. ř. napadený rozsudek soudu prvního stupně v celém rozsahu zrušil a podle § 259 odst. 3 tr. ř. sám rozhodl tak, že obviněného C. V. uznal vinným zločinem zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. f) tr. zákoníku a přečinem porušení povinnosti při správě cizího majetku podle § 220 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zákoníku. Za to obviněnému podle § 329 odst. 2 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku uložil úhrnný trest odnětí svobody v trvání 3 let, jehož výkon byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 3 let. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byla obviněnému uložena povinnost nahradit poškozené Obci XY škodu ve výši 2 764 861 Kč. Se zbytkem nároku na náhradu škody byla poškozená podle § 229 odst. 2 tr. ř. odkázána na řízení ve věcech občanskoprávních. Podle § 256 tr. ř. odvolací soud zamítl odvolání poškozené Obce XY.

3. Podle rozsudku odvolacího soudu se obviněný uvedeného skutku měl dopustit ve stručnosti tím, že obviněný ve funkci starosty obce XY v rámci realizace projektu „Objekt občanské vybavenosti obce XY“, pro jehož financování byly získány u Krajského úřadu Moravskoslezského kraje dotační prostředky z rozpočtu Moravskoslezského kraje ve výši 9 000 000 Kč, přičemž první část měla být využita na provedení demolice původní hasičské zbrojnice podle smlouvy o dílo uzavřené dne 23. 9. 2016 s obchodní společností S. S., a. s. (dále i jen „zhotovitel“), za smluvní cenu 2 764 860,65 Kč, vědomě v rozporu s povinností jednat v souladu s ustanovením § 38 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o obcích“), podle něhož majetek obce musí být využíván účelně a hospodárně v souladu s jejími zájmy a úkoly vyplývajícími ze zákona vymezené působnosti a obec je povinna pečovat o zachování a rozvoj svého majetku, umožnil nabytí neoprávněného prospěchu zhotoviteli, s vědomím, že tím poruší podmínky pro čerpání dotačních prostředků, neboť poté, co obchodní společnost S. S., a. s., vystavila dne 20. 10. 2016 fakturu č. 331160036 obsahující nepravdivé vyčíslení nákladů demolice stávající hasičské zbrojnice v XY ve výši 2 764 860,65 Kč, odpovídající původní smluvně sjednané částce za demoliční práce, ačkoli v přiloženém položkovém rozpočtu k faktuře byly k proplacení zahrnuty i práce, které zhotovitel fakticky neprovedl, následně dne 20. 10. 2016, aniž by jakkoli nepravdivé skutečnosti vyplývající z této fakturace rozporoval, souhlasným projevem vyplývajícím z akceptace faktury vydal pokyn k úhradě celé fakturované částky 2 764 860,65 Kč ve prospěch obchodní společnosti S. S., a. s. Obviněný přitom věděl, že významnou část demoličních prací hasičské zbrojnice provedli příslušníci Sdružení dobrovolných Hasičů a pracovníci Záchraného útvaru Hasičského záchranného sboru České republiky, neboť dne 30. 9. 2016 podepsal a převzal dokumentaci k provedení taktického cvičení jednotky Záchraného útvaru Hasičského záchranného sboru České republiky, která zahrnovala i postup demoličních prací, a následně i signoval příslušné zápisy o provádění těchto prací ve stavebním deníku. Takto příslušníci Sdružení dobrovolných Hasičů XY vykonali práce v rozsahu demontáže 1/4 krytiny z azbestocementových šablon a příslušníci Záchraného útvaru Hasičského záchranného sboru České republiky provedli demontáž odpadního potrubí, zásyp jam, šachet, rýh nebo kolem objektů sypaninou se zhutněním, bourání základů ze železobetonu, bourání příček ze skleněných tvárnic, demolice budov a vysokých komínů a věží hromadným odstřelem, vodorovné dopravy suti s naložením a složením na skládku do 1 km, demontáže 3/4 krytiny z azbestocementových šablon, nakládání suti a vybouraných hmot a přesunu hmot pro přípravu území, přičemž celkový objem těchto prací byl vyčíslen částkou ve výši nejméně 685 330,87 Kč, která tak byla zhotovitelem nedůvodně vyčíslena a fakturována. Skutečnost, že demoliční práce v rámci dotačního projektu provedly zčásti hasičské jednotky, obviněný C. V. zatajil i v závěrečném vyúčtování ze dne 22. 6. 2017 poskytovateli dotace, Krajskému úřadu Moravskoslezského kraje, načež jej dne 18. 8. 2017

úmyslně nepravdivě informoval, že demoliční práce byly provedeny výlučně činností zhotovitele. Poté, co poskytovatelem dotace Krajským úřadem Moravskoslezského kraje byla zjištěna nepravdivost této informace a bylo ověřeno, že demoliční práce nebyly ve vykazovaném rozsahu provedeny výlučně zhotovitelem, nýbrž i jiným subjektem, bez jakéhokoli vztahu k tomuto zhotoviteli, navíc zcela bezúplatně, dospěl poskytovatel dotace k závěru, že nebyly dodrženy podmínky smlouvy o poskytnutí dotace, a proto byla dne 20. 11. 2017 obci XY zaslána výzva k vrácení části dotace ve výši 2 764 861 Kč, která nebyla pro ni závazná. Obviněný na tuto výzvu reagoval dne 21. 11. 2017 sdělením, že souhlasí s jejím obsahem a navrhl, že pro další fázi dotačního projektu obec neobdrží druhou splátku dotace v přiznané výši 4 500 000 Kč, nýbrž pouze ve výši 1 735 139 Kč (rozdíl po odpočtu 2 764 861 Kč od částky 4 500 000 Kč), což bylo krajským úřadem akceptováno. Tímto jednáním obviněný způsobil obci XY škodu ve výši 2 764 861 Kč, v důsledku vrácení části dotace formou zápočtu do její další části, a dále i škodu ve výši nejméně 685 330,87 Kč, představující rozdíl mezi skutečně vykonanými pracemi zhotovitelem a peněžní částkou zaplacenou této společností na podkladě vystavené faktury obsahující nepravdivé údaje, neboť vykazované náklady na demoliční práce tato společnost nevynaložila, byly jiným subjektem provedeny bezúplatně, a v rozsahu částky nejméně 685 330,87 Kč obviněný opatřil obchodní společnosti S. S., a. s., neoprávněný prospěch spočívající v nákladech, které nebyly vynaloženy na demoliční práce.

č. 21

II.

Dovolání obviněného

4. Proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě podal obviněný prostřednictvím svého obhájce dovolání, které opřel o dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. b), g) a h) tr. ř.

5. Prostřednictvím dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. b) tr. ř. dovolatel namítl, že ve věci rozhodl vyloučený orgán. V této souvislosti poukázal na svůj návrh ze dne 11. 3. 2019 na předběžné projednání obžaloby a vrácení věci státnímu zástupci k došetření, v němž namítl i místní nepříslušnost Okresního soudu v Ostravě a podjatost všech soudců tohoto okresního soudu. Rovněž navrhl podle § 25 tr. ř., aby bylo rozhodnuto o odnětí věci tomuto okresnímu soudu a jejím přikázání jinému věcně příslušnému soudu. Obviněný označil za vadný procesní postup soudu prvního stupně, který o námitce podjatosti členů senátu nerozhodl bezodkladně před nařízením hlavního líčení, ale až usnesením ze dne 13. 5. 2019, sp. zn. 74 T 31/2019, vydaném v neveřejném zasedání, a to za situace, v níž neměl soud prvního stupně k dispozici všechny jím připojené přílohy shora uvedeného podání, neboť ve spise chybí příloha podání č. 02 – zápis z jednání zastupitelstva obce XY konaného dne 28. 1. 2019.

6. Samotná otázka pochybnosti o nepodjatosti členů senátu byla podle obviněného vyhodnocena vadně, neboť členem senátu (přisedícím) byl Bc. Zdeněk Hübner, který byl v komunálních volbách v roce 2018 zvolen na kandidátní listině hnutí OSTRAVAK do zastupitelstva městského obvodu Ostrava-Jih, kde vykonával funkci místostarosty. Podle přesvědčení obviněného nebylo vhodné, aby se na rozhodování v jeho trestní věci, v níž byl stíhán jako komunální politik, podílel jiný komunální politik reprezentující konkurenční politický subjekt. Výhrady vyjádřil i ke znalkyni Ing. Pavle Brady, Ph.D., která byla podle něj rovněž dlouhodobě politicky aktivní v jiném politickém uskupení. V této souvislosti poukázal na rozhodovací praxi Ústavního soudu i Evropského soudu pro lidská práva a zopakoval, že bylo na místě, aby byla vyslovena podjatost všech členů senátu. Zejména zdůraznil, že Evropský soud pro lidská práva definoval nestrannost jako absenci předsudku nebo předpojatosti a konstatoval, že zatímco subjektivní nestrannost soudu se předpokládá, dokud není prokázán opak, u objektivní nestrannosti postačí, že jsou dány okolnosti, které mohou

vzbuzovat pochybnosti o nestrannosti soudu a že je třeba odstranit veškeré, byť i drobné, pochybnosti o nestrannosti soudu. V kontextu s tím poznamenal, že soud prvního stupně se při posuzování otázky pochybností o nepodjatosti zabýval toliko subjektivní nestranností, avšak již nikoliv objektivní nestranností. Vzhledem k tomu vyjádřil přesvědčení, že v projednávané věci měli být všichni členové senátu vyloučeni z vykonávání úkonů trestního řízení.

7. K naplnění dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. podle obviněného došlo tím, že v průběhu řízení bylo porušeno jeho právo na spravedlivý proces. V řízení vznesl námitku podjatosti všech soudců soudu prvního stupně, kterou odůvodnil tvrzením, že soudkyně (na trestním úseku) tohoto soudu je Mgr. Jana Skařupová, která žije v obci XY a pravidelně se účastnila jednání zastupitelstva obce, aktivně zde vystupovala na straně místní opozice a zajímala se o vývoj v předmětné věci. Vzhledem k předpokládanému vztahu kolegiality Mgr. Skařupové a všech soudců Okresního soudu v Ostravě lze podle obviněného vyslovit vážnou pochybnost o tom, že kterýkoli ze soudců Okresního soudu v Ostravě může v předmětné věci rozhodovat zcela nestranně. Podle obviněného lze předpokládat, že vztah kolegiality soudců působících na trestním úseku je ještě užší a silnější. Námitka podjatosti všech soudců tohoto soudu a návrh na delegaci nebyly nikdy vypořádány, což je podle obviněného vada vykazující ústavněprávní rozměr, jejíž neodstranění má za následek porušení jeho práva na spravedlivý proces. Okresní soud v Ostravě rozhodoval jako vyloučený orgán, což naplnilo dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. b) tr. ř. Soud prvního stupně podle obviněného zatížil řízení vadou, pokud nerozhodl o jeho návrhu podle § 25 tr. ř. na odnětí věci tomuto soudu a její přikázání jinému věcně příslušnému soudu, tj. některému z obvodních soudů v působnosti Městského soudu v Praze. Soud prvního stupně na uvedený procesní návrh nereagoval, nepředložil jej Nejvyššímu soudu k rozhodnutí, jak mu to ukládá trestní řád, což vedlo k porušení jeho práva na spravedlivý proces. Za nesprávný označil závěr soudu prvního stupně i soudu odvolacího, že nešlo o řádný návrh a nebylo nutné jej Nejvyššímu soudu předkládat k rozhodnutí, neboť ustanovení § 25 tr. ř. nevyžaduje, aby návrh obsahoval konkretizaci soudu, kterému má být věc přikázána. Návrh obviněného byl dostatečně určitý a vyjadřoval jeho postoj, v němž akceptoval přikázání věci kterémukoliv z obvodních soudů v rámci hl. m. Prahy, které byly věcně příslušné.

8. Otázka místní příslušnosti státního zastupitelství a soudu nebyla podle obviněného řádně vyřešena. Jednání, které mu bylo kladeno za vinu, se uskutečnilo v obci XY, místně příslušný k projednání věci byl Okresní soud v Opavě, nikoliv Okresní soud v Ostravě. Z téhož důvodu měly být úkony přípravného řízení činy státním zástupcem Okresního státního zastupitelství v Opavě. Obviněný dodal, že ani v popisu skutku ve skutkové větě výroku o vině nejsou uvedeny skutečnosti, z nichž by bylo možno dovodit místní příslušnost Okresního soudu v Ostravě. Vzhledem k uvedenému obviněný navrhl podle § 188 odst. 1 písm. a) tr. ř., aby věc byla předložena k rozhodnutí o místní příslušnosti Krajskému soudu v Ostravě jakožto soudu, který je nejbližše společně nadřízen Okresnímu soudu v Ostravě a Okresnímu soudu v Opavě, a rovněž vznesl námitku místní nepřislušnosti Okresního soudu v Ostravě. Na uvedený návrh soud nereagoval, čímž podle obviněného řízení zatížil vadou, která má za následek porušení jeho práva na spravedlivý proces.

9. V rámci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) a h) tr. ř. obviněný rozporoval i výši značné škody jakožto znaku kvalifikované skutkové podstaty trestných činů, jimiž byl uznán vinným. V této souvislosti poukázal na rozdílný závěr znaleckého posudku Ing. Pavly Brady, Ph.D., v němž dospěla k částce 646 046 Kč, a na dodatek znaleckého posudku, ve kterém dospěla k částce 257 000 Kč. Současně připomněl výpověď svědka J. M., který předložil

kalkulaci obchodní společnosti S. S., a. s., ohledně hodnoty práce vykonané příslušníky Záchraného útvaru HZS XY ve výši 118 900 Kč bez DPH, tj. ve výši, kterou nemohl být naplněn znak kvalifikovaných skutkových podstat trestných činů, jimiž byl uznán vinným.

10. Obviněný rovněž zpochybnil zákonnost a ústavnost procesu opatření důkazu – Dodatku č. 847-48/20 znaleckého posudku č. 690-48/18 (dále jen „dodatku“), neboť ani on, ani jeho obhájce, nebyli soudem prvního stupně informováni o zadání zpracování tohoto dodatku. Soud prvního stupně nevyhotovil opatření, v němž by zadal znalkyni znalecký úkol ve formě položených otázek, a tudíž obviněnému nebylo známo, na jakém formálním základě znalkyně tento dodatek zpracovala. Vzhledem k tomuto procesnímu pochybení soudu neměl možnost se vyjádřit k zadání dodatku, vznést námitky proti položeným otázkám nebo proti osobě zpracovatele dodatku znaleckého posudku, čímž došlo ke zkrácení jeho práva na obhajobu.

11. S poukazem na dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. obviněný uvedl, že soud prvního stupně nedostál požadavkům § 2 odst. 5 a 6 tr. ř. a nerespektoval zásadu presumpce neviny a *in dubio pro reo*, přičemž odvolací soud tento postup aproboval. Skutková zjištění soudů nižších stupňů nemají podle něj oporu v provedeném dokazování a skutkový stav byl zjištěn nesprávně. Z výsledků provedeného dokazování je zřejmé, že věc má jiné, pro obviněného příznivější vysvětlení, proto mělo být postupováno v intencích zásady *in dubio pro reo*. I tím došlo k porušení jeho práva na spravedlivý proces.

12. V rámci uplatněného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. obviněný namítl extrémní nesoulad mezi obsahem provedených důkazů a z nich učiněných skutkových zjištěních. Podle dovolatele nebylo prokázáno, že skutek je trestným činem, absentuje prvek protiprávnosti, subjektivní stránka a nepřerušená příčinná souvislost ve vztahu k tvrzenému následku. Obviněný zdůraznil okolnosti realizace projektu, skutečnost, že s obchodní společností S. S., a. s., byla řádně uzavřena smlouva o dílo, již předcházelo řádné výběrové řízení. Tato společnost vystupovala ve vztahu k obci XY jako generální dodavatel, který spolupracoval s řadou subdodavatelů. Obviněný interpretoval výpovědi svědků J. M. a D. K. tak, že tito svědci považovali práce prováděné hasiči na demolici mimo rámec vlastního cvičení za činnost dalšího ze subdodavatelů a předpokládali, že tato činnost bude obchodní společností S. S., a. s., fakturována, a to bez jakékoli ingerence obce XY.

13. Za klíčový pro zahájení jeho trestního stíhání označil obviněný postup Krajského úřadu Moravskoslezského kraje vedoucí k ponížení dotace, což bylo podle něj neoprávněné a nedůvodné. Nebylo nezbytně nutné, aby dotace byla ponížena v rozsahu celé částky původně schválené na demolici. Obec XY se u Ministerstva financí České republiky domáhala v rámci sporného řízení, aby jí byla poskytnuta část dotace určená na demolici budovy staré hasičské zbrojnice v adekvátním rozsahu. Rovněž se obec domáhala u obchodní společnosti S. S., a. s., vrácení bezdůvodného obohacení. Celý problém tak podle obviněného vykazoval soukromoprávní a správněprávní aspekty a neměly být dovozovány jakékoli trestněprávní důsledky. Trestní represe je podle jeho názoru uplatňována neakceptovatelným způsobem v rozporu s principem *ultima ratio*.

14. Obviněný nesouhlasil se závěrem soudů nižších stupňů, že obci XY způsobil škodu 2 700 000 Kč. V této souvislosti uvedl, že o rozsahu ponížení dotace rozhodoval aparát krajského úřadu, který měl uplatnit svoji diskreční pravomoc. Zdůraznil, že platná právní úprava krajskému úřadu neukládala, aby v případě jakýchkoli pochybností či tvrzených nesrovnalostí krátil nenárokovou dotaci v plné výši. Dotace nemusela být ponížena vůbec nebo mohla být ponížena pouze ve výši odpovídající skutečné hodnotě činnosti hasičů. Aparát

krajského úřadu podle obviněného mylně vycházel z toho, že veškeré práce na demolici zajišťovali hasiči. Za absurdní obviněný označil to, že úředník krajského úřadu rozhodl o tom, zda obci XY vznikla škoda a v jaké výši.

15. Podle obviněného nebyla naplněna subjektivní stránka trestných činů, jimiž byl uznán vinným. Zejména vytkl, že chybí jeho úmysl a zvláštní pohnutka vyžadovaná pro naplnění skutkové podstaty trestného činu zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 tr. zákoníku. Podle něj uplatnění tzv. diskreční pravomoci úředníky krajského úřadu představovalo přetržku mezi jeho jednáním a tvrzenou způsobenou škodou, neboť mu bylo možno teoreticky přičítat pouze škodu odpovídající hodnotě prací provedených hasiči, resp. neoprávněný prospěch, který získala obchodní společnost S. S., a. s. Podle obviněného bylo nutné ve smyslu zásady *in dubio pro reo* vycházet z doplňku znaleckého posudku znalkyně Ing. Pavly Brady, Ph.D., který vyčíslil hodnotu těchto prací na částku 257 000 Kč. Vzhledem k výši této částky opakovaně zpochybnil místní příslušnost Okresního soudu v Ostravě a zdůraznil, že provedeným dokazováním nebyl postaven najisto rozsah práce hasičů a její skutečná hodnota. S poukazem na doplněk znaleckého posudku znalkyně Ing. Pavly Brady, Ph.D., se mohlo podle obviněného jednat jen o částku nepatrně převyšující 257 000 Kč, k níž se vztahovalo toliko jeho nedbalostní zavinění. Podle jeho přesvědčení měl být podle § 226 písm. b) tr. ř. zproštěn obžaloby. Obviněný dodal, že krajský úřad nezkoumal rozsah prací provedených hasiči a hodnotu těchto prací, místo toho vyzval obec XY k vrácení celé části dotace. Ponížení dotace krajským úřadem mělo být podle něj proporcionální a nemělo mít sankční charakter. Skutečnost, že v roce 2017 na ponížení dotace přistoupil, vysvětloval snahou předejít krácení dotace v celé výši a uložení sankčního odvodu do krajského rozpočtu. Obviněný zdůraznil, že o rozsahu činností hasičů nevěděl, což je patrné i z podkladů krajského úřadu týkajících se jeho jednání s pracovníky krajského úřadu v roce 2017. V návaznosti na uvedené polemizoval o rozsahu provedených prací a nabídl vlastní hodnocení důkazů, zejména zápisů ve stavebním deníku a dokumentace taktického cvičení. Dovodil, že řadu prací zajišťovala a financovala obchodní společnost S. S., a. s., a dožadoval se uplatnění zásady *in dubio pro reo*, a to s ohledem na doplněk znaleckého posudku znalkyně Ing. Pavly Brady, Ph.D. Obviněný namítl, že předpokládal skončení práce hasičů dne 7. 10. 2016. S dokumentací počítající s prací hasičů od 3. 10. 2016 až do 12. 10. 2016 nebyl seznámen, což bylo zásadní z hlediska posouzení naplnění subjektivní stránky trestných činů, jimiž byl uznán vinným.

16. V rámci uplatněného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. obviněný rovněž namítl, že se soudy nižších stupňů měly zabývat otázkou, k jakému okamžiku byla zjištěna skutečná výše nenárokové dotace, neboť její konečná výše měla být stanovena až po konečném vyúčtování. Vyjádřil přesvědčení, že z jeho strany nešlo o porušení zákona, protože čerpání ponížené výše druhé části dotace určené na výstavbu nové budovy bylo výsledkem dohody s Moravskoslezským krajem uzavřené v písemné formě. Dovolatel označil za nepřiléhavé jakékoli úvahy o vzniku škody, protože realizací projektu se majetek obce zvýšil minimálně o částku 6 000 000 Kč. Podle obviněného nebyl dán důvod pro použití trestní represe, neboť hrozilo, že krajský úřad bude požadovat vrácení dotace v plné výši, pokud ani nezjišťoval rozsah práce hasičů. V této souvislosti citoval ustanovení § 22 odst. 6 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ze kterého dovodil, že krajský úřad mohl obec vyzvat jen k vrácení části dotace. Ustanovení smlouvy o poskytnutí dotace, která byla podle krajského úřadu porušena, označil za neurčité a vágně formulované.

17. Ve vztahu k naplnění skutkové podstaty zločinu zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. f) tr. zákoníku obviněný v rámci dovolacího důvodu podle

§ 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. namítl, že pouhé proplacení faktury, resp. pokyn k jejímu proplacení, není výkonem pravomoci, tedy výkonem vrchnostenské správy, nýbrž toliko výkon hospodářské, fiskální správy. Kvalifikace skutku jako zločinu zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 tr. zákoníku je excesem z trestněprávní praxe. V této souvislosti zopakoval, že demolice staré hasičské zbrojnice byla předmětem smlouvy o dílo a plnění smluvních závazků nelze bez dalšího hodnotit jako vykonávání pravomoci způsobem odporujícím zákonu. Výkon fiskální správy na rozdíl od výkonu vrchnostenské správy, pokud není spojen s korupcí, pletichami či něčím podobným, nemá být hodnocen jako výkon pravomoci a nemá se jednat o tento trestný čin. Proplacení faktury nemůže být výkonem pravomoci ve smyslu trestního zákoníku, tj. výkonem vrchnostenské správy, ale jen výkonem hospodářské, fiskální správy. V případě právní kvalifikace podle § 329 tr. zákoníku je vyžadována pohnutka způsobení škody či opatření neoprávněného prospěchu. V této souvislosti poukázal na závěry přijaté Nejvyšším soudem v usnesení ze dne 26. 2. 2014, sp. zn. [5 Tdo 77/2014](#), a zdůraznil, že nejednal se znalostí všech rozhodných skutečností. Na staveništi se po celou dobu demolice nepohyboval a žádnou činnost zde neorganizoval. Obviněný rovněž zdůraznil, že zákonné znaky tohoto trestného činu nejsou naplněny pouze objektivně závadným způsobem výkonu pravomoci úřední osoby a že ani zaviněním ve formě úmyslu není naplněna subjektivní stránka tohoto trestného činu, neboť k jejímu naplnění je nezbytné, aby úřední osoba jednala v pohnutce způsobit jinému škodu anebo opatřit sobě nebo jinému neoprávněný prospěch (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 2. 2010, sp. zn. [7 Tdo 72/2010](#)).

18. Pod dovolací důvod vymezený v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. obviněný podřadil námitku, že soud prvního stupně nedůvodně neprovedl navrhované podstatné důkazy, a to kompletní spisovou dokumentaci vedenou Odborem podpory korporátního řízení a kontroly a dokumentaci vedenou Odborem regionálního rozvoje a cestovního ruchu, oddělení regionálního rozvoje Moravskoslezského kraje, kterou navrhoval k důkazu dne 27. 12. 2019, což následně v souvislosti s konáním hlavního líčení dne 26. 2. 2021 písemně dodatečně odůvodnil. Na základě těchto důkazů by bylo podle obviněného možné prověřit, zda aparát krajského úřadu zkoumal, které práce prováděli hasiči a které generální zhotovitel, a zda zjišťoval hodnotu těchto prací. Až na základě těchto důkazů by podle obviněného mohl soud prvního stupně zvažovat, zda byla pracovníky krajského úřadu uplatňována odůvodněně a proporcionálně tzv. diskreční pravomoc při ponížení nenárokové dotace. Podle názoru obviněného není zřejmé (resp. dostatečně odůvodněné), z jakých důvodů nebyly tyto důkazní návrhy akceptovány, čímž soud prvního stupně porušil jeho právo na spravedlivý proces. Odvolací soud toto pochybení nenapravit a řízení tak zatížil vadou nepřezkoumatelnosti svého rozhodnutí ve smyslu § 125 odst. 1 tr. ř. V této souvislosti dovolatel poukázal na rozhodovací praxi Ústavního soudu a Nejvyššího soudu týkající se tzv. opomenutých důkazů, neboť podle něj nebyl dán žádný důvod neakceptovat tento důkazní návrh.

19. Obviněný vyslovil přesvědčení, že nejsou splněny ani zákonné podmínky pro závěr o jeho vině přečinem porušení povinnosti při správě cizího majetku z nedbalosti podle § 221 odst. 1 tr. zákoníku, protože absentuje znak hrubé nedbalosti a znak škody značné, neboť způsobená škoda byla pouze 257 000 Kč. Nedůvodné stanovisko pracovníků krajského úřadu k otázce míry ponížení dotace představuje podle něj tzv. přetržku příčinné souvislosti. Přitom výše nenárokové dotace měla být definitivně určena až po provedení konečného vyúčtování. Obviněný navrhl, aby obec XY byla s nárokem na náhradu škody odkázána na řízení ve věcech občanskoprávních.

20. Závěrem svého dovolání obviněný C. V. navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k tr. ř. zrušil dovoláním napadený rozsudek odvolacího soudu, jakož i rozsudek soudu prvního stupně a věc podle § 265l tr. ř. vrátil odvolacímu soudu, resp. soudu prvního stupně, aby ji znovu projednal a rozhodl.

III.

Vyjádření k dovolání

21. K dovolání obviněného se vyjádřil nejvyšší státní zástupce prostřednictvím státního zástupce činného u Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „státní zástupce“).

22. Státní zástupce předně zdůraznil, že dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. b) tr. ř. není dán, pokud okolnost, že ve věci rozhodl vyloučený orgán, byla tomu, kdo podává dovolání, již v původním řízení známa a nebyla jím před rozhodnutím soudu druhého stupně namítnuta. Z důvodů uvedených v § 30 odst. 1 tr. ř. nelze podle státního zástupce rozhodnout o vyloučení senátu ani nelze namítat vyloučení všech soudců některého soudu. Za irrelevantní označil námitky obviněného týkající se údajného vyloučení všech soudců Okresního soudu v Ostravě a neakceptování jeho návrhu na delegaci podle § 25 tr. ř., které nepřiléhavě uplatnil v rámci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Obviněný vznesl námitky vůči osobě přisedícího Bc. Zdeňka Hübnera, avšak nespecifikoval, zda tyto okolnosti mají zakládat jeho vyloučení z důvodů poměru k věci nebo poměru k osobě obviněného. Ve vztahu k dalším členům senátu obviněný neuvedl žádné konkrétní námitky zakládající jejich podjatost. Rozdílná politická orientace obviněného a přisedícího Bc. Zdeňka Hübnera by mohla podle státního zástupce zakládat důvod vyloučení přisedícího jedině v případě, že by jejich rozdílné politické smýšlení a názory na řešení komunálních záležitostí přerostly v silné osobní nepřátelství, což nebylo zjištěno. Nelze ani dovodit, že by se Bc. Zdeňka Hübnera osobně dotýkala projednávaná věc, neboť byl v komunální politice činný v jiném územním obvodu, navíc až od roku 2018. Doplnil, že pouhá skutečnost, že přisedící a obviněný byli činní v komunální politice za různé politické subjekty, každý v jiném zastupitelstvu a jiném územním obvodu, nezakládá žádný osobní vztah mezi nimi, a proto nemůže založit důvody vyloučení podle § 30 odst. 1 tr. ř. Námitky proti procesnímu postupu při rozhodování o námitce podjatosti (skutečnost, že o nich nebylo rozhodnuto před nařízením hlavního líčení) neodpovídají dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. b) tr. ř. Námitky uplatněné v rámci tohoto dovolacího důvodu jsou proto podle státního zástupce zjevně nedůvodné.

23. Námitky obviněného, že nebylo vyhověno jeho návrhu na odnětí a přikázání věci podle § 25 tr. ř., nelze podle státního zástupce podřadit pod žádný z uplatněných dovolacích důvodů. Důležitým důvodem pro odnětí a přikázání věci ve smyslu tohoto ustanovení může být i vyloučení všech soudců příslušného soudu k rozhodování. Takový postup by však v uvedené věci přicházel v úvahu pouze v případě, že by u každého soudce místně a věcně příslušného soudu reálně existovaly konkrétní důvody vyloučení podle § 30 odst. 1 tr. ř. Případná podjatost jednoho nebo několika soudců neznamena automaticky podjatost všech soudců uvedeného soudu. Za spekulaci označil státní zástupce úvahy obviněného o vyloučení všech soudců pramenící z toho, že jedna ze soudkyň soudu prvního stupně žila v obci XY a jako občanka se zajímala o předmětnou věc. Žádné jiné důležité důvody pro odnětí a přikázání věci podle § 25 tr. ř. přitom obviněný neuvedl.

24. K námitkám obviněného týkajícím se místní nepříslušnosti Okresního soudu v Ostravě a Okresního státního zastupitelství v Ostravě a s tím spojenému požadavku na vrácení věci státnímu zástupci k došetření státní zástupce uvedl, že se nacházejí mimo rámec

deklarovaných dovolacích důvodů. V rámci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. a) tr. ř., který obviněný neuplatnil, sice lze namítat, že ve věci rozhodoval věcně nepřislušný soud, avšak v jeho mezích nelze vznášet námitky týkající se místní příslušnosti státního zastupitelství. Obviněný navíc tyto námitky spojil se skutkovými námitkami týkajícími se výše škody, resp. majetkového prospěchu.

25. Státní zástupce dovodil, že uplatněným dovolacím důvodům podle § 265b odst. 1 písm. g) a h) tr. ř. neodpovídají námitky obviněného, kterými obecně kritizuje kvalitu skutkových zjištění a nerespektování zásad presumpce nevinu a *in dubio pro reo*.

26. Podle státního zástupce obviněný zcela formálně a nekonkrétně uplatnil námitku extrémního rozporu ve smyslu § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., která však není důvodná, neboť dovolatel na základě vlastního hodnocení důkazů předložil vlastní skutková tvrzení a domáhal se, aby soudy nižších stupňů hodnotily důkazy jiným, jeho představám odpovídajícím způsobem. Konkrétně obviněný uvedl, že o rozsahu prací provedených hasiči nevěděl, současně polemizoval s rozsahem těchto prací, který měl být podle něj menší, než je uveden v zjištěních soudů nižších stupňů. V této souvislosti obviněný tvrdil, že považoval Záchranný útvar Hasičského sboru České republiky za subdodavatele společnosti S. S., a. s., který bude provedené práce fakturovat. S odkazem na doplněk znaleckého posudku znalkyně Ing. Pavly Brady, Ph.D., který na jiném místě dovolání označil obviněný za procesně vadný, tvrdil, že škoda činila nanejvýše 257 000 Kč. Obviněný však nekonkretizoval, která skutková zjištění v soudních rozhodnutích byla v logickém rozporu s obsahem provedených důkazů. Na podporu svého názoru státní zástupce odkázal na bod 28. odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně, v němž tento soud vyložil, z jakých důkazů a důvodů dospěl ke zjištění o rozsahu prací provedených na demolici staré hasičské zbrojnice v rámci cvičení hasičů, jakož i na zjištění, z nichž tento soud dovodil, že obviněný věděl o rozsahu těchto prací. Stejně tak soudy nižších stupňů ve svých rozhodnutích vysvětlily, proč neuvěřily obhajobě obviněného, že předpokládal, že Záchranný útvar vystupuje v roli subdodavatele a bude provedené práce firmě S. S., a. s., fakturovat, a proč hodnotily jako nevěrohodné výpovědi svědků J. M. a D. K. Státní zástupce připomněl, že soud prvního stupně se zabýval i obsahem dokumentu, v němž obviněný výslovně uváděl Krajskému úřadu Moravskoslezského kraje, Odboru regionálního rozvoje a cestovního ruchu, že demolici prováděla firma S. S., a. s., přičemž hasičský útvar prováděl pouze činnosti spojené s výcvikem, na žádných pracích spojených s demolicí se nepodílel a nepožadoval žádnou úhradu svých nákladů. Stejně tak tento soud vysvětlil, proč vycházel ze znaleckého posudku znalkyně Ing. Pavly Brady, Ph.D., a z jakých důvodů nepřihlížel k jeho doplňku.

27. Rovněž s námitkou tzv. opomenutých důkazů se podle státního zástupce v dostatečném rozsahu vypořádal odvolací soud, a to v bodě 19. odůvodnění svého rozsudku, v němž uvedl důvody, pro které nebyl tento důkazní návrh akceptován. Námitky týkající se nesprávného postupu Krajského úřadu Moravskoslezského kraje a nevyužití diskrečního oprávnění tímto úřadem nepovažoval státní zástupce z hlediska právní kvalifikace skutku za relevantní. Uváděné důkazy se totiž netýkají rozhodných skutkových zjištění rozhodných pro naplnění znaků trestného činu ve smyslu § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

28. Za irrelevantní označil státní zástupce námitky obviněného, jimiž zpochybňoval procesní postup soudu prvního stupně při opatření doplňku znaleckého posudku znalkyně Ing. Pavly Brady, Ph.D. Přitom tento soud ze zmíněného doplňku ve svých skutkových zjištěních nevycházel a odvolací soud na tyto námitky adekvátně reagoval v bodě 14. odůvodnění svého rozsudku. Obviněným uplatněné námitky v rámci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1

písm. g) tr. ř. proto státní zástupce označil za zjevně nedůvodné, neboť důkazní řízení netrpělo žádnou vadou.

29. Ve vztahu k dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. státní zástupce uvedl, že dovolacímu soudu nepřísluší dotvářet námitky obviněného, a je tedy povinností dovolatele konkrétně vyložit, v čem má spočívat nesoulad soudy učiněných skutkových zjištění a formálních znaků trestného činu. Ke znaku výkonu pravomoci způsobem odporujícím zákonu podotkl, že obviněnému není vytýkáno plnění smluvních závazků, ale skutečnost, že dodavateli proplatil práce, které dodavatel neprovedl. Námitku týkající se přerušení příčinné souvislosti mezi jednáním obviněného a následkem v důsledku nevyužití diskrečního oprávnění pracovníky krajského úřadu označil za nedůvodnou. Odkaz obviněného na § 22 odst. 6 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, v souvislosti s námitkou, že nebyla využita diskreční pravomoc krajského úřadu, je podle státního zástupce nepřesvědčivý. Státní zástupce zdůraznil, že ve smlouvě o poskytnutí předmětné dotace nebyl stanoven mírnější postih porušení podmínek poskytnutí dotace pro případ, že z dotačních prostředků bude dodavateli placeno za neprovedené práce. Jestliže krajský úřad požadoval vrácení částky 2 764 860 Kč (nikoli celé dotace 9 000 000 Kč), pak diskrečního oprávnění fakticky využil, a nelze proto hovořit o nějakém přerušení příčinné souvislosti, přičemž hlavní příčinou, pro kterou bylo část dotace nutno vrátit, bylo jednání obviněného. Neexistoval žádný právní nárok obce XY na to, aby diskrečního oprávnění bylo použito ve větším rozsahu. O přerušení příčinné souvislosti by bylo možno uvažovat v případě, že by krajský úřad požadoval vrácení poskytnuté dotace zcela nedůvodně a nezákonně, ani v takovém případě by však nebylo možno přehlédnout, že aktivita správního orgánu byla vyvolána jednáním obviněného a že obviněný nezávaznou výzvu k vrácení dotace bez dalšího akceptoval. Státní zástupce zdůraznil, že obviněný krajskému úřadu poskytl zcela evidentně nepravdivou informaci, podle které demoliční práce provedla výlučně obchodní společnost S. S., a. s., proto se nemůže odvolávat na údajnou vágnost některých ustanovení smlouvy o poskytnutí dotace.

30. Za nedůvodnou označil státní zástupce námitku obviněného, že z jeho strany nešlo o výkon pravomoci úřední osoby, ale pouze o výkon fiskální správy. Pokynu k proplacení faktury nutně předcházelo rozhodnutí obviněného, že společnosti S. S., a. s., budou proplaceny i neprovedené práce. Rozhodování starosty obce o nakládání s majetkem obce, v daném případě s finančními prostředky, v sobě prvek rozhodování a prvek moci nepochybně obsahovalo, a bylo tudíž výkonem jeho pravomoci ve smyslu § 329 tr. zákoníku.

31. K otázce výše škody státní zástupce uvedl, že tato vznikla ve výši 685 330,87 Kč, jako částky vyplacené za neprovedené práce, a částky 2 764 861 Kč, představující vrácení již vyplacené dotace, neboť o tyto částky se zmenšil majetek obce. Bez významu jsou pak námitky obviněného, že vrácení dotace bylo provedeno formou zápočtu proti další platbě dotace, jakož i skutečnost, že šlo o nenárokovou dotaci, resp. že konečná výše dotace měla být stanovena až po konečném vyúčtování, stejně jako tvrzení, že i přes porušení dotačních podmínek se projekt podařilo realizovat a majetek obce se zvětšil o novou budovu občanské vybavenosti.

32. Námitky obviněného ve vztahu k subjektivní stránce trestného činu podle § 329 tr. zákoníku jsou podle státního zástupce založeny na odmítnutí skutkových zjištění o rozsahu prací provedených hasiči a vědomosti dovolatele o těchto okolnostech. Obviněný nevysvětlil, jaký jiný cíl mohl sledovat než opatření prospěchu obchodní společnosti S. S., a. s., a tím logicky i způsobení škody obci XY proplacením nikdy neprovedených prací touto společností. V této souvislosti státní zástupce uvedl, že pro spáchání trestného činu zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 tr. zákoníku postačí nepřímý úmysl podle § 15 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku,

nevyžaduje se úmysl přímý podle § 15 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku. Úmysl přesahující objektivní stránku přečinu podle § 329 tr. zákoníku, který se vztahuje ke způsobení škody nebo jiné závažné újmy jinému anebo k opatření neoprávněného prospěchu sobě nebo jinému, může být naplněn i ve formě eventuálního úmyslu (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2017, sp. zn. [5 Tdo 939/2017](#)). Podle státního zástupce musel být obviněný přinejmenším srozuměn se vznikem neoprávněného prospěchu na straně obchodní společnosti S. S., a. s., a se vznikem škody na straně obce XY, a to i v případě, že by sledoval jiný cíl, např. vyhnout se komplikacím při čerpání dotace plynoucím z toho, že stanovené dotační podmínky zřejmě nepočítaly s bezplatným provedením části prací.

33. Za nedůvodné označil státní zástupce i dovolávání se obviněným principu *ultima ratio*. Pokud v důsledku úmyslného jednání obviněného došlo k neoprávněnému obohacení jiného subjektu, celá záležitost jednoznačně překročila meze občanskoprávního nebo správněprávního vztahu a bylo na místě její řešení prostředky práva trestního. O užití zásady subsidiarity trestní represe by bylo možno uvažovat až poté, když by bylo postaveno najisto, že formální znaky trestného činu byly naplněny. Obviněný však naplnění formálních znaků obou stíhaných trestných činů odmítal.

34. Dovolací námitky obviněného, které jsou formálně podřaditelné pod deklarované dovolací důvody, byly tedy podle státního zástupce zjevně nedůvodné. Proto státní zástupce závěrem svého vyjádření navrhl, aby Nejvyšší soud dovolání obviněného podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl jako zjevně neopodstatněné.

IV.

Posouzení důvodnosti dovolání

a) Obecná východiska

35. Nejvyšší soud nejprve zjistil, že jsou splněny všechny formální podmínky pro konání dovolacího řízení, a zabýval se otázkou povahy a opodstatněnosti uplatněných námitek ve vztahu k označeným dovolacím důvodům.

36. Dovolání je svou povahou mimořádným opravným prostředkem, který na rozdíl od odvolání nelze podat z jakéhokoli důvodu, ale výhradně na základě některého z taxativně vymezených důvodů uvedených v § 265b odst. 1 písm. a) až m) tr. ř., resp. v § 265b odst. 2 tr. ř. Přitom nestačí, aby zákonný dovolací důvod byl v dovolání označen, ale je třeba, aby konkrétní námitky dovolatele takovému důvodu svým obsahem odpovídaly. V opačném případě, tj. pokud obsahem dovolání je pouze formální odkaz na některý z vyjmenovaných dovolacích důvodů, aniž by bylo možné podřadit uplatněné výhrady takovému důvodu či důvodům, Nejvyšší soud dovolání zpravidla odmítne podle § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř. (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 8. 2002, sp. zn. [5 Tdo 482/2002](#), uveřejněné pod T 420 ve svazku 17 Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu, který vydávalo Nakladatelství C. H. Beck, Praha; usnesení Ústavního soudu ze dne 1. 9. 2004, sp. zn. [II. ÚS 279/03](#), nebo usnesení Ústavního soudu ze dne 20. 10. 2011, sp. zn. [II. ÚS 68/11](#)). Obviněný opřel své dovolání o dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. b), g) a h) tr. ř.

37. Podle § 265b odst. 1 písm. b) tr. ř. lze dovolání úspěšně podat, jestliže ve věci rozhodl vyloučený orgán. Tento důvod nelze použít, jestliže tato okolnost byla tomu, kdo podává dovolání, již v původním řízení známa a nebyla jím před rozhodnutím orgánu druhého stupně namítnuta. Zákon tedy možnost podat dovolání z tohoto důvodu spojuje s naplněním dvou podmínek, které musejí být dány současně. První z nich, tj. že ve věci rozhodl vyloučený orgán,

je dána tehdy, pokud rozhodnutí napadené dovoláním učinil soudce (samosoudce, člen senátu nebo předseda senátu), který byl ve věci vyloučen z důvodů uvedených v § 30 tr. ř., aniž bylo rozhodnuto o jeho vyloučení podle § 31 tr. ř. Jde o orgán, který je z řízení vyloučen, a který ve věci samé vydal dovoláním napadené rozhodnutí. Druhou z podmínek je, že uváděná okolnost nebyla tomu, kdo podává dovolání, již v původním řízení známa a nebyla jím před rozhodnutím orgánu druhého stupně namítnuta. Nelze tedy tuto skutečnost, že rozhodoval vyloučený soudce, namítat až v dovolání, pokud o vyloučení soudce dovolatel věděl ještě před rozhodnutím odvolacího soudu.

38. Podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. lze dovolání úspěšně podat, jestliže rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů nebo jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy. Tento dovolací důvod dopadá na případy, v nichž soudy nižších stupňů pochybily naprosto markantním a křiklavým způsobem narážejícím na limity práv spojených s právem na spravedlivý proces, jež jsou chráněny právními předpisy nejvyšší právní síly. Rozlišuje tři základní situace – opomenutý důkaz, nepřípustný důkaz, a situaci, že skutková zjištění nemají návaznost na výsledky provedeného dokazování (viz nálezy Ústavního soudu ze dne 18. 11. 2004, sp. zn. [III. ÚS 177/04](#)). Jedná se o situace, v nichž se nesprávná realizace důkazního řízení dostává do kolize s postuláty spravedlivého procesu (srov. např. usnesení Ústavního soudu ze dne 23. 9. 2005, sp. zn. [III. ÚS 359/05](#), nálezy Ústavního soudu ze dne 23. 3. 2004, sp. zn. [I. ÚS 4/04](#)). Je třeba mít na paměti, že právo na spravedlivý proces není možno vykládat tak, že obviněnému garantuje úspěch v řízení či zaručuje právo na rozhodnutí, jež odpovídá jeho představám (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 4. 5. 2005, sp. zn. [II. ÚS 681/04](#)). Uvedeným základním právem je „pouze“ zajišťováno právo na spravedlivé soudní řízení, v němž se uplatní všechny zásady soudního rozhodování podle zákona a v souladu s ústavními principy.

39. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. je dán za předpokladu, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Jde tedy o nesprávný výklad a použití norem trestního práva hmotného, případně na něj navazujících hmotněprávních norem jiných právních odvětví. Podstatou citovaného dovolacího důvodu je vadné uplatnění příslušných ustanovení hmotného práva na skutkový stav zjištěný soudem prvního a druhého stupně. Je tomu tak zejména v případě, že skutek, pro který byl obviněný stíhán a odsouzen, vykazuje znaky jiného trestného činu, než jaký v něm spatřovaly soudy nižších stupňů, anebo nenaplňuje znaky žádného trestného činu. Nesprávné právní posouzení skutku může spočívat i v tom, že rozhodná skutková zjištění neposkytují dostatečný podklad pro závěr o tom, zda je stíhaný skutek vůbec trestným činem, popřípadě o jaký trestný čin jde. Podobně to platí o jiném nesprávném hmotněprávním posouzení, které lze dovodit pouze za situace, pokud byla určitá skutková okolnost posouzena podle jiného ustanovení hmotného práva, než jaké na ni dopadalo. Na základě tohoto dovolacího důvodu však nelze přezkoumávat správnost a úplnost skutkového stavu podle § 2 odst. 5 tr. ř. či prověřovat zákonnost provedeného dokazování ve smyslu § 2 odst. 6 tr. ř. jakožto otázek práva procesního. Nejvyšší soud se tak nemůže odchýlit od skutkového zjištění provedeného v předcházejících řízeních. Není oprávněn nahrazovat činnost soudů nižších stupňů a zjištěným skutkovým stavem je vázán (srov. např. usnesení Ústavního soudu ze dne 9. 12. 2003, sp. zn. [II. ÚS 760/02](#), usnesení Ústavního soudu ze dne 15. 4. 2004, sp. zn. [IV. ÚS 449/03](#)).

b) K vlastním námitkám obviněného

40. Jak bude dále rozvedeno, je možné souhlasit se státním zástupcem, že obviněný ve svém dovolání ve vztahu k uplatněným dovolacím důvodům podle § 265b odst. 1 písm. b) a g) tr. ř. vnesl do značné míry námitky, které svým obsahem vůbec nebyly způsobilé tyto uplatněné dovolací důvody naplnit, případně vznášel námitky, s nimiž se v dostatečné míře vypořádaly soudy nižších stupňů ve svých rozsudcích. Nicméně Nejvyšší soud neshledal důvod pro odmítnutí jeho dovolání, jak státní zástupce navrhoval, neboť některé námitky obviněného, které odpovídaly zejména uplatněnému dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., jsou důvodné. Vzhledem k tomu bylo třeba přistoupit k přezkumu zákonnosti a odůvodněnosti výroků dovoláním napadeného rozsudku, jak vyplývá z § 265i odst. 3 tr. ř.

41. Předně je třeba uvést, že uplatněným dovolacím důvodům neodpovídá většina námitek obviněného proti procesnímu postupu soudů nižších stupňů, nadto jsou některé z nich i zcela neopodstatněné. Jako námitku procesního charakteru, a tedy nepodřaditelnou pod obviněným uplatněné dovolací důvody, ale ani žádné jiné z dovolacích důvodů, je nutno vyhodnotit námitku, že soudy nižších stupňů měly postupovat v souladu se zásadou *in dubio pro reo*. V postupu soudů nižších stupňů není možno spatřovat namítané porušení této zásady, neboť odlišné hodnocení důkazů obžalobou a obhajobou bez dalšího porušení této zásady nezakládá (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 12. 2015, sp. zn. [3 Tdo 1358/2015](#)). Tato zásada přichází v úvahu za situace, pokud není možné provedeným dokazováním odstranit pochybnosti o skutkové otázce podstatné pro rozhodnutí soudu (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 2. 2017, sp. zn. [11 Tdo 1475/2016](#)). Pouhé odlišné hodnocení obviněného, nepostačuje pro závěr o pochybení soudů při hodnocení provedených důkazů (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 7. 2013, sp. zn. [3 Tdo 461/2013](#), usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 8. 2014, sp. zn. [3 Tdo 892/2014](#), usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 5. 2017, sp. zn. [3 Tdo 563/2017](#)). Pravidlo *in dubio pro reo* vyplývá ze zásady presumpce nevinoty zakotvené v čl. 40 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a § 2 odst. 2 tr. ř. a má tedy vztah pouze ke zjištění skutkového stavu věci na základě provedeného dokazování, a to bez důvodných pochybností (§ 2 odst. 5 tr. ř.). Je tudíž zjevné, že toto pravidlo má procesní charakter, týká se jen otázek skutkových a jako takové není způsobilé naplnit obviněným zvolený (avšak ani žádný jiný) dovolací důvod.

42. Mimo rámec uplatněných dovolacích důvodů se nachází rovněž námitka obviněného, že ve věci činilo úkony místně nepříslušné Okresní státní zastupitelství v Ostravě a rozhodoval místně nepříslušný Okresní soud v Ostravě, a to vzhledem k tomu, že nebyl dán znak kvalifikované skutkové podstaty trestného činu zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. f) tr. zákoníku, spočívající v tom, že vytýkaným jednáním měla být způsobena značná škoda. Nelze totiž pominout, že neoprávněný prospěch, který v důsledku jednání obviněného měla získat obchodní společnost S. S., a. s., se sídlem na území města Ostravy, z čehož byla dovozována místní příslušnost Okresního soudu v Ostravě, je znakem základní skutkové podstaty § 329 odst. 1 tr. zákoníku. V rámci dovolacího důvodu § 265b odst. 1 písm. a) tr. ř. sice lze vznést námitku, že ve věci rozhodl věcně nepříslušný soud, nebo soud, který nebyl náležitě obsazen, avšak tato námitka se vztahuje k věcné, a nikoli místní nepříslušnosti soudu. Prostřednictvím žádného dovolacího důvodu pak nelze namítat místní nepříslušnost státního zastupitelství, pokud dovoláním napadené rozhodnutí vydal v rámci odvolacího řízení soud druhého stupně. Nad rámec uvedeného je nutno dodat, že s těmito argumenty dovolatele se zcela přiléhavě vypořádal již odvolací soud v bodě 10. odůvodnění svého rozsudku.

43. S poukazem na dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. b) tr. ř. obviněný namítl, že ve věci rozhodl vyloučený orgán, protože soud prvního stupně nařídil hlavní líčení ve věci na den 6. 5. 2019, aniž by předtím rozhodl o jím uplatněné námitce podjatosti členů senátu, přičemž o uvedené námitce rozhodl až následně, a to usnesením ze dne 13. 5. 2019, sp. zn. 74 T 31/2019, ve spojení s usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 23. 7. 2019, sp. zn. 5 To 285/2019, tak, že předseda senátu JUDr. Karel Kudrna a přísedící Ing. Marcela Vontorová a Bc. Zdeněk Hübner nejsou vyloučeni z vykonávání úkonů trestního řízení. Pokud obviněný dále uvedl, že samotná otázka pochybnosti o nepodjatosti členů senátu byla vyhodnocena vadně, neboť členem senátu (přísedícím) byl Bc. Zdeněk Hübner, komunální politik reprezentující konkurenční politický subjekt, je nutno uvést, že zákon spojuje možnost podat dovolání z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. b) tr. ř. při současném naplnění dvou podmínek. První z nich, tj. že ve věci rozhodl vyloučený orgán, je dána tehdy, pokud rozhodnutí ve věci učinil soudce (samosoudce, člen senátu nebo předseda senátu), který byl ve věci vyloučen z důvodů uvedených v § 30 tr. ř., aniž by bylo rozhodnuto o jeho vyloučení podle § 31 tr. ř. Druhou z podmínek je, že uváděná okolnost nebyla tomu, kdo podává dovolání, již v původním řízení známa a nebyla jím před rozhodnutím orgánu druhého stupně namítnuta. Obecně lze připomenout, že důvody zakládající vyloučení soudce (resp. senátu) jsou vymezeny v § 30 tr. ř., způsob rozhodnutí o vyloučení orgánu činného v trestním řízení je upraven v § 31 tr. ř. V ustanovení § 30 odst. 1 tr. ř. jsou uvedeny tři důvody pro vyloučení soudce z vykonávání úkonů trestního řízení, a sice pro jeho poměr k projednávané věci, k určeným osobám nebo k jinému orgánu činnému v trestním řízení, ve vyšších odstavcích uvedeného ustanovení jsou uvedeny další důvody založené na tom, že soudce byl ve věci činný v jiné fázi řízení či v jiném postavení (byl v projednávané věci činný jako státní zástupce, policejní orgán, společenský zástupce, obhájce nebo jako zmocněnec zúčastněné osoby nebo poškozeného; v projednávané věci v přípravném řízení nařídil domovní prohlídku nebo prohlídku jiných prostor a pozemků, vydal příkaz k zadržení nebo příkaz k zatčení nebo rozhodoval o vazbě osoby, na niž byla poté podána obžaloba nebo s níž byla sjednána dohoda o vině a trestu; zúčastnil se rozhodování u soudu nižšího stupně, a naopak). Vzhledem k tomu, že v projednávané věci bylo rozhodnuto o uplatněné námitce podjatosti členů senátu soudu prvního stupně, resp. o vyloučení členů senátu podle § 31 tr. ř. (viz rozhodnutí uvedená výše), nelze mít za splněnou jednu ze zmíněných kumulativních podmínek pro uplatnění dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. b) tr. ř. Nad rámec uvedeného lze přisvědčit státnímu zástupci, že obviněný neuvedl konkrétní námitky ve vztahu k předsedovi senátu JUDr. Karlu Kudrnovi a člence senátu Ing. Marcela Vontorové. Pouhá skutečnost, že přísedící Bc. Zdeněk Hübner a obviněný byli činní v komunální politice za různé politické subjekty, každý ovšem v jiném zastupitelstvu a jiném územním obvodu, nezakládá žádný osobní vztah mezi nimi a v žádném případě nemůže zakládat důvody pro vyloučení soudce (člena senátu) podle § 30 odst. 1 tr. ř. Nelze ani dovodit, že by se Bc. Zdeněk Hübnera osobně dotýkala záležitost dotačního projektu projednávaného v předmětné věci, když byl v komunální politice činný v jiném územním obvodu, navíc až od roku 2018.

44. Obviněný dále uplatnil námitku podjatosti, kterou vztáhl ke všem soudcům Okresního soudu v Ostravě, a to z důvodu, že soudkyní (na trestním úseku) tohoto soudu je Mgr. Jana Skařupová, která bydlí v obci XY, pravidelně se účastnila jednání zastupitelstva obce, na němž aktivně vystupovala na straně místní opozice, zajímala se o vývoj v předmětné věci, a vzhledem ke kolegiálnímu působícím na trestním úseku tohoto okresního soudu lze mít pochybnost o tom, zda kterýkoli ze soudců Okresního soudu v Ostravě může ve věci rozhodovat zcela nestranně. Předně je nutné podotknout, že případná podjatost jednoho nebo několika soudců

sama o sobě není důvodem, pro který by měli být vyloučeni z projednání věci i všichni ostatní soudci téhož soudu, a nemůže být proto sama o sobě důležitým důvodem pro odnětí a přikázání věci podle § 25 tr. ř. Úvahy ve vztahu ke kolegialitě soudců a možnosti ovlivnění jejich rozhodování těmito vztahy, které předkládá obviněný, jsou velmi spekulativní. Soudci jsou při výkonu své funkce nezávislí a jsou vázáni jedině právním řádem. I přes zmíněné lze však výtka obviněného, že soudy procesně nerozhodly o jeho návrhu na delegaci podle § 25 tr. ř., shledat důvodnou a ve vztahu k ní je nutno uvést následující. V projednávané věci obviněný učinil návrh na odnětí věci Okresnímu soudu v Ostravě a přikázání věci některému z obvodních soudů v působnosti Městského soudu v Praze podle § 25 tr. ř. Na tento návrh Okresní soud v Ostravě nereagoval, nepředložil jej Nejvyššímu soudu k rozhodnutí (příslušnost tohoto soudu vyplývá ze skutečnosti, že stěžovatel navrhl přikázání věci jinému obvodnímu soudu v působnosti Městského soudu v Praze, u jehož soudců nebudou existovat podle něj oprávněné pochybnosti o jejich nepodjatosti, byť konkrétní jiný obvodní soud neoznačil). Toto pochybení nenapravil ani odvolací soud při rozhodování o odvolání obviněného. Konstatoval, že v předmětném návrhu obviněného není uveden konkrétní soud, kterému měl být spis přikázán, a že ani do vyhlášení rozsudku soudu prvního stupně to nebylo obviněným upřesněno. Podle odvolacího soudu v tomto případě nešlo o řádný návrh na odnětí a přikázání věci podle ustanovení § 25 tr. ř., jímž by byl soud prvního stupně vázán, v jehož důsledku by bylo nutno spis předložit k rozhodnutí Nejvyššímu soudu. V kontextu s výše uvedeným je však nutné poukázat na nález Ústavního soudu ze dne 12. 1. 2005, sp. zn. [III. ÚS 441/04](#), v němž Ústavní soud uvedl, že pokud o návrhu stěžovatele na odnětí a přikázání věci podle § 25 tr. ř. nebylo jednoznačně procesně rozhodnuto za situace, v níž stěžovatel tento návrh podložil závažnými důvody způsobilými zpochybnit nestrannost soudců konkrétního soudu, nebyl dodržen zákonem stanovený postup podle čl. 36 odst. 1 usnesení č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb. (dále ve zkratce jen „Listina“), tj. postup stanovený trestním řádem, což ve svém důsledku vedlo též k porušení tohoto článku z důvodu, že nebyla jednoznačně odstraněna odůvodněná pochybnost o nestrannosti soudu, a dále k porušení čl. 38 odst. 1 Listiny, neboť nebyla jednoznačně vyřešena otázka zákonného soudce (obdobně srov. nález Ústavního soudu ze dne 16. 1. 2003, sp. zn. [III. ÚS 561/02](#)). Vzhledem k tomu lze přisvědčit námitce dovolatele, že shora popsáním procesním postupem nižších soudů, které nepředložily návrh obviněného Nejvyššímu soudu k rozhodnutí podle § 25 tr. ř. a o návrhu na odnětí a přikázání věci tak nebylo jednoznačně procesně rozhodnuto, mohlo být porušeno právo dovolatele na spravedlivý proces, byť lze mít jisté pochybnosti o důvodnosti návrhu na delegaci, neboť argumentace obviněného, kterou se snaží zpochybnit objektivnost rozhodování ve věci soudem prvního stupně, je do značné míry založena na jeho ryze subjektivních pocitech.

45. Pokud obviněný zpochybňoval procesní postup soudu prvního stupně s tím, že obhajoba nebyla informována o požadavku na vypracování dodatku znaleckého posudku znalkyně Ing. Pavly Brady, Ph.D., pak s touto námitkou se náležitým způsobem vypořádal již odvolací soud v bodu 14. odůvodnění svého rozsudku a dovolací soud se s jeho závěry ztotožňuje. Konkrétně odvolací soud zdůraznil, že v souvislosti s následně nařízeným hlavním líčením na 6. 11. 2020, které se nekonalo, a následně konaném dne 26. 2. 2021, měla obhajoba možnost, byť dodatečně, vznést námitky a požadovat, aby znalkyně odpověděla na otázky v hlavním líčení, případně dodatečně v dalším dodatku znaleckého posudku. Navíc v hlavním líčení nebyly k závěrům zpracovaného dodatku vzneseny ze strany obhajoby žádné námitky ani dotazy.

46. Uplatněným dovolacím důvodům nemohly odpovídat ani námitky obviněného, že byly opomenuty (resp. soudem prvního stupně nebyly akceptovány) jím navržené důkazy, a to dokumentace dotčených odborů Krajského úřadu Moravskoslezského kraje. Ani této argumentaci dovolatele nelze přisvědčit. Nejvyšší soud připomíná, že důkazní prostředky, jejichž provedení soudy nižších stupňů odmítnou a své rozhodnutí náležitě zdůvodní v souladu s judikaturou Nejvyššího soudu a Ústavního soudu, nelze hodnotit jako opomenuté důkazy. Zásada volného hodnocení důkazů totiž neznamena, že by soud při svém rozhodování (v úvahách nad ním) měl na výběr, které z provedených důkazů vyhodnotí, a které nikoli nebo o které z provedených důkazů své skutkové závěry (zjištění) opře a které opomene. Neakceptování důkazního návrhu obviněného lze založit toliko třemi důvody. Prvním je argument, podle něhož tvrzená skutečnost, k jejímuž ověření nebo vyvrácení je navrhován důkaz, nemá relevantní souvislost s předmětem řízení. Dalším je argument, podle kterého důkaz není s to ani ověřit, ani vyvrátit tvrzenou skutečnost, čili ve vazbě na toto tvrzení nedisponuje vypovídací potencií. Konečně třetím je pak nadbytečnost důkazu, tj. argument, podle něhož určité tvrzení, k jehož ověření nebo vyvrácení je důkaz navrhován, bylo již v dosavadním řízení bez důvodných pochybností (s praktickou jistotou) ověřeno nebo vyvráceno (viz k tomu např. nález Ústavního soudu ze dne 24. 2. 2004, sp. zn. [I. ÚS 733/01](#), publikovaný pod č. 26/2004 ve svazku č. 32 na str. 239 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, nález Ústavního soudu ze dne 30. 6. 2004, sp. zn. [IV. ÚS 570/03](#), publikovaný pod č. 91/2004 ve svazku č. 33 na str. 377 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, nález Ústavního soudu ze dne 18. 11. 2004, sp. zn. [III. ÚS 177/04](#), publikovaný pod č. 172/2004 ve svazku č. 35 na str. 315 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu). V projednávané věci odvolací soud zdůraznil, že to byl obviněný, kdo souhlasil s výzvou Krajského úřadu a navrhl kompenzaci vyplacené částky za demolici hasičské zbrojnice s dosud nevyplacenou částí dotace. Krajský úřad nevydal žádné rozhodnutí o vrácení této části dotace nebo o jejím ponížení. Návrh na doplnění dokazování kompletní spisovou dokumentací vedenou odborem regionálního rozvoje a cestovního ruchu, oddělením regionálního rozvoje, odborem podpory korporátního řízení a kontroly vztahující se k dotaci poskytnuté z rozpočtu Krajského úřadu Moravskoslezského kraje na demolici budovy staré hasičské zbrojnice v obci XY, proto odvolací soud označil za nedůvodný (viz bod 19. odůvodnění jeho rozsudku).

47. Je třeba připomenout, že dokazování je doménou především soudu prvního stupně s možnou korekcí v řízení před soudem odvolacím, nikoli však v řízení o dovolání. Dokazování je ovládáno zásadou vyhledávací, bezprostřednosti a ústnosti, volného hodnocení důkazů a presumpce neviny. Hodnotit důkazy tak může jen ten soud, který je také v souladu s principem bezprostřednosti a ústnosti provedl, protože jen díky tomu může konkrétní důkazní prostředek vyhodnotit a získat z něj relevantní poznatky. Zásada bezprostřednosti ve spojitosti se zásadou ústnosti zde hraje významnou roli, soud je přímo ovlivněn nejen samotným obsahem důkazního prostředku, ale i jeho nositelem. Jen takový způsob dokazování může hodnotícímu orgánu poskytnout jasný obraz o dokazované skutečnosti a vynést rozhodnutí pod bezprostředním dojmem z provedených důkazů. Pokud soudy nižších stupňů hodnotily provedené důkazy ve vztahu k otázce rozsahu provedených prací na demolici staré hasičské zbrojnice v rámci cvičení hasičů, vědomosti obviněného o nich, jakož i jeho vědomosti o tom, že Záchranný útvar nevystupuje jako subdodavatel generálního zhotovitele díla, odlišným způsobem než obviněný, neznamena tato skutečnost automaticky porušení zásady volného hodnocení důkazů. Předmětné námitky svým obsahem směřují výlučně do skutkových zjištění, a tedy potažmo proti způsobu hodnocení provedených důkazů. Pouhé odlišné hodnocení obviněného tedy ani v případě, v nichž by bylo konkretizováno vznesenými

námitkami, nepostačuje pro závěr o pochybení soudů při hodnocení provedených důkazů (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 7. 2013, sp. zn. [3 Tdo 461/2013](#), usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 8. 2014, sp. zn. [3 Tdo 892/2014](#), usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 5. 2017, sp. zn. [3 Tdo 563/2017](#)).

48. Nejvyšší soud neshledal ani zjevný rozpor mezi obsahem provedených důkazů a na jejich základě učiněnými rozhodnými skutkovými zjištěními, která jsou určující pro naplnění znaků trestných činů, kterými byl obviněný uznán vinným. O takový rozpor se ve smyslu jeho výkladu jedná v případě, že by bylo možno důvodně učinit závěr, že skutková zjištění soudů postrádají obsahovou spojitost s provedenými důkazy, tedy že tato skutková zjištění soudů nižších stupňů nevyplývají z důkazů při žádném z logicky přijatelných způsobů jejich hodnocení, popřípadě jsou přímo opakem obsahu důkazů, na jejichž podkladě tato zjištění byla učiněna. Zjevný nesoulad je tak dán pouze v případě očividného nesouladu skutkových a právních závěrů s provedenými důkazy, tedy tehdy, pokud skutek, který se stal předmětem právního posouzení, nebyl zjištěn způsobem slučitelným s právem obviněného na spravedlivý proces (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 5. 2014, sp. zn. [6 Tdo 164/2014](#)). Soudy nižších stupňů se však věcí řádně zabývaly, provedly v potřebném rozsahu dostatečné dokazování, na jehož základě mohly učinit skutkové závěry, které nalezly odraz v tzv. skutkové větě odsuzujícího rozsudku soudu prvního stupně.

49. Za důvodné a odpovídající dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. lze shledat námitky obviněného C. V., jimiž zpochybnil kvalifikaci svého jednání jako zločinu zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. f) tr. zákoníku, kterým byl uznán vinným. Nejvyšší soud nejprve v obecné rovině připomíná, že trestného činu zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 tr. zákoníku se dopustí úřední osoba, která v úmyslu způsobit jinému škodu nebo jinou závažnou újmu anebo opatřit sobě nebo jinému neoprávněný prospěch a) vykonává svou pravomoc způsobem odporujícím jinému právnímu předpisu, b) překročí svou pravomoc, nebo c) nesplní povinnost vyplývající z její povinnosti. Pachatelem tohoto trestného činu může být výhradně speciální subjekt – úřední osoba definovaná v ustanovení § 127 odst. 1 tr. zákoníku, přičemž k trestní odpovědnosti úřední osoby se podle jednotlivých ustanovení trestního zákoníku vyžaduje, aby trestný čin byl spáchán v souvislosti s její pravomocí a odpovědností. Úřední osoba může trestný čin zneužití pravomoci úřední osoby spáchat pouze jednou ze tří taxativně uvedených forem jednání [viz výše pod písmeny a), b) a c)]. V odborné literatuře i v judikatuře je shoda na tom, že pojem pravomoc musí obsahovat prvek moci a prvek rozhodování. Na první pohled by se mohlo zdát, že to např. u dispozice s veřejným majetkem není naplněno. Veřejnoprávní subjekt je totiž při kontraktaci bezpochyby v rovnoprávném postavení se subjektem, vůči němuž činí předmětné jednání, proto nad ním nemůže uplatňovat žádnou moc – realizace dispozice s majetkem totiž plně závisí na svobodné vůli obou subjektů. Prvek moci a prvek rozhodování ale v takovém případě není obsažen v jednání vůči smluvnímu partnerovi, ale je obsažen v zákonném zmocnění úřední osoby autoritativně měnit majetkové poměry veřejného majetku. Autoritativně z toho důvodu, že ač je veřejnoprávní subjekt (např. stát, územní samosprávný celek) společenstvím občanů, tak tito občané nejenže nemají možnost hospodaření přímo ovlivnit, ale nemají ani možnost se domáhat ochrany před protiprávním hospodařením u soudní moci (např. oproti možnosti společnické žaloby v případě obchodní korporace), neboť nemají bez dalšího aktivní legitimaci. Úřední osoba tedy vykonává svou pravomoc za situace, že rozhoduje o provedení konkrétní dispozice s majetkem. Při samotné realizaci rozhodnutí (např. podpisu smlouvy) pak již ale žádnou pravomoc nevykonává. Lze tak uzavřít,

že při dispozici s veřejným majetkem je prvek moci a prvek rozhodování obsažen vůči veřejnoprávní korporaci, a nikoli vůči smluvnímu partnerovi, a proto samotné rozhodování o takové dispozici (zda ji učinit a s jakými parametry) by mělo být považováno za výkon pravomoci (ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 4119, marg. č. 1.). Z hlediska trestní odpovědnosti za trestný čin zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku je rozhodující skutečnost, že jednání v době, kdy byl trestný čin spáchán, vykazovalo všechny znaky uvedeného trestného činu, tj. úřední osoba vykonávala svou pravomoc způsobem odporujícím jinému právnímu předpisu a není podstatné, že následně např. došlo k legalizaci stavby, popř. že stavba je v souladu s územním plánem (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 10. 2017, sp. zn. [4 Tdo 1145/2017](#)). U pachatele tohoto trestného činu se pro uplatnění trestní odpovědnosti dále vyžaduje, aby jednal zaviněně, přičemž postačuje úmysl nepřímý, tj. stav, kdy si pachatel uvědomuje, že svým jednáním může porušit nebo ohrozit zákonem chráněný zájem, a pro případ, že se tak stane, je s tím srozuměn. Z hlediska subjektivní stránky je také podstatné, aby pachatel trestného činu zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 tr. zákoníku nejen úmyslně jednal způsobem uvedeným ve skutkové podstatě, ale rovněž „v úmyslu způsobit jinému škodu nebo jinou závažnou újmu anebo opatřit sobě nebo jinému neoprávněný prospěch“. Jedná se o pohnutku pachatele označovanou právní teorií také jako úmysl přesahující objektivní stránku trestného činu (srovnej např. Jelínek, J. a kol.: Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. 5. vydání. Praha: Leges, 2016. s. 838). Ze samotného slovního vyjádření této pohnutky vyplývá, že k trestnosti činu v jeho základní skutkové podstatě není třeba, aby někomu skutečně škoda či jiná závažná újma vznikla nebo aby někdo získal neoprávněný prospěch, ale pro její naplnění bude dostačující, že pachatel jedná v úmyslu těchto cílů dosáhnout. Přitom škodu v tomto smyslu představuje jakákoli materiální újma vyčíslitelná v penězích, jinou závažnou újmou bude újma nemateriální, tj. škoda na právech, na zdraví, morální škoda, poškození v zaměstnání, v rodinném životě apod., a neoprávněný prospěch bude představovat každé neoprávněné zvýhodnění materiální (majetkové) nebo imateriální, na které by pachatel nebo jiná osoba bez pachatelova přičinění neměli právo (srov. Šámal, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 3148). Pokud se týká značné škody jako zákonného znaku charakterizujícího kvalifikovanou skutkovou podstatu podle § 329 odst. 2 písm. f) tr. zákoníku, pak ve smyslu výkladového pravidla ustanovení § 138 odst. 1 písm. d) tr. zákoníku ve znění zákona č. 333/2020 Sb., představuje značnou škodu škoda dosahující částky nejméně 1 000 000 Kč.

50. Obviněný C. V. se měl žalovaného skutku dopustit v rámci výkonu funkce starosty obce XY [§ 127 odst. 1 písm. d) tr. zákoníku], a to jako odpovědná osoba zastupující uvedenou obec jako smluvní stranu smlouvy o dílo, o kterou se v projednávané věci jedná. Objektivní stránku základní skutkové podstaty uvedeného trestného činu obviněný naplnil podle skutkových zjištění soudů v alternativě odpovídající písmenu a) § 329 odst. 1 tr. zákoníku, tedy tak, že jako úřední osoba vykonával svou pravomoc způsobem odporujícím jinému právnímu předpisu a způsobil takovým činem značnou škodu [§ 329 odst. 2 písm. f) tr. zákoníku]. Právní závěr soudů obou stupňů týkající se objektivní stránky základní skutkové podstaty trestného činu zneužití pravomoci úřední osoby se tedy shoduje v tom, že obviněný měl vykonávat svou pravomoc způsobem odporujícím jinému právnímu předpisu (tj. jednal v rozporu s § 38 odstavce 1 zákona o obcích, který mu ukládá účelně a hospodárně nakládat s majetkem obce, což obviněný nečinil), když vydal pokyn k proplacení předmětné faktury č. 331160036 ze dne 20. 10. 2016, čímž byly uhrazeny obchodní společnosti S. S., a. s., práce, které tato společnost ve skutečnosti neprovedla v celém rozsahu, neboť byly provedeny jinými subjekty.

V posuzované trestní věci soudy obviněnému kladly za vinu, že se zmíněného trestného činu dopustil v úmyslu minimálně nepřímém, tj. že věděl, že svým jednáním může způsobit takové porušení nebo ohrožení a pro případ, že je způsobí, byl s tímto srozuměn, přičemž v důsledku jeho jednání, které činil se znalostí všech rozhodných skutečností (tj. věděl, že jsou ve faktuře k proplacení zahrnuty i práce, které tato společnost fakticky neprovedla, a aniž ve faktuře uváděné nepravdivé skutečnosti obviněný rozporoval, vydal pokyn k úhradě celé fakturované částky ve prospěch této společnosti, a tuto skutečnost rovněž zatajil v závěrečném vyúčtování poskytovateli dotace), obchodní společnost S. S., a. s., získala neoprávněný prospěch. Následné vyjádření obviněného ze dne 18. 8. 2017 krajskému úřadu, v němž uváděl, že demoliční práce byly provedeny výlučně společností S. S., a. s., svědčí podle odvolacího soudu o jeho pohnutce opatřit obchodní společnosti S. S., a. s., neoprávněný prospěch. Poté, co krajským úřadem byla zjištěna nepravdivost informace obviněného, že demoliční práce byly provedeny výlučně činností této obchodní společnosti, a nebyly tak splněny podmínky pro poskytnutí dotace a obci XY byla zaslána nezávazná výzva k vrácení této části dotace ve výši 2 764 861 Kč, obviněný reagoval sdělením, že souhlasí s jejím obsahem a navrhl, že pro další fázi dotačního projektu obec neobdrží druhou splátku dotace v přiznané výši 4 500 000 Kč, avšak pouze ve výši 1 735 139 Kč, tj. ve výši rozdílu mezi druhou splátkou dotace a částkou 2 764 861 Kč, která měla být vrácena, což bylo krajským úřadem akceptováno. Tímto jednáním podle soudů nižších stupňů obviněný jednoznačně způsobil obci XY škodu spočívající ve snížení jejího majetku, neboť v důsledku jeho jednání nastala povinnost poškozené obce XY vrátit část dotace ve výši 2 764 861 Kč.

51. Ze shora popsaných rozhodných skutkových zjištění vyplývá, že obviněný jednal pouze v mezích již nastaveného soukromoprávního vztahu (tj. smlouvy o dílo), v rámci kterého byl jasně stanoven smluvní partner a parametry smlouvy včetně ceny za provedené dílo. Obviněný tak realizoval, ač jednoznačně zcela nehospodárně a v rozporu s ustanovením § 38 odst. 1 zákona o obcích, ve znění pozdějších předpisů, již stanovenou povinnost k úhradě sjednané ceny za dílo z této smlouvy vyplývající. V souvislosti s obecným výkladem podaným k ustanovení § 329 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. f) tr. zákoníku lze v poměrech projednávané věci dospět k závěru, že nebyla naplněna objektivní stránka uvedeného trestného činu, neboť jednání obviněného tak, jak bylo popsáno ve skutkové větě, nebylo výkonem pravomoci úřední osoby. Z výše uvedených důvodů, proto Nejvyšší soud nepovažoval za správné právně posoudit skutek obviněného jako zločin zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. f) tr. zákoníku. Naopak přílehlavý a zákonu odpovídající je postih obviněného za přečin porušení povinnosti při správě cizího majetku podle § 220 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zákoníku. Pouze na okraj lze konstatovat, že s ohledem na zjištěný skutkový stav by v úvahu přicházela i jiná právní kvalifikace skutku, avšak protože bylo dovolání podáno jen obviněným, nemají takovéto úvahy s ohledem na zásadu zákazu *reformace in peius* opodstatnění.

52. I přes výše uvedené důvody, které vedly ke kasaci dovoláním napadeného rozsudku odvolacího soudu, je nezbytné vyjádřit se i k dalším námitkám dovolatele, týkajícím se otázky způsobené škody, resp. příčinné souvislosti mezi jednáním obviněného a vzniklou škodou, neboť je významná i z hlediska právního posouzení jednání obviněného jako přečinu podle § 220 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zákoníku. Přečinu porušení povinnosti při správě cizího majetku podle § 220 odst. 1 tr. zákoníku se dopustí ten, kdo poruší podle zákona mu uloženou nebo smluvně převzatou povinnost opatrovat nebo spravovat cizí majetek, a tím jinému způsobí škodu nikoli malou. Z více uvedených alternativních znaků bylo obviněnému kladeno

za vinu, že porušil podle zákona mu uloženou povinnost spravovat cizí majetek, čímž způsobil značnou škodu. Lze doplnit, že způsobení škody je zákonný znak základní i kvalifikované skutkové podstaty tohoto trestného činu, a to jako přímý následek porušení povinnosti opatrovat nebo spravovat cizí majetek (mezi jednáním a následkem musí být dána příčinná souvislost). Škoda se pak obecně (stejně jako v jiných právních odvětvích) chápe jako majetková újma ve sféře poškozeného (projevující se ve zmenšení jeho majetku nebo v ušlém zisku) a je vyjádřena v penězích. Obce na jedné straně mají při nakládání se svým majetkem v zásadě shodné postavení jako jakýkoli jiný vlastník, avšak na druhé straně je třeba vnímat, že každá obec je současně subjektem veřejného práva (veřejnoprávní korporací), což odůvodňuje určité specifické zákonné požadavky, které jsou na ni kladeny (resp. na fyzické osoby ji zastupující) při nakládání s jejím majetkem. Povinnosti, které musí obce při dispozicích se svěřeným majetkem splnit, jsou stanoveny především v zákoně o obcích. Podle § 38 odst. 1 tohoto zákona musí být majetek obce využíván účelně a hospodárně v souladu s jejími zájmy a úkoly vyplývajícími z působnosti vymezené zákonem. Obec je povinna pečovat o zachování a rozvoj svého majetku, vede též účetnictví podle zákona o účetnictví a dbá o řádnou evidenci majetku. Toto ustanovení tedy obsahuje základní povinnosti obcí při hospodaření s jejich majetkem. Obec se musí starat o svůj majetek s péčí řádného hospodáře. Podle § 103 odst. 1 tohoto zákona zastupuje obec navenek starosta obce. V posuzované věci je evidentní, že jednáním obviněného, který nespravoval majetek obce s péčí řádného hospodáře a v souladu se zájmy obce, vznikla obci XY škoda ve výši 2 764 861 Kč, tedy značná škoda podle § 138 odst. 1 písm. d) tr. zákoníku a § 220 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku. Bylo na obviněném jako starostovi obce, aby vzhledem k obsahu dokumentace Hasičského záchranného sboru České republiky k taktickému cvičení sjednal s obchodní společností S. S., a. s., méněpráce, aby rozporoval fakturu, kterou tato společnost předložila k úhradě obci, neboť obec XY se podle článku VI. smlouvy o dílo zavázala pouze k úhradě uznatelných nákladů. Rovněž bylo na obviněném, aby informoval poskytovatele dotace o změnách v čerpání dotace, což neučinil. Naopak obviněný dal pokyn k proplacení takto vystavené faktury. Teprve následně, v souvislosti se zjištěními krajského úřadu, že nepostupoval v souladu s podmínkami poskytnuté dotace a že uváděl o činnosti Hasičského záchranného sboru České republiky nepravdivé údaje, sdělil krajskému úřadu, že souhlasí s obsahem jeho výzvy a navrhl, že pro další fázi dotačního projektu obec neobdrží druhou splátku dotace v přiznané výši, ale pouze v ponížené výši. V důsledku jednání obviněného nastala povinnost obce XY vrátit část dotace ve výši 2 764 861 Kč. Tím došlo ke snížení částky v rámci čerpané druhé části dotace, která by jinak činila 4 500 000 Kč, přičemž následně musela obec XY tuto situaci řešit dalším úvěrem. Nutno zdůraznit, že v projednávané věci nelze hovořit o nevyužití diskreční pravomoci krajského úřadu (resp. o přetržení příčinné souvislosti v důsledku nevyužití diskreční pravomoci krajským úřadem), jak namítal obviněný, neboť (jak ostatně vyplynulo ze skutkových zjištění) výzva krajského úřadu k vrácení dotace nebyla závazná a byl to obviněný, kdo sdělil, že souhlasí s obsahem výzvy, a navrhl, že pro další fázi dotačního projektu obec neobdrží druhou splátku dotace v přiznané výši, ale pouze v ponížené výši. Takto vzniklou škodu lze tedy jednoznačně chápat jako důsledek jednání obviněného. V kontextu s uvedeným se jeví jako bezpředmětná námitka obviněného, že mu lze přičítat toliko škodu odpovídající hodnotě prací realizovaných hasiči, resp. neoprávněný prospěch obchodní společnosti S. S., a. s., který má navíc podle dodatku znaleckého posudku znalkyně Ing. Pavly Brady, Ph.D., činit pouze 257 000 Kč. Nelze pak ani přisvědčit jeho úvahám o tom, že měl být zproštěn obžaloby podle § 226 písm. b) tr. ř., resp. že nejsou splněny podmínky pro vyslovení jeho viny přečinem porušení povinnosti při správě cizího majetku z nedbalosti podle § 221 tr. zákoníku.

53. Uplatněnému dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. odpovídala i námitka obviněného týkající se aplikace zásady subsidiarity trestní represe a uplatnění principu *ultima ratio* v projednávané věci. Obviněný ji sice vymezil jen obecným tvrzením, že v projednávané věci celý problém vykazuje soukromoprávní a správněprávní aspekty, a tudíž by neměly být dovozovány jakékoli trestněprávní důsledky, nicméně ani této námitce dovolatele nebylo možno přisvědčit. Odpovědnost podle norem občanského práva (resp. správního práva) by byla nedostatečná ve vztahu k ochraně veřejného zájmu na zachování majetkových práv chráněných skutkovou podstatou trestného činu podle § 220 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zákoníku. Soudy nižších stupňů správně zohlednily všechny významné okolnosti jednání obviněného a aplikovaly § 12 odst. 2 tr. zákoníku ve shodě s jeho výkladem přijatým ve stanovisku trestního kolegia Nejvyššího soudu, které je publikováno pod č. [26/2013](#) Sb. rozh. tr., neboť s vědomím všech okolností spáchání trestného činu nemohl stát rezignovat na svou roli při ochraně oprávněných zájmů fyzických a právnických osob s odkazem na primární existenci institutů občanského práva či jiných právních odvětví. Sama existence jiné právní normy umožňující nápravu závadného stavu způsobeného obviněným totiž ještě nezakládá nutnost postupu podle této normy. Skutečnost, že lze k nápravě využít institutů v rámci civilního práva, neznamena, že by stát měl zcela rezignovat na trestní stíhání protiprávního jednání. Ve vztahu k nyní posuzovanému případu pak lze bezpochyby uzavřít, že v daném případě byly splněny všechny předpoklady pro uplatnění trestněprávní odpovědnosti obviněného za trestný čin porušení povinnosti při správě cizího majetku podle § 220 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zákoníku, který byl dovolateli kladen za vinu, přičemž nebyly zjištěny žádné významné skutečnosti, které by vylučovaly vyvození trestní odpovědnosti a s ní spojených trestněprávních důsledků vůči jeho osobě. Jednání obviněného se nikterak nevymykalo běžně se vyskytujícím činům subsumovaným pod uvedenou skutkovou podstatu zmíněného přečinu. Navíc obviněný spáchal trestný čin porušení povinnosti při správě cizího majetku v jeho kvalifikované skutkové podstatě podle § 220 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zákoníku a způsobil tímto činem značnou škodu. Námitky obviněného v tomto směru tak byly shledány jako zjevně neopodstatněné.

V.

Závěrečné shrnutí

54. Na závěr tak lze shrnout, že některé námitky obviněného obsažené v jeho dovolání byly důvodné, proto na podkladě dovolání obviněného Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil napadený rozsudek odvolacího soudu v celém rozsahu a podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil také další rozhodnutí obsahově navazující na zrušené rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. pak Krajskému soudu v Ostravě přikázal věc znovu projednat a rozhodnout.

55. Podkladem pro zrušující rozhodnutí Nejvyššího soudu bylo nesprávné hmotněprávní posouzení skutku jako přečinu zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. f) tr. zákoníku. Proto bude třeba, aby v odvolacím řízení byla nově vyslovena vina obviněného bez použití tohoto zákonného ustanovení, které z výše uvedených důvodů na jednání obviněného nedopadá. Právní námitky proti znakům skutkové podstaty přečinu porušení povinnosti při správě cizího majetku podle § 220 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zákoníku důvodné nebyly a ostatní výhrady obviněného neměly opodstatnění s výjimkou výhrady proti procesnímu postupu soudů ve věci návrhu obviněného na odnětí přikázání věci podle § 25 tr. ř., které sice neodpovídaly uplatněným dovolacím důvodům, ale bude povinností

odvolacího soudu se s nimi v rámci dalšího řízení vypořádat z hlediska práva obviněného na spravedlivý proces.

56. Nejvyšší soud dospěl k závěru, že je v možnostech odvolacího soudu, aby výše konstatovaná pochybení v rámci nového odvolacího řízení napravil a z tohoto důvodu přikázal tomuto soudu, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

57. Bude na Krajském soudu v Ostravě, aby se v navazujícím řízení znovu důsledně zabýval předmětnou věcí, ve shora naznačeném směru, a to i s ohledem na případné další námitky obviněného.

58. Nejvyšší soud současně upozorňuje, že rozsudek soudu prvního a druhého stupně byl zrušen výlučně z podnětu dovolání obviněného, a proto v dalším řízení nemůže dojít ke změně rozhodnutí v jeho neprospěch (§ 265s odst. 2 tr. ř.). Při novém projednání a rozhodnutí věci je pak odvolací soud vázán právním názorem Nejvyššího soudu vysloveným v tomto usnesení (§ 265s odst. 1 tr. ř.).

59. Protože zjištěné vady napadeného rozhodnutí a jemu předcházejícího řízení nemohl Nejvyšší soud odstranit v případném veřejném zasedání, rozhodl podle § 265r odst. 1 písm. b) tr. ř. o dovolání obviněného v neveřejném zasedání.

č. 22

I. Ochranné opatření zabrání věci podle § 101 odst. 1 nebo 2 tr. zákoníku lze uložit osobě odlišné od pachatele (zúčastněné osobě) jedině na návrh státního zástupce (viz rozhodnutí č. [26/2024](#) Sb. rozh. tr.).

Ochranná opatření

§ 101 odst. 1, 2 tr. zákoníku, § 230 odst. 1 tr. ř.

č. 22

II. Před rozhodnutím, jak naložit se zajištěnou věcí, není-li namístě ji vrátit, je třeba spolehlivě zjistit, komu věc náleží – jde-li o trestně odpovědného pachatele, jemuž je ukládán trest, pak v zásadě přichází v úvahu uložení trestu propadnutí věci, jde-li o osobu jinou, přichází v úvahu uložení ochranného opatření zabrání věci. Jde-li o věc zajištěnou oběti podvodu, která ji nabyla od pachatele při jejím podvodném prodeji v důsledku jím vyvolaného nebo využitého omylu, je třeba před rozhodnutím, jak s ní bude naloženo, posoudit, zda i nadále v době rozhodování soudu náleží podvedenému nabyvateli, anebo zda náleží pachateli v důsledku účinného uplatnění námitky neplatnosti oklamaným podle § 586 o. z., resp. § 40a obč. zák. (např. při současném uplatnění nároku v adhezním řízení na vydání bezdůvodného obohacení odpovídajícího podvodně vylákané kupní ceně).

Vrácení, vydání a další nakládání s věcmi důležitými pro trestní řízení

§ 80 odst. 1, § 81 odst. 1 tr. ř., § 586 o. z.

III. Postup podle § 101 odst. 4 písm. a) tr. zákoníku spočívající v pozměnění věci (např. trvalé označení padělaného obrazu jako padělku) má z důvodu principu přiměřenosti přednost před uložení ochranného opatření zabrání věci (např. padělaného obrazu), je-li též způsobilý dosáhnout sledovaného účelu v podobě ochrany společnosti.

Zabrání věci

§ 101 odst. 4 písm. a) tr. zákoníku

IV. Zrušení rozhodnutí napadeného stížností pro porušení zákona podle § 269 odst. 2 tr. ř. nepřichází v úvahu, pokud byl zákon porušen ve vztahu k osobě odlišné od obviněného.

Stížnost pro porušení zákona

§ 269 odst. 2 tr. ř.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 7. 2024, sp. zn. [5 Tz 17/2024](#),
ECLI:CZ:NS:2024:5.TZ.17.2024.1

Nejvyšší soud z podnětu stížnosti pro porušení zákona podané ministrem spravedlnosti České republiky jednak proti usnesení Okresního soudu v Ostravě ze dne 29. 8. 2018, sp. zn. 8 T 188/2014, pro porušení zákona v neprospěch osob označených jako zúčastněných 1) J. Z.; 2) V. T.; 3) J. W.; 4) K. N.; 5) M. V.; 6) J. S.; 7) již zemřelého P. K.; 8) P. K.; 9) B. Ž.; 10) Z. S.; 11) J. G. a 12) Obce XY, a jednak proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 15. 11. 2018, sp. zn. 6 To 355/2018, pro porušení zákona v neprospěch zúčastněné osoby J. Z., rozhodl podle § 268 odst. 2 tr. ř. tak, že pravomocným usnesením Okresního soudu v Ostravě ze dne 29. 8. 2018, sp. zn. 8 T 188/2014, byl ohledně V. T., J. W., K. N., M. V., J. S., P. K., P. K., B. Ž., Z. S., J. G., Obce XY, a ohledně J. Z. ve spojení s usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 15. 11. 2018, sp. zn. 6 To 355/2018, porušen zákon v ustanoveních § 101 odst. 2 písm. e) tr. zákoníku a § 230 odst. 2, 3 tr. ř. a ohledně J. Z. i v ustanovení § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř.

č. 22

I.**Dosavadní průběh řízení**

1. V trestním řízení vedeném u Okresního soudu v Ostravě pod sp. zn. 8 T 188/2014 byl rozsudkem ze dne 22. 9. 2015, který nabyl právní moci ve spojení s usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 16. 2. 2016, sp. zn. 6 To 595/2015, odsouzen obviněný J. P. pro rozsáhlé falšování obrazů a jejich následný podvodný prodej dalším osobám, přičemž skutek pod bodem 1) byl posouzen jednak jako trestný čin porušování autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle § 152 odst. 1 zákona č. 140/1961 Sb., trestního zákona, ve znění účinném do 31. 12. 2009, jednak jako trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, 2 tr. zákona, ve znění účinném do 31. 12. 2009, a skutek pod bodem 2) jednak jako zločin padělání a napodobení díla výtvarného umění podle § 271 odst. 1, odst. 3 písm. b) zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „tr. zákoník“), a jednak jako zločin podvodu podle § 209 odst. 1, odst. 4 písm. d) tr. zákoníku. Obviněný T. M. byl za skutek popsany pod bodem 3) uznán vinným přechínem krivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku podle § 346 odst. 1 tr. zákoníku. Za to byly oběma obviněným uloženy tresty, bylo též rozhodnuto podle § 228 odst. 1 a § 229 odst. 2 tr. ř. o nárocích poškozených I. L. a J. Z. na náhradu škody. Dovolání obou obviněných byla odmítnuta usnesením Nejvyššího soudu ze dne 23. 11. 2016, sp. zn. [5 Tdo 1231/2016](#) (k bližšímu popisu jednání obou obviněných, průběhu trestního řízení a obsahu odsuzujícího rozsudku lze odkázat na uvedené usnesení, které je stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu citovaná v tomto rozhodnutí volně přístupné v elektronické databázi rozhodnutí na internetových stránkách Nejvyššího soudu www.nsoud.cz). Ústavní stížnost obviněného T. M. byla odmítnuta usnesením Ústavního soudu ze dne 6. 9. 2017, sp. zn. [II. ÚS 680/17](#) (ohledně něj i dalších rozhodnutí Ústavního soudu lze odkázat na elektronickou internetovou databázi <https://nalus.usoud.cz/>).

2. V uvedeném trestním řízení vedeném po podání obžaloby u Okresního soudu v Ostravě pod sp. zn. 8 T 188/2014 byly mimo jiné též v přípravném řízení zajištěny předmětné obrazy, pro jejichž padělání a následný podvodný prodej byl uznán vinným obviněný J. P. Okresní soud v Ostravě si usnesením vyneseným v hlavním líčení konaném dne 22. 9. 2015, v němž také vyhlásil shora označený odsuzující rozsudek, podle § 230 odst. 2 tr. ř. vyhradil veřejnému zasedání rozhodnutí o jejich zabrání.

3. Okresní soud v Ostravě pak (po vyřízení opravných prostředků obviněných) ve veřejném zasedání svým usnesením ze dne 29. 8. 2018, sp. zn. 8 T 188/2014, uložil podle § 101 odst. 2 písm. e) tr. zákoníku ochranné opatření zabrání věcí, a to obrazů včetně rámců zajištěných v průběhu trestního řízení odňatých I. L. a K. N., a vydaných J. Z., V. T., J. W., P. K. (vlastněných V. T.), J. S., již zemřelým P. K., P. K., B. Ž., Z. S., J. G. a Obcí V. K., s tím, že se jednalo o věci, jež byly získány trestným činem a náležely jiné osobě, na niž pachatel takovou věc převedl, nebo která je jinak nabyta. Zmíněné osoby byly označeny jako zúčastněné osoby.

4. Podané stížnosti I. L. a J. Z. proti uvedenému usnesení soudu prvního stupně ze dne 29. 8. 2018 byly usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 15. 11. 2018, sp. zn. 6 To 355/2018, podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítnuty jako nedůvodné.

5. Z podnětu ústavní stížnosti podané I. L. Ústavní soud svým nálezem ze dne 14. 11. 2019, sp. zn. [II. ÚS 807/19](#), ve výroku pod bodem I. rozhodl, že usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 15. 11. 2018, sp. zn. 6 To 355/2018, v části, v níž byla zamítnuta stížnost I. L., a usnesením Okresního soudu v Ostravě ze dne 29. 8. 2018, sp. zn. 8 T 188/2014, v části, ve které bylo rozhodnuto o zabrání věci, bylo porušeno právo I. L. na ochranu majetku podle č. 11 odst. 1 usnesení Předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práva a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Listina“). Výrokem pod bodem II. Ústavní soud tato rozhodnutí v uvedeném rozsahu zrušil.

6. Okresní soud v Ostravě poté (v návaznosti na zmíněný nálezn Ústavního soudu) usnesením ze dne 17. 6. 2020, sp. zn. 8 T 188/2014, rozhodl tak, že se (bod I. usnesení) podle § 80 odst. 1 tr. ř. I. L. vrací celkem 70 obrazů, včetně již oddělených dřevěných rámců, které mu byly odňaty dne 15. 10. 2013 při domovní prohlídce. Zároveň v bodě II. usnesení podle § 101 odst. 4 písm. c) tr. zákoníku I. L. uložil povinnost ve lhůtě 3 měsíců od převzetí obrazů vyznačit na každé plátno ze zadní strany na první pohled viditelným a čitelným způsobem olejovou barvou slova „FALZIFIKÁT VYTVOŘENÝ J. P.“; na každém plátně z přední strany viditelným způsobem přeškrtnout signaturu, a to způsobem a barvou korespondující s vyhotovenou signaturou konkrétního plátna a konečně soudu v uvedené lhůtě doložit fotodokumentaci o těchto změnách, jednak I. L. podle § 101 odst. 4 písm. d) tr. zákoníku uložil povinnost v případě převodu vlastnického práva k plátnům obrazů specifikovaných v bodě I. informovat nabyvatele výslovně o skutečnosti, že se jedná o falzifikáty.

7. Následně Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 8. 9. 2020, sp. zn. 6 To 223/2020, ke stížnosti I. L. (jako zúčastněné osoby) podle § 149 odst. 1 písm. a), odst. 3 tr. ř. usnesení Okresního soudu v Ostravě ze dne 17. 6. 2020, sp. zn. 8 T 188/2014, zrušil ve výroku pod bodem II. v části, již byla I. L. stanovena povinnost provést změnu pláten obrazů tak, že na každém plátně z přední strany bude viditelným způsobem přeškrtnuta signatura, a to způsobem a barvou korespondující s vyhotovenou signaturou konkrétního plátna. Krajský soud totiž vyslovil souhlas s argumentací stěžovatele a shledal povinnost přeškrtnout

signaturu jako nepřiměřený zásah do uměleckého díla snižující jeho estetickou hodnotu s tím, že sledovaného cíle již bylo dosaženo označením pláten zezadu jako falzifikátů.

II.

Stížnost pro porušení zákona a vyjádření k ní

8. Dne 4. 3. 2024 podal ministr spravedlnosti podle § 266 odst. 1 tr. ř. stížnost pro porušení zákona proti pravomocným usnesením o zabránění věcí ohledně zbývajících osob, jichž se týkala, tedy jednak proti usnesení Okresního soudu v Ostravě ze dne 29. 8. 2018, sp. zn. 8 T 188/2014, jednak proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 15. 11. 2018, sp. zn. 6 To 355/2018 (dále též jen „napadená rozhodnutí“), neboť jimi byl porušen zákon v neprospěch 1) J. Z.; 2) V. T.; 3) J. W.; 4) K. N.; 5) M. V.; 6) J. S.; 7) již zemřelého P. K.; 8) P. K.; 9) B. Ž.; 10) Z. S.; 11) J. G. a 12) Obce XY, a to v § 101 odst. 2 písm. e) tr. zákoníku (jde-li o rozhodnutí soudu prvního stupně), a ohledně J. Z. též v § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. (jde-li o rozhodnutí soudu druhého stupně).

9. Ministr spravedlnosti v rámci odůvodnění podané stížnosti pro porušení zákona (po rekapitulaci dosavadního průběhu trestního řízení) primárně poukázal na skutečnost, že v téže trestní věci ohledně I. L. rozhodl Ústavní soud shora zmíněným nálezem ze dne 14. 11. 2019, sp. zn. [II. ÚS 807/19](#), jímž ohledně něj uvedená usnesení soudů nižších stupňů o zabránění věcí zrušil z důvodu porušení základních lidských práv, konkrétně práva na ochranu majetku podle čl. 11 odst. 1 Listiny. Stejná argumentace se podle stěžovatele přitom musí vztahovat i k ostatním osobám (označeným jako zúčastněné osoby), jimž byly též obrazy s rámy zabráněny. I u nich totiž musí platit stejná argumentace, neboť skutkový i právní základ jejich případu je zcela shodný, i v jejich případě tak zabránění věcí je z hlediska testu proporcionality nepřiměřeným zásahem do jejich vlastnického práva, přičemž k dosažení sledovaného cíle by postačoval jiný postup, jako je trvalé a neměnné označení obrazů jako kopií, které by bylo způsobilé zabránit jejich opětovnému šíření jako falzifikátů. Stěžovatel proto považoval za nepochybné, že i ve vztahu k ostatním osobám bylo o zabránění věcí rozhodnuto v rozporu se zákonem, který tak u nich byl porušen v ustanovení § 101 odst. 2 písm. e) tr. zákoníku. V případě obviněného J. Z. pak byl stížnostním soudem (Krajským soudem v Ostravě) porušen zákon též v ustanovení § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř., protože jeho stížnost neměla být z uvedených důvodů zamítnuta.

10. K tomu ministr spravedlnosti doplnil, že i vyslovení jednoznačného porušení zákona v dané věci Nejvyšším soudem může mít význam, neboť může vylepšit pozici dotčených osob v občanskoprávním řízení o žalobě na vydání věci, eventuálně v řízení o náhradě škody způsobené nezákonným rozhodnutím podle zákona č. 88/1992 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem [míněno byl zjevně zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů].

11. Nadto však ministr spravedlnosti navrhl, aby Nejvyšší soud shora označená napadená rozhodnutí zrušil, a to podle § 269 odst. 2 tr. ř. Byl si přitom vědom, že toto ustanovení v doslovném znění umožňuje rušit napadené rozhodnutí pouze v případě, že jím byl porušen zákon v neprospěch obviněného. Stejně tak si byl vědom dlouhodobé judikatury Nejvyššího soudu, že takový postup není možný v jiných případech porušení zákona v neprospěch osob odlišných od obviněného (svědků, obhájců, znalců apod.). Vyjádřil ovšem své přesvědčení,

že je tak možno učinit i v případě porušení zákona v neprospěch jiné osoby odlišné od obviněného, nebude-li tím nijak dotčeno postavení obviněného. Na podporu svého výkladu se dovolával názoru obsaženého v pasáži označené jako *obiter dictum* v usnesení ze dne 2. 4. 2009, sp. zn. [I. ÚS 3009/08](#), kterou obsáhle citoval (Ústavní soud v ní srovnával odlišný a údajně rozporný výklad jinak shodných textů § 267 odst. 1 věty druhé tr. ř. a § 269 odst. 2 tr. ř., přičemž v prvním případě se stejný text má vztahovat i na jiné osoby, zatímco v druhém jen na obviněného). Kromě toho ministr spravedlnosti poukázal i na odlišný přístup, který zvolil Nejvyšší soud ve svém rozsudku ze dne 5. 12. 2012, sp. zn. [8 Tz 84/2012](#), publikovaném pod č. 64/2013 Sb. rozh. tr., v němž Nejvyšší soud (oproti předchozí aplikační praxi) právě v takovém případě z důvodu porušení zákona v neprospěch osoby odlišné od obviněného (zde obhájce) ustanovení § 269 odst. 2 tr. ř. využil a napadené rozhodnutí zrušil, a to dokonce nad rámec návrhu ministra spravedlnosti. Protože jde o otázku zásadního významu, navrhl ministr spravedlnosti, aby případně věc byla předložena velkému senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu.

č. 22

12. Vzhledem k výše uvedenému tak ministr spravedlnosti závěrem podané stížnosti pro porušení zákona navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že pravomocným usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 15. 11. 2018, sp. zn. 6 To 355/2018, byl porušen zákon v neprospěch zúčastněné osoby J. Z., a to v ustanovení v § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř., a v řízení předcházejícím usnesením Okresního soudu v Ostravě ze dne 29. 8. 2018, sp. zn. 8 T 188/2014, byl porušen zákon v neprospěch zúčastněných osob: 1) J. Z.; 2) V. T.; 3) J. W.; 4) K. N.; 5) M. V.; 6) J. S.; 7) již zemřelého P. K.; 8) P. K.; 9) B. Ž.; 10) Z. S.; 11) J. G. a 12) Obce XY, a to v ustanovení v § 101 odst. 2 písm. e) tr. ř. (míněn byl ovšem zjevně tr. zákoník). Současně ministr spravedlnosti navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 269 odst. 2 tr. ř. zrušil jak napadená rozhodnutí, tak i veškerá další rozhodnutí na ně obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a buď podle § 270 odst. 1 tr. ř. přikázal Okresnímu soudu v Ostravě, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl, anebo aby podle § 271 odst. 1 tr. ř. sám ve věci rozhodl.

13. K podané stížnosti pro porušení zákona se následně písemně vyjádřila státní zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství, která s podanou stížností pro porušení zákona vyjádřila souhlas. Argumentaci užitou ministrem spravedlnosti považovala za správnou, neboť byla opřena o shora označený nálezk Ústavního soudu ze dne 14. 11. 2023, sp. zn. [II. ÚS 807/19](#), v němž byl konstatován neústavní zásah do práva na ochranu majetku podle čl. 11 Listiny I. L., přitom situace u ostatních zúčastněných osob by měla být stejná. Souhlasila i s návrhem na zrušení obou napadených rozhodnutí a přikázáním věci k novému projednání a rozhodnutí soudu prvního stupně, popř. s návrhem, aby Nejvyšší soud rozhodl ve věci sám.

14. Žádná z dotčených osob (označených stěžovatelem jako zúčastněných) se k zaslané stížnosti pro porušení zákona sama ani prostřednictvím svých zmocněnců věcně nevyjádřila.

III.

Posouzení přípustnosti stížnosti pro porušení zákona a její projednání Nejvyšším soudem

15. Nejvyšší soud, který je příslušný k řízení o stížnosti pro porušení zákona (§ 266 odst. 1 tr. ř.), nejprve zjistil, že stížnost pro porušení zákona je přípustná, vyhovuje všem relevantním ustanovením trestního řádu, byla podána v souladu s § 266 odst. 1 tr. ř. na příslušném místě a k tomu oprávněnou osobou a splňuje všechny obligatorní obsahové náležitosti upravené v § 267 odst. 1 tr. ř.

16. Nebyla splněna žádná z alternativ uvedených v § 274 odst. 2 až 4 tr. ř. pro rozhodnutí v neveřejném zasedání (Nejvyšší soud nemohl rozhodnout žádným ze způsobů popsaných v § 274 odst. 2 či 3 tr. ř., neboť se stížnost pro porušení zákona vůbec netýkala obviněného, ani nezískal souhlas všech osob, které by mohly být jeho rozhodnutím přímo dotčeny, pro rozhodnutí v neveřejném zasedání ve smyslu § 274 odst. 4 tr. ř.). Z uvedeného důvodu k projednání stížnosti pro porušení zákona a rozhodnutí o ní nařídil ve věci veřejné zasedání, které se konalo dne 25. 7. 2024.

17. Veřejného zasedání se (kromě členů senátu a zapisovatelky jako protokolující úřednice) zúčastnila toliko státní zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství. Pověřený zástupce ministra spravedlnosti ani ostatní osoby, které by mohly být rozhodnutím dotčeny (tj. J. Z., V. T., J. W., K. N., M. V., J. S., P. K., B. Ž., Z. S., J. G., zástupce Obce XY a dědicové po zemřelém P. K., tedy H. K., P. Y. a M. K.), či jejich zmocněnci, se k veřejnému zasedání nedostavili, ač všichni o něm byli včas a řádně vyrozuměni. Proto bylo rozhodnuto, že veřejné zasedání bude konáno v jejich nepřítomnosti (neboť jejich přítomnost pro rozhodnutí nebyla nezbytná – srov. § 234 a § 274 odst. 1 tr. ř.). Ve veřejném zasedání byl k návrhu státní zástupkyně proveden jediný listinný důkaz, a to vyjádření Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, Územního pracoviště Ostrava, Odboru odloučeného pracoviště Frýdek-Místek, ze dne 17. 4. 2024, podle něž předmětné obrazy a oddělané rámy jsou skladovány v jejich prostorách a vyčkává se dalšího rozhodnutí, jakým způsobem s nimi naložit. Žádný jiný důkaz navrhován nebyl, ani Nejvyšší soud neměl potřebu další dokazování provádět. Nejvyšší soud tak mohl ihned rozhodnout tímto rozsudkem, jehož výrok ve veřejném zasedání vyhlásil a následně jej stručně ústně odůvodnil (podrobněji viz níže).

IV.

Posouzení důvodnosti stížnosti pro porušení zákona

18. Nejvyšší soud podle § 267 odst. 3 tr. ř. přezkoumal zákonnost a odůvodněnost těch výroků rozhodnutí, proti nimž byla ministrem spravedlnosti stížnost pro porušení zákona podána, a to v rozsahu a z důvodů v ní uvedených, jakož i řízení napadeným rozhodnutím předcházející, přičemž k vadám výroků, které nebyly stížností pro porušení zákona napadeny, přihlížel, jen pokud mohly mít vliv na správnost výroků, proti nimž byla podána stížnost pro porušení zákona. Na základě tohoto přezkoumání dospěl k závěru, že zákon v citovaných ustanoveních skutečně porušen byl, byť zčásti z jiných důvodů, než bylo stěžovatelem vytýkáno, navíc byl shledán vadným i jiný výrok soudu prvního stupně stížností pro porušení zákona nenapadený, který však měl zásadní vliv na správnost výroků napadených podaným mimořádným opravným prostředkem.

19. Nejprve je třeba odcitovat ustanovení, která měla být podle stěžovatele porušena, s čímž souhlasí i Nejvyšší soud, jakož i další s nimi související ustanovení trestního zákoníku a trestního řádu.

20. Podle § 101 odst. 2 písm. e) tr. zákoníku ve znění účinném v době rozhodnutí soudu prvního stupně (tj. ke dni 29. 8. 2018), které bylo třeba užít s ohledem na pravidla o časové působnosti trestních zákonů (viz § 3 odst. 2 tr. zákoníku), soud mohl uložit zabrání věci, která byla získána trestným činem nebo jako odměna za trestný čin anebo která byla, byť jen zčásti, nabyta za věc získanou trestným činem nebo za věc tvořící odměnu za trestný čin, pokud hodnota věci, která byla získána trestným činem nebo jako odměna za něj, není ve vztahu k hodnotě nabyté věci zanedbatelná, a pokud taková věc náleží jiné osobě, na kterou pachatel takovou věc převedl nebo která ji jinak nabyla. Později (s účinností od 1. 2. 2019 v důsledku změny provedené

zákonem č. 287/2018 Sb.) došlo ke změně dikce návětí uvedeného ustanovení, a to ve spojitosti se zavedením nového výkladového ustanovení § 135b tr. zákoníku o výnosu z trestné činnosti (s odlišením bezprostředního a zprostředkovaného výnosu). Ve stížnosti pro porušení zákona (v návaznosti na citovaný nálezn Ústavního soudu ze dne 14. 11. 2023, sp. zn. [II. ÚS 807/19](#)) byl jako přiměřený preferován postup podle vyšších odstavců § 101 tr. zákoníku, konkrétně podle nynějšího odst. 4 (v době rozhodování soudu prvního stupně šlo o odst. 5), podle jehož písm. c) může soud místo zabrání věci uložit povinnost odstranit její označení nebo provést její změnu, případně písm. d) omezit dispozice s věcí, přičemž nebude-li taková povinnost ve stanovené lhůtě splněna, rozhodne o zabrání věci (viz nynější § 101 odst. 5, v době rozhodnutí soudu prvního stupně šlo o odst. 6).

21. Z trestního řádu je třeba připomenout předně ustanovení § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř., podle něž nadřízený orgán zamítne stížnost, není-li důvodná. Podle § 147 odst. 1 tr. ř. nadřízený orgán při rozhodování o stížnosti přezkoumá jednak správnost všech výroků napadeného usnesení, proti nimž může stěžovatel podat stížnost, a jednak řízení předcházející napadenému usnesení. Podle § 230 odst. 1 tr. ř. shledal-li soud u obžalovaného důvod k uložení ochranného opatření, může je uložit i bez návrhu státního zástupce. Podle § 230 odst. 2 tr. ř. soud vyhradí rozhodnutí o ochranném opatření veřejnému zasedání, jestliže potřebuje k rozhodnutí o ochranném opatření provést ještě další dokazování, které nemůže být provedeno ihned. Podle § 230 odst. 3 tr. ř. lze postupovat podle § 230 odst. 2 tr. ř. i tehdy, jestliže státní zástupce učinil návrh na zabrání věci nebo části majetku nenáležící obžalovanému. Zúčastněnou osobou se podle § 42 tr. ř. rozumí ten, komu byla věc zabráná nebo podle návrhu má být zabráná, není-li současně obviněným. Poškozeným je podle § 43 odst. 1 tr. ř. ten, komu bylo trestným činem ublíženo na zdraví, způsobena majetková škoda nebo nemajetková újma, nebo ten, na jehož úkor se pachatel trestným činem obohatil. Za poškozeného se však podle § 43 odst. 2 tr. ř. nepovažuje ten, kdo se sice cítí být trestným činem morálně nebo jinak poškozen, avšak vzniklá újma není způsobena zaviněním pachatele nebo její vznik není v příčinné souvislosti s trestným činem. Podle § 44 odst. 1 tr. ř. oprávnění poškozeného nemůže vykonávat ten, kdo je v trestním řízení stíhán jako spoluobviněný.

22. Na základě stížnosti pro porušení zákona Nejvyšší soud zkoumal, zda byl či nebyl porušen zákon tím, že soudy nižších stupňů rozhodly napadenými rozhodnutími o zabrání věcí shora označeným osobám (a též I. L., jehož se ovšem toto rozhodnutí Nejvyššího soudu netýká, neboť ohledně něj byla napadená rozhodnutí již dříve zrušena shora několikrát zmíněným náleznem Ústavního soudu). Nejvyšší soud přezkoumal též stížností pro porušení zákona nenapadený výrok soudu prvního stupně ze dne 22. 9. 2015, kterým bylo rozhodnutí o zabrání věcí vyhrazeno veřejnému zasedání, neboť jeho případná vada též mohla mít vliv na správnost výroků, proti nimž byla podána stížnost pro porušení zákona.

23. Přitom Nejvyšší soud zjistil, že primární vada, proč jsou nezákonné pozdější výroky o zabrání věcí označeným osobám, spočívá právě v uvedeném procesním usnesení o vyhrazení rozhodnutí o zabrání věcí veřejnému zasedání. Jak je patrné z protokolu o hlavním líčení ze dne 22. 9. 2015, bylo po ústním vyhlášení odsuzujícího rozsudku vyhlášeno usnesení, že si podle § 230 odst. 2 tr. ř. soud prvního stupně vyhrazuje rozhodnutí o zabrání ostatních zajištěných věcí (tj. předmětných obrazů a rámců) veřejnému zasedání. Toto rozhodnutí v protokolu o hlavním líčení, který pořizoval předseda senátu na základě diktátu (po rozhodnutí, že z hlavního líčení nebude pořizován zvukový záznam, aniž by však pro takový postup byly splněny zákonné podmínky), nijak blíže neodůvodnil (resp. takové odůvodnění nezaprotokoloval), jako procesní rozhodnutí je ani následně písemně nevyhotovil (zřejmě

s tím, že postačí jeho plné uvedení v protokolu o hlavním líčení). Úvahy, jaké soud prvního stupně k takovému rozhodnutí vedly, tak zpětně nelze přezkoumat.

24. Nejvyšší soud však z obsahu trestního spisu zjistil, že státní zástupce v této věci nikdy nepodal návrh na uložení takové sankce, tedy ochranného opatření ve formě zabrání věci osobám označeným soudem prvního stupně za zúčastněné osoby (odlišných od obviněného). Návrh státního zástupce není součástí obžaloby, která navíc byla podávána ještě v době, kdy její obligatorní náležitostí nebyl návrh na uložení trestu ve smyslu § 177 písm. d) tr. ř., takový návrh neučinil ani bezprostředně před rozhodnutím soudu ve věci samé v závěrečné řeči ve smyslu § 216 odst. 2 tr. ř. přednesené v hlavním líčení konaném dne 16. 9. 2015 (tehdy žádal jen uložení trestu propadnutí věcí, tj. sankci ve formě uvedeného druhu trestu ukládanou obviněným jako označeným pachatelům trestné činnosti – viz č. I. 2062 trestního spisu), ani nikdy předtím. Má-li však být uložena trestní sankce osobě odlišné od obviněného, může tak učinit jedině soud, a to výlučně na návrh státního zástupce. Takový návrh je pro pozdější rozhodnutí soudu nezbytný (vychází se z principu *nemo iudex sine actore* a principu obžalovacího). To vyplývá z výkladu relevantních ustanovení trestního řádu, zejména pak ze srovnání textu ustanovení § 230 odst. 1 tr. ř. a § 230 odst. 2 a 3 tr. ř., ale i ze znění § 178 tr. ř. Takový návrh může státní zástupce učinit v rámci podané obžaloby (§ 178 odst. 1 tr. ř.), anebo i samostatně (viz § 178 odst. 2 tr. ř.), a to i v průběhu projednávání věci na základě podané obžaloby (např. v průběhu hlavního líčení, a to i v závěrečné řeči, nebo i mimo hlavní líčení). Tento výklad, který byl i dříve zastáván v odborné literatuře (srov. ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2900; shodně DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. Trestní řád. Komentář. II. díl. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 302) i v judikatuře (viz rozhodnutí Nejvyššího soudu České socialistické republiky ze dne 24. 2. 1972, sp. zn. 6 Tz 3/72, které bylo uveřejněno pod č. 73 v sešitu č. 7 z r. 1972 Bulletinu Nejvyššího soudu ČSR, trestní část), byl v poslední době potvrzen trestním kolegiem Nejvyššího soudu schválením k publikaci usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 31. 3. 2022, sp. zn. [1 To 62/2021](#), které bylo uveřejněno pod č. 26/2024 Sb. rozh. tr. Také podle jeho právní věty je návrh státního zástupce nezbytnou podmínkou pro uložení ochranného opatření spočívajícího v zabrání věci nebo v zabrání části majetku osobě odlišné od obviněného. Přitom je to státní zástupce, kdo též musí jednoznačně označit osobu odlišnou od obviněného, již má být takové ochranné opatření uloženo, aby mohla být zachována její práva jako osoby zúčastněné ve smyslu rozhodnutí č. [28/2021-III.](#) Sb. rozh. tr., přičemž může též uvést, že taková osoba není známa (viz rozhodnutí č. [23/2009](#) Sb. rozh. tr.), aby jí případně mohl být ustanoven opatrovník.

25. Již jen z tohoto důvodu nemohla být rozhodnutí o zabrání věci shora označeným osobám vynesena v souladu s právním řádem, protože státní zástupce nikdy nenavrhoval jejich postižení touto sankcí, tedy ochranným opatřením ve formě zabrání věci.

26. Kromě toho v tomto případě zvolil soud prvního stupně další zákonem nepředvídaný procesní postup, když si (bez návrhu státního zástupce – viz výše) vyhradil rozhodnutí o zabrání věci veřejnému zasedání s tím, že za vlastníky těchto věcí (obrazů) považoval osoby, s nimiž do té doby počítal jako s poškozenými (a to alespoň s některými z nich – zejména s I. L., J. Z., jimž přiznal nárok na náhradu škody, a P. K.). Patrně to ale mělo platit i o dalších osobách, které byly podvedeny při koupi padělků obrazů, o něž v daném případě šlo. To je ovšem poměrně nevídané obrácení rolí týchž subjektů v tomtéž trestním řízení, v němž z vůle soudu se ze strany poškozených podporujících obžalobu staly opačnou stranou vystupující na straně obhajoby, a sice zúčastněnými osobami. Přitom o postavení určitého subjektu jako zúčastněné osoby, tj. toho, jehož věc nebo jiná majetková hodnota byla zabráněna nebo podle návrhu má

být zabráná (§ 42 odst. 1 tr. ř.), tj. uložením trestní sankce – ochranného opatření zabrání věci, rozhoduje výlučně státní zástupce, jak bylo shora uvedeno, neboť bez jeho návrhu na uložení takové osobě sankce v podobě zabrání věci (popř. zabrání části majetku) není její uložení vůbec možné. Podle Nejvyššího soudu je zároveň zásadně nemožné, aby v jedné a téže věci (u téhož skutku) vystupovala jedna a ta samá osoba v postavení poškozeného i zúčastněné osoby zároveň. Je pravdou, že takové pravidlo trestní řád výslovně neuvádí, neslučitelnost postavení řeší jen v kombinaci postavení poškozeného a spoluobviněného v § 44 odst. 1 tr. ř. (pomineme-li případy vyloučení orgánu činného v trestním řízení pro pochybnost o nepodjatosti podle § 30 tr. ř. či případy nemožnosti být obhájcem podle § 35 odst. 2 tr. ř.). Uvedené pravidlo je ale třeba v zásadě obdobně užít i na uvedený případ, protože zákonodárce zjevně v trestním řízení upřednostňuje uložení trestní sankce na základě návrhu státního zástupce jako veřejného žalobce od úplného vypořádání civilních sporů (ostatně v trestním řízení se nepřipouští ani takové instituty jinak běžné v civilním sporném řízení, jako jsou vzájemné návrhy či námitky započtení ve smyslu § 97 a § 98 o. s. ř.).

č. 22

27. Protože státní zástupce nikdy nenavrhl, aby těmto osobám, v jejichž prospěch byla podána stížnost pro porušení zákona, byla zmíněná trestní sankce v podobě ochranného opatření ve formě zabrání věci uložena, nemohly být považovány za zúčastněné osoby, a to navíc již jen proto, že v daném případě vystupovaly jako poškození, kterým tímtež skutkem (podvodným jednáním obviněných) byla způsobena škoda.

28. Především ale z výše nastíněného postupu soudu prvního stupně vyplývá, že si soud prvního stupně (ovšem ani později soud druhého stupně, a bohužel zřejmě pak posléze ani Ústavní soud ohledně I. L.) vůbec neujasní, kdo je vlastníkem zajištěných věcí (padělaných obrazů) a jaká ustanovení kterého právního předpisu občanského práva hmotného se na daný případ užila. Jak bylo shora nastíněno, jednou ze zákonných podmínek pro uložení ochranného opatření v podobě zabrání věci podle § 101 odst. 2 písm. e) tr. zákoníku je i konstatování, že zabíraná věc „náleží“ jiné osobě (odlišné od pachatele), na kterou pachatel takovou věc převedl (popř. která ji jinak nabyla). Taková od pachatele (v řízení vystupujícího jako obviněný) odlišná osoba (v řízení pak v postavení zúčastněné osoby) musí být označena jako vlastník (majitel) věci, popř. osoba, která věc (např. *res extra commercium*) drží a fakticky s ní nakládá jako s vlastní.

29. Soudy nižších stupňů se však v tomto trestním řízení vážně nezabývaly otázkou, komu zajištěné věci (obrazy a rámy) v době jejich rozhodování náleží, tedy kdo k nim má vlastnické právo, k tomu nevedly vlastně žádné úvahy (za něž ani nelze považovat položení si této otázky soudem druhého stupně v odůvodnění jeho rozhodnutí, pokud na ni nedal žádnou odpověď). Soudy ani nežádaly po stranách nezbytné jednoznačné vyjádření v tomto ohledu, pouze bez dalšího vycházely z faktického stavu držby věcí v době jejich zajištění, aniž by zohlednily způsob, jakým se věc dostala do jejich dispozice (viz níže případ J. W.), a především další vývoj událostí, zejména pak kroky jednotlivých podvedených osob a jejich civilněprávní důsledky. Ničím z toho se doposud žádný ze soudů nezabýval, jen soud druhého stupně v odůvodnění svého usnesení ze dne 15. 11. 2018, sp. zn. 6 To 355/2018, si položil otázku, zda vůbec na „zúčastněné osoby“ I. L. a J. Z. přešlo vlastnické právo k obrazům s ohledem na znění tehdy platného a účinného § 39 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále ve zkratce jen „obč. zák.“), aniž by ovšem na ni dal jakoukoliv odpověď (k řešení viz níže). Vyšel pak z toho, že věci uvedeným osobám (označeným jako „zúčastněné“) náležely, protože potvrdil rozhodnutí o tom, že se jim zabírají. Přitom je třeba si uvědomit, že v daném případě měly osoby, u nichž byly předmětné obrazy s rámy zajištěny, (zpravidla – viz níže)

nabýt tyto věci skutkem kvalifikovaným jako trestný čin podvodu, přičemž měly nabývat těchto věcí v omylu vyvolaném obviněnými (omyl se měl týkat podstatné vlastnosti spočívající v přesvědčení o pravosti obrazů, což mimo jiné ovlivňovalo jejich vůli je vůbec pořídit, jakož i kupní cenu). Při posouzení této otázky je třeba vycházet z předpisů občanského práva, jak bude rozvedeno níže.

30. Soudy nižších stupňů rozhodovaly v době platnosti a účinnosti zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. z.“), který je účinný od 1. 1. 2014. Ke skutku, který byl obviněným v tomto řízení kladen za vinu a který spočíval v podvodném prodeji falzifikátů děl valašských mistrů, však podle skutkových zjištění soudů nižších stupňů docházelo před uvedeným datem (a to v letech 2007 až 2013), tedy za účinnosti předchozího občanského zákoníku (zákona č. 40/1964 Sb. – obč. zák.). Platí zásada, že podle nového občanského zákoníku se posuzují práva a povinnosti vzniklé ode dne nabytí jeho účinnosti (§ 3028 odst. 1 o. z.), což platí i pro právní poměry týkající se práv věcných, avšak jejich vznik, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona (o. z.), se posuzují podle dosavadních právních předpisů (§ 3028 odst. 2 o. z.). Nestanoví-li nový občanský zákoník výslovně jinak nebo nedohodnou-li se na tom strany, řídí se jiné právní poměry vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé, včetně práv a povinností z porušení smluv uzavřených přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, dosavadními právními předpisy (§ 3028 odst. 3 o. z.). Z posledně citovaného odstavce výchozího přechodného ustanovení vyplývá, že závazkový právní vztah mezi prodávajícím a kupujícím a práva a povinnosti z něj plynoucí se mají řídit dosavadními právními předpisy, tedy podle předchozího občanského zákoníku (jak ovšem bude poukázáno dále, věcně se v těchto případech úprava nijak neměnila).

31. Při posuzování platnosti či neplatnosti právního úkonu (jak se dříve právní jednání nazývalo) bylo tedy třeba postupovat podle zákona účinného v době, kdy k právnímu úkonu došlo. Soud druhého stupně, jak bylo shora uvedeno, vnesl otázku, zda převod padělků obrazů byl platný či naopak neplatný podle § 39 obč. zák., nedal však na tuto otázku žádnou odpověď a dále se vlastnickým právem nezabýval. K tomu je třeba uvést, že podle § 39 obč. zák. se považoval za neplatný takový právní úkon, který svým obsahem nebo účelem odporoval zákonu nebo jej obcházel anebo se přičil dobrým mravům. Názorový směr, že právní úkon (právní jednání), kterým byl spáchán trestný čin podvodu, je vždy absolutně neplatný podle § 39 obč. zák. pro rozpor se zákonem (i dobrými mravy), se ovšem v judikatuře ani nauce neprosadil. Podvodná jednání totiž s ohledem na výslovnou zákonnou úpravu obsaženou v § 40a a § 49a obč. zák. mohla vést toliko k tzv. relativní neplatnosti právního úkonu, tedy tento právní úkon se považoval za platný, pokud se ten, kdo je takovým úkonem dotčen, neplatnosti právního úkonu nedovolal (právo dovolat se neplatnosti se přitom promlčuje v obecné tříleté promlčecí době běžící od okamžiku, kdy mohlo být vykonáno poprvé). Neplatnosti se však nemůže dovolat ten, kdo ji sám způsobil (aplikuje se stará římskoprávní zásada, že nikdo nemůže mít prospěch z vlastní nepoctivosti – *nemo turpitudine suam allegare potest*). Podle § 49a obč. zák., které bylo do občanského zákoníku zavedeno jeho novelizací provedenou zákonem č. 509/1991 Sb., s účinností již od 1. 1. 1992, je právní úkon neplatný, jestliže jej jednáající osoba učinila v omylu, vycházejícím ze skutečnosti, jež je pro jeho uskutečnění rozhodující, a osoba, které byl právní úkon určen tento omyl vyvolala nebo o něm musela vědět. Právní úkon je rovněž neplatný, jestliže omyl byl touto osobou vyvolán úmyslně. Omyl v pohnutce právní úkon neplatným nečiní. Uvedená neplatnost je ovšem jen relativní ve smyslu § 40a obč. zák., do něž bylo uvedené ustanovení § 49a obč. zák. od počátku své

existence zařazeno, tedy této neplatnosti se musí poškozený účastník právního vztahu založeného na omylu dovolat vznesením námitky neplatnosti. Dokud se této neplatnosti nedovolá, považuje se úkon za platný (poškozený totiž může mít zájem na plnění ze smlouvy, byť ji uzavřel v omylu o podstatné okolnosti). Podle zcela majoritního názoru má ustanovení § 49a obč. zák. (ve spojitosti s § 40a obč. zák.) přednost před ustanovením § 39 obč. zák. (na základě principu speciality – *lex specialis derogat legi generali*).

32. Důvod a smysl této konstrukce je spatřován v tom, že osoba jednající v omylu úmyslně vyvolaném druhou smluvní stranou může mít zájem na plnění z takové smlouvy (např. kvůli výhodnému úroku, který byl ve smlouvě o půjčce sjednán), přičemž občanský zákoník by v tomto směru měl nechat na uvážení poškozeného, zda bude chtít, aby bylo uplatněno ustanovení na jeho ochranu v podobě (relativní) neplatnosti úkonu s následným vymáháním bezdůvodného obohacení, nebo aby nadále uplatňoval a vymáhal plnění ze smlouvy, k němuž se druhá smluvní strana (pachatel) zavázala, popř. uplatnil jiné zákonné nároky plynoucí z vadného plnění protistrany. Nebylo by přitom správné, aby zákonodárce primárně poskytoval ochranu neuváženým krokům a slibům té smluvní strany, která jedná nekale, nemravně, využívá omylu druhé smluvní strany, který případně dokonce sama úmyslně vyvolala (uplatnění absolutní neplatnosti, k níž by soud přihlížel *ex officio*, tj. z úřední povinnosti, by přitom takový důsledek fakticky znamenal). Také se na podporu uvádí, že k definičním znakům právního státu patří princip právní jistoty a ochrany důvěry účastníků právních vztahů v právo, jejichž součástí je rovněž respektování zásady *pacta sunt servanda*, že přijetím názoru o absolutní neplatnosti by se narušovala právní jistota účastníků smluv, zhoršovalo by se postavení druhé smluvní strany jednající v omylu, která by neměla na výběr, jakého plnění chce dosáhnout (zda ze smlouvy či z deliktu), ač sama nic neporušila.

33. Shora nastíněný přístup byl zaujat jak v odborné literatuře (viz například ŠVESTKA, J., SPÁČIL, J., ŠKÁROVÁ, M., HULMÁK, M. a kol. Občanský zákoník I. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 435; FIALA, J., KINDL, M. a kol. Občanský zákoník. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009 – k § 49a, cit podle systému ASPI), tak i v soudní judikatuře, jak bude rozvedeno níže.

34. Také podle judikatury není smlouva právním úkonem absolutně neplatným jen proto, že poškozený jednal v omylu úmyslně vyvolaném druhou smluvní stranou – pachatelem trestného činu podvodu, a to ani podle § 37 odst. 1 obč. zák. z důvodu, že pachatel právní úkon neučinil vážně, ani podle § 39 obč. zák. z důvodu, že takový úkon svým obsahem nebo účelem odporuje zákonu (nejméně trestnímu zákoníku) nebo jej obchází anebo se přičí dobrým mravům, neboť před uvedeným ustanovením musí dostat přednost výslovná právní úprava obsažená v § 49a obč. zák. ve spojení s § 40a obč. zák. (jinak by byla nesmyslná a obsolentní). K tomu dospěl Nejvyšší soud ve svém rozsudku ze dne 18. 4. 2006, sp. zn. [21 Cdo 826/2005](#), který byl uveřejněn pod č. 36/2008 Sbírky rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu v řadě civilní (dále jen Sb. rozh. obč.). Od tohoto přístupu, který byl hojně následován v další rozhodovací praxi Nejvyššího soudu (přehled podává odůvodnění rozhodnutí pod č. [70/2011](#) Sb. rozh. obč.) a akceptován byl i Ústavním soudem (např. v usnesení ze dne 13. 11. 2007, sp. zn. [I. ÚS 384/2005](#)), se posléze excesivně odchýlil jeden senát Nejvyššího soudu ve svém usnesení ze dne 29. 5. 2007, sp. zn. [30 Cdo 2705/2006](#), v němž se Nejvyšší soud dovolával dřívějšího rozhodnutí č. [30/2005](#) Sb. rozh. obč., kterým ovšem byl řešen značně odlišný případ absolutní neplatnosti kupní smlouvy uzavřené přes zákaz soudu vyslovený usnesením o nařízení výkonu rozhodnutí, toto rozhodnutí tak lze považovat za vybočení z konstantní judikatury k dané otázce. V reakci na něj proto byla při řešení další obdobné věci předložena tato otázka k posouzení velkému senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššímu

soudu, který se svým rozsudkem ze dne 8. 12. 2010, sp. zn. [31 Cdo 3620/2010](#), jenž byl posléze uveřejněn pod č. 70/2011 Sb. rozh. obč., jednoznačně přihlásil k dříve zaujatému názoru, že smlouva, při jejímž uzavření jeden z účastníků úmyslně předstíral určitou vůli se záměrem, aby tím vyvolal u druhého účastníka omyl nebo aby tím využil jeho omylu, není neplatná podle ustanovení § 37 odst. 1 obč. zák. pro nedostatek vážné vůle nebo podle ustanovení § 39 obč. zák. pro rozpor se zákonem, a že podvodné jednání jednoho z účastníků smlouvy při jejím uzavření je důvodem neplatnosti smlouvy podle ustanovení § 49a obč. zák., jehož se může úspěšně dovolat jen druhý účastník smlouvy (§ 40a obč. zák.). Jinak ovšem v případech, je-li původcem psychického donucení (bezprávné výhrůžky) třetí osoba (a nikoliv druhý účastník smlouvy), je takto „vynucený“ právní úkon absolutně neplatný pro nesvobodu vůle jen tehdy, jestliže druhý účastník smlouvy o existenci tohoto psychického nátlaku nejen věděl, ale též jej využil. Poukázat lze dále na přesvědčivé odůvodnění tohoto rozsudku, z něhož byla čerpána argumentace uvedená shora a na něž posléze navázala i jednotná soudní judikatura, která se v dané otázce nezměnila ani po rekonstrukci občanského práva. Pro úplnost je možno uvést, že předchozí rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 26. 8. 2009, sp. zn. [31 Cdo 135/2007](#), uveřejněný se stejnými právními věťmi pod č. 28/2010 Sb. rozh. obč., vynesený v téže věci, byl zrušen nálesem pléna Ústavního soudu ze dne 7. 9. 2010, sp. zn. [Pl. ÚS 34/2009](#), který byl uveřejněn ve svazku 58 pod č. 187/2010 na s. 647 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, neboť tímto obecné soudy neposkytly v daném případě dostatečnou ochranu třetím osobám. Ovšem v téže věci později znovu rozhodl Nejvyšší soud ve shodě se svým předešlým závěrem již zmíněným citovaným rozhodnutím č. [70/2011](#) Sb. rozh. obč., které již zrušeno nebylo. Tohoto rozhodnutí a jeho publikovaných právních vět se dovolává i recentní soudní judikatura při výkladu současného občanského zákoníku (viz například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 6. 2020, sp. zn. [33 Cdo 3/2020](#), nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2023, sp. zn. [29 Cdo 3197/2022](#)).

35. S ohledem na rozhodování za účinnosti jiné právní úpravy (viz výše), je možno doplnit, že na podstatě zmíněného přístupu k posouzení jednání učiněného v omylu jako relativně neplatného ničeho nezměnil ani nový občanský zákoník (zákon č. 89/2012 Sb.). Poukázat je třeba především na § 583 o. z., podle něž je právní jednání neplatné, jednal-li někdo v omylu o rozhodující okolnosti a byl-li v omyl uveden druhou stranou. Neplatné je právní jednání také v omylu vyvolaném lstí, třebaže se omyl týká jen vedlejší okolnosti (§ 584 odst. 2 o. z.). V daném případě by přitom šlo jednak o podstatný omyl o rozhodující okolnosti, zda je obraz pravý či jde o padělek, jednak o omyl vyvolaný lstí (u něž platí totéž i pro případ omylu o vedlejší okolnosti). Následky takové neplatnosti plynou především z § 586 o. z., podle jehož prvního odstavce může vznést námitku neplatnosti jen osoba, na ochranu jejíhož zájmu byla neplatnost právního jednání stanovena, podle druhého odstavce se však právní jednání považuje za platné, pokud oprávněná osoba neplatnost právního jednání nenamítla. I nadále se tak počítá s tím, že relativně neplatná jsou právní jednání učiněná v omylu, včetně omylu vyvolaného lstí (§ 583 a § 584 o. z.), přičemž v případě omylu je neplatnost stanovena v zájmu mýlícího se účastníka a je tak na něm, aby se poté, co zjistí skutečný stav věci, rozhodl, zda chce být právním jednáním vázán. Dovolá-li se dotčená osoba neplatnosti právního jednání, zanikají *ex tunc* (od počátku) jeho právní následky, odpadá tak i důvod na jeho základě poskytnutých plnění, která je třeba jako bezdůvodné obohacení vrátit – bylo-li poskytnuto po právním jednání a před vznesením námitky neplatnosti, jde o bezdůvodné obohacení získané plněním z právního důvodu, který odpadl, bylo-li plněno po uplatnění námitky neplatnosti, jde o plnění bez právního důvodu, jak vyplývá z § 2991 odst. 2 o. z. (často se však mezi uvedenými

variantami nerozlišuje a v obou případech se považuje plnění za poskytnuté bez právního důvodu). Pokud však námitka neplatnosti nebyla oprávněnou osobou uplatněna, popř. došlo ke konvalidaci či dodatečnému schválení jednání, jsou veškerá plnění na jeho základě poskytnutá po právu, neboť právní jednání strany i nadále zavazuje, poskytnuté plnění tak není bezdůvodným obohacením (srov. též § 574 o. z. a preferenci platnosti před neplatností právního jednání). K celému z odborné literatury viz např. HANDLAR, J. § 586 (Relativní neplatnost). In: LAVICKÝ, P. a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 1884 a násl.; BERAN, V. § 583 a § 586. In: PETROV, J., VÝTISK, M., BERAN, V. a kol. Občanský zákoník. 2. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2023 (citováno podle právního systému beck-online.cz); ZUKLÍNOVÁ, M. § 583 a § 586. In: ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. Občanský zákoník. Komentář. Svazek I. (§ 1 až 654). 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2020 (citováno podle právního systému ASPI).

č. 22

36. Lze tak uzavřít, že v souladu s výslovným zněním příslušných ustanovení občanského zákoníku a jejich výkladem v odborné literatuře i ustálené judikatuře, je právní úkon učiněný poškozeným trestným činem v důsledku omylu úmyslně vyvolaném pachatelem trestného činu podvodu toliko relativně neplatný, záleží pak na postoji poškozeného, zda se neplatnosti dovolá, či naopak nedovolá, a zda bude či nebude trvat na plnění ze smlouvy, kterou s pachatelem podvodu uzavřel, ať z důvodu, že pachatelem slíbené plnění je pro poškozeného výhodné a má na něm zájem (to ovšem může být v případech podvodu časté či dokonce typické, protože příslib plnění pro ně zpravidla byl důvodem, pro který poškození na uzavření smluv s pachatelem podvodu přistoupili – např. v případě smlouvy o půjčce s vysokým úrokem) nebo právě naopak (např. právě v případě kupní smlouvy s deklarací mimořádných rozhodných vlastností prodávané věci). Dojde-li k řádnému uplatnění námitky neplatnosti, právní úkon se považuje za neplatný od počátku (*ex tunc*) a plnění poskytnutá na jeho základě mají být jako bezdůvodné obohacení vrácena.

37. Soudy nižších stupňů se s ohledem na výše uvedené měly zabývat otázkou, zda převody padělků obrazů lze i nadále považovat za platné právní úkony mezi prodávajícím a kupujícím, tedy zda platně došlo k převodům vlastnického práva či nikoli. Pokud pak nabyvatelé obrazů, kteří je kupovali přímo od obviněného J. P., posléze vystupovali v trestním řízení jako poškození z důvodu podvodu tohoto obviněného spáchaného při uzavírání kupních smluv a uplatňovali nárok na náhradu škody, resp. mnohem spíše na vydání bezdůvodného obohacení, a to ve výši odpovídající celé zaplacené kupní ceně, bylo by z toho možno dovodit, že se dovolávali neplatnosti právních úkonů spočívajících uzavření smlouvy o koupi oněch obrazů posléze označených za padělky. Toto stanovisko u poškozených I. L., J. Z. a P. K. však zřejmě nebylo důsledně ověřováno, k jejich nároku též nebyla vedena vlastně žádná právní argumentace, a to ani soudem prvního stupně v odsuzujícím rozsudku ze dne 22. 9. 2015, č. j. 8 T 188/2014-2080, ani soudem druhého stupně v usnesení o zamítnutí odvolání proti odsuzujícímu rozsudku ze dne 16. 2. 2016, č. j. 6 To 595/2015-2148 (s ohledem na obsahové zaměření námitek obviněných to ani nebylo přezkoumáváno ani Nejvyšším soudem v řízení o dovolání obviněných). Z uvedených rozhodnutí soudů nižších stupňů je jen patrné, že soudy považovaly za prokázanou „škodu“ ve výši odpovídající zjištěné kupní ceně obrazů, u nichž byl shledán jejich podvodný převod na kupující, za tuto škodu byl shledán odpovědným obviněný J. P., a proto mu bylo uloženo ji relutárně nahradit. Obviněnému T. M. bylo uloženo nahradit škodu odpovídající částce, kterou poškození vyplatili za nepravdivé znalecké posudky (což se řešení otázky platnosti či neplatnosti kupní smlouvy, a tím i převodu vlastnického práva k obrazům netýká). Kupující, který byl při sjednávání kupní smlouvy úmyslně uveden v omyl,

měl možnost se rozhodnout, zda bude trvat na platnosti kupní smlouvy či nikoli, tj. zda uplatní či neuplatní námitku neplatnosti podle § 40a obč. zák. (viz výše). Pokud ji uplatnil, smlouva se od počátku (*ex tunc*) zrušila, v takovém případě měly strany podle § 451 odst. 1, 2 obč. zák. povinnost vydat si, co si na základě takového neplatného právního úkonu dosud plnily, neboť jde o bezdůvodné obohacení v podobě majetkového prospěchu získaného plněním z neplatného právního úkonu. Pokud by se však poškození rozhodli trvat na platnosti kupní smlouvy, nemohli by úspěšně uplatňovat nárok na vrácení celé kupní ceny za prodané věci (padělky obrazů), nejvýše by mohli uplatňovat nároky plynoucí z vad poskytnutých plnění na základě kupní smlouvy ve smyslu § 499 a násl. obč. zák., především pak (vedle odstoupení od smlouvy, což by mělo stejné důsledky jako uplatnění námitky neplatnosti) nárok na přiměřenou slevu z kupní ceny, jak vyplývá z § 507 odst. 1 obč. zák. (obviněný neprodával věci v obchodě, tudíž se neužije speciální ustanovení § 622 odst. 3 obč. zák.). Výše přiměřené slevy se však rozhodně (z povahy věci) nemůže rovnat výši zaplacené kupní ceny (neboť by nešlo o slevu, tedy snížení kupní ceny, ale o její vrácení).

č. 22

38. V tomto případě se tedy bylo třeba řídit dřívější právní úpravou občanského zákoníku a přihlídnout k tomu, že podle § 40a obč. zák. je oprávněným dovolat se relativní neplatnosti ten, kdo je takovým úkonem objektivně dotčen a zároveň omyl nevyvolal. Relativně neplatné je právní jednání, jehož platnost nebo neplatnost záleží na tom, zda dotčená osoba tuto neplatnost právně relevantním způsobem uplatní. Jestliže ji však uplatní, hledí se na právní jednání jako na neplatné *ex tunc*. Od vznesení námitky neplatnosti je možno též považovat právní úkon za neplatný, od tohoto okamžiku lze uvažovat též o bezdůvodném obohacení stran neplatného smluvního ujednání v závislosti na tom, co si vzájemně plnily. V opačném případě (pokud se dotčená strana neplatnosti nedovolala) je však z hlediska soukromoprávního třeba hledět na právní úkon (resp. právní jednání) učiněný v omylu jako na platný, nebyla-li poškozeným neplatnost namítnuta, nejde tedy o jednání (úkon) neplatný, strany tak má i nadále zavazovat.

39. Poškození trestným činem podvodu si tak měli ujasnit, jaká práva vlastně chtějí uplatňovat, zda chtějí trvat na platnosti převodu vlastnického práva k padělaným obrazům, anebo zda na takové kupní smlouvě nadále netrvají a vznášejí námitku jejich neplatnosti s tím, že si strany vrátí vše, co si dosud plnily (popř. zda od kupní smlouvy odstoupí pro vady dodané věci, což by ale mělo fakticky stejné důsledky z důvodu zrušení smlouvy *ex tunc* s povinností vrátit si dosud poskytnutá plnění). Buď tak poškození mohli po druhé smluvní straně (tj. obviněném J. P.) žádat vrácení celé kupní ceny (buď proto, že se dovolali neplatnosti kupní smlouvy, anebo od ní případně pro vady dodané věci odstoupili), anebo se mohli domáhat vydání obrazů jako jejich majetku. Oprávněné ovšem nemohou být oba nároky najednou. Ani poškozený podvodným jednáním (podvedený) totiž na něm nemůže vydělat tak, že bude mít nárok jak na vrácení všeho, co on sám poskytl, a zároveň i na ponechání slíbeného a dodaného plnění druhou stranou (podvodníkem). Byl-li tak J. Z. přiznán v adhezním řízení nárok na zaplacení částky ve výši odpovídající celé jím zaplacené kupní ceně za nabyté padělané obrazy, nemůže oprávněně požadovat vrácení obrazů jako jejich vlastníků, když svými vznesenými žalobními nároky, jimž bylo vyhověno, deklaroval, že se nadále kupními smlouvami necítí být vázán, tedy buď proto, že je považuje za neplatné, anebo proto, že odstoupil od kupních smluv – v obou případech by neměl být nadále považován za vlastníka těchto obrazů, které mu tak neměly být ani vráceny, ani mu neměly být zabírány (v úvahu pak skutečně připadal trest jejich propadnutí, který by byl uložen obviněnému J. P., jak též důvodně navrhoval státní zástupce).

K tomu ovšem bylo namístě vyjasnit si pozice a stanoviska smluvních stran v řízení ve věci samé.

40. K tomu je možno jen připomenout, že v trestním řízení v adhezním výroku je možno přiznat jen plnění z deliktu, resp. quasideliktu (náhrada škody, nemajetkové újmy či vydání bezdůvodného obohacení, vždy však jen v penězích), nikoli však plnění ze smlouvy (např. povinnost zaplatit dluh plynoucí ze smlouvy se smluvním úrokem). Již jen z toho plyne, že těm poškozeným, kteří v této věci uplatnili nárok na náhradu škody, resp. spíše na vydání bezdůvodného obohacení v podobě zaplacené kupní ceny za padělané obrazy, nemohlo být přiznáno např. právo na plnění z titulu slevy na kupní cenu ve smyslu § 507 odst. 1 nebo § 622 odst. 3 obč. zák., pokud někteří obrazy nakoupili v obchodě, kam je prodal obviněný J. P. [srov. též současný § 2106 odst. 1 písm. c) o. z.].

41. Jen pro úplnost je možno dodat, že podle judikatury (viz zejména rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 7. 1999, sp. zn. 24 Cdo 192/98, uveřejněný v časopise Právní rozhledy, č. 10/1999, s. 548; rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2011, sp. zn. [29 Cdo 2517/2010](#), uveřejněný č. C 10539 ve svazku 15 Souboru civilních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu, který vydávalo Nakladatelství C. H. Beck, Praha 2011) k uplatnění námitky relativní neplatnosti postačí, je-li zřejmé, že pro vadu právního jednání, která má za následek relativní neplatnost, nechce být jednajícím, který námitku uplatňuje, vázán, přičemž je nerozhodné, zda svou neplatnost považuje za absolutní či relativní.

42. Soudy nižších stupňů si tak měly ujasnit (a to případně po potřebném poučení, a to i v trestním řízení, jakkoliv se v něm neuplatní ustanovení občanského soudního řádu o poučovacích povinnostech a břemenu tvrzení a břemenu důkazním), zda poškození námitku neplatnosti vznášejí, resp. zda nechtějí být nadále vázáni podvodnou smlouvou, kterou byli poškozeni, či naopak zda i nadále trvají na platnosti smlouvy a chtějí si uchovat dosud poskytnutá plnění, a to dříve, než rozhodly o uplatněných nárocích na náhradu škody, resp. spíše na vydání bezdůvodného obohacení odpovídajícího celé zaplacené kupní ceně za prodané padělky obrazů (viz k tomu připojení poškozených s jejich nároky k trestnímu řízení, jak též zazněly na počátku hlavního líčení – viz zejména č. I. 1812 až 1824 trestního spisu, některá připojení poškozených však zůstala soudem prvního stupně opomenuta – viz níže). To platí především u poškozených, kteří uplatňovali v tomto trestním řízení nárok na náhradu škody, resp. vydání bezdůvodného obohacení, a to především v případě J. Z. (podobně i I. L., jehož se ovšem toto rozhodnutí netýká), šlo-li o zaplacenou kupní cenu za padělky obrazů, které jim byly v průběhu trestního řízení zajištěny. Ovšem i v případě ostatních dotčených osob, jimž byly prodány (či jinak převedeny) obrazy, které jim byly posléze zajištěny, bylo namístě se vážně touto otázkou zabývat, neboť i takoví nabyvatelé mohli uplatnit námitku neplatnosti (popř. od kupní smlouvy z důvodu vadného plnění odstoupit), takže by na ně platně nebylo vlastnické právo k předmětným obrazům převedeno (resp. tento nabývací titul by se od počátku zrušil) a padělané obrazy by jim nemohly být zabráný. Tak tomu bylo podle vyjádření zaslaného Nejvyššímu soudu v reakci na žádost o udělení souhlasu s konáním neveřejného zasedání nejméně v případě poškozeného P. K., který podle svého vyjádření považuje záležitost za vyřízenou tím, že mu prodávající (ve starožitnostech v Ostravě) vrátil kupní cenu po předložení potvrzení, že prodaný obraz byl falzem (to poškozený též předem avizoval při podání vysvětlení).

43. Nejméně v případě těchto označených osob (J. Z. a P. K.) je tak s ohledem na výše uvedené vážná pochybnost o tom, že byly v době rozhodování soudů nižších stupňů o zabránění věcí jejich vlastníky. Vlastníkem zabraného obrazu ale zřejmě nebyl ani J. W., u něhož byl zajištěn obraz,

za který podle svých slov nic neplatil, protože jej jen přijal tzv. do komise, neboli právně posouzeno pouze uzavřel s obviněným J. P. příkazní (komisionářskou) smlouvu, a sice smlouvu o obstarání prodeje věci podle § 737 obč. zák., při níž věc (obraz) nadále zůstává ve vlastnictví objednatele služby (tj. J. P.). Stejně tomu tak může být i v případě ostatních poškozených, u nichž nebyla věnována náležitá pozornost tomu, jak se obraz dostal do jejich dispozice, případně co bylo nabývacím titulem a zda případně neodpadl. Tak nebylo nijak ověřováno stanovisko např. u poškozených B. Ž., Z. S., či J. G., popř. u Obce XY.

44. Zřejmě jinak tomu ovšem bylo v případě poškozeného P. K., který při podání vysvětlení dne 11. 6. 2014 uváděl, že si byl vědom možnosti, že obrazy nejsou originály, čemuž též odpovídala jejich kupní cena, že je pořizoval s tím, že může jít o kopie, jež jsou součástí větší sbírky, v níž by mohly být originály, k nimž by se rád dostal, a že proto považuje vynaloženou částku za adekvátní a ani ji nežádá nahradit. Podobně se za vlastníka zajištěného obrazu v době zajištění a zřejmě i poté považoval V. T., jenž vydal jediný obraz, který jako dar přijal od obviněného J. P. Na platnosti kupních smluv, a tím i svém vlastnickém právu k zajištěným obrazům zřejmě trval též poškozený M. V., který navrhoval, aby mu byly obrazy vráceny zpět třeba i s tím, že by došlo k jejich úpravě (viz jeho výslovné vyjádření).

45. Poněkud odlišná je i situace v případech, v nichž na straně prodávajícího vystupovaly další osoby, které byly v této věci jen svědky (zejména M. K. a S. P. B.). V tomto případě by záleželo též na dalším učiněném skutkovém zjištění, zda tito svědci sami věděli o tom, že prodávají falza (měli podíl na podvodu, popř. o něm věděli či museli vědět), či naopak, zda sami byli podvedeni. Soudy nižších stupňů (podobně jako předtím orgány činné v přípravném řízení) v tomto směru zřejmě vycházely ze závěru, že o tom tyto osoby nevěděly (protože by se jinak účastnily na podvodu). Nynější občanský zákoník obsahuje výslovné pravidlo o omylu vyvolaném třetí osobou v § 585 o. z., podle něž by v prvně označeném případě šlo též o relativně neplatné kupní smlouvy, v druhém případě by šlo o smlouvy platné, ovšem prodávající by odpovídal za vady prodaných děl ve smyslu § 2106 o. z., popř. též za způsobenou škodu podle § 2913 odst. 1 o. z., která by mohla odpovídat i výši kupní ceny. Podobný přístup by bylo možno dovodit i za předchozí právní úpravy (viz slova v § 49a obč. zák. „osoba, které byl právní úkon určen, tento omyl vyvolala nebo o něm musela vědět“; k odpovědnosti za vady viz § 499 a násl. obč. zák. a k odpovědnosti za škodu § 420 obč. zák.). Takto například získal dva obrazy do svého držení K. N., který mimo jiné též v přípravném řízení odmítal policejnímu orgánu přes opakované výzvy obrazy dobrovolně vydat s tím, že je řádně za úplatu nabyt a chce si je ponechat, obrazy mu pak byly odňaty. Stejně tak i v průběhu trestního řízení trval na svém vlastnickém právu.

46. Od třetího nabytí obrazy též poškozený J. S. Podobně jako J. Z. a I. L., kteří tak ovšem učinili až po rozhodnutí, jímž jim byl přiznán nárok na náhradu škody, resp. vydání bezdůvodného obohacení, také on uplatnil vlastně protichůdné nároky, a to dokonce v jeden okamžik při podání vysvětlení. Poškozený J. S. totiž jednak požadoval vrácení dobrovolně vydaných obrazů po provedení trestního řízení a případné jejich úpravě nazpět (tj. trval na platnosti kupních smluv), jednak ovšem současně uplatnil nárok na náhradu škody ve výši odpovídající celé kupní ceně obrazů (tj. 86 300 Kč). O takto vzneseném nároku ovšem v tomto trestním řízení nebylo rozhodováno, aniž by z rozhodnutí soudů nižších stupňů vyplýval důvod takového postupu (v hlavním líčení toto připojení zůstalo opomenuto, nebylo přečteno podle § 206 odst. 2 tr. ř., ani o něm posléze nebylo nijak rozhodnuto, aniž by to bylo jakkoliv zdůvodněno). Jinak J. S. nabytí obrazy od třetí osoby, proto se i u něj uplatní v předchozím odstavci uvedená argumentace. I v jeho případě ovšem platí shora nastíněný obecný přístup, že ani on jako

poškozený nemůže mít z podvodného jednání obviněných prospěch, tj. nemůže mu být jednak obviněnými jako škůdci (osobami odlišnými od prodávajících) nahrazena skutečná škoda spočívající v celém nákladu na pořízení vadných věcí (padělků obrazů namísto originálů) a jednak mu nemohou být vydány nazpět obrazy, které tedy zjevně pro něj mají nějakou hodnotu (třebaže nikoli plně odpovídající zaplacené kupní ceně – pak by měl mít jen nárok vůči prodávajícímu na slevu z kupní ceny, což v tomto případě může skutečně představovat škodu způsobenou obviněnými jako škůdci, kteří zapříčinili omyl smluvních stran odlišných od podvádějících).

47. Teprve po ujasnění otázky, komu v době rozhodování soudu patřily zajištěné obrazy, které byly nástrojem trestné činnosti projednávané v tomto trestním řízení, by bylo možno se zabývat otázkou, jak s nimi má být naloženo (a to též v závislosti na splnění procesních podmínek pro takový postup). Pokud by patřily obviněnému J. P., ať již proto, že je neprodal, ale např. jen svěřil do tzv. komisního prodeje (jako např. J. W.), nebo je sice prodal, ale kupující posléze uplatnil námitku neplatnosti nebo od smlouvy odstoupil (třeba ve spojitosti s uplatněním nároku na vrácení zaplacené kupní ceny jako bezdůvodného obohacení v trestním řízení), bylo by namíste uvažovat jen o trestu propadnutí věci, který by musel být uložen tomuto obviněnému přímo rozsudkem. Jakékoliv dodatečné rozhodování o zabrání téže věci náležející pachateli trestného činu, která měla být propadnuta, by bylo obcházením zákona v ustanoveních o trestech a též v rozporu s principem *ne bis in idem* (viz k tomu shodně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 5. 2017, sp. zn. [5 Tdo 394/2017](#)).

48. Pokud by soudy nižších stupňů po náležitém dokazování a s ohledem na vyjádření stran učinily skutkový a právní závěr, že obrazy i v době jejich rozhodování o vině obviněných patřily i nadále osobám odlišným od obviněných, měly je podle § 80 odst. 1 tr. ř. vrátit osobám, jež je vydaly nebo jimž byly odňaty, popř. o jejichž právu k nim nebylo pochyb, protože státní zástupce nepodal návrh na jejich zabrání. Pouze v případě, že by státní zástupce podal takový návrh, měly soudy nižších stupňů (a to případně i ve veřejném zasedání, jemuž by soud prvního stupně takové rozhodnutí podle § 230 odst. 2 tr. ř. vyhradil) náležitě zvážit nakolik je zásah do vlastnického práva osob v podobě zabrání věcí, tj. padělaných obrazů, proporcionální potřebě ochrany společnosti před obchodováním s falzy uměleckých děl. Teprve v takovém případě měl být náležitě proveden test proporcionality, jak na to upozornil Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 14. 11. 2019, sp. zn. [II. ÚS 807/19](#). Teprve v takovém hypotetickém případě by měly soudy nižších stupňů dospět k závěru, že i v případě případných dalších osob, jejichž obrazy byly zajištěny, je zabrání věci z hlediska testu proporcionality nepřiměřeným zásahem do jejich vlastnického práva, protože k dosažení sledovaného cíle ochrany společnosti, zejména trhu s výtvarnými díly před padělkami, by postačoval jiný postup, jako je trvalé a neměnné označení obrazů jako kopií, které by bylo způsobilé zabránit opětovnému šíření těchto falzifikátů jako děl pravých (tedy k opětovnému spáchání trestného činu podvodu). Jinými slovy v takovém případě by došlo též k porušení zákona v ustanovení § 101 odst. 2 písm. e) tr. zákoníku v neprospěch takových zúčastněných osob a k nepřiměřenému zásahu do jejich vlastnického práva ve smyslu čl. 11 odst. 1 Listiny.

49. Z výše uvedeného tak vyplývá, že Nejvyšší soud skutečně shledal, že v tomto řízení došlo při rozhodování, jak naložit se zajištěnými padělkami obrazů, k několikerému porušení zákona ze strany soudů nižších stupňů. Předně soud prvního stupně neměl vyhradit veřejnému zasedání rozhodnutí o ochranném opatření ve formě zabrání věci, pokud státní zástupce nepodal návrh na uložení takového ochranného opatření. Tím došlo k porušení ustanovení § 230 odst. 2 a 3 tr. ř. Dále se soud prvního stupně nevypořádal náležitě s tím, zda osoby, jimž uložil takové

ochranné opatření, byly v době jeho rozhodnutí stále vlastníky předmětných obrazů. K tomu vůbec nevedl své řízení, nežádal po stranách doplnění vlastních skutkových tvrzení a neprováděl k tomu dokazování. Pokud pak uložil takové ochranné opatření osobám, jimž zabírané věci nepatřily (nejméně P. K., J. W. a s ohledem na přiznání nároku na vydání bezdůvodného obohacení i J. Z., zřejmě ale i dalším osobám), porušil tím ustanovení § 101 odst. 2 písm. e) tr. zákoníku, neboť uložil takové ochranné opatření osobě, již věc nenáležela. Zároveň přitom porušil práva skutečného vlastníka, s nímž nejednal jako se zúčastněnou osobou ve smyslu § 42 odst. 1 tr. ř., nešlo-li přímo o obviněného (§ 32 a násl. tr. ř.). I kdyby však byly splněny procesní podmínky pro rozhodování o uložení zmíněného ochranného opatření a zajištěné obrazy, o nichž bylo rozhodováno, by skutečně náležely osobám označeným jako zúčastněné (jež by pak ale zřejmě neměly vystupovat v tomtéž řízení též jako poškození), bylo by postupem soudu prvního stupně porušeno ustanovení § 101 odst. 2 písm. e) tr. zákoníku, protože nemělo být uloženo zúčastněným osobám zabránění věci, postačovalo-li (s přihlédnutím k principu proporcionality, jak uvedl Ústavní soud v nálezu ze dne 14. 11. 2019, sp. zn. [II. ÚS 807/19](#)) některé z méně zasahujících opatření podle nynějšího § 101 odst. 4 tr. zákoníku znemožňující další podvodný prodej zajištěných obrazů (padělků obrazů valašských mistrů). Soud druhého stupně pak porušil v případě J. Z. též ustanovení § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř., neboť zmíněná pochybení (i přes omezený revizní princip) neodhalil a stížností napadené usnesení nezrušil.

50. Z uvedených důvodů Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. konstatoval, že napadenými rozhodnutími soudů nižších stupňů byl porušen zákon v ustanoveních § 101 odst. 2 písm. e) tr. zákoníku a § 230 odst. 2, 3 tr. ř., a to ohledně všech osob označených ve výroku tohoto rozsudku, a ohledně J. Z. i v ustanovení § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř.

51. I přes konstatování porušení zákona hned z několika důvodů, jak bylo vylíčeno shora, však Nejvyšší soud nepřistoupil ke zrušení rozhodnutí napadených stížností pro porušení zákona, neboť takový postup neumožňuje současné znění trestního řádu, konkrétně jeho § 269 odst. 2 tr. ř. Nejvyšší soud neshledal ani za potřebné postupovat jiným způsobem (předložením věci velkému senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu, jak stěžovatel navrhoval, nebo dokonce Ústavnímu soudu).

52. Ač si byl stěžovatel vědom znění § 269 odst. 2 tr. ř. a jeho doslovného výkladu v ustálené aplikační praxi, která je v souladu s výkladem v odborné literatuře, navrhoval zrušení napadených rozhodnutí, neboť by to podle něj bylo v duchu právní úpravy, pokud by takovým zrušením nebylo nijak zasaženo do postavení obviněných. Upozornil přitom na relevantní pasáž odůvodnění usnesení Ústavního soudu ze dne 2. 4. 2009, sp. zn. [I. ÚS 3009/08](#), a postup Nejvyššího soudu zvolený ve věci vedené pod sp. zn. [8 Tz 84/2012](#), v níž bylo rozhodnuto rozsudkem ze dne 5. 12. 2012, který byl posléze dokonce publikován pod č. 64/2013 Sb. rozh. tr. a jímž bylo rozhodnutí napadené stížností pro porušení zákona též zrušeno, ač se nijak nedotýkalo postavení obviněného (bylo konstatováno porušení zákona v neprospěch obhájce obviněného).

53. Nejvyšší soud v této věci vyšel z jednoznačného nyní platného a účinného znění relevantních ustanovení trestního řádu. Ustanovení § 269 tr. ř. zní: „(1) Výrok podle § 268 odst. 2 se nedotýká právní moci rozhodnutí, o němž jde. (2) Byl-li však porušen zákon v neprospěch obviněného, zruší Nejvyšší soud zároveň s výrokem uvedeným v § 268 odst. 2 tr. ř. napadené rozhodnutí nebo jeho část, popřípadě též vadné řízení mu předcházející. Je-li nezákonný jen některý výrok napadeného rozhodnutí a lze-li jej oddělit od ostatních, zruší Nejvyšší soud jen tento výrok. Zruší-li však, byť i jen zčásti, výrok o vině, zruší vždy zároveň celý

výrok o trestu, jakož i další výroky, které mají ve výroku o vině svůj podklad. Zruší také další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Ustanovení § 261 se užije přiměřeně.“. Vycházet je tak třeba z pravidla obsaženého v prvním odstavci citovaného ustanovení a dále z první věty odstavce druhého (ostatní části se neaplikují). Z doslovného výkladu, který je zastáván v ustálené aplikační praxi Nejvyššího soudu (a to i z doby následující po vynesení rozhodnutí označených stěžovatelem), jednoznačně vyplývá, že samotné konstatování porušení zákona podle § 268 odst. 2 tr. ř. nemá žádný vliv na právní moc rozhodnutí napadených stížností pro porušení zákona. Jenom v případech výslovně označených v § 269 odst. 2 tr. ř. je možno (i třeba) přistoupit ke zrušení (kasaci) napadených rozhodnutí či jejich částí. Základním předpokladem takového postupu ovšem je, že zákon byl porušen v neprospěch obviněného. V žádném jiném případě nynější znění trestního řádu (na rozdíl od znění platných a účinných v minulých dobách) kasační zásah nepřipouští.

č. 22

54. Nejvyšší soud jako orgán veřejné moci přitom může uplatňovat státní moc jen v případech, mezích a způsoby, které stanoví zákon, jak jednoznačně vyplývá z čl. 2 odst. 3 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústavy České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen Ústava), a čl. 2 odst. 2 Listiny. Ve vědě o ústavním právu se tato zásada označuje jako enumerativnost veřejnoprávních pretenzí a vztahuje se obecně k výkonu jakékoli veřejné moci. Výkon mocenských kompetencí státu je v ústavním zřízení České republiky podřízen režimu shora uvedených článků, podle nichž lze státní moc uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon. Orgány veřejné moci tak nemohou bez jasného zákonného zmocnění vykonávat svou pravomoc, kterou navíc zasahují do ústavně chráněných práv a svobod tím, že by bez jasného zákonného zmocnění zasáhly do právní jistoty adresátů nějakého soudního rozhodnutí, kterou jim dává právní moc takového rozhodnutí. Právní moc rozhodnutí učiněných v trestních věcech jim propůjčuje stabilitu a právní jistotu jako nezbytných předpokladů právního pořádku ve společnosti, zároveň přispívá k autoritě orgánů činných v trestním řízení, a tím i samotného státu, je významnou zárukou občanských práv a svobod (viz k tomu např. JELÍNEK, J. a kol. Trestní právo procesní. 7. vydání. Praha: Leges, 2023, s. 516 a násl.; JELÍNEK, J., ŘÍHA, J. Rozhodnutí ve věcech trestních se vzory rozhodnutí soudů a podání advokátů. 5. vydání. Praha: Leges, 2023, s. 143 a násl.). Právní moc vyjadřuje především nezměnitelnost (formální právní moc) a závaznost (materiální právní moc) rozhodnutí. V českém právním řádu se ovšem hovoří toliko o relativní nezměnitelnosti rozhodnutí, protože se počítá i s možnými změnami již pravomocných rozhodnutí, především pak na základě mimořádných opravných prostředků (dovolání, stížnost pro porušení zákona a obnova řízení), ale i v jiných případech (např. při ukládání souhrnného či společného trestu, případy tzv. *beneficia cohaesionis* etc.). Vždy však takový postup musí mít jednoznačný zákonný podklad, není možno tak činit bez zákonného zmocnění, jak vyplývá ze shora naznačeného ústavního principu.

55. Pokud tedy zákonodárce nyní výslovně označuje jediný případ, v němž lze přistoupit ke zrušení rozhodnutí napadeného stížností pro porušení zákona, není možno tuto jednoznačně stanovenou pravomoc Nejvyššího soudu rozšiřovat i na případy další (Nejvyšší soud by si tak usurpoval pravomoc, která mu zákonem nebyla svěřena). V minulosti měl Nejvyšší soud oprávnění širší, mohl (a měl) podle § 272 tr. ř. za splnění dalších podmínek rušit nezákonná rozhodnutí i v jiných případech. Ovšem takový přístup i s ohledem na tehdejší zavádění zcela nového mimořádného opravného prostředku (dovolání) tzv. velkou novelou trestního řádu (zákonem č. 265/2001 Sb.) označil za protiústavní Ústavní soud a jako

tzv. negativní zákonodárce takový postup znemožnil, když svým plenárním nálezem ze dne 31. 10. 2001, sp. zn. [Pl. ÚS 15/01](#), který byl uveřejněn pod č. 424/2001 Sb. a též ve svazku 24 pod č. 164/2001 na s. 201 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, rozhodl, že se toto ustanovení dnem 31. 12. 2001 zrušuje (spolu s ním zrušil i část navazujícího § 276 tr. ř.).

56. Na tom, že Nejvyšší soud není od roku 2002 oprávněn v jiných případech, než je porušení zákona v neprospěch obviněného, rušit rozhodnutí na podkladě stížnosti pro porušení zákona, je všeobecná shoda, takový přístup je zastáván v odborné literatuře (SÁMAL, P. a kol. Trestní řád II. § 157 až 314s. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3342; DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. Trestní řád. Komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2017, komentář k § 269 – citováno podle právního systému ASPI), i ustálené judikatuře (tak zejména rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2005, sp. zn. 4 Tz 4/2005, uveřejněný pod č. T 764. ve svazku 12 Souboru trestních rozhodnutí Nejvyššího soudu, který vydávalo Nakladatelství C. H. Beck, Praha 2005).

57. Na tomto přístupu se nic nezměnilo ani po prezentování názoru vyřčeného tzv. *obiter dictum* v usnesení Ústavního soudu ze dne 2. 4. 2009, sp. zn. [I. ÚS 3009/08](#), jehož se stěžovatel dovolával. Takový názor je ojedinělý, byl zaujat jen nad rámec nezbytného zdůvodnění výroku tohoto rozhodnutí, jímž byla ústavní stížnost odmítnuta. Dokonce ani sám Ústavní soud neshledal potřebu s tímto názorem dále pracovat a publikovat jej ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu (viz § 59 odst. 4 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů). Nejde tak o názor vyřčený v nálezu, dále nejde ani o nosný důvod uvedeného rozhodnutí (tedy jeho *ratio decidendi*, ale o názor vyřčený pouze *obiter dictum*), navíc ani plénium Ústavního soudu fakultativně nerozhodlo o publikaci tohoto usnesení s právním názorem, kterým by snad ostatní chtělo zavázat k jeho respektování ve smyslu čl. 89 odst. 2 Ústavy (k otázce závaznosti rozhodnutí Ústavního soudu srov. například nález Ústavního soudu ze dne 13. 11. 2007, sp. zn. [IV. ÚS 301/05](#), uveřejněný ve svazku 47 pod č. 190/2007 na s. 465 Sbírky nálezů a usnesení; z odborné literatury srov. například GÜTTLER, V. K vykonatelnosti a vynutitelnosti rozhodnutí Ústavního soudu České republiky. Právník, 2015, č. 11, s. 958 a násl.).

58. Stejně tak Nejvyšší soud neshledal potřebu následovat značně excesivní postup zvolený Nejvyšším soudem ve věci vedené pod sp. zn. [8 Tz 84/2012](#), v níž bylo rozsudkem ze dne 5. 12. 2012 (posléze publikovaným pod č. 64/2013 Sb. rozh. tr.) nejen konstatováno porušení zákona, ale i zrušeno napadené usnesení státního zástupce (jakož i další obsahově navazující rozhodnutí), třebaže zákon byl porušen nikoli v neprospěch obviněného, ale toliko jeho obhájce, a ač to v uvedené věci ani stěžovatel – ministr spravedlnosti nenavrhoval. Ani stěžovatel však neuvedl, že by šlo o běžnou aplikační praxi, kterou by v jiných věcech sám Nejvyšší soud následoval. Naopak i po uvedeném rozhodnutí se v mnoha věcech Nejvyšší soud přidržel obvyklého ustáleného výkladu a napadená rozhodnutí, jimiž byl porušen zákon v neprospěch jiných osob odlišných od obviněného, nerušil, pouze tzv. akademickým výrokem konstatoval porušení zákona – za všechna rozhodnutí srov. zejména rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2019, sp. zn. [4 Tz 19/2019](#), uveřejněný pod č. 9/2020 Sb. rozh. tr., či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2024, sp. zn. [8 Tz 110/2023](#).

59. Nejvyšší soud v daném případě ani neshledal důvod pro předložení věci k rozhodnutí velkému senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu, jak stěžovatel navrhoval, neboť nemá důvod odchytil se od běžné aplikační praxe, kterou reprezentují například posledně citovaná rozhodnutí. V dříve citovaném rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 5. 12. 2012, sp. zn. [8 Tz 84/2012](#), na nějž odkazoval stěžovatel, pak tento osmý senát Nejvyššího soudu svůj postup podle § 269 odst. 2 tr. ř. vlastně vůbec nijak nezdůvodnil, nezaujal k této otázce vlastně

žádný právní názor, takže nyní rozhodující pátý senát Nejvyššího soudu (podobně jako jiné senáty před ním, jako např. čtvrtý senát) ani nemá se od čeho distancovat a odchylovat, což je podmínkou pro postup podle § 20 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZSS“). Nadto v tomto případě jde ryze o právní názor o procesním právu, v takovém případě ustanovení § 20 odst. 1 ZSS neplatí, ledaže senát jednomyslně dospěje k závěru, že řešená procesní otázka má po právní stránce zásadní význam (srov. § 20 odst. 2 ZSS). K takovému závěru však senát jednomyslně též z výše uvedených důvodů nedospěl, neboť aplikační praxe je v tomto směru ustálená a shodná i s názory prezentovanými v odborné literatuře (zatímco stěžovatelem zmíněné rozhodnutí je zjevně excesivní, nijak nezdůvodněné, stejně tak nebyl akceptován ani názor uvedený jako *obiter dictum* v citovaném usnesení Ústavního soudu). Z těchto důvodů nebyla věc ani předložena velkému senátu trestního kolegia Nejvyššího soudu.

č. 22

60. Na závěr je nadto možno uvést, že stěžovatel, tedy ministr spravedlnosti, člen vlády, která je vrcholným orgánem moci výkonné, reprezentuje Českou republiku, která se stala rozhodnutími napadenými stížností pro porušení zákona výlučným vlastníkem předmětných padělků obrazů a jejich rámců (viz § 104 tr. zákoníku). K nápravě nezákonnosti zabrání věci (bude-li takový způsob vypořádání s ohledem na výše uvedené shledán potřebným) pak není nezbytně nutné zrušení napadených rozhodnutí, protože Česká republika jako vlastník těchto věcí (prostřednictvím Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových) s nimi může naložit tak, že je vydá poškozeným, kterým by jinak měly být vráceny, kdyby nebylo vadného postupu soudů nižších stupňů, jak bylo konstatováno shora. Takový postup by zřejmě dokonce měl mít přednost před případnou druhou alternativou, kterou by důsledky konstatované nezákonnosti mohly být napraveny, a sice před odškodněním podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů. K tomu, že pro odškodnění podle citovaného zákona postačí pouhý akademický výrok, jímž je konstatováno porušení zákona, srov. zejména usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 7. 2011, sp. zn. [28 Cdo 4158/2009](#), uveřejněné pod č. C 10135 ve svazku 14 Souboru civilních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu, kterou vydávalo nakladatelství C. H. Beck, 2011. Přitom tuto otázku nemůže vyřešit jako předběžnou civilní soud v odškodňovacím řízení – viz k tomu rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 4. 12. 2014, sp. zn. [30 Cdo 4286/2013](#), který byl uveřejněn pod č. 35/2015 Sb. rozh. obč. K tomu, že jde o odpovědnost objektivní a nezáleží na důvodu nezákonnosti (a důvodu zrušení), zda šlo o vady skutkové, hmotněprávní či procesní, srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 7. 2013, sp. zn. [30 Cdo 443/2013](#), uveřejněný pod č. C 12786 ve svazku 22 Souboru civilních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu, kterou vydávalo nakladatelství C. H. Beck, 2013. Obecně se přitom vychází z principu, že relutární kompenzace škody či nemajetkové újmy podle citovaného zákona má subsidiární charakter (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 11. 2004, sp. zn. [25 Cdo 1404/2004](#), uveřejněné pod č. C 3031 ve svazku 1/2005 Souboru civilních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu, kterou vydávalo nakladatelství C. H. Beck, případně rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 6. 2015, sp. zn. [30 Cdo 4121/2013](#)), že stát je dlužníkem v poslední řadě (viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2014, sp. zn. [30 Cdo 1635/2013](#)), upřednostňuje se náprava nezákonnosti jinými prostředky, primárně v tom řízení, v němž k ní došlo (jako je např. kompenzace přílišné délky trestního řízení zmírněním trestu). Je pravdou, že se upřednostňuje, aby poškozený dosáhl uspokojení své pohledávky od dlužníka, který je povinen mu plnit a který je zároveň osobou odlišnou od státu (odpovědného podle citovaného zákona). V daném případě je to ale jednodušší právě v tom,

že stát rozhodnutím, u něž byla konstatována nezákonnost, nabyt věci, s nimiž nyní disponuje, může se tak snadno rozhodnout, jakým způsobem případnou škodu způsobenou takovým nezákonným rozhodnutím napraví, zda vydáním zabraných věcí, či finanční náhradou. Klíčové by přitom nemělo být, že zabranými věcmi nyní disponuje jiná organizační složka státu, než která je odpovědná za nahrazení škody způsobené nezákonným rozhodnutím (neboť jde stále o též subjekt). Případné vrácení věcí na základě dohody pak zřejmě může i podmínit splněním určitých přiměřených povinností, jako je nevratné označení padělků obrazů z rubové strany, že jde o padělky. Zároveň je ale třeba zdůraznit, že by se tak mělo dít jen v těch případech, v nichž skutečně byly zajištěny obrazy, které v době rozhodování soudů nižších stupňů náležely shora označeným dotčeným osobám (nikoli ohledně osob, které uplatňovaly nároky plynoucí z bezdůvodného obohacení z důvodu neplatnosti kupních smluv nebo z důvodu odstoupení od kupní smlouvy, popř. osob, které se nikdy vlastníky nestaly, jak bylo naznačeno shora).

V. Závěr

č. 22

61. Vzhledem k výše uvedeným důvodům Nejvyšší soud z podnětu stížnosti pro porušení zákona podané ministrem spravedlnosti vyslovil tzv. akademickým výrokem, že pravomocným usnesením Okresního soudu v Ostravě ze dne 29. 8. 2018, sp. zn. 8 T 188/2014, ohledně V. T., J. W., K. N., M. V., J. S., P. K., P. K., B. Ž., Z. S., J. G., Obce XY, a ohledně J. Z. ve spojení s usnesením Krajského soudu v Ostravě ze dne 15. 11. 2018, sp. zn. 6 To 355/2018, byl porušen zákon v ustanoveních § 101 odst. 2 písm. e) tr. zákoníku a § 230 odst. 2, 3 tr. ř. a ohledně J. Z. i v ustanovení § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. V tomto směru tak Nejvyšší soud vyhověl (byť zčásti z jiných důvodů) podané stížnosti pro porušení zákona.

62. Nejvyšší soud ovšem neshledal splněné podmínky ustanovení § 269 odst. 2 tr. ř. pro zrušení shora označených a stížností pro porušení zákona napadených rozhodnutí soudů nižších stupňů, neboť porušení zákona bylo konstatováno ohledně osob odlišných od obviněného, jehož se toto porušení zákona v zásadě netýkalo. Nebylo proto možno přistoupit ke kasačnímu zásahu a napadená rozhodnutí zrušit. V tomto směru tak stížnosti pro porušení zákona nebylo vyhověno.

č. 23

Posouzení předběžné otázky, zda pachatel spáchal nový trestný čin ve smyslu § 34 odst. 4 písm. b) tr. zákoníku, za situace, ve které je o takovém novém trestném činu vedeno řízení v jiné věci, avšak doposud v něm nebylo pravomocně rozhodnuto, soud učiní zejména na podkladě obsahu spisu, vedeného v této jiné věci a provedeného jako důkaz. Nepostačuje provést k důkazu jen obžalobu a konstatovat, že je o novém trestném činu řízení vedeno.

Promlčení trestní odpovědnosti, Předběžné otázky

§ 34 odst. 4 písm. b) tr. zákoníku, § 9 odst. 1 tr. ř.

č. 23

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 9. 2024, sp. zn. [7 Tdo 603/2024](#), ECLI:CZ:NS:2024:7.TDO.603.2024.1

Nejvyšší soud z podnětu dovolání obviněného Z. K. podaného proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci ze dne 19. 3. 2024, sp. zn. 55 To 373/2023, v trestní věci vedené u Okresního soudu v Liberci pod sp. zn. 2 T 142/2020 podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci ze dne 19. 3. 2024, sp. zn. 55 To 373/2023, a rozsudek Okresního soudu v Liberci ze dne 21. 9. 2023, sp. zn. 2 T 142/2020, podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil také další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu a podle § 265l odst. 1 tr. ř. Okresnímu soudu v Liberci přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Okresního soudu v Liberci ze dne 21. 9. 2023, sp. zn. 2 T 142/2020, byl obviněný Z. K. uznán vinným přečinem zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby podle § 240 odst. 1 tr. zákoníku ve znění účinném od 1. 10. 2020, dílem ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku, za který byl odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání osmnácti měsíců, jehož výkon byl podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání dvaceti čtyř měsíců. Podle § 228 odst. 1 a § 229 odst. 2 tr. ř. pak bylo rozhodnuto o nároku poškozené na náhradu škody.

2. Uvedeného přečinu se podle zjištění soudu prvního stupně dopustil obviněný Z. K. v podstatě tím, že jako jediný jednatel a osoba fakticky jednající za daňový subjekt Z., s. r. o., registrovaný jakožto měsíční plátcе daně z přidané hodnoty (dále jen „DPH“),

1) podal přiznání k DPH za zdaňovací období říjen 2014 dne 24. 11. 2014, v němž si daňový subjekt Z., s. r. o., nárokoval v říjnu 2014 odpočet daně v celkové výši 552 318 Kč ze základu daně 2 630 088 Kč na základě fiktivně vystavených faktur přijatých od daňového subjektu M. D., s. r. o., a to

- faktura č. 362014 s datem vystavení dne 24. 10. 2014 s datem uznatelného plnění dne 24. 10. 2014 a datem splatnosti 24. 11. 2014 na částky 1 006 632 Kč

s DPH 21 % 211 392,72 Kč a 1 005 696 Kč s DPH 21 % 211 196,16 Kč, tj. celkem 2 434 917 Kč,

- faktura č. 372014 s datem vystavení dne 28. 10. 2014 s datem uznatelného plnění dne 28. 10. 2014 a datem splatnosti 28. 11. 2014 na částku 617 760 Kč s DPH 21 % 129 729,60 Kč, celkem 747 490 Kč,

přičemž předmětem zdanitelného plnění deklarovaným podle faktur a dalších daňových dokladů mělo být podle daňového dokladu č. DF 14000003 (faktura č. 362014) pořízení obuvi značky Caterpillar Colorado a obuvi značky Caterpillar Manifesto a podle daňového dokladu č. DF 14000004 (faktura č. 372014) pořízení dámské zimní obuvi značky Caterpillar Florencia, ačkoliv věděl, že předmětné faktury byly vystaveny účelově a zboží deklarované v těchto fakturách nikdy nebylo daňovým subjektem Z., s. r. o., pořízeno, či následně prodáno, neboť daňový subjekt M. D., s. r. o., zjevně žádnou ekonomickou činnost nevyvíjel, pro správce daně byl nekontaktní a daňová přiznání nepodával a daňový subjekt Z., s. r. o., zboží od dodavatele M. D., s. r. o., nepřevzal, ani za něj skutečně neuhradil deklarovanou cenu, čímž došlo v rozporu s § 72 odst. 1 a § 73 odst. 1 zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ke zkrácení DPH ve výši 552 318 Kč, a dále

2) podal přiznání k DPH za zdaňovací období listopad 2014, v němž si daňový subjekt Z., s. r. o., nárokoval v listopadu 2014 nadměrný odpočet daně ve výši 218 736 Kč na základě fiktivně vystavené faktury přijaté od daňového subjektu M., s. r. o., a to faktury č. 114018 s datem vystavení dne 21. 11. 2014 a datem zdanitelného plnění dne 21. 11. 2014 a datem splatnosti 5. 12. 2014 na částku 1 041 600 Kč s DPH 21 % v částce 218 736 Kč, tj. celkem 1 260 336 Kč, ačkoliv věděl, že předmětná faktura byla vystavena účelově a zboží deklarované v této faktuře nikdy nebylo daňovým subjektem Z., s. r. o., pořízeno, či následně prodáno, neboť daňový subjekt Z., s. r. o., zboží od dodavatele M., s. r. o., nepřevzal, ani za něj ve skutečnosti neuhradil deklarovanou cenu, přičemž k vrácení neprávem uplatněného nadměrného odpočtu daně daňovému subjektu Z., s. r. o., nedošlo, neboť správce daně zahájil finanční kontrolu,

a takto byla České republice, zastoupené Finančním úřadem pro Liberecký kraj, způsobena škoda ve výši 552 318 Kč zkrácením DPH, přičemž ke vzniku další škody ve výši 218 736 Kč prostřednictvím vylákání výhody na této dani v rozporu se zákonem č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, nedošlo jen díky zahájení finanční kontroly správcem daně.

3. Usnesením Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci ze dne 19. 3. 2024, sp. zn. 55 To 373/2023, bylo odvolání obviněného směřující proti všem výrokům napadeného rozsudku podle § 256 tr. ř. jako nedůvodné zamítnuto.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

4. Proti usnesení odvolacího soudu podal obviněný Z. K. prostřednictvím obhájkyň dovolání, které opřel o dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. e), g), h) a m) tr. ř. Napadenému rozhodnutí vytýkal porušení práva na spravedlivý proces a nesprávné právní posouzení skutku v důsledku extrémního rozporu mezi skutkovými stavem věci a provedenými důkazy, přičemž odvolací soud tyto jeho námitky nereflektoval. Konečně namítal, že jeho jednání nemělo být kvalifikováno jako trestný čin podle § 240 tr. zákoníku. Podle přesvědčení dovolatele soudy

obou stupňů pracovaly výhradně s určitou mírou podezřelých skutečností, které nemůžou odůvodnit vyslovení jeho viny. Odvolací soud podle něj účelově zaměnil možná podezření za nepřímé důkazy, přičemž takový přístup odporuje základním zásadám trestního řízení. Dále v obecné rovině deklaroval existenci kategorie tzv. opomenutých důkazů.

5. První okruh výtek dovolatele směřoval k problematice promlčení jeho trestní odpovědnosti. Námitku promlčení uplatnil již před obecnými soudy, přičemž tyto poukázaly na jeho další trestní stíhání u Okresního soudu v Liberci pod sp. zn. 4 T 115/2018 a Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci pod sp. zn. 22 T 11/2020, a v důsledku těchto dalších trestních stíhání mělo dojít k přerušení promlčecí doby ve smyslu § 34 odst. 4 písm. b) tr. zákoníku. Obviněný předně v obecné rovině nesouhlasil s právním vývodem formulovaným judikaturou dovolacího soudu (viz např. rozhodnutí Nejvyššího soudu pod sp. zn. [5 Tdo 1449/2014](#)) o tom, že pro přerušení běhu promlčecí lhůty postačuje pouhé spáchání dalšího trestného činu stejně anebo přísněji postižitelného z hlediska trestní sazby, ale pachatel pro toto jednání nemusí být odsouzen, avšak uvedl, že jej respektuje. Z právní věty daného rozhodnutí vyplývá, že pokud by mělo dojít k přerušení běhu promlčecí lhůty v důsledku spáchání dalšího trestného činu, je povinností orgánů činných v trestním řízení zkoumat jako předběžnou otázku podle § 9 odst. 1 tr. ř., zda došlo ke spáchání dalšího trestného činu. Tato předběžná otázka nebyla obecnými soudy vůbec řešena a související úvahy nejsou zřejmé v jejich rozhodnutích. Z pohledu obviněného se jeví jako nedostatečné, aby obecné soudy pouze mechanicky vyjmenovaly další trestní řízení, která jsou proti němu vedeny. Soudy si měly opatřit z dalších trestních spisů alespoň usnesení o zahájení trestního stíhání, případně i obžalobu, a na jejich základě provést vlastní úvahu o možném spáchání dalších skutků obviněným. Jinak lze jen stěží objektivně posoudit jako předběžnou otázku, zda došlo ke spáchání dalších trestných činů. Obviněný byl nadto v trestní věci vedené před Okresním soudem v Liberci pod sp. zn. 4 T 115/2018 pravomocně zproštěn viny. Izolovaná skutečnost, že proti pachateli je vedeno trestní řízení, nemůže postačovat pro závěr o tom, že došlo ke spáchání trestného činu, neboť vedené trestní řízení může skončit zprošťujícím rozhodnutím. Takový výklad příslušného zákonného ustanovení by šel podle obviněného nad rámec úmyslu zákonodárce. Vyhradil se pak k závěru, že k promlčení jeho trestní odpovědnosti nedošlo, neboť obecné soudy postupovaly excesivně a vybočily z mantinelů stanovených judikaturou dovolacího soudu. Konstatoval tak, že chybné rozhodnutí obecných soudů o promlčení trestní odpovědnosti představuje dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. (srov. usnesení Nejvyššího soudu pod sp. zn. 7 Tdo 656/2002).

6. Dále se obviněný vymezil vůči skutkovým zjištěním učiněným v nyní projednávané věci, neboť podle něj nemají oporu v důkazním stavu věci, což označil za existenci tzv. extrémního rozporu. V tomto ohledu předestřel závěr soudů, že prováděné obchody, které měly mít za cíl vylákat nadměrné odpočty na DPH, se zcela vymykaly obvyklým transakcím všech zúčastněných společností. Namítal porušení § 2 odst. 6 tr. ř., neboť výklad některých důkazních prostředků byl v rozporu se svým faktickým obsahem. Skutkovému závěru o neprovedení tvrzených obchodů neodpovídají důkazy jednotlivě ani ve svém souhrnu. Konkrétně u skutku pod bodem 2) jednatel společnosti M., s. r. o., uvedl, že se společností Z., s. r. o., měl jeden až dva obchody a zboží bylo uhrazeno, tj. jeho výpověď je v přímém rozporu s tím, že zboží bylo fiktivní. Na tom nemůže nic změnit ani relativizace výpovědi soudem prvního stupně, který ji hodnotil jako vágní, aniž by vzal v potaz zdravotní stav svědka. V jeho výpovědi se objevily neurčitosti ve vztahu k detailům předmětné transakce, avšak stěžejní otázku, zda došlo k obchodu, zodpověděl kladně. Za další zásadní fakt potvrzující tok zboží

mezi společnostmi M., s. r. o., a Z., s. r. o., označil vyjádření správce daně, který konstatoval, že společnost M., s. r. o., zakoupila cca 600 párů předmětné obuvi od další společnosti. Jestliže tento dodavatel byl pro správce daně nekontaktní, nejedná se o zjištění důležité pro trestní řízení, navíc toto nebylo vůbec předmětem vedeného dokazování. Okresní soud pak měl provést navrhovanou výpověď manželky svědka M. U. Ž. U., neboť svědkyně byla jednatelkou společnosti M.U.M.T., s. r. o., jež zajišťovala transport zboží, který jí byl uhrazen. Neprovedení výsledku této svědkyně podle něj naplňuje dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

7. Dále obviněný odmítl obecnými soudy tvrzenou nevhodnost uskladnění obuvi, neboť soud prvního stupně se spokojil s pouhou fotografií garážového přístřešku, nicméně jeho nevhodnost pro skladování nevylučuje, že by nemohlo k uskladnění obuvi, byť na krátkou dobu, dojít. Úvahu o tom, že v důsledku nevhodného skladování mohlo dojít k poškození papírových obalů obuvi a znehodnocení obuvi i v horizontu několika málo dní, označil za lichou, neboť nebyl proveden jediný důkaz, na jehož základě by bylo možné dospět k tomu, že obuv měla být skladována právě v papírových obalech. Za této situace mělo v každém případě dojít k výsledku svědka D. J. I nadále považoval výslech tohoto svědka za krucifiální, neboť pokud by došlo k potvrzení uskladnění obuvi, znamenalo by to potvrzení existence předmětného zboží, jeho toku a s tím spojeného nároku na nadměrný odpočet DPH. Neprovedení uvedených důkazů podle dovolatele představuje zásadní porušení práva na spravedlivý proces obviněného a narušení jeho práva na obhajobu, což samo o sobě představuje dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

8. Ve vztahu ke skutku pod bodem 1) uvedl, že dodavatel společnosti Z., s. r. o., společnost M. D., s. r. o., jejíž jednatel potvrdil obchody se společností Z., s. r. o., dosvědčil tok zboží směrem k této společnosti i úhrady tohoto zboží hotovostní formou. Akcentoval, že domněnky obecných soudů byly prezentovány jako nepřímé důkazy, přičemž sebevíce podezřelé skutečnosti neposkytují oporu pro vyslovení viny obviněného. Naznačenou selekci důkazů ze strany obecných soudů demonstroval na tom, že na jedné straně byla jako podezřelá skutečnost prezentována absence písemné smlouvy, na straně druhé byly veškeré listinné důkazy předložené okresnímu soudu vyhodnoceny jako účelové a neautentické. V podnikatelské praxi se podle obviněného mezi osobami, mezi nimiž panuje určitý stupeň důvěry, nevyžaduje uzavření kupní smlouvy v písemné podobě. Dále za nesprávné označil konstatování odvolacího soudu, že provádění hotovostních plateb nemá oporu v majetkové situaci společnosti Z., s. r. o., přičemž toto dovozoval ze stavu bankovního účtu společnosti. Soudy však neprováděly důkaz příslušnými finančními výkazy, tzn. zejména peněžním deníkem a hlavní účetní knihou, a přitom pouze na základě těchto finančních výkazů by bylo možné dospět ke spolehlivému zjištění o tom, zda společnost Z., s. r. o., neměla k dispozici na pokladně dostatečnou hotovost, tato hotovost se mohla do společnosti dostat např. příplatkem k základnímu kapitálu, zápůjčkou realizovanou v hotovosti apod. S odkazem na nálezy Ústavního soudu ze dne 19. 3. 2009, sp. zn. [III. ÚS 1104/08](#), akcentoval že je porušením práva na spravedlivý proces, jestliže odvolací soud v zamítavém usnesení vyjadřuje souhlas se skutkovými zjištěními soudu prvního stupně s poukazem na důkazy, které soud prvního stupně ani soud odvolací vůbec neprovedly a nehodnotily. V rámci řízení před soudem prvního stupně bylo svědeckými výpověďmi prokázáno, že zboží bylo společnosti Z., s. r. o., dodáno. O této skutečnosti vypovídali svědci ve shodě, přesto soud považoval důkazy prokazující nevinu obviněného za nevěrohodné. Podle obviněného není v rámci zásad spravedlivého procesu možné zcela opomenout skutečnosti, které byly v rámci řízení prokázány, a soud se nikterak nevypořádal s tím, proč k nim nebylo při rozhodování o vině a trestu přihlédnuto. Pokud si tyto

osoby nepamatovaly zcela jednoznačně všechny podrobnosti obchodu, zejména když před soudem vypovídaly po několika letech od učinění obchodu, je podle názoru obviněného vyloučeno na základě toho označovat tyto svědky bez dalšího za nevěrohodné.

9. Konečně obviněný soudům vytýkal i nesprávné právní posouzení skutku. Uvedl, že byl uznán vinným spácháním trestného činu podle § 240 tr. zákoníku, jehož obligatorním znakem je způsobení škody na fiskálních zájmech České republiky. Jeho jednání pak mělo spočívat ve fiktivních obchodech se zbožím a následným promítnutím těchto obchodů do daňových tvrzení s nárokem na nadměrný odpočet DPH. S odkazem na judikaturu Ústavního soudu uvedl, že právní závěry soudů nekorespondují se skutkovými zjištěními, protože z provedeného dokazování není možné učinit jednoznačný závěr, který by odpovídal měřítku přesného zjištění skutkového stavu prostého jakýchkoli pochybností. Obviněný spatřoval rozpor v tom, že nebyla prokázána neexistence předmětného zboží a fiktivnost obchodů, na jejichž základě by společnost Z., s. r. o., uplatnila nárok na nadměrný „dopočet“ DPH. Jakkoli mohou některá izolovaná zjištění působit podezřele, nedosahují takové intenzity, aby na jejich základě bylo možné dospět k tomu, že předmětné zboží neexistovalo a obchody se neuskutečnily. Podle judikatury za situace, kdy existuje vícero variant skutkového děje, jsou orgány činné v trestním řízení povinny volit vždy tu pro obviněného nejpriznivější. V této trestní věci byla existence předmětného zboží potvrzena svědeckými výpověďmi i listinnými důkazy, jejichž autentičnost nebyla obecnými soudy kvalifikovaně vyvrácena, stejně tak došlo k prokázání dopravy předmětného zboží společností M.U.M.T., s. r. o., a zároveň i uskladnění zboží. Za předpokladu, že existovalo předmětné zboží a toto bylo předmětem obchodu mezi dotčenými společnostmi, nemohlo dojít ke vzniku újmy na rozpočtových zájmech České republiky, a tím pádem k naplnění stíhané skutkové podstaty.

10. Závěrem proto navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení odvolacího soudu i rozsudek nalézacího soudu a tomuto nařídil, aby věc znovu projednal a rozhodl.

11. Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství ve svém vyjádření k podanému dovolání uvedl, že lze jen obtížně rozklíčovat, ve smyslu jakých dovolacích důvodů argumentaci vztahující se k problematice promlčení zamýšlel dovolatel uplatnit. Odkázal sice na důvod dovolání ve smyslu § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. s odkazem na usnesení Nejvyššího soudu pod sp. zn. 7 Tdo 656/2002, nicméně předně zřejmě nesprávně označil dané rozhodnutí, neboť otázkou správného označení dovolacího důvodu v souvislosti s možným přerušením promlčecí doby se Nejvyšší soud zabýval v usnesení ze dne 18. 12. 2002, sp. zn. [7 Tdo 1066/2002](#). Zde ovšem toliko konstatoval nesprávné označení dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. [nyní písm. m)] v jeho první variantě s poznatkem, že tehdy účinné ustanovení § 67 tr. zák. upravující promlčení trestního stíhání je normou trestního práva hmotného, a nikoli procesního. Námitka týkající se promlčení trestní odpovědnosti by měla být podle něj uplatněna výslovně pod dovolacím důvodem podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř. s odkazem na § 11 odst. 1 písm. b) tr. ř., neboť tento speciální dovolací důvod by měl mít přednost. Obviněným formulované námitky ve vztahu k promlčení tomuto důvodu odpovídají jen zdánlivě, nadto vycházejí z nesprávných vstupních parametrů. Obviněný totiž v dovolání námitku promlčení ani neuplatňuje a nezdůvodňuje, proč by v jeho případě mělo dojít k promlčení trestní odpovědnosti. Toliko poukazuje na to, že tuto námitku v předchozím průběhu řízení uplatnil a nesouhlasil s tím, jak soudy přistoupily k posouzení předběžné otázky ve smyslu § 9 odst. 1 tr. ř. o tom, že byl v promlčecí době spáchán trestný čin nový. Chybně tvrdí, že tato předběžná otázka nebyla vůbec řešena, a namítá tak vlastně procesní postup soudu, nikoli hmotněprávní okolnosti vztahující se k promlčení vedoucí k nepřípustnosti

trestního stíhání. Podle státního zástupce pak dovolatel zkresleně interpretuje i právní větu z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 7. 2015, sp. zn. [5 Tdo 1449/2014](#). Obviněný nedostatečné posouzení předběžné otázky soudům vytýká na podkladě tvrzení, které odporuje vlastnímu průběhu trestního řízení. Z protokolu o hlavním líčení ze dne 21. 9. 2023 lze dovodit, že na něm byly prováděny listinné důkazy, přičemž obžaloby v obou dovolatelem uvedených trestních věcech jsou součástí trestního spisu, byly v řízení před soudem prvního stupně provedeny k důkazu, staly se předmětem posouzení soudů a soudy také na jejich podkladu mohly činit své vlastní úvahu při posouzení předběžné otázky. Soudy v posuzované věci dostaly své povinnosti zjišťovat, zda trestnost činu, pro který je pachatel stíhán, nezanikla uplynutím promlčecí doby. Obviněnému pak přitakal pouze v tom, že závěr o spáchání trestného činu nového v promlčecí době nemůže být založen na skutku, který byl posuzován Okresním soudem v Liberci ve věci pod sp. zn. 4 T 115/2018, pokud byl v této věci v mezidobí obžaloby zproštěn. Uzavřel tedy, že námitky obviněného, které měly naplňovat dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř., mu neodpovídají ani nevychází ze skutečného stavu věci.

12. K dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. konstatoval, že jej obviněný zjevně zamýšlel uplatnit v jeho první a třetí alternativě. Nicméně podané dovolání ke konstatování zásadních vad předpokládaných daným důvodem dovolání neposkytuje podklad. Výhrady obviněného ve vztahu k tzv. extrémnímu nesouladu totiž nemají podobu očividného nesouladu daného tím, že skutková zjištění soudů nelze dovodit z provedených důkazů při žádném jejich logickém a nezkresleném zhodnocení. Obviněný nadále vycházel ze své původní obhajoby a s jím uvedenými argumenty skutkového rázu se soudy obou stupňů dostatečně vypořádaly, přičemž se s jejich odůvodněním ztotožnil. Obviněný toliko odlišně hodnotil důkazy včetně otázky posouzení věrohodnosti svědeckých výpovědí, jež však přísluší výlučně soudu. K poslední variantě dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. spočívající v existenci tzv. opomenutých důkazů deklaroval, že v posuzované věci se o takový případ zjevně nejedná. Soudy obou stupňů v odůvodnění svých rozhodnutí zcela dostatečně vysvětlily, z jakých důvodů k doplnění dokazování nepřistoupily. Nespatřoval tedy žádný důvod pro to, aby bylo zasahováno do oprávnění soudů uvážit, v jakém rozsahu bude dokazování provedeno.

13. Závěrem proto státní zástupce navrhl dovolání odmítnout podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. jako zjevně neopodstatněné.

14. Obviněný Z. K. využil možné uplatnění repliky a vyjádřil se k podání státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství, s jehož závěry se neztotožnil. Zejména k závěrům, že měl být v otázce promlčení trestní odpovědnosti uplatněn důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř., uvedl, že tento dovolací důvod byl výslovně uplatněn. Dále byl přesvědčen o správném označení dovolacího důvodu ve vztahu k námitce promlčení, protože namítané pochybení spočívá v jiném hmotněprávním posouzení otázky, jež nespočívá v právní kvalifikaci skutku. Není mu pak zřejmé, z čeho státní zástupce vyvozuje přednost dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř., když důvod podle písm. h) je zjevně přílehavý a námitky vznesené obviněným tento naplňují. K názoru státního zástupce, že neuplatnil námitku promlčení, dodal, že dovolání neslouží k bezúčelnému opakování již vznesených námitek, nýbrž k namítnutí pochybení, jež naplňují zákonem vyjmenované dovolací důvody. Námitka promlčení byla obviněným řádně uplatněna v průběhu prvostupňového i odvolacího řízení a je zjevné, že na této trvá, dovoláním je naopak napadána nedostatečnost vypořádání se s touto námitkou, jež vyústila v nesprávné hmotněprávní posouzení. Neztotožnil se ani s tvrzením

státního zástupce, že předmětné usnesení Nejvyššího soudu je jím vykládáno extenzivně. Akcentoval, že sama právní věta Nejvyššího soudu je vnitřně rozporná, když na jedné straně říká, že „Pro závěr o existenci okolnosti přerušující běh promlčecí doby podle § 34 odst. 4 písm. b) tr. zákoníku se nevyžaduje, aby byl pachatel za stejně trestný nebo přísněji trestný čin již pravomocně odsouzen [...]“, na straně druhé však „[...] ale rozhodující je jen spáchání takového nového trestného činu v promlčecí době“. Uvedené se podle jeho názoru přičítá presumpci neviny, přičemž samotný závěr o tom, že čin byl spáchán, bez toho, aby o takovém spáchání pravomocně rozhodl soud, je značně problematický. Soud je povinen se s případným spácháním činu, který by způsobil přerušování běhu promlčecí doby, co nejpečlivěji zabývat a učinit patřičné závěry, k čemuž však nedošlo.

15. Neztotožnil se ani s tím, že by mezi skutkovými zjištěními a provedenými důkazy byla logická návaznost, neboť jsou to právě veškeré soudem provedené tendenční výklady spolu s neprovedenými důkazy a nesprávným hodnocením, které zapříčiňují, že veškeré důvodné pochybnosti byly přeměněny na skutková zjištění svědčící o vině, která je však v extrémním rozporu s důkazní situací. V podrobnostech obviněný odkázal a trval na odůvodnění svého dovolání. K problematice neprovedených důkazů rovněž trval na svém dovolání s tím, že soudy sice v obou rozhodnutích odůvodnily neprovedení navržených důkazů, což způsobuje, že tvrzené pochybení není naprosto zjevné, ovšem neznamená to, že k němu nedošlo. Dovolatelem bylo opakovaně poukazováno na důležitost daných svědků i na možnost ovlivnění věci v jeho prospěch prostřednictvím jejich výpovědí. Soud však z nepatřičných důvodů navržené důkazy neprovedl, čímž obviněnému odepřel účinný prostředek k výkonu své obhajoby, ačkoli se nejednalo o důkazní návrhy, které by nebyly schopny přispět k objasnění věci.

III.

Přípustnost dovolání

16. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) shledal, že dovolání je přípustné (§ 265a odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. ř.), bylo podáno osobou k tomu oprávněnou, tj. obviněným, prostřednictvím obhájkyne (§ 265d odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. ř.), v zákonné lhůtě a na místě k tomu určeném (§ 265e tr. ř.) a splňuje náležitosti obsahu dovolání (§ 265f odst. 1 tr. ř.), a je z části důvodné.

IV.

Důvodnost dovolání

17. Nejvyšší soud nejprve konstatuje, že s odkazem na dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže proti obviněnému bylo vedeno trestní stíhání, ačkoliv podle zákona bylo nepřípustné.

18. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je dán v případě, kdy rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů nebo jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy.

19. Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. lze uplatnit, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Uvedenou formulací zákon vyjadřuje, že dovolání je určeno k nápravě právních vad rozhodnutí ve věci samé, pokud tyto vady spočívají v právním posouzení skutku nebo jiných skutečností podle norem hmotného práva, nikoli z hlediska procesních předpisů.

20. Obviněný předně namítal, že již před obecnými soudy uplatnil námitku promlčení. V obecné rovině nesouhlasil s judikatorním závěrem, že pro přerušení běhu promlčecí lhůty postačuje pouhé spáchání dalšího trestného činu stejně anebo přísněji postižitelného z hlediska trestní sazby, ale pachatel pro toto jednání nemusí být odsouzen. Zdůraznil pak, že z právní věty rozhodnutí Nejvyššího soudu pod sp. zn. [5 Tdo 1449/2014](#) vyplývá, že je povinností orgánů činných v trestním řízení zkoumat jako předběžnou otázku podle § 9 odst. 1 tr. ř., zda došlo ke spáchání dalšího trestného činu, nicméně tomuto požadavku soudy činné v nyní posuzované trestní věci nedostály. Akcentoval nedostatečnost odůvodnění zejména rozhodnutí odvolacího soudu. Podle jeho přesvědčení si měly soudy opatřit z dalších trestních spisů alespoň usnesení o zahájení trestního stíhání a obžalobu a učinit vlastní úvahu o možném spáchání dalších trestných činů.

21. Byť obviněný v tomto směru výslovně shora předdeslané námitky subsumoval pod důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., současně v rámci svého mimořádného opravného prostředku uplatnil i důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř. Tento posledně uvedený a shora citovaný dovolací důvod předpokládá vedení trestního stíhání, ač podle zákona bylo nepřípustné. Obecně se jedná o případy, kdy ve věci existoval některý z obligatorních důvodů uvedených v § 11 odst. 1, 2 a 5 tr. ř. nebo v § 11a tr. ř., pro který nelze trestní stíhání zahájit, a bylo-li již zahájeno, musí být zastaveno. Podle § 11 odst. 1 písm. b) tr. ř. trestní stíhání nelze zahájit, a bylo-li již zahájeno, nelze v něm pokračovat a musí být zastaveno, je-li trestní stíhání promlčeno. Výhrada promlčení trestní odpovědnosti pak je v obecné rovině relevantně uplatnitelná v rámci důvodu dovolání podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř. (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 2. 2022, sp. zn. [8 Tdo 585/2021](#), ze dne 13. 5. 2009, sp. zn. [5 Tdo 1469/2008](#), nebo ze dne 22. 8. 2023, sp. zn. [6 Tdo 491/2023](#)). Nejvyšší soud v této souvislosti připomíná, že ačkoli promlčení je institutem hmotného práva, neboť jím zaniká trestní odpovědnost pachatele za konkrétní trestný čin, bylo v daném případě nadbytečné uplatňovat v souvislosti s námitkou promlčení ještě důvod odpovídající vadám v hmotněprávním posouzení skutku. Vada spočívající v nesprávné aplikaci hmotněprávní otázky promlčení trestního stíhání, resp. trestní odpovědnosti obviněného byla vyčerpána již poukazem na dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř., který je v otázce splnění zákonných podmínek pro vedení trestního stíhání taxativně vymezených v ustanoveních § 11 odst. 1 a § 11a tr. ř. speciální. Rozsahu možného přezkumu napadeného rozhodnutí dovolacím soudem se však uplatnění dvou dovolacích důvodů k jedné námitce nijak nedotklo (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 2. 2011, sp. zn. [5 Tdo 1024/2010](#)).

22. Pakliže se dovolatel ohradil proti tomu, že nedošlo k promlčení jeho trestní odpovědnosti, nutno konstatovat, že své výhrady vystavěl zejména na skutečnosti, že nebylo jako předběžná otázka ve smyslu § 9 odst. 1 tr. ř. řešeno, zda došlo ke spáchání dalšího trestného činu.

23. Nelze se zcela ztotožnit se závěrem obviněného, že by soudy neřešily otázku promlčení. Z odůvodnění rozhodnutí soudů obou stupňů je zřejmé, že se danou otázkou částečně, byť ne moc podrobně, zabývaly (viz odstavec 54. odůvodnění rozsudku okresního soudu a odstavec 17. a 18. odůvodnění usnesení odvolacího soudu). Přičemž soudy dospěly k závěru, že došlo k přerušení běhu promlčecí doby ve smyslu § 34 odst. 4 písm. b) tr. zákoníku.

24. Nutno zopakovat, že soudy poukázaly na skutečnost, že ke sdělení obvinění sice došlo až 23. 4. 2020, přičemž trestný čin byl dokonán 23. 12. 2014, avšak přerušení promlčení založilo spáchání zločinu vydírání podle § 175 odst. 1, odst. 2 písm. b), odst. 3 písm. c) tr. zákoníku ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku v březnu 2018 a spáchání přečinu výroby a jiného nakládání s látkami s hormonálním účinkem podle § 288 odst. 1 tr. zákoníku

dne 13. 9. 2018 s poukazem na č. l. 381 a trestní řízení vedené Krajským soudem v Ústí nad Labem – pobočkou v Liberci pod sp. zn. 22 T 11/2020. Tyto trestně stíhané skutky byly obžalobou posouzeny jako nový trestný čin, na který trestní zákon stanoví přísnější trest, což založilo přerušení promlčecí doby a počala běžet promlčecí doba nová v souladu s § 34 odst. 5 tr. zákoníku. Současně soud prvního stupně jasně deklaroval, že jiné posouzení běhu promlčecí doby by mohlo zakládat zproštění obžaloby, což se také nepravomocně v době rozhodování odvolacího soudu stalo ve věci vedené u Okresního soudu v Liberci pod sp. zn. 4 T 115/2018. Soudy dospěly k závěru, že z hlediska přerušení promlčení však postačuje vedení shora uvedeného trestního řízení u Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci. Odvolací soud správně akcentoval, že orgán činný v trestním řízení nemůže vyčkávat pravomocného rozhodnutí soudu o později spáchaném trestném činu, který měl přerušit běh promlčecí doby, neboť by svou nečinností mohl fakticky způsobit promlčení trestní odpovědnosti. Případný výsledek jiného trestního řízení, který by měl za následek změnu závěru o běhu promlčecí doby, by však následně bylo možno řešit cestou mimořádných opravných prostředků, jmenovitě případnou obnovou řízení.

č. 23

25. Dovolací soud má rovněž za to, že obviněný zkresleně interpretoval i právní větu z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 7. 2015, sp. zn. [5 Tdo 1449/2014](#), uveřejněného pod č. 14/2017 Sb. rozh. tr. Tato zní tak, že pro závěr o existenci okolnosti přerušující běh promlčecí doby podle § 34 odst. 4 písm. b) tr. zákoníku se nevyžaduje, aby byl pachatel za stejně trestný nebo přísněji trestný čin již pravomocně odsouzen, ale rozhodující je jen spáchání takového nového trestného činu v promlčecí době. Orgány činné v trestním řízení posuzují otázku, zda k tomu došlo, samostatně jako předběžnou otázku ve smyslu § 9 odst. 1 tr. ř.

26. Nicméně v souladu s dovoláním je nutné soudům vytknout, že se nedostatečně zabývaly a vypořádaly s předběžnou otázkou, je-li jednání obviněného, posuzované ve věci vedené Krajským soudem v Ústí nad Labem – pobočkou v Liberci pod sp. zn. 22 T 11/2020 (údajně zakládající přerušení běhu promlčecí doby), nový trestný čin, který obviněný spáchal v promlčecí době. Soudy totiž v tomto směru neprovedly dostatečné dokazování a neučinily žádné své závěry, jelikož toliko připojily obžalobu podanou v předmětné věci a v odůvodnění rozhodnutí na ní odkázaly. Tímto postupem však soudy nemohly učinit svůj závěr, že obviněný spáchal v promlčecí době nový trestný čin, jelikož toliko převzaly závěr státního zástupce z obžaloby. K tomu, aby mohly učinit vlastní závěr, je nutné se minimálně seznámit s důkazy v dané věci, což nelze učinit bez připojení předmětného spisu a jeho prostudování. Současně je nutné svůj závěr také odůvodnit v rozhodnutí. Nejvyšší soud v žádném případě nechce zdvojit předmětné řízení, nicméně předběžný závěr, že obviněný spáchal v promlčecí době trestný čin nový, závazný pro projednávanou věc, musí v projednávané věci učinit soud na základě vlastního závěru podloženého znalostí spisu a nelze jen provést obžalobu a odkázat na ni, jak učinil soud v projednávané věci, jelikož tím pouze odkázal na názor státního zástupce, že byl nový trestný čin obviněným v promlčecí době spáchán. Z protokolu o hlavním líčení ze dne 21. 9. 2023 je zřejmé, že soud prvního stupně k důkazu provedl toliko obžalobu státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v Liberci ve věci dále vedené u Okresního soudu v Liberci pod sp. zn. 4 T 115/2018, jakož i obžalobu státní zástupkyně Krajského státního zastupitelství v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci ve věci dále vedené u Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočky v Liberci pod sp. zn. 22 T 11/2020. Žádné jiné důkazy pak k předběžné otázce neprovedl. Soudy tak nemohly učinit svůj závěr o posouzení dané předběžné otázky na podkladě provedených listinných důkazů. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř. tudíž byl naplněn.

27. Dovolatel dále vznesl námitky skutkové povahy. Svou argumentaci založil především na zpochybnění hodnocení důkazů ze strany soudů, jestliže polemizoval se skutkovými závěry soudů stran existence uskutečněných obchodů mezi společnostmi Z., s. r. o., a jejími dodavateli, za současného neprovedení navrhovaných důkazů s potenciálem potvrzení obhajoby obviněného.

28. Ve vztahu k první alternativě důvodu dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. obviněný zejména vnímá nesprávný a tendenční výklad některých jím specifikovaných důkazů, aby v rozporu se svým obsahem podporovaly závěr o jeho vině při porušení § 2 odst. 6 tr. ř. Jím formulované námitky lze s ohledem na současně výslovně namítaný zjevný (extrémní) rozpor mezi rozhodnými skutkovými zjištěními určujícími pro naplnění znaků trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby s obsahem provedených důkazů podřadit pod předmětný dovolací důvod. Nejvyšší soud však uplatněnou argumentaci, jak bude rozebráno dále, shledal zjevně neopodstatněnou.

29. V obecné rovině se nelze ztotožnit s tvrzeními obviněného, že by se jednalo o pouhé domněnky obecných soudů. Okresní soud sice výslovně zmínil, že důkazy hodnoceny jednotlivě budí dojem řádných účetních dokladů o provedených obchodech, avšak při jejich hodnocení ve svém souhrnu dospěl k závěru, že předmětné obchodní případy probíhaly za tak nestandardních a podezřelých podmínek, že se muselo jednat o obchody fiktivní, neboť účetní doklady byly pouze vystaveny, aby budily dojem, že k plnění skutečně došlo. V tomto ohledu odkázal na zprávy o finanční kontrole a obraty přijatých a uskutečněných zdanitelných plnění a jejich diskrepance mezi jednotlivými měsíci, kdy obchody v měsících říjen a listopad 2014 svým objemem zcela přesahovaly rámec ekonomické činnosti společnosti Z., s. r. o., a vybočovaly z předmětu činnosti této společnosti, která neměla žádné zaměstnance. Poukázal rovněž na pohyby na účtech předmětné společnosti, z nichž nebylo seznatelné, že by skutečně deklarované platby vůbec proběhly. Tato skutečnost byla hodnocena v souhrnu s dalšími důkazy, nikoli izolovaně tak, jak se snaží naznačit dovolatel v rámci svého mimořádného opravného prostředku. Dále stran fiktivnosti projednávaných obchodů lze akcentovat, že společnosti mezi sebou neuzavřely písemnou smlouvu, a to ani posléze, kdy společnost Z., s. r. o., měla obuv prodat společností E., s. r. o., a A., s. r. o. K námitce obviněného o zbytnosti uzavírání písemné kupní smlouvy lze odkázat na závěr odvolacího soudu, že mezi podnikatelskými subjekty, které spolu neobchodují běžně nebo dokonce výjimečně, a u obchodu takového objemu je to minimálně neobvyklé, přičemž při přistoupení dalších okolností zpochybňujících věrohodnost tvrzených skutečností se jedná o další skutečnosti dokládající fiktivnost operací. Jedinými doklady dokumentující uskutečnění obchodů s obuví byly vystavené faktury a dodací listy, přičemž k části pak byly doloženy pokladní doklady o platbách v hotovosti, neboť obchodní případy měly být placeny v hotovosti, ač se jednalo o milionové částky. Nelze pak vyčítat okresnímu soudu, že listinné důkazy doložené jednotlivými společnostmi vyhodnotil jako nevěrohodné (neautentické a účelové) právě s odkazem na realizaci milionových obchodů při absenci jediné písemné kupní smlouvy, přičemž dodací listy obsahovaly pouze otisk razítka společnosti Z., s. r. o., nikoli druhé smluvní strany a měly chybně vymezený předmět dodání, platby měly probíhat převážně v hotovosti, ač limit stanovený zákonem č. 254/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti, činil 350 000 Kč za den, což by vyžadovalo opakované setkávání obchodních partnerů k zaplacení celé kupní ceny, a svědci M. B. ani M. U. tuto skutečnost neuváděli, naopak trvali na tom, že se s obviněným stýkali málo, a rovněž v této souvislosti akcentoval několikrát přeprodej bot v řádu dnů.

30. Ve vztahu ke skutku pod bodem 1) dovolatel namítal, že jednatel společnosti M. D., s. r. o., potvrdil obchody se společností Z., s. r. o., i úhrady tohoto zboží hotovostní formou. Dále uvedl, že nespécifikovanými svědeckými výpověďmi bylo prokázáno, že zboží bylo společností Z., s. r. o., dodáno, a pokud si tyto osoby nepamatovaly všechny podrobnosti obchodu, je podle něj s ohledem na plynutí času vyloučeno, aby byly jejich výpovědi bez dalšího považovány za nevěrohodné. Nicméně zcela opomíjí logické úvahy soudu prvního stupně (zejména v odstavci 45. odůvodnění jeho rozsudku) poukazující na skutečnost, že daňový subjekt M. D., s. r. o., byl podle zpráv o finanční kontrole pro správce daně zcela nekontaktní, se správcem daně nespólupracoval a neplnil své daňové povinnosti, přičemž vystupoval jako tzv. missing trader, tj. chybějící obchodník, který neodvedl DPH, kterou si pak následně společnost Z., s. r. o., nárokovala formou odpočtu daně. Výpověď svědka M. B., jednatele společnosti M. D., s. r. o., soud považoval za naprosto nevěrohodnou, neboť se vyjadřoval vágně, na obchod s obuví si až do upozornění soudem nevzpomínal a nebyl schopen k němu říct nic bližšího. Rovněž společnost E., s. r. o., kterému měla společnost Z., s. r. o., boty přeprodat, byla pro správce daně nekontaktní, tato společnost měla zboží prodat slovenské společnosti A., s. r. o., kterýžto daňový subjekt byl rovněž pro svého správce daně nekontaktní a jeho sídlo bylo pouze virtuální. Předmětná obuv tedy měla skončit dodáním zboží do jiného členského státu, a to opět nekontaktní společnosti, u níž nelze prokázat, že vyvíjí činnost.

31. Dále ve vztahu ke skutku pod bodem 2) namítal, že skutkovému závěru o neprovedení tvrzených obchodů neodpovídala výpověď jednatele společnosti M., s. r. o., jenž jednoznačně uvedl, že se společností obchodoval a zboží bylo uhrazeno, přičemž soud při hodnocení uvedené výpovědi nebral v potaz zdravotní stav svědka. Rovněž tok zboží mezi společnostmi M., s. r. o. a Z., s. r. o., potvrzovalo vyjádření správce daně, který konstatoval, že společnost M., s. r. o., zakoupila cca 600 párů předmětné obuvi od další společnosti. K tomu nutno konstatovat, že společnost M., s. r. o., sice kontaktní byla, nicméně obuv měla zakoupit od subjektu, který byl pro správce daně nekontaktní, neplnil své daňové povinnosti a měl virtuální sídlo. Stran výpovědi svědka M. U. dospěl soud prvního stupně k závěru, který řádně odůvodnil (viz odstavec 46. odůvodnění jeho rozsudku), že byla natolik vágní, že nepřinesla žádné indicie vedoucí ke zjištění ohledně toho, zda a jak skutečně obchod s obuví proběhl. Společnost Z., s. r. o., měla pak obratem obuv prodat slovenské společnosti A., s. r. o., která byla pro svého správce daně nekontaktní, na evidované adrese se nezdržovala a předmětnou transakci tak nebylo možné vůbec prověřit. Fiktivnost obchodů potvrzovaly i výpovědi svědků D. S. a A. H., kteří shodně vypověděli, že byli jakožto osoby drogově závislé osloveni neznámým mužem, aby na sebe nechali za úplatu přepsat společnost E., s. r. o., přičemž tato společnost se stala článkem řetězce společností. Stran transportu obuvi na Slovensko bylo poukázáno na skutečnost, že mezi společnostmi Z., s. r. o. a M.U.M.T., s. r. o., proběhly dvě platby, ale neexistoval žádný předávací doklad a není ani zřejmé, jakým konkrétním způsobem přeprava proběhla a které konkrétní osoby ji provedly.

32. K závěru o nevhodnosti uskladnění obuvi obviněný akcentoval, že byl učiněn toliko na základě fotografie garážového přístřešku, což však nevhodnost pro skladování na krátkou dobu nevylučuje. Podle jeho přesvědčení pak nebylo prokázáno, že by obuv měla být skladována v papírových obalech. V tomto ohledu lze poukázat na skutečnost, že soudy vycházely nejen z fotografie opatřené z Google Streetview, ale i z výsledku svědkyně K. W., přičemž se jim garážový přístřešek jevil jako nevhodný pro skladování několika set krabic s obuví (bez ohledu na materiál krabic), neboť tento byl vystaven povětrnostním vlivům,

přítom k obchodům mělo docházet v říjnu a listopadu, který byly způsobilé znehodnotit obuv i v horizontu několika málo dní. Tato skutečnost pak podporovala závěr o fiktivnosti transakcí.

33. Lze se tudíž ztotožnit se závěry soudů, že provedené nepřímé důkazy tvořily nepřetržený řetězec usvědčujících skutečností, na jejichž základě dospěly k závěru, že obchody s obuví deklarované jako zdanitelná plnění v daňových přiznáních společnosti Z., s. r. o., za říjen a listopad 2014 byly pouze fiktivní. Probíhaly totiž za naprosto nestandardních podmínek, měly se na nich účastnit řetězce společností, ve kterých vždy figurují společnosti nekontaktní, nacházející se na fiktivních sídlech, které prokazatelně nevyvíjely žádnou ekonomickou činnost, která by mohla generovat taková zdanitelná plnění, jaká byla deklarována v daňových přiznáních. Jednalo se pak o situaci, kdy si několik společností mezi sebou fiktivně převádělo zboží za účelem, aby některé z nich nebo jedna z nich mohla na podkladě těchto smyšlených transakcí podvést stát na dani.

34. Nejvyšší soud tak mezi skutkovými zjištěními Okresního soudu v Liberci, z nichž v napadeném usnesení vycházel Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci, na straně jedné, a provedenými důkazy na straně druhé, neshledal zjevný rozpor. Skutková zjištění soudů mají odpovídající obsahový podklad v provedených důkazech, které soud prvního stupně řádně zhodnotil a svůj postup vysvětlil v odůvodnění rozsudku. Odvolací soud se s jeho závěry ztotožnil a své úvahy rovněž řádně odůvodnil. V podrobnostech proto Nejvyšší soud na odůvodnění rozhodnutí soudů obou stupňů odkazuje. Není předmětem řízení o dovolání jednotlivé důkazy znovu dopodrobna reprodukovat, rozebírat, porovnávat, přehodnocovat a vyvozovat z nich vlastní skutkové závěry. Lze proto uzavřít, že soudy nižších stupňů k náležitému objasnění věci provedly všechny potřebné důkazy, tak jak to vyžaduje ustanovení § 2 odst. 5 tr. ř., tyto i náležitě hodnotily v souladu s ustanovením § 2 odst. 6 tr. ř., takže zjistily takový skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti v rozsahu nezbytném pro náležité rozhodnutí ve věci. Hodnocení důkazů soudy nižších stupňů nevykazuje žádné znaky libovůle či svévole, nýbrž odpovídá zásadám logiky. Obviněný se pak domáhal skutečnosti, že při existenci vícero variant skutkového děje, bylo nutno volit tu pro něj nejpříznivější. Avšak nemohl-li být v nyní posuzované věci shledán zjevný rozpor, nemohla být ani porušena procesní zásada *in dubio pro reo*. Zásada *in dubio pro reo*, která vyplývá ze zásady presumpce neviny, znamená, že za situace, kdy nelze odstranit dalším dokazováním důvodné pochybnosti o skutkové otázce významné pro rozhodnutí ve věci, je třeba rozhodnout ve prospěch obviněného. V této věci však pochybnosti o průběhu skutkového děje nevznikly.

35. Jestliže dále, jak již bylo řečeno shora, obviněný identifikoval vadu důkazního řízení spočívající v nedůvodném neprovedení jím navrhovaných důkazů svědeckými výpověďmi Ž. U. a D. J., lze v této části jeho argumentaci podřadit pod shora citovaný důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., a to v té jeho alternativě, podle níž ve vztahu k rozhodným skutkovým zjištěním určujícím pro naplnění znaků trestného činu nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy. Nejvyšší soud však danou námitku shledal zjevně neopodstatněnou.

36. Především je namístě připomenout, že soud nemusí realizovat všechny důkazní návrhy, které strany učiní. Neprovedení navrhovaného důkazu je namístě, pokud buď tvrzená skutečnost, k jejímuž ověření nebo vyvrácení je navrhován důkaz, nemá relevantní souvislost s předmětem řízení, dále pokud důkaz není s to ani ověřit ani vyvrátit tvrzenou skutečnost, čili ve vazbě na toto tvrzení nedisponuje vypovídací potencií, a konečně pokud je důkaz nadbytečný, tj. argument, podle něhož určité tvrzení, k jehož ověření nebo vyvrácení je důkaz navrhován, bylo již v dosavadním řízení bez důvodných pochybností (s praktickou jistotou)

ověřeno nebo vyvráceno (srov. nálezn Ústavního soudu ze dne 24. 2. 2004, sp. zn. [I. ÚS 733/01](#)). Jinak řečeno, obecné soudy nejsou povinny všechny navrhované důkazy provádět, zejména jde-li o důkazy nadbytečné, duplicitní či irelevantní; soudy jsou však vždy povinny v odůvodnění uvést důvod, proč důkaz nepokládaly za nutné provádět (srov. nálezn Ústavního soudu ze dne 26. 7. 2012, sp. zn. [III. ÚS 1148/09](#)).

37. Již soud prvního stupně zamítl návrh na výslech svědkyně Ž. U., manželky svědka M. U., neboť její výslech by nepřispěl k objasnění věci. Zevrubně svůj postoj vysvětlil v odstavci 50. odůvodnění jeho rozsudku, kdy svědek M. U. byl jako svědek vyslechnut a nebylo potřeba vyslýchat rovněž jeho manželku, která měla být jednatelkou společnosti M.U.M.T., s. r. o., údajně zajišťující dopravu. Tuto dopravu totiž zjevně nezajišťovala třetí společnost nezainteresovaná na celé věci, oba svědci jsou osoby blízké, a předtím, než byla jednatelkou společnosti M.U.M.T., s. r. o., byla jednatelkou M. U., z čehož usuzoval, že právě daný svědek tuto obchodní korporaci fakticky ovládal a využíval pro svou činnost. Odvolací soud se pak se stanoviskem soudu prvního stupně ztotožnil, neboť její výslech shledal pro posouzení věci nadbytečným. Skutek pod bodem 2) byl v potřebné míře objasněn provedenými listinnými důkazy a výslechem svědka M. U. (viz odstavec 10. odůvodnění jeho usnesení).

38. Rovněž výslech svědka D. J. byl shledán nadbytečným, neboť za zjištěného skutkového stavu by jeho výpověď nebyla způsobilá zvrátit rozhodnutí ve prospěch obviněného. Z výslechu svědkyně K. W. a dalších provedených důkazů vyplynulo, že garážový přístřešek nebyl způsobilý k uskladnění tvrzené obuvi. Okresní soud pak k dané věci slyšel svědka M. B., který si nepamatoval, zda měl být u složení bot v roce 2014 do přístřešku svědek D. J. přítomen (viz odstavec 49. odůvodnění jeho rozsudku). Návazně ani krajský soud neshledal důvod pro doplnění dokazování výslechem tohoto svědka, neboť charakter přístřešku a jeho způsobilost pro uskladnění zboží byl v potřebném rozsahu objasněn a tato skutková zjištění ve spojení s ostatními důkazy k věrohodnosti deklarované transakce vedou k závěru o nadbytečnosti dalšího výslechu (viz odstavec 10. odůvodnění jeho usnesení).

39. S uvedenými závěry soudů obou stupňů se tedy Nejvyšší soud v plném rozsahu ztotožnil, proto ani vadou, předvídanou danou alternativou důvodu dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., důkazní řízení netrpí. Zmiňovaným postupem soudů tak nemohlo dojít ani k porušení ústavně zaručeného základního práva obviněného na spravedlivé řízení, neboť zvolený postup soudů plně odpovídá možným důvodům pro neakceptování důkazního návrhu.

40. Obviněný dále namítal nesprávné právní posouzení skutku, neboť nemohlo dojít ke vzniku újmy na rozpočtových zájmech České republiky, jak je předpokládáno skutkovou podstatou podle § 240 tr. zákoníku. Nicméně nutno konstatovat, že toto své tvrzení založil výhradně na předpokladu, že předmětné zboží existovalo a bylo předmětem obchodu mezi dotčenými společnostmi. Z tohoto pohledu je pak možno učinit závěr, že obviněný sice formálně rozporuje právní posouzení skutku jako trestného činu zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby, nicméně své tvrzení vystavěl výhradně na odlišném skutkovém podkladě než na tom, který byl zjištěn soudy obou stupňů. Takto konstruovanou dovolací argumentaci však nelze podřadit pod uplatněný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. V rámci tohoto důvodu dovolání je totiž skutkový stav hodnocen v zásadě pouze z toho hlediska, zda skutek nebo jiná okolnost skutkové povahy byly právně posouzeny v souladu s příslušnými ustanoveními hmotného práva. S ohledem na již stabilizovaná skutková zjištění, která byla uvedena shora, a absenci existence zjevných rozporů mezi rozhodnými skutkovými zjištěními určujícími pro naplnění znaků trestného činu a obsahem provedených důkazů, lze zopakovat,

že neexistence deklarovaného zboží, jakož i fiktivnost tvrzených obchodů, na jejichž základě společnost Z., s. r. o., uplatnila nárok na nadměrný odpočet DPH, byla spolehlivě prokázána.

41. Obviněný rovněž uplatnil důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř., který obsahuje dvě základní alternativy: dovolání lze podat, jestliže bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. ř., aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí, tj. dovolateli bylo v odvolacím řízení odepřeno meritorní přezkoumání rozhodnutí soudu prvního stupně (někdy se zde ještě rozlišují dvě podalternativy – zamítnutí opravného prostředku z formálních důvodů a jeho odmítnutí pro nesplnění obsahových náležitostí), nebo byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. a) až l) tr. ř.

42. Obviněný pouze úvodem svého mimořádného opravného prostředku uvedl označení tohoto dovolacího důvodu, aniž by specifikoval, kterou z jeho alternativ má na mysli. Zjevně jej však uplatnil v jeho druhé alternativě, tedy v návaznosti na existenci některého z důvodů dovolání podle § 265b odst. 1 písm. e), g) či h) tr. ř. v předchozím řízení. Jestliže bylo dovolání ve vztahu k dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř. shledáno opodstatněným, plyne z logiky věci, že stejné závěry platí i z hlediska důvodu dovolání podle § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř., jelikož bylo rozhodnuto o zamítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku uvedeném v § 265a odst. 2 písm. a) tr. ř., přestože byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uveden podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř. Za této situace pak lze dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř. také přisvědčit.

V. Závěr

43. Proto nezbylo než rozhodnout tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto usnesení, tj. že se zrušují napadené usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka Liberec i jemu předcházející rozsudek Okresního soudu v Liberci v celém rozsahu, včetně rozhodnutí na ně navazujících a soudu prvního stupně se přikazuje, aby o věci znovu jednal a rozhodl.

44. Okresní soud v Liberci bude postupovat podle § 265s odst. 1 tr. ř. a doplní dokazování v naznačených směrech tak, aby obsah důkazů v jejich souhrnu byl dostatečný jako podklad pro rozhodnutí ve smyslu § 2 odst. 5 tr. ř. Především připojí spis Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci, s tímto se seznámí, případně provede dokazování a učiní vlastní názor na předběžnou otázku, zda obviněný spáchal v promlčecí době trestný čin nový, na který zákon stanoví trest stejný nebo přísnější [podle § 34 odst. 4 písm. b) tr. ř.]. Tento svůj závěr pak řádně odůvodní ve svém rozhodnutí. Nelze vyloučit, že bude třeba provést i případná další doplnění dokazování, jehož potřeba v průběhu řízení vyvstane. Přesný rozsah dokazování bude na úvaze okresního soudu, který nicméně veškeré podstatné provedené důkazy zhodnotí v souladu s ustanovením § 2 odst. 6 tr. ř. a ve věci znovu rozhodne. Lze doplnit, že Okresní soud v Liberci je vázán právním názorem vysloveným v kasačním rozhodnutí (§ 265s odst. 1 tr. ř.), přičemž v novém řízení nemůže dojít ke změně rozhodnutí v neprospěch dovolatele (§ 265s odst. 2 tr. ř.).

č. 24

Obhájce, kterého si obviněný dodatečně zvolil nebo který mu byl ustanoven v průběhu vyšetřování z důvodu nutné obhajoby podle § 36 odst. 3 tr. ř. v návaznosti na zpřísnění právní kvalifikace skutku a na postup podle § 160 odst. 6 tr. ř., není oprávněn podat za obviněného stížnost proti již pravomocnému usnesení o zahájení trestního stíhání. To platí, i když byla v tomto usnesení původní mírnější právní kvalifikace skutku nezakládající nutnou obhajobu určena nesprávně.

Stížnost, Nutná obhajoba

§ 36 odst. 3, § 141 odst. 1, 2, § 160 odst. 6, 7 tr. ř.

č. 24

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 10. 2024, sp. zn. [4 Tz 43/2024](#), ECLI:CZ:NS:2024:4.TZ.43.2024.1

Nejvyšší soud podle § 268 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítl stížnost pro porušení zákona, podanou ministrem spravedlnosti ve prospěch obviněné M. H. proti usnesení státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v Mělníku ze dne 19. 6. 2024 sp. zn. ZT 161/2023.

I.

Stížnost pro porušení zákona a vyjádření k ní

1. Dne 14. 8. 2024 byla u Nejvyššího soudu podána ministrem spravedlnosti podle § 266 odst. 1 tr. ř. stížnost pro porušení zákona ve prospěch obviněné M. H. (dále také jen „obviněná“). Tato stížnost pro porušení zákona napadá pravomocné usnesení státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v Mělníku ze dne 19. 6. 2024, sp. zn. ZT 161/2023, jímž byla zamítnuta podle § 148 odst. 1 písm. b) tr. ř. jako opožděná stížnost obviněné podaná prostřednictvím obhájce, proti usnesení policejního orgánu Policie České republiky, Krajského ředitelství policie Středočeského kraje, Územního odboru Mělník, Oddělení obecné kriminality Mělník, ze dne 25. 7. 2023, č. j. KRPS-275026-59/TČ-2022-010671. Tímto usnesením policejního orgánu bylo proti obviněné zahájeno podle § 160 odst. 1 tr. ř. trestní stíhání pro pokus přečinu ublížení na zdraví podle § 21 odst. 1, § 146 odst. 1 tr. zákoníku a dále pro přečin výtržnictví podle § 358 odst. 1 tr. ř., jichž se měla dopustit tím, že dne 6. 11. 2022 v době od 23:00 hodin do 23:30 hodin v ul. XY před domem XY, XY, poté co opakovaně křičela, aby si poškozený J. D., který šel se dvěma kamarády J. S. a Š. R. po chodníku z prodlouženého tanečního kurzu, sundal klobouk z hlavy, když J. D. na tyto výzvy nereagoval, přišla k němu blíž a pokusila se mu klobouk sundat, což se jí z důvodu její špatné stability nepodařilo, pak zpoza zad vytáhla pravou rukou téměř plnou láhev alkoholu a chtěla J. D. touto lahví udeřit, to se jí však rovněž z důvodu špatné stability nepodařilo, tak tuto láhev ve vzdálenosti cca 2 metrů po J. D. hodila, touto lahví jej zasáhla do obličeje do oblasti zubů a způsobila mu zlomeninu skloviny a zuboviny dvou předních řezáků, která si vyžádala prvotní ošetření ve Fakultní nemocnici M. a následnou kompozitní dostavbu, bez nutnosti dalších ošetření, kdy způsobené zranění je ze soudně lékařského hodnoceno jako zranění lehké, avšak

láhev mohla v případě větší intenzity při jejím mrštění či zasažení jiné části obličeje, jako čelist, lícní kost, či nosní kůstky, způsobit zranění závažnosti ublížení na zdraví.

2. Z dalšího obsahu stížnosti pro porušení zákona i předloženého procesního spisu vyplývá následující podstatné. Obviněná si proti usnesení o zahájení jejího trestního stíhání stížnost nepodala, takže toto nabylo právní moci dnem 4. 11. 2023, neboť jí usnesení bylo osobně předáno před jejím výsledkem u policejního orgánu dne 31. 10. 2023. Přípravné řízení vyústilo dne 20. 11. 2023 v podání obžaloby na obviněnou pro výše zmíněný skutek, jenž byl právně kvalifikován, jako pokus přečinu ublížení na zdraví podle § 21 odst. 1, § 146 odst. 1 tr. zákoníku a přečin výtržnictví podle § 358 odst. 1 tr. zákoníku. Podanou obžalobu Okresní soud v Mělníku dne 29. 11. 2023 v neveřejném zasedání předběžně projednal a svým usnesením sp. zn. 2 T 8/2023 podle § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř. věc obviněné vrátil státnímu zástupci k došetření. Podstata důvodů, pro něž bylo takto rozhodnuto spočívá v okolnosti, že již v době zahájení trestního stíhání obviněné měl policejní orgán dostatek podkladů (znalecký posudek z oboru zdravotnictví, odvětví soudního lékařství ze dne 10. 6. 2023) opodstatňujících zahájit trestní stíhání obviněné kromě přečinu výtržnictví též pro pokus zločinu těžkého ublížení na zdraví (§ 145 odst. 1 tr. zákoníku), a nikoli jen pro pokus přečinu ublížení na zdraví (§ 146 odst. 1 tr. zákoníku). Dále pak v tom, že uvedená přísnější právní kvalifikace ve věci zakládala důvod nutné obhajoby z důvodu ohrožení trestní sazbou (§ 36 odst. 3 tr. ř.), takže okolnost, že přípravné řízení bylo realizováno bez obhájce, neboť obviněná si za dané procesní situaci sama obhájce ne zvolila a ani jí nebyl soudcem ustanoven, způsobila porušení práva obviněné na obhajobu. Soud sám v odůvodnění rozhodnutí též konstatoval, že obviněnou na tuto změnu právní kvalifikace upozorní a současně ji i poučí o právu zvolit si obhájce, a pokud tak neučiní, obhájce jí ustanoví. Orgánům činným v přípravném řízení zároveň uložil, aby obviněnou znovu vyslechly při zachování jejích práv na obhajobu a dále v potřebném rozsahu doplnily dosavadní dokazování i podle případných návrhů obhajoby. Dne 22. 2. 2024 byl obviněné opatřením soudce Okresního soudu v Mělníku ustanoven obhájce. Následná stížnost státního zástupce proti usnesení o vrácení věci k došetření byla usnesením Krajského soudu v Praze ze dne 12. 3. 2024, sp. zn. 13 To 68/2024, zamítnuta podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. Stížnostní soud se v odůvodnění svého usnesení plně ztotožnil s argumenty, pro které byla předmětná věc obviněné vrácena státnímu zástupci k došetření i s rozsahem dokazování, které bude třeba v přípravném řízení učinit. Dne 22. 5. 2024 bylo policejním orgánem proti podpisu obviněné a jí ustanovenému obhájci předáno písemné vyrozumění o změně právní kvalifikace, z jehož obsahu vyplývá, že dne 25. 7. 2023 bylo zahájeno trestní stíhání obviněné pro spáchání pokusu přečinu ublížení na zdraví podle § 21 odst. 1, § 146 odst. 1 tr. zákoníku a přečinu výtržnictví podle § 358 odst. 1 tr. zákoníku. Současně je zde uvedeno, že ve věci došlo ke změně právní kvalifikace spáchaného skutku a věc bude nadále kvalifikována jako pokus zločinu těžkého ublížení na zdraví podle § 21 odst. 1, § 145 odst. 1 tr. zákoníku a přečin výtržnictví podle § 358 odst. 1 tr. zákoníku. Na tento úkon reagovala obviněná prostřednictvím ustanoveného obhájce a výslovně proti usnesení policejního orgánu ze dne 25. 7. 2023 č. j. KRPS-275026-59/TC-2022-010671, jímž bylo zahájeno její trestní stíhání pro předmětný skutek s původní právní kvalifikací, podala stížnost, která byla policejnímu orgánu doručena dne 26. 5. 2024. O této stížnosti pak následně rozhodla státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v Mělníku usnesením ze dne 19. 6. 2024, sp. zn. ZT 161/2023, tak, že ji zamítla podle § 148 odst. 1 písm. b) tr. ř. jako opožděně podanou. V odůvodnění tohoto usnesení uvedla, že obviněná usnesení o zahájení trestního stíhání převzala dne 31. 10. 2023, přičemž v té době se nejednalo o případ nutné obhajoby. Lhůta k podání stížnosti obviněné uplynula dne 4. 10. 2023. (K tomu je třeba poznamenat, že lhůta k podání stížnosti obviněné ve skutečnosti

marně uplynula dnem 3. 11. 2023 a zmíněné usnesení tak nabylo právní moci dne 4. 11. 2023.) V odůvodnění usnesení se dále uvádí, že dne 22. 5. 2024 bylo obviněné policejním orgánem pouze sděleno, že její jednání bude nadále kvalifikováno mj. jako zločin těžkého ublížení na zdraví ve stadiu pokusu, čímž zde vznikl důvod nutné obhajoby, přičemž téhož dne byl opatřením Okresního soudu v Mělníku obviněné ustanoven obhájce. Podle přesvědčení státní zástupkyně, pokud důvody nutné obhajoby vyvstanou až v průběhu trestního stíhání, neznamena to, že ustanovený obhájce je oprávněn podávat za obviněného stížnost i proti původnímu usnesení o zahájení trestního stíhání, které bylo vydáno za situace, kdy důvody nutné obhajoby nebyly dány a obviněný si tehdy žádného obhájce ne zvolil a sám stížnost proti takovému usnesení nepodal, ač byl o této možnosti poučen. Opačný výklad by vedl k absurdním závěrům, kdy trestní stíhání by mohlo být vedeno po dobu několika měsíců či roků včetně případného řízení před soudem a teprve se vznikem důvodů nutné obhajoby by bylo nutno v návaznosti na podání stížnosti opětovně přezkoumávat zákonnost původního usnesení o zahájení trestního stíhání. I když v daném případě nebyla státní zástupkyně oprávněna napadené usnesení meritorně přezkoumávat, konstatovala, že z věcného hlediska nebylo napadené usnesení shledáno nezákonným či nedůvodným. Na samý závěr poznamenala, že v průběhu vyšetřování budou prováděny další důkazy tak, aby byl zjištěn skutkový stav věci, o němž nebudou důvodné pochybnosti, v rozsahu nezbytném pro meritorní rozhodnutí.

3. V další části odůvodnění stížnosti pro porušení zákona ministr spravedlnosti citoval znění ustanovení § 122, § 145 odst. 1, § 146 odst. 1 tr. zákoníku a § 36 odst. 3, § 143 odst. 1 a § 148 odst. 1 písm. b) tr. ř. Z těchto pak v souvislosti s výše uvedeným obsahem trestního spisu dovodil následující závěry. Jelikož již od zahájení trestního stíhání obviněné mělo být její jednání kvalifikováno i jako zločin těžkého ublížení na zdraví ve stadiu pokusu, bylo zde vzhledem k trestní sazbě (3 až 10 let odnětí svobody) povinné zastoupení obhájcem. Toho ale obviněná v řízení neměla. K nápravě vadného stavu došlo až řízení před Okresním soudem v Mělníku, kdy obviněné byl dne 22. 2. 2024 ustanoven obhájce. Následně pak došlo ze strany policejního orgánu k upozornění obviněné a jejího obhájce na přísnější právní kvalifikaci skutku, pro nějž bylo trestní stíhání původně zahájeno. Výslovně se ve stížnosti pro porušení zákona uvádí, že policejní orgán osobně doručil dne 22. 5. 2024 obhájci obviněné usnesení policejního orgánu o zahájení trestního stíhání obviněné ze dne 25. 7. 2023. Stěžovatel pak vyvozuje, že povinné zastoupení obviněné obhájcem z důvodu nutné obhajoby nebylo dáno až od okamžiku, kdy došlo k upozornění obviněné na změnu právní kvalifikace, ale již od samého počátku zahájení trestního stíhání, kdy skutek byl zjevně nesprávně právně kvalifikován, a tato právní kvalifikace přitom byla v rozporu s výsledky dosavadního řízení. Usnesení o zahájení trestního stíhání ze dne 25. 7. 2023 bylo obviněné doručeno dne 31. 10. 2023, ustanovenému obhájci pak až dne 22. 5. 2024. Pokud obviněná podala proti tomuto usnesení stížnost prostřednictvím svého obhájce dne 26. 5. 2024, s ohledem na to, že třídní lhůta k podání stížnosti běží od toho oznámení, které bylo provedeno nejpozději, bylo posledním dnem pro podání stížnosti pondělí 27. 5. 2024. Proto stížnost obviněné proti usnesení o zahájení trestního stíhání nebyla podána opožděně.

4. V důsledku nesprávného výkladu procesních ustanovení tak podle stěžovatele došlo zamítnutím stížnosti obviněné pro opožděnost k porušení zákona v ustanovení § 143 odst. 1 tr. ř. a § 148 odst. 1 písm. b) tr. ř., neboť nedošlo k věcnému přezkoumání podané stížnosti. Bylo porušeno i ustanovení § 2 odst. 1 tr. ř., a to zkrácením práva obviněné na spravedlivý proces, v daném případě práva na objektivní věcné přezkoumání důvodnosti jejího trestního

stíhání příslušným orgánem. Za věcné přezkoumání rozhodně nelze považovat strohé vyjádření státní zástupkyně v závěru odůvodnění jejího usnesení, že z věcného hlediska nebylo napadené usnesení shledáno nezákonným či neodůvodněným.

5. Ministr spravedlnosti proto v závěru stížnosti pro porušení zákona navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že usnesením státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v Mělníku ze dne 19. 6. 2024, sp. zn. ZT 161/2023, byl porušen zákon v neprospěch obviněné M. H. v ustanovení § 2 odst. 1 tr. ř. ve spojení s ustanoveními § 143 odst. 1 a § 148 odst. 1 písm. b) tr. ř. Dále aby podle § 269 odst. 2 tr. ř. napadené usnesení zrušil, včetně dalších rozhodnutí na zrušené usnesení obsahově navazujících, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Poté pak aby podle § 270 odst. 1 tr. ř. přikázal Okresnímu státnímu zastupitelství v Mělníku, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednalo a rozhodlo.

6. K podané stížnosti pro porušení zákona se vyjádřila státní zástupkyně Nejvyššího státního zastupitelství (§ 274 odst. 5 tr. ř.). Ta po rekapitulaci obsahu stížnosti pro porušení zákona a vydaných soudních rozhodnutí konstatovala, že ke změně právní kvalifikace skutku nedošlo v důsledku nových zjištění v rámci přípravného řízení vedeného po zahájení trestního stíhání obviněné, ale proto, že policejní orgán při stanovení právní kvalifikace v usnesení o zahájení trestního stíhání chyboval a státní zástupkyně jeho chybu nenapravila. V posuzované věci byly důvody nutné obhajoby dány již v době vydání usnesení o zahájení trestního stíhání obviněné, jejíž jednání bylo od počátku chybně právně kvalifikováno. Státní zástupkyně se proto měla stížností obviněné podanou jejím obhájcem v zákonem stanovené lhůtě věcně zabývat. S názorem ministra spravedlnosti o porušení zákona v neprospěch obviněné napadeným usnesením v ustanoveních § 143 odst. 1 a § 148 odst. 1 písm. b) tr. ř. se ztotožnila, nikoli pak ohledně obecného ustanovení § 2 odst. 1 tr. ř. V závěru svého vyjádření vyslovila návrh, aby Nejvyšší soud v jí uvedeném rozsahu rozhodl způsobem, jak bylo uvedeno v petitu stížnosti pro porušení zákona.

7. Obhájce obviněné se k podané stížnosti pro porušení zákona ve stanovené lhůtě nevyjádřil.

II.

Důvodnost stížnosti pro porušení zákona

8. Nejvyšší soud přezkoumal podle § 267 odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost těch výroků rozhodnutí, proti nimž byla stížnost pro porušení zákona podána, v rozsahu a z důvodů v ní uvedených, jakož i řízení napadené části rozhodnutí předcházející a dospěl ke konstatování, že stížnost pro porušení zákona byla podána nedůvodně.

9. Nejprve je třeba uvést, že Nejvyšší soud prostudoval předložené spisové materiály od Okresního soudu v Mělníku a od Policie České republiky tamtéž. Pokud jde o argumentaci, že od samého počátku bylo jasné, že proti obviněné mělo být správně zahájeno trestní stíhání mj. pro pokus zločinu těžkého ublížení na zdraví, u něhož je dán důvod nutné obhajoby, takže obviněná měla mít po celou dobu přípravného řízení obhájce, a jelikož ho neměla, bylo porušeno její právo na obhajobu, jde o závěry, které vychází obecně řečeno z toho, pro co a jak mělo být přípravné řízení vedeno. S vyslovenými závěry není možné nesouhlasit. Na úvod si ale rozhodující senát Nejvyššího soudu nemůže odpustit poznámku, že by Nejvyšší soud neměl být touto cestou vmanevrováván do posuzování zákonnosti vedení přípravného řízení, a to především ve věcech, kde ještě ani nebyla podána obžaloba k soudu, neboť tím může být nucen se předběžně vyslovovat i k otázkám, které teprve budou předmětem následujícího

řízení před soudy nižších stupňů. V tomto konkrétním případě tomu tak zcela úplně není, ale na předchozím vysloveném názoru není důvod cokoli měnit.

10. Pokud ale při existující právní úpravě a v dané procesní situaci již k podání stížnosti pro porušení zákona došlo, nelze zároveň odhlédnout od té části přípravného řízení, která byla provedena do momentu, kdy byla věc pravomocně vrácena státnímu zástupci k došetření včetně důvodů, proč tak bylo rozhodnuto, a taktéž od řízení, které poté bezprostředně následovalo. Faktem je, že Nejvyšší soud nebyl cestou podané stížnosti pro porušení zákona povolán k přezkoumání vlastní důvodnosti zahájení trestního stíhání obviněné pro předmětný skutek, případně pro jeho správnou právní kvalifikaci, nýbrž pro to, aby přezkoumal a rozhodl, zda zamítnutí stížnosti státní zástupkyní pro opožděnost, kterou obviněná dodatečně podala proti původnímu usnesení o zahájení jejího trestního stíhání, tentokrát prostřednictvím obhájce, bylo souladné se zákonem, anebo nikoli, a státní zástupkyně se měla podanou stížností věcně zabývat.

č. 24

11. Podle názoru Nejvyššího soudu je v tomto případě potřeba vycházet primárně z těch procesních úkonů, které byly v uskutečněném řízení provedeny a z důsledků, které to vyvolalo, a nikoli z těch, jež případně provedeny být měly a mohly nastat. Proti M. H. bylo policejním orgánem dne 25. 7. 2023 zahájeno trestní stíhání pro skutek, který byl již shora popsán a současně kvalifikován tak, že nezakládá důvod nutné obhajoby. Jmenované bylo na počátku jejího výslechu dne 31. 10. 2023 doručeno uvedené usnesení o zahájení trestního stíhání a dotyčná podle protokolu uvedla, že s jeho zněním souhlasí. Ze spisu současně vyplývá, že si proti tomuto usnesení stížnost nepodala, a to nabylo právní moci, a dále i to, že si sama obhájce na plnou moc nezvolila. V závěru přípravného řízení byla obviněná policejním orgánem písemně upozorněna, že jí bude dne 9. 11. 2023 v 10:00 hod. umožněno prostudovat spis atd., o čemž se dověděla dne 3. 11. 2023. Obviněná se však k seznámení s obsahem spisu v uvedený den nedostavila. Po podání obžaloby k okresnímu soudu (dne 20. 11. 2023) bylo po jejím předběžném projednání dne 29. 11. 2023 tímto soudem vyhlášeno usnesení o vrácení věci státnímu zástupci k došetření z důvodů obsažených v § 188 odst. 1 písm. e) tr. ř., tedy proto, o čem se již zmiňovala stížnost pro porušení zákona, že skutek, kvůli němuž bylo proti obviněné zahájeno trestní stíhání, měl být správně kvalifikován mj. tak, že by zde zároveň byl založen důvod nutné obhajoby kvůli hrozící trestní sazbě, a obviněná tak měla mít od začátku trestního stíhání obhájce, což se ale nestalo. Okresní soud proto prohlásil, že došlo k porušení práv obviněné na obhajobu, v důsledku čehož zároveň vyslovil požadavek na opakování důkazů, resp. jejich nové procesní provedení, nyní již za účasti obhájce obviněné. Za tím účelem pak byl obviněné dne 22. 2. 2024 ustanoven opatřením samosoudce okresního soudu obhájce. Dne 22. 5. 2024 bylo policejním orgánem obviněné a současně i jí ustanovenému obhájci předáno vyrozumění o změně právní kvalifikace. V něm bylo poukázáno na původní usnesení o zahájení trestního stíhání obviněné a v něm aplikovanou právní kvalifikaci jejího jednání s tím, že došlo k její změně a věc bude nadále kvalifikována, jako pokus zločinu těžkého ublížení na zdraví podle § 21 odst. 1, § 145 odst. 1 tr. zákoníku a přečin výtržnictví podle § 358 odst. 1 tr. zákoníku. Nikde se zde ale neuvádí, že by obviněné či jejímu obhájci bylo současně doručeno usnesení o zahájení trestního stíhání obviněné ze dne 25. 7. 2023. Takové tvrzení obsahuje až stížnost obviněné vypracovaná jejím obhájcem ze dne 26. 5. 2024, která právě toto usnesení napadá, a to nikoli z důvodů výhradně hmotněprávních, nýbrž z důvodů skutkových, důkazních, čili jedním slovem procesních.

12. Nejvyšší soud konstatuje, že původní usnesení o zahájení trestního stíhání obviněné s tehdy aplikovanou právní kvalifikací skutku důvod nutné obhajoby nezakládalo. Lze připustit,

že použitá právní kvalifikace týkající se hrozícího ublížení na zdraví poškozeného nebyla v té chvíli s ohledem na obsah v té době již existujícího znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, odvětví soudního lékařství bezchybná. Vzhledem k alternativním závěrům znalce, pokud jde o hrozící zdravotní následek u poškozeného, ale rozhodně nelze tvrdit, že by policejní orgán v tomto postupoval evidentně účelově, tedy že by záměrně užil příznivější právní kvalifikaci, jež by z dalšího řízení vyloučila obhájce obviněné z důvodu nutné obhajoby kvůli hrozící trestní sazbě, navíc s počátečním předpokladem, že to bude i v dalším průběhu řízení bez námitek akceptováno. Na předmětný nedostatek v právní kvalifikaci konečně vzápětí upozornil okresní soud, který z již známých důvodů věc po předběžném projednání obžaloby vrátil státnímu zástupci k došetření, s čímž se pak ztotožnil i soud stížnostní. Z jejich usnesení ale v žádném případě neplyne, že by trestní stíhání obviněné bylo zahájeno nedůvodně, procesně nesprávně či jinak pochybně. Naopak, oba soudy se shodly na tom, že skutek, kvůli kterému bylo proti obviněné zahájeno trestní stíhání, a o němž neměly předběžně žádné pochybnosti, měl být správně kvalifikován podle přísnějšího ustanovení trestního zákoníku, než tomu bylo v dosud provedeném přípravném řízení. Jelikož ale takové právní posouzení zakládalo u obviněné důvod nutné obhajoby, byla věc vrácena do přípravného řízení, aby došlo k příslušnému opakování, resp. doplnění důkazů. To se pak také následně stalo, neboť z předloženého spisu vyplývá, že obviněná byla policejním orgánem nově vyslýchána dne 22. 5. 2024 za účasti ustanoveného obhájce, přičemž po poradě s ním využila svého práva a k věci odmítla vypovídat. Dále pak došlo k výslechu svědků celého incidentu včetně poškozeného, a to rovněž za účasti obhájce obviněné.

13. Za této procesní situace, s přihlédnutím ke stadiím řízení, kterými celá věc obviněné již prošla, trvat na tom, aby dozorová státní zástupkyně přezkoumávala na základě dodatečné stížnosti obviněné, byť nyní podané prostřednictvím obhájce, důvodnost usnesení o zahájení trestního stíhání v původní podobě, neboť jinak tomu ani nelze, jelikož k jeho zrušení nedošlo, vydaného v té době před cca deseti měsíci, proti němuž původně stížnost ze strany obviněné podána nebyla a nabylo právní moci, se jeví jako zcela mylný požadavek. Skutek, z něhož byla M. H. obviněna, se rozhodně pochybným nejevil okresnímu a po něm ani krajskému soudu. Žádný z nich v tomto směru nevyslovil žádnou pochybnost. Naopak, vyslovily názor, že skutek, z něhož byla M. H. obviněna, měl být správně přísněji právně kvalifikován. Na to byli obviněná a jí z důvodu nastalé nutné obhajoby ustanovený obhájce policejním orgánem v souladu s ustanovením § 160 odst. 6 tr. ř. upozorněni. Proti takovému upozornění ale podle zákona stížnost podat nelze. Jestliže obhájce obviněné v důsledku toho usoudil, že podá proti původnímu usnesení o zahájení trestního stíhání obviněné, nyní modifikovanému stran právní kvalifikace již zmíněným upozorněním policejního orgánu dodatečně stížnost, jde o postup, který se jeví z hlediska znění trestního řádu neakceptovatelným. Původní usnesení o zahájení trestního stíhání obviněné bylo v té době již pravomocné. Napadnout je dodatečnou stížností by bylo teoreticky možné např. pouze tehdy, pokud by se týkalo ještě jiné osoby, které by v předchozím řízení nebylo doručeno, takže by jí zákonná lhůta k podání stížnosti neuplynula, resp. by jí ještě ani nezačala plynout. K něčemu takovému ale v posuzovaném případě obviněné nedošlo. Opírat se v dané souvislosti o ustanovení § 143 odst. 1 tr. ř., pokud jde o doručení původního usnesení o zahájení trestního stíhání obviněné jí ustanovenému obhájci, je více než zavádějící. Toto usnesení totiž nebylo obhájci obviněné doručováno s tím, že si proti němu obviněná jeho prostřednictvím může dodatečně podat stížnost, nýbrž proto, aby mu bylo předáno rozhodnutí policejního orgánu o zahájení trestního stíhání a dán mu zároveň na vědomí popis skutku, z něhož byla M. H. obviněna. Rovněž je zcela obsoletní vést polemiku na téma, co v ustanovení § 160 odst. 6 tr. ř. znamená slovní spojení: „Vyjde-li během

vyšetřování najevo ...“. Trestní řízení vedou lidé, čili jde i o subjektivní náhled na to, co kdo mohl a případně měl vnímat a zohlednit při právním posouzení jednotlivých znaků spáchaného jednání v rámci stíhaného skutku. Rozhodující v daném případě bylo, že pokud okresní soud věc obviněné vrátil do přípravného řízení s názory a pokyny, jak již o nich bylo shora hovořeno, policejní orgán se jimi řídil a v souladu s právem obviněné na obhajobu všechny podstatné důkazy za přítomnosti jejího obhájce znovu provedl, resp. se je provést pokusil (nový výslech obviněné). Bude tak na soudu prvního stupně, aby celou věc posoudil a rozhodl o ní, pokud bude na základě doplněného přípravného řízení ve věci opětovně podána na obviněnou obžaloba.

14. Nejvyšší soud proto v konečném výsledku nezastává názor, že by v tomto případě mohlo a mělo být usnesení o zahájení trestního stíhání obviněné z hlediska důvodnosti jeho vydání znovu přezkoumáváno dozorující státní zástupkyní na základě stížnosti obviněné, o níž hovoří stěžovatel. Navíc k potřebě a důvodnosti jeho vydání se již svým způsobem vyslovily ve svých rozhodnutích v rámci vrácení věci do přípravného řízení i oba soudy nižších stupňů, což ve své podstatě nahrazuje stěžovateli chybějící názor a rozhodnutí dozorující státní zástupkyně, a to podle argumentu *a maiore ad minus*, neboť soudy o důvodnosti samotného stíhání obviněné pro uvedený skutek žádnou pochybnost ve svých usneseních nevyslovily. Pokud jde o ústavně právní rozměr celé problematiky spojený s právem obviněné na její obhajobu, tak rozhodně nelze konstatovat, že by toto její právo bylo nějakým způsobem porušeno, aby Nejvyšší soud musel v její prospěch jakkoli zasáhnout. Jakmile byla totiž obviněná policejním orgánem upozorněna na přísnější změnu právní kvalifikace, byl jí okamžitě ustanoven obhájce a ten se zúčastnil všech následujících podstatných úkonů v rámci doplňovaného vyšetřování.

III.

Závěrečné zhodnocení

15. Na základě shora uvedeného je tak zřejmé, že stížnost pro porušení zákona byla podána nedůvodně, jelikož napadeným usnesením státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v Mělníku ze dne 19. 6. 2024, sp. zn. ZT 161/2023, pokud dodatečný řádný opravný prostředek obviněné (stížnost) zamítla z důvodu opožděnosti, k porušení zákona v neprospěch obviněné nedošlo. S ohledem na toto konstatování stížnost pro porušení zákona Nejvyšší soud zamítl podle § 268 odst. 1 písm. c) tr. ř., a to v neveřejném zasedání (viz § 274 odst. 2 tr. ř.).

č. 25

Jednočinný souběh zvlášť závažných zločinů těžkého ublížení na zdraví podle § 145 odst. 1, odst. 2 písm. g) tr. zákoníku a násilí proti úřední osobě podle § 325 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. a) tr. zákoníku není vyloučen.

Jednočinný souběh, Těžké ublížení na zdraví, Násilí proti úřední osobě

§ 145 odst. 1, odst. 2 písm. g), § 325 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. a) tr. zákoníku

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 16. 1. 2024, sp. zn. [1 Ntd 1/2024](#), ECLI:CZ:VSPH:2024:1.NTD.1.2024.1

č. 25

Vrchní soud v Praze rozhodl ve věci vedené u Okresního soudu v Jičíně pod sp. zn. 16 T 154/2023 o návrhu na určení příslušnosti tak, že k projednání věci je podle § 24 odst. 1 tr. ř. příslušný Krajský soud v Hradci Králové.

I.

Návrh na určení příslušnosti

1. Okresní soud v Jičíně usnesením ze dne 5. 12. 2023, sp. zn. 16 T 154/2023, rozhodl podle § 188 odst. 1 písm. a) tr. ř. o předložení věci Vrchnímu soudu v Praze, protože dospěl k závěru, že k jejímu projednání není věcně příslušný. Věc by měl podle jeho mínění v prvním stupni projednat Krajský soud v Hradci Králové. Argumenty okresního soudu lze shrnout tak, že skutek obviněného R. U. popsany v obžalobě je namísto právně kvalifikovat jako pokus zvlášť závažného zločinu násilí proti úřední osobě podle § 21 odst. 1, § 325 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. a) tr. zákoníku v jednočinném souběhu s pokusem zvlášť závažného zločinu těžkého ublížení na zdraví podle § 21 odst. 1, § 145 odst. 1, 2 písm. g) tr. zákoníku, přičemž s ohledem na trestní sazbu druhého z uvedených trestných činů, která je pět až dvanáct let, jde podle § 17 odst. 1 tr. ř. o věc spadající do kompetence krajského soudu jako soudu prvního stupně.

II.

Rozhodnutí o návrhu na určení příslušnosti

2. Vzniknou-li pochybnosti o příslušnosti soudu, rozhoduje o tom, který soud je příslušný k projednání věci, podle § 24 odst. 1 tr. ř. soud, jenž je nejbližše společně nadřízen soudu, u něhož byla podána obžaloba, a soudu, který má být příslušný podle rozhodnutí o předložení věci k rozhodnutí o příslušnosti. Tímto soudem je ve vztahu ke Krajskému soudu v Hradci Králové a Okresnímu soudu v Jičíně Vrchní soud v Praze.

3. Poté, co se vrchní soud seznámil s obžalobou a předloženým spisovým materiálem, dospěl k závěru, že právní názor Okresního soudu v Jičíně ohledně možného přísnějšího posouzení skutku kladeného obviněnému R. U. obžalobou za vinu, je opodstatněný a že vskutku vyvstává pochybnost o tom, zda v obžalobě použitá právní kvalifikace plně vystihuje povahu a závažnost skutku, pro který se trestní řízení vede. A protože při rozhodování o věcné příslušnosti před

nařízením hlavního líčení platí, že pokud skutkový stav tvrzený v obžalobě a důkazy shromážděné v přípravném řízení zatím neumožňují bezpečné posouzení skutku jako trestného činu, k jehož projednání je příslušný na prvním stupni okresní soud, a naopak je popis skutku formulován tak, že v kontextu dalších obžalobou tvrzených okolností nevylučuje, že by se mohlo jednat o trestný čin, o němž přísluší konat řízení na prvním stupni krajskému soudu, je nezbytné, aby věc projednal v zájmu zásady rychlosti a ekonomiky řízení rovnou Krajský soud v Hradci Králové.

4. K možné právní kvalifikaci skutku, pro který se vede trestní stíhání obviněného R. U., vrchní soud připomíná, že každý skutek má být zásadně posouzen podle všech zákonných ustanovení, která na něj dopadají. Základním smyslem jednočinného souběhu trestných činů je vystihnout povahu a závažnost trestné činnosti pachatele (srov. přiměřeně rozhodnutí publikované pod č. [25/1964](#) Sb. rozh. tr.), a ta bude zpravidla nejlépe vystižena, pokud bude skutek kvalifikovaný podle všech ustanovení trestního zákoníku, jejichž znaky jsou v něm dány. Pouze v některých případech je jednočinný souběh vyloučen, přestože skutek formálně vykazuje znaky dvou nebo více skutkových podstat trestných činů. Je to v důsledku jejich konkurující si povahy, resp. povahy sbíhajících se právních kvalifikací na tomtéž skutku *de iure*, zaměřených vůči témuž chráněnému objektu. Jde o případy, kdy jsou trestné činy navzájem v poměru speciality (*lex specialis derogat legi generali*) nebo subsidiarity (*lex primaria derogat legi subsidiariae*) a také jde-li o tzv. faktickou konzumpci (*lex consumens derogat legi consumatae*) nebo o pokračování v trestném činu či trestný čin trvající a hromadný.

5. Státní zástupce v podané obžalobě tvrdí, že obviněný dne 4. 5. 2023 ve Věznici Valdice, kde vykonává trest odnětí svobody, při bezpečnostní prohlídce cely zaútočil na dozorce tím způsobem, že uchopil na chodbě před celou volné o zeď opřené kovové dveře vážící 20 kg, zdvihl je nad hlavu a s rozběhem je po něm prudce hodil. Současně v obžalobě státní zástupce konstatuje, že obviněný byl doposud 11x soudně trestán, mimo jiné i rozsudkem Okresního soudu ve Zlíně ze dne 25. 4. 2016, sp. zn. 34 T 210/2015, kterým byl odsouzen za pokus zločinu těžkého ublížení na zdraví podle § 21 odst. 1, § 145 odst. 1 tr. zákoníku.

6. V posuzované věci je tedy pro otázku věcné příslušnosti zásadní, zda v obžalobě popsáný skutek, který vykazuje znaky jak zvlášť závažného zločinu násilí proti úřední osobě podle § 325 odst. 1 písm. a), odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. a) tr. zákoníku, tak zvlášť závažného zločinu těžkého ublížení na zdraví podle § 145 odst. 1, 2 písm. g) tr. zákoníku (resp. pokusu o ně), lze právně posoudit jako oba tyto zvlášť závažného zločiny spáchané v jednočinném souběhu nebo pouze jako první z nich, jak bez právní argumentace uzavřel státní zástupce, který pouze odkázal na názor nadřízeného státního zastupitelství.

7. až 8. Vrchní soud v Praze připomenul obecné závěry týkající se posuzované otázky a dovodil, že prokáže-li se, že pachatel naplnil také zvlášť přitěžující okolnost podle § 145 odst. 2 písm. g) tr. zákoníku, tj. že se opětovně dopustil úmyslného těžkého ublížení na zdraví (shodně viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 4093, marg. č. 10.), která významně zvyšuje škodlivost skutku tak, že ji zákonodárce vyhradil při ochraně před úmyslnými útoky na zdraví zvláštní kvalifikovanou skutkovou podstatu, tak skutková podstata uvedená v ustanovení § 325 tr. zákoníku na ni ve své základní ani kvalifikované podobě vůbec nepamatuje. Při absenci právního posouzení skutku podle § 145 odst. 1, 2 písm. g) tr. zákoníku by tak nebyla dostatečně vystižena povaha a závažnost trestného činu, neboť by právní kvalifikací nebyla podchycena skutková okolnost významně ji ovlivňující (§ 39 odst. 1, 2 tr. zákoníku).

9. Nad rámec uvedeného vrchní soud dodal, že při závěru o vyloučení jednočinného souběhu zločinů uvedených v § 325 odst. 1 písm. a), odst. 3 písm. a) tr. zákoníku a § 145 odst. 1, 2 písm. g) tr. zákoníku by v praxi mohla nastat paradoxní situace, že pachatel, který úmyslně jinému těžce ublíží na zdraví a poté toto jednání zopakuje, ovšem směřuje ho proti úřední osobě pro výkon její pravomoci, bude ohrožen trestem v mírnější sazbě (podle § 325 odst. 3 tr. zákoníku, kde je trestní sazba 3 až 12 let), než pachatel, který se dopustí z pohledu povahy a závažnosti zcela srovnatelných skutků, jen v opačném pořadí (jemu by byl ukládán trest podle § 145 odst. 2 tr. zákoníku, kde je sazba 5 až 12 let). Odpovědnost podle § 145 odst. 1, 2 písm. g) tr. zákoníku totiž přichází v úvahu nejen tehdy, pokud pachatel předtím spáchal trestný čin těžkého ublížení na zdraví podle § 145 tr. zákoníku (znak „opětovně“), ale i v případech, v nichž se pachatel dopustil jiného zvlášť závažného zločinu, jestliže při něm úmyslně způsobil těžkou újmu na zdraví nebo smrt, popř. se o takový zvlášť závažný zločin pokusil. Tímto předchozím zvlášť závažným zločinem může být zvlášť závažný zločin, který takový úmyslně způsobený následek předpokládá, jak v základní skutkové podstatě, tak zvlášť závažný zločin, u něhož je úmyslné způsobení těžké újmy na zdraví či smrti okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby.

10. Vrchní soud v Praze proto rozhodl podle § 24 odst. 1 tr. ř. tak, že k projednání věci obviněného R. U. je příslušný Krajský soud v Hradci Králové. Pro úplnost pak připomíná, že doručení rozhodnutí o příslušnosti soudu podle § 24 odst. 1 tr. ř., v němž je uvedena možnost přísnějšího právního posouzení skutku, má shodné účinky jako upozornění na možnost přísnější právní kvalifikace skutku podle § 190 odst. 2 tr. ř. (shodně rozhodnutí publikované pod č. [4/2007](#) Sb. rozh. tr.).

č. 26

I. Statutární orgán dlužníka – obchodní korporace (např. jednatel společnosti s ručením omezeným), který zmaří uspokojení pohledávky jejího věřitele, spáchá za splnění dalších podmínek trestný čin poškození věřitele podle § 222 odst. 1 tr. zákoníku, a nikoli podle § 222 odst. 2 tr. zákoníku, neboť s ohledem na § 114 odst. 2 tr. zákoníku postačí, že nositelem zvláštního postavení (dlužníka), a tedy konkrétním subjektem, je obchodní korporace, za kterou jedná.

Poškození věřitele, Konkrétní subjekt

§ 222 odst. 1, § 114 odst. 2 tr. zákoníku

č. 26

II. Pachateli trestného činu poškození věřitele podle § 222 odst. 1 tr. zákoníku může soud uložit postupem podle § 228 odst. 1 tr. ř. povinnost nahradit poškozenému věřiteli i majetkovou škodu odpovídající výši nákladů občanskoprávního řízení, ve kterém byl věřitel nucen domáhat se zaplacení pohledávky, jejíž uspokojení pachatel zmařil, a ve kterém se pachatel bránil přiznání a zaplacení pohledávky. Taková majetková škoda vznikla v příčinné souvislosti s trestním jednáním obviněného, přičemž uložení povinnosti nahradit ji nebrání, že nebyla zahrnuta do popisu skutkového děje v odsuzujícím rozsudku.

Poškození věřitele, Adhezní řízení, Škoda

§ 222 odst. 1 tr. zákoníku, § 228 odst. 1 tr. ř.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 4. 2024, sp. zn. [5 Tdo 312/2024](#), ECLI:CZ:NS:2024:5.TDO.312.2024.1

Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání, které podal obviněný P. V. proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 14. 11. 2023, sp. zn. 11 To 204/2023, jenž rozhodoval jako soud odvolací v trestní věci vedené u Okresního soudu v Náchodě pod sp. zn. 11 T 63/2023.

I.

Řízení před soudy nižších stupňů

1. Rozsudkem Okresního soudu v Náchodě ze dne 15. 6. 2023, sp. zn. 11 T 63/2023, byl obviněný P. V. uznán vinným zločinem poškození věřitele podle § 222 odst. 2 písm. a), odst. 4 písm. a) tr. zákoníku. Podstata tohoto trestného činu spočívala ve stručnosti v tom, že obviněný jako jednatel obchodní společnosti M. N., s. r. o., vyvedl ve dnech 17. 12. 2018 a 19. 12. 2018 z jejího majetku veškerá její zbývající aktiva v celkové výši 32 000 000 Kč, když je z účtu této společnosti č. XY bezhotovostními převody přesměroval do advokátní úschovy

na účet č. XY. Tato aktiva následně využil k realizaci nestandardní operace mimo rámec předmětu podnikání, který do té doby realizovala obchodní společnost M. N., s. r. o., neboť tato společnost se za částku 23 000 000 Kč stala společníkem s obchodním podílem ve výši 100 % v obchodní společnosti D., s. r. o., která neuskutečňovala žádnou ekonomickou činnost a hodnota jejího obchodního podílu byla záporná. Zbývajících částku 9 000 000 Kč pak obviněný použil z neznámých důvodů k uhrazení závazku obchodní společnosti D., s. r. o., vůči jednatelem této společnosti R. Š. činnému do 17. 1. 2019. Obviněný takto jednal se záměrem vyhnout se vypořádání závazku obchodní společnosti M. N., s. r. o., splatného dne 15. 11. 2018 ve výši nejméně 1 402 349 eur (36 180 604,20 Kč), jenž tato společnost evidovala z titulu realizované obchodní spolupráce během roku 2018 vůči dodavateli – obchodní společnosti S. N. V./S. A. se sídlem v Belgickém království (dále také jen „obchodní společnost S.“), která realizovala na území České republiky ekonomickou činnost prostřednictvím odštěpného závodu S. I. B. V., se sídlem v Brně. Její ekonomická činnost spočívala v dodávkách osiva cukrové řepy obchodní společnosti M. N., s. r. o., jež zajišťovala jeho další distribuci odběratelům a následně finanční vypořádání dodávek s dodavatelkou podle dohodnutých podmínek. Obviněný postupoval výše uvedeným způsobem, přestože věděl, že z titulu takto činěných dispozic nemůže v dohledné době, pokud vůbec někdy, očekávat jakýkoli přínos pro obchodní společnost M. N., s. r. o., v podobě dosažení nějakých adekvátních výnosů. Odčerpal tedy zbýající aktiva dlužnice – obchodní společnosti M. N., s. r. o., která tak nemohla být využita k vypořádání jejího závazku vůči věřiteli – obchodní společnosti S. Obchodní společnost M. N., s. r. o., nebyla schopna uspokojit tuto pohledávku ani z jiných zdrojů či majetku, neboť ničím takovým v potřebném rozsahu nedisponovala a následně v podstatě fakticky přestala uskutečňovat ekonomickou činnost. Tím obviněný způsobil obchodní společnosti S. škodu ve výši 32 000 000 Kč.

2. Za uvedený trestný čin byl obviněnému uložen podle § 222 odst. 4 tr. zákoníku trest odnětí svobody v trvání 3 roků, přičemž podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku byl výkon tohoto trestu podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 4 roků. Podle § 82 odst. 3 tr. zákoníku byla obviněnému uložena povinnost, aby ve zkušební době podmíněného odsouzení podle svých sil uhradil způsobenou škodu. Dále byl obviněnému podle § 67 odst. 1 tr. zákoníku uložen peněžitý trest ve výměře 200 denních sazeb po 25 000 Kč, tj. celkem ve výši 5 000 000 Kč. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byla obviněnému uložena povinnost zaplatit jako náhradu škody poškozené obchodní společnosti S. N. V./S. A. částku ve výši 32 000 000 Kč se zákonným úrokem z prodlení ve výši 9 % p. a. od 20. 12. 2018 do zaplacení a částku ve výši 2 268 032,18 Kč se zákonným úrokem z prodlení ve výši 8,25 % p. a. od 25. 7. 2020 do zaplacení.

3. Proti citovanému rozsudku podal obviněný odvolání, o němž rozhodl Krajský soud v Hradci Králové jako soud odvolací usnesením ze dne 14. 11. 2023, sp. zn. 11 To 204/2023, tak, že ho podle § 256 tr. ř. jako nedůvodné zamítl.

II.

Dovolání obviněného

4. Obviněný P. V. podal proti citovanému usnesení Krajského soudu v Hradci Králové prostřednictvím svého obhájce dovolání, které opřel o dovolací důvody uvedené v § 265b odst. 1 písm. g), i) a m) tr. ř. Podle názoru obviněného v předchozím trestním řízení došlo k porušení jeho základních práv, v důsledku čehož jsou rozhodná skutková zjištění určující pro naplnění znaků trestného činu ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů a také ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny podstatné důkazy navrhané obhajobou.

Zároveň obviněný vytkl soudům nižších stupňů pochybení při ukládání peněžitého trestu i povinnosti k náhradě škody.

5. Pokud jde o peněžitý trest, obviněný namítl, že nebyly splněny zákonné podmínky pro jeho uložení, konkrétně nebyl naplněn zákonný znak spočívající v majetkovém prospěchu. K takovému závěru ostatně dospěl i soud prvního stupně v usnesení, kterým zrušil rozhodnutí policejních orgánů o vydání zajišťovacích příkazů sp. zn. 0 Nt 1266/2021 ve věci téhož obviněného. Ze žádného provedeného důkazu nevyplynulo, že by jednáním obviněného došlo k jeho obohacení nebo k obohacení obchodní společnosti M. N., s. r. o. Podle obviněného nezaplacení splatného závazku nelze považovat za obohacení, resp. za získání majetkového prospěchu ve smyslu § 67 tr. zákoníku. Soud prvního stupně se navíc předtím, než uložil vysoký peněžitý trest, ani dostatečně nezabýval majetkovými poměry a finančními možnostmi obviněného.

č. 26

6. Podle názoru obviněného nemůže obstát ani výrok o náhradě škody. Obsahuje totiž částku ve stejné výši, v jaké disponuje obchodní společnost S. rozsudkem na plnění vůči obchodní společnosti M. N., s. r. o., která přitom v daném řízení uznala svůj závazek. Skutečnost, že obchodní společnosti S. vznikla škoda, nelze dovodit jen z toho, že závazek obchodní společnosti M. N., s. r. o., nebyl dosud splacen. Proto obviněný považuje rozhodnutí o náhradě škody za nesprávné a neodpovídající zásadám pro ukládání náhrady škody v trestním řízení. Navíc částka, kterou je obviněný podle výroku o náhradě škody povinen zaplatit, neodpovídá škodě, která byla způsobena jeho jednáním podle popisu skutku ve výroku o vině v odsuzujícím rozsudku. Podle výroku o vině způsobil škodu ve výši 32 000 000 Kč, nicméně ve výroku o náhradě škody mu bylo uloženo nahradit nejen shora uvedenou částku, tj. 32 000 000 Kč se zákonným úrokem z prodlení, ale i částku 2 268 032,18 Kč se zákonným úrokem z prodlení. Bylo mu tedy uloženo nahradit škodu nad rámec té, kterou měl způsobit.

7. Dále obviněný v dovolání označil jako nesprávný závěr soudu prvního stupně o tom, že vyvedl veškerá aktiva z obchodní společnosti M. N., s. r. o. Obchodní podíl v obchodní společnosti D., s. r. o., totiž obviněný koupil za finanční prostředky obchodní společnosti M. N., s. r. o., s nimiž mohla tato společnost zcela volně nakládat, a obchodní společnost S. neměla nárok na žádné přednostní plnění. Zásadní pro odkup podílu byly právě pozemky ve vlastnictví obchodní společnosti D., s. r. o., na kterých chtěl obviněný realizovat svůj projekt pumptrackového areálu a amfiteátru. K tomu, aby bylo možné dospět k závěru o vyvedení veškerých aktiv, musela by být cena pozemků nulová, to však vyvrací znalecké posudky.

8. Podle obviněného v průběhu trestního řízení nedůvodně nedošlo k provedení podstatných důkazů, které navrhoval. V této souvislosti zopakoval své námitky z odvolání ohledně znaleckých posudků a aprobace jednoho z nich finančním úřadem při stanovení daně z nabytí nemovitosti na základě ceny zjištěné znalcem. Jak dále obviněný zdůraznil, soud prvního stupně rezignoval na úplné a správné zjištění skutkového stavu odejmutím práva obviněného na provedení podstatného důkazu ve věci. Existuje-li více zpracovaných znaleckých posudků se zásadními odlišnostmi v samotné hodnotě pozemků, bylo úkolem soudu provést všechny dostupné důkazy, které by vysvětlily tyto odlišnosti tak, aby mohl sám učinit závěr o hodnotě nabytých aktiv, tj. zda je skutečně možné, aby obstál závěr, že obviněný vyvedl veškerá aktiva mimo obchodní společnost M. N., s. r. o. Soud prvního stupně pro obviněného překvapivě neumožnil výslech zpracovatele znaleckého posudku (České znalecké, a. s.) s tím, že jde o výslech svědka, a nikoli znalce, přičemž tuto chybu nenapravit ani odvolací soud. Tento postup soudu podle obviněného jednak zcela vyřadil obhajobu z práva klást znalci dotazy odpovídající jeho kvalifikaci a jím předloženým materiálům a jednak znemožnil objasnění

jedné z klíčových otázek ve věci, tj. jaká je vlastně cena aktiv nabytých obchodní společností M. N., s. r. o. V tomto ohledu tedy soud prvního stupně přistupoval k jednotlivým důkazům selektivně, nerespektoval pravidlo *in dubio pro reo* a porušil právo obviněného na spravedlivý proces.

9. Závěrem svého dovolání obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou nižších stupňů a aby věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu projednání a rozhodnutí, případně aby ve věci sám rozhodl.

III.

Vyjádření k dovolání

10. Nejvyšší státní zástupce se vyjádřil k dovolání obviněného prostřednictvím státního zástupce činného u Nejvyššího státního zastupitelství. Podle jeho názoru nebyla rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, v rozporu s obsahem provedených důkazů. Existenci zjevného či extrémního nesouladu rovněž nelze vyvozovat jen z toho, že z předložených verzí skutkového děje se soudy přiklonily k verzi uvedené obžalobou. Hodnotí-li soudy provedené důkazy odlišným způsobem než obviněný, neznamena tato skutečnost bez dalšího porušení zásady volného hodnocení důkazů, pravidla *in dubio pro reo*, případně dalších zásad spjatých se spravedlivým procesem (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 5. 2017, sp. zn. [3 Tdo 563/2017](#)). Podle státního zástupce skutková zjištění vyplývají z provedených důkazů a soudy postupovaly v souladu s ustanovením § 2 odst. 5, 6 tr. ř. Z odůvodnění rozhodnutí soudů obou stupňů přitom vyplývá přesvědčivý vztah jednak mezi úvahami soudů při hodnocení důkazů a na tomto podkladě učiněnými skutkovými zjištěními, jednak mezi skutkovými zjištěními a právními závěry z nich dovozenými. Navíc soudy ve svých rozhodnutích náležitě vyložily, na jakých důkazech založily svá rozhodnutí, jakým způsobem je hodnotily, proč je takto hodnotily a z jakých skutkových závěrů vycházely při právním posouzení. Soudy nižších stupňů neopomněly ani důkazy, které by měly bezprostřední význam z hlediska právního posouzení skutku jako trestného činu podle § 222 odst. 2 písm. a), odst. 4 písm. a) tr. zákoníku. Svědek V. H. byl vyslechnut již v hlavním líčení dne 15. 6. 2023, ostatní navrhované důkazy soud prvního stupně neprovedl, přičemž odůvodnil, proč je považoval za nadbytečné. Námitky obviněného týkající se opomenutých důkazů jsou tedy neopodstatněné.

11. Státní zástupce naopak přisvědčil námitkám obviněného proti správnosti výroku o náhradě škody, byť je obviněný v dovolání nesprávně podřadil pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. i) tr. ř., neboť uložení povinnosti k náhradě škody, nemajetkové újmy či k vydání bezdůvodného obohacení není trestem. Podle státního zástupce neobstojí výrok soudu prvního stupně v části, v níž byla obviněnému uložena povinnost zaplatit poškozené obchodní společnosti jako náhradu škody částku ve výši 2 268 032,18 Kč se zákonným úrokem z prodlení ve výši 8,25 % p. a. od 25. 7. 2020 do zaplacení. Tato částka byla poškozené obchodní společnosti přiznána jako náhrada další škody odpovídající výši nákladů soudního řízení ve věci vedené u Okresního soudu v Náchodě pod sp. zn. 14 C 79/2019. Na podkladě provedeného dokazování však nelze dospět k jednoznačnému závěru, že tato škoda vznikla v příčinné souvislosti s projednávaným trestným činem obviněného. Podle státního zástupce totiž byla zmíněná částka poškozené právnické osobě přiznána jako náhrada nákladů řízení v souvislosti s občanskoprávním řízením o žalobě proti obchodní společnosti M. N., s. r. o., vedeným o zaplacení částky ve výši 1 409 444 eur za dodané a nezaplacené zboží. Státní zástupce ovšem pokládá za neprokázané, že by tato částka představovala škodu, kterou by chtěl obviněný způsobit poškozené právnické osobě. Přitom uvedená další škoda není ani součástí popisu rozhodných skutkových okolností zahrnutých ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního

stupně, takže v této trestní věci nebyly splněny podmínky obsažené v § 228 odst. 1 tr. ř. pro vyslovení výroku o náhradě škody ohledně této částky. Odvolací soud se s otázkou náhrady škody vypořádal tak, že bez dalšího převzal odůvodnění soudu prvního stupně.

12. Nad rámec dovolacích námitek obviněného se státní zástupce rovněž neztotožnil s právním závěrem soudů nižších stupňů o tom, že obviněný jednal jako subjekt, který zmařil uspokojení pohledávky věřitele jiné osoby ve smyslu § 222 odst. 2 tr. zákoníku. Přechinu podle § 222 odst. 1 tr. zákoníku se může dopustit pouze tzv. konkrétní subjekt, který má podle § 114 odst. 1 tr. zákoníku zvláštní vlastnost, tj. je dlužníkem poškozeného věřitele, na jehož úkor je tento trestný čin spáchán. Pachatelem nebo spolupachatelem tohoto trestného činu tedy může být pouze osoba, která má požadovanou vlastnost, způsobilost nebo postavení, případně pokud jsou tyto vlastnosti dány u právnické osoby, jejímž jménem pachatel jednal podle § 114 odst. 2 tr. zákoníku. V projednávané věci byl obviněný při páchání uvedeného trestného činu jednatelem dlužníka – obchodní společnosti M. N., s. r. o. Z uvedených důvodů tak pro spáchání zločinu poškození věřitele podle § 222 odst. 1 písm. a), odst. 4 písm. a) tr. zákoníku obviněným s ohledem na § 114 odst. 2 tr. zákoníku stačilo, že dlužníkem obchodní společnosti S., uspokojení jejíž pohledávky obviněný zmařil, byla sama obchodní společnost M. N., s. r. o., za kterou obviněný jednal.

13. Jak dále podle státního zástupce vyplynulo z výsledků provedeného dokazování, obviněný použil částku ve výši 9 000 000 Kč z majetku dlužníka na zaplacení blíže nespecifikovaného závazku obchodní společnosti D., s. r. o., vůči jejímu bývalému jednatele R. Š. Podle názoru státního zástupce odpovídá takové jednání alternativě spočívající ve zcizení majetku a lze akceptovat závěr soudu prvního stupně, pokud považoval zaplacení částky ve výši 23 000 000 Kč z majetku obchodní společnosti M. N., s. r. o., za zmaření uspokojení pohledávky dotčeného věřitele tím, že obviněný učinil tuto část majetku neupotřebitelnou. Za situace, kdy obviněný koupil za uvedenou částku bezcenný podíl v obchodní společnosti D., s. r. o., nebylo totiž již možné takto nabytý majetek použít k případnému zpeněžení a následnému zaplacení existujících a splatných pohledávek.

14. Státní zástupce shledal pochybení soudu prvního stupně rovněž v tom, že dospěl k závěru, podle něhož obviněný jen částečně zmařil uspokojení dotčeného věřitele. Jestliže totiž dospěl k rozhodnému skutkovému zjištění, že obviněný použil k uskutečnění mařícího jednání jediný majetek obchodní společnosti M. N., s. r. o., z něhož se poškozená obchodní společnost mohla uspokojit, pak nešlo o částečné zmaření uspokojení věřitele, nýbrž o úplné zmaření příslušné pohledávky věřitele. O částečné zmaření uspokojení pohledávky věřitele by šlo v případě, kdyby nebylo možné uspokojit věřitele jen v části jeho pohledávky. K částečnému zmaření uspokojení věřitele pak může dojít tehdy, pokud pachatel toliko omezí možnost věřitele domoci se svého práva na uspokojení pohledávky z majetku dlužníka. Tyto vady právního posouzení skutku, tj. existence více alternativ mařícího jednání a úplné zmaření uspokojení pohledávky, však jsou podle státního zástupce pochybením ve prospěch obviněného a jejich náprava jen na základě dovolání obviněného by znamenala zhoršení jeho postavení, což je vyloučeno podle § 265p odst. 1 tr. ř.

15. Pokud jde o námitku obviněného ohledně uložení nepřipustného peněžitého trestu, státní zástupce se s ní neztotožnil, protože v kontextu zjištěných údajů, které měl soud v době rozhodování k dispozici, není uložený peněžitý trest nedobytný či neslučitelný s ústavním principem proporcionality trestní represe, třebaže mohlo být jeho uložení soudem prvního stupně podrobněji odůvodněno. Trest byl nicméně uložen v rámci zákonných podmínek podle § 67 a § 68 tr. zákoníku. Soudy nižších stupňů založily výrok o uvedeném trestu také na zjištění,

že obviněný úmyslným trestným činem získal pro jiného majetkový prospěch. Obviněný totiž zjevně zmařil uspokojení pohledávky věřitele obchodní společnosti M. N., s. r. o., jako dlužníka tím, že vynaložil jediná aktiva použitelná k uspokojení splatné pohledávky dotčeného věřitele na nákup bezcenného podílu v obchodní společnosti D., s. r. o., a k zaplacení pohledávky jednatele vůči této obchodní společnosti. Při výměře peněžitého trestu přihlédl soud prvního stupně zejména k výši způsobené škody, závažnosti trestné činnosti a také k majetkovým poměrům obviněného, přičemž sám obviněný v hlavním líčení uvedl, že s výjimkou roku 2019 nemá jako fyzická osoba žádné dluhy. V této souvislosti nelze odhlédnout ani od skutečnosti, že obviněný v bezprostřední časové návaznosti na zahájení trestního stíhání převedl několik desítek nemovitých věcí na svou manželku. Ani to nevylučuje závěr, podle něhož by obviněný nemohl vykonat uložený peněžitý trest, a v posuzované věci nebyly zjištěny žádné skutečnosti, které by svědčily o jeho zřejmé nedobytnosti.

16. Další dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř. uplatnil obviněný v jeho druhé alternativě, podle níž mu sice nebylo odepřeno právo na přístup k odvolacímu soudu, ale tento soud, ačkoli v řádném opravném řízení přezkoumával napadené rozhodnutí soudu prvního stupně a řízení mu předcházející, neodstranil vadu vytýkanou v podaném odvolání a navíc sám zatížil řízení či své rozhodnutí vadou zakládající některý z dovolacích důvodů v § 265b písm. a) až l) odst. 1 tr. ř. Námitky obviněného proti výroku o náhradě škody formálně odpovídají uplatněnému důvodu dovolání podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. a jsou podle státního zástupce i částečně opodstatněné, takže je dán obviněným uplatněný důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř. v jeho druhé alternativě.

17. Vzhledem k uvedeným skutečnostem státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. zrušil usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 14. 11. 2023, sp. zn. 11 To 204/2023, v části, v níž bylo zamítnuto odvolání obviněného proti výroku o náhradě škody, kterým byla obviněnému podle § 228 odst. 1 tr. ř. uložena povinnost zaplatit poškozené obchodní společnosti S. jako náhradu škody částku ve výši 2 268 032,18 Kč se zákonným úrokem z prodlení ve výši 8,25 % p. a. od 25. 7. 2020 do zaplacení. Dále státní zástupce navrhl i zrušení předcházejícího rozsudku Okresního soudu v Náchodě ze dne 15. 6. 2023, sp. zn. 11 T 63/2023, ve výroku, kterým byla obviněnému podle § 228 odst. 1 tr. ř. uložena povinnost zaplatit poškozené obchodní společnosti S. jako náhradu škody částku ve výši 2 268 032,18 Kč se zákonným úrokem z prodlení ve výši 8,25 % p. a. od 25. 7. 2020 do zaplacení. Zároveň státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil i další rozhodnutí obsahově navazující na zrušené části citovaných rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž dojde zrušením, pozbydou podkladu. Dále navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265m odst. 2 tr. ř. v rozsahu zrušení odkázal poškozenou s jejím nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

IV.

Posouzení důvodnosti dovolání

a) Obecná východiska

18. Nejvyšší soud zjistil, že byly splněny všechny formální podmínky k podání dovolání, přičemž obviněný ve svém dovolání výslovně uplatnil dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g), i) a m) tr. ř.

19. Pokud jde o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., ten spočívá v tom, že rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů nebo jsou založena na procesně

nepoužitelných důkazech nebo ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny navrhované podstatné důkazy.

20. Podle § 265b odst. 1 písm. i) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže obviněnému byl uložen takový druh trestu, který zákon nepřipouští, nebo mu byl uložen trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byl uznán vinným.

21. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř. může být naplněn ve dvou variantách. Podle první z nich jde o případy, v nichž bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. ř., aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí. Druhá varianta je určena k nápravě vady spočívající v tom, že v řízení předcházejícím rozhodnutí soudu druhého stupně byl dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. a) až l) tr. ř., přesto soud rozhodl o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku.

č. 26

b) K uplatněným námitkám obviněného

22. Obviněný P. V. v podaném dovolání namítal především to, že soudy nižších stupňů v předcházejícím trestním řízení porušily jeho základní práva, v důsledku čehož došlo ke zjevnému rozporu mezi rozhodnými skutkovými zjištěními, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jehož spácháním byl uznán vinným, a obsahem provedeného dokazování, přičemž ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny i některé podstatné důkazy navrhované obhajobou. Při své dovolací argumentaci však obviněný vycházel v podstatě jen ze své verze skutkového děje, která byla odlišná od té, k níž se na základě provedeného dokazování přiklonil soud prvního stupně. S ní se navíc beze zbytku ztotožnil i odvolací soud v rámci přezkumu prvostupňového rozhodnutí. V projednávané věci dospěl Nejvyšší soud na základě prostudování spisového materiálu k závěru, že soudy nižších stupňů postupovaly při své rozhodovací činnosti v souladu se zákonem, beze zbytku se vypořádaly s námitkami obviněného a zároveň vysvětlily, proč neuvěřily jeho obhajobě.

23. Právní posouzení skutku spáchaného obviněným jako zločinu poškození věřitele podle § 222 odst. 2 písm. a), odst. 4 písm. a) tr. zákoníku v zásadě odpovídá skutkovým zjištěním i provedenému dokazování, byť obviněný poškodil svého věřitele ve smyslu § 222 odst. 1 tr. zákoníku, a nikoli věřitele jiné osoby ve smyslu § 222 odst. 2 tr. zákoníku, jak na to správně poukázal státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství ve svém vyjádření k dovolání obviněného. Obviněný se totiž dopustil posuzovaného skutku jako jednatel dlužníka – obchodní společnosti M. N., s. r. o., takže ke spáchání zločinu poškození věřitele podle § 222 odst. 1 písm. a), odst. 4 písm. a) tr. zákoníku zde s ohledem na ustanovení § 114 odst. 2 tr. zákoníku postačilo, že dlužníkem poškozeného věřitele, tj. obchodní společnosti S., uspokojení jejíž pohledávky obviněný zmařil, byla sama obchodní společnost M. N., s. r. o., za kterou obviněný jednal. Jde ovšem o vadu v právním posouzení, kterou obviněný nevytkl a která nemá žádný vliv na jeho postavení, a to včetně uložení trestu. Přitom soudy nižších stupňů zde respektovaly dosavadní judikaturu (viz přiměřeně např. rozhodnutí pod č. [43/2019](#) Sb. rozh. tr.), podle níž u trestného činu poškození věřitele vzniká škoda na majetku poškozeného věřitele a spočívá v tom, že tento věřitel neobdržel od dlužníka plnění k uspokojení své pohledávky, tj. nedošlo k důvodně očekávanému přírůstku na majetku věřitele, kterého by jinak bylo možno dosáhnout, kdyby pachatel nejednal způsobem uvedeným v § 222 odst. 1 nebo 2 tr. zákoníku. V takovém případě se výše škody odvíjí od hodnoty zničeného, poškozeného, zatajeného, zcizeného, učiněného neupotřebitelným nebo odstraněného majetku dlužníka, který by bylo možné jinak použít k uspokojení

pohledávek jeho věřitelů. Tomu v nyní posuzovaném případě odpovídá peněžní částka ve výši 32 000 000 Kč převedená z majetku dlužnice – obchodní společnosti M. N., s. r. o., a odstraněná z dosahu jejího věřitele – obchodní společnosti S. I když obviněný zde argumentuje tím, že obchodní společnost D., s. r. o., jejíž obchodní podíl nabyla obchodní společnost M. N., s. r. o., měla ve vlastnictví pozemky, na kterých obviněný hodlal dále podnikat, šlo o majetek zcela mimo dosah věřitele – obchodní společnosti S. Z uvedených důvodů tedy bylo zbytečné zjišťovat nad rámec již provedeného dokazování cenu těchto pozemků, které nebyly majetkem dlužníka, tj. obchodní společnosti M. N., s. r. o., a nebyly tedy použitelné k uspokojení pohledávky jejího věřitele, tj. obchodní společnosti S.

24. Pokud jde o námitky týkající se uložení údajně nepřipustného peněžitého trestu, k těm Nejvyšší soud uvádí, že peněžitý trest byl obviněnému uložen v souladu s ustanoveními § 67 a § 68 tr. zákoníku. Soud prvního stupně dostatečným způsobem odůvodnil, proč uložil peněžitý trest, včetně toho, v čem spatřuje naplnění zákonného znaku spočívajícího v majetkovém prospěchu, přihlédl rovněž k osobním a majetkovým poměrům obviněného i k výši škody způsobené jeho jednáním. Podle Nejvyššího soudu správně zohlednil také skutečnost, že se obviněný pokusil v návaznosti na své trestní stíhání vyhnout majetkovému postihu, když převedl veškerý svůj nemovitý majetek na svoji manželku, s níž uzavřel smlouvu o zúžení společného jmění manželů. Obviněný tak se svou manželkou vystupuje jako svěřenský správce soukromého svěřenského fondu ve prospěch obmyšlených osob, jejichž údaje se nezveřejňují. Z těchto zjištěných skutečností nelze vyvodit ani závěr, že by uložení peněžitého trestu byl nedobytný.

25. Neopodstatněné jsou podle Nejvyššího soudu rovněž námitky obviněného směřující proti výroku o náhradě škody, které navíc obviněný nesprávně podřadil pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. i) tr. ř.; ten se však vztahuje k uloženému trestu, nikoli k náhradě škody. Existence rozsudku na plnění vůči obchodní společnosti M. N., s. r. o., nevylučuje možnost uložení povinnosti zaplatit též částku přiznanou tímto rozsudkem jako náhradu nákladů řízení i ve výroku o náhradě škody v rámci adhezního řízení vedeném proti obviněnému, který byl zároveň i jediným jednatelem obchodní společnosti M. N., s. r. o. Podle názoru Nejvyššího soudu se nelze ztotožnit ani s argumentací státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství, že neexistuje příčinná souvislost mezi jednáním obviněného a (další) škodou, která odpovídá výši nákladů občanskoprávního řízení, když soud prvního stupně pojal tuto částku do výroku o náhradě škody v projednávané trestní věci. Byť nebyla tato částka zahrnuta v popisu skutku v odsuzujícím rozsudku, souvisí s protiprávním jednáním obviněného, neboť na něj navazuje. Různými machinacemi se totiž obviněný snažil vyhnout uhrazení závazku obchodní společnosti M. N., s. r. o., jako dlužníka vůči obchodní společnosti S. i poté, co vyvedl veškeré finanční prostředky z majetku obchodní společnosti M. N., s. r. o., jak je uvedeno v popisu skutku. Učinil tak i tím, že vyvolal občanskoprávní spor ohledně zaplacení dlužné částky. K tomu je třeba pro úplnost dodat, že původně se obchodní společnost S. jako věřitelka domáhala žalobou zaplacení částky ve výši 1 409 444 eur, přičemž dlužnice – obchodní společnost M. N., s. r. o., uznala tento nárok jen do výše 1 402 349 eur, a rozsudek pro uznání se tak týkal pouze této části. O náhradě nákladů řízení soud rozhodl až v konečném rozhodnutí, v němž přiznal obchodní společnosti S. i zbytek uvedeného nároku ve výši 7 095 eur. Obviněný tedy kromě toho, že nepoužil finanční prostředky, jimiž obchodní společnost M. N., s. r. o., disponovala, k zaplacení alespoň převážné části jejího dluhu, navíc ještě zvyšoval existující dluh této obchodní společnosti, a to jak o úroky z prodlení, tak o náhradu nákladů řízení, které vznikly obchodní společnosti S. ve spojení s vymáháním dlužné částky. Takové počínání

obviněného ani neodpovídá jeho obhajobě, podle níž jednáním, které mu bylo v popisu skutku kladeno za vinu, se jen snažil získat více finančních prostředků k zaplacení dluhu vůči obchodní společnosti S. Pokud by obviněný použil částku ve výši 32 000 000 Kč k zaplacení podstatné části pohledávky obchodní společnosti S., tak by mohl předejít vymáhání dlužné částky soudní cestou a věřitelce by pak nevznikly další náklady. Byť Nejvyšší soud připouští, že si lze představit podrobnější odůvodnění uložení povinnosti nahradit škodu, odpovídá uvedený výrok ustanovení § 228 odst. 1 tr. ř. i dosavadní judikatuře (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 7. 2010, sp. zn. [8 Tdo 784/2010](#)). Soud prvního stupně tedy správně uložil obviněnému povinnost nahradit škodu i ve výši 2 268 032,18 Kč se zákonným úrokem z prodlení ve výši 8,25 % p. a. od 25. 7. 2020 do zaplacení, neboť tato škoda v podobě vynaložených nákladů civilního soudního řízení byla způsobena v příčinné souvislosti právě s trestným činem poškození věřitele podle § 222 odst. 2 písm. a), odst. 4 písm. a) tr. zákoníku, jímž byl obviněný uznán vinným v odsuzujícím rozsudku. Přitom zmocněnec poškozené obchodní společnosti S. uplatnil nárok na náhradu škody řádně a včas v souladu s ustanovením § 43 odst. 3 tr. ř. (viz protokol o hlavním líčení ze dne 4. 5. 2023).

č. 26

26. Výrok o náhradě škody pak není vadný ani vzhledem k výsledkům civilního řízení, na který obviněný poukázal ve svém dovolání a jímž se obchodní společnost S. domohla přiznání svého nároku na zaplacení pohledávky vůči své dlužnici – obchodní společnosti M. N., s. r. o. V tomto směru totiž platí, že v rozsahu, v němž bude tato pohledávka uspokojena jedním z povinných (dlužníci nebo obviněným), zaniká ve vztahu k druhému z nich (viz přiměřeně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2008, sp. zn. [4 Tz 72/2007](#)).

27. Námitky obviněného týkající se opomenutých důkazů jsou podle Nejvyššího soudu neopodstatněné. Soudy nižších stupňů neopomněly důkazy, které by měly bezprostřední význam pro právní posouzení skutku spáchaného obviněným. Soud prvního stupně dostatečným způsobem odůvodnil, proč neprovedl další důkazy opakovaně navrhané obviněným, a to konkrétně v bodě 14. odůvodnění svého rozsudku. Rovněž nebyl důvod, proč znovu vyslýchat zpracovatele posudku České znalecké, a. s., když Dr. Ing. Vítězslav Hálek, Ph.D., MBA, byl již odpovídajícím způsobem vyslechnut v hlavním líčení dne 15. 6. 2023. České znalecké, a. s., navíc zaniklo dne 11. 5. 2023 oprávnění vykonávat znaleckou činnost.

28. Ohledně námitek, které obviněný vznesl již před soudy nižších stupňů a s nimiž se tyto soudy navíc dostatečným a správným způsobem vypořádaly, považuje Nejvyšší soud za vhodné odkázat na své usnesení ze dne 29. 5. 2002, sp. zn. [5 Tdo 86/2002](#) (uveřejněné pod č. T 408. ve svazku 17 Souboru trestních rozhodnutí Nejvyššího soudu, který vydávalo Nakladatelství C. H. Beck, Praha, 2002). Jak z něj vyplývá, v případě podání dovolání, v němž obviněný opakuje námitky, které byly uplatněny již v řízení před soudem prvního či druhého stupně a s nimiž se tyto soudy dostatečně a správně vypořádaly, jde o dovolání zjevně neopodstatněné ve smyslu § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř.

29. Pokud jde o další pochybení při právním posouzení skutku spáchaného obviněným, na které poukázal státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství ve svém vyjádření, lze přisvědčit i tomuto názoru. Jestliže totiž obviněný z neznámého důvodu zaplatil částku ve výši 9 000 000 Kč R. Š., naplnil ve vztahu k této části majetku obchodní společnosti M. N., s. r. o., při splnění dalších okolností znak spočívající ve zmaření uspokojení věřitele zcizením majetku, neboť za tuto zcizenou majetkovou hodnotu neobdržel odpovídající protihodnotu vhodnou k uspokojení pohledávky věřitele (viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 271. Komentář. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 2846). Nejvyšší soud rovněž souhlasí s tím, že pokud obviněný vyvedl veškerá zbývající aktiva obchodní společnosti M. N., s. r. o., nelze

jeho jednání posuzovat jen jako částečné zmaření uspokojení pohledávky, nýbrž úplné, neboť tímto jednáním způsobil, že nebylo možné věřitele uspokojit ani v části jeho pohledávky (viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 271. Komentář. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 2843). Nicméně, jak ostatně uvedl i státní zástupce, soud prvního stupně zde pochybil ve prospěch obviněného, a proto podle § 265p odst. 1 tr. ř. není možné, aby Nejvyšší soud v řízení o dovolání, které podal jen obviněný, odstranil tyto vady a rozhodl v jeho neprospěch. Navíc ani sám obviněný neuplatnil zmíněné námitky ve svém dovolání, které by přitom musel opřít o odpovídající dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., ale jeho naplnění se v podaném dovolání ani nedomáhá.

30. Nad rámec uplatněných dovolacích námitek Nejvyšší soud připouští, že odvolací soud mohl důkladněji odůvodnit své usnesení, v němž by podrobněji rozebral jednotlivé námitky obviněného a odpovídajícím způsobem by na ně reagoval. Dovoláním napadené rozhodnutí odvolacího soudu má nicméně postačující parametry vzhledem k tomu, že se odvolací soud plně ztotožnil s rozsudkem soudu prvního stupně i se všemi argumenty, jimiž soud prvního stupně podložil svůj odsuzující rozsudek. Navíc dovolání směřující proti odůvodnění napadeného rozhodnutí v zásadě není přípustné (§ 265a odst. 5 tr. ř.).

č. 26

V.

Závěrečné shrnutí

31. Na základě všech shora popsaných skutečností dospěl Nejvyšší soud k závěru, že dovolání obviněného P. V. není opodstatněné. Se vznesenými námitkami se navíc již náležitě vypořádaly soudy nižších stupňů. Nejvyšší soud proto odmítl dovolání obviněného podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. jako zjevně neopodstatněné, takže nepřezkoumával zákonnost a odůvodněnost napadeného rozhodnutí ani správnost řízení mu předcházejícího. Jde totiž o závěr, který lze učinit bez takové přezkumné činnosti pouze na podkladě spisu a obsahu dovolání, aniž by bylo třeba opatřovat další vyjádření dovolatele či ostatních stran trestního řízení nebo dokonce doplňovat řízení provedením důkazů podle § 265r odst. 7 tr. ř.

32. Nejvyšší soud mohl rozhodnout tímto způsobem o podaném dovolání obviněného podle § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. v neveřejném zasedání, proto tak učinil.

ROZHODNUTÍ VE VĚCECH OBČANSKOPRÁVNÍCH,
OBCHODNÍCH A SPRÁVNÍCH

č. 31

Účastníku řízení, který není zastoupen zmocněncem s procesní plnou mocí nebo opatrovníkem a který pro duševní poruchu není schopen řádně vykonávat svá procesní práva, soud – neučiní-li jiné vhodné opatření [např. nepřerušil-li řízení podle § 109 odst. 2 písm. c) o. s. ř. do doby skončení probíhajícího řízení o svéprávnosti, nebo proto, že dal podnět k zahájení takového řízení] – ustanoví podle § 29 odst. 3 o. s. ř. opatrovníka, který ho bude v řízení zastupovat; soud přitom vezme v úvahu zejména povahu uplatněného nároku, dosavadní délku řízení a – probíhá-li – též pokročilost řízení o svéprávnosti dotčeného účastníka.

Opatrovník procesně právní [Opatrovník], Způsobilost procesní

§ 29 odst. 3 o. s. ř., § 29 odst. 4 o. s. ř., § 20 o. s. ř.

č. 31

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 2. 2024, sp. zn. [21 Cdo 3246/2023](#), ECLI:CZ:NS:2024:21.CDO.3246.2023.1

Nejvyšší soud k dovolání žalobce zrušil usnesení Krajského soudu v Brně – pobočky ve Zlíně ze dne 11. 4. 2023, sp. zn. 60 Co 58/2023, v části, ve které bylo potvrzeno usnesení soudu prvního stupně o jmenování advokátky opatrovnici žalobce pro řízení, a usnesení Okresního soudu ve Zlíně ze dne 2. 2. 2023, sp. zn. 38 C 64/2022 (s výjimkou výroků I a III), a věc v tomto rozsahu vrátil Okresnímu soudu ve Zlíně k dalšímu řízení. Dovolání žalobce proti části usnesení Krajského soudu v Brně – pobočky ve Zlíně ze dne 11. 4. 2023, sp. zn. 60 Co 58/2023, kterou bylo potvrzeno usnesení soudu prvního stupně ve výroku o přerušení řízení, odmítl.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Žalobce se žalobou podanou u Okresního soudu ve Zlíně dne 28. 2. 2022 domáhá, aby mu žalovaná zaplatila „částku v peněžitě výši nejméně 21 800 Kč s úrokem z prodlení“ a „částku v peněžitě výši nejméně 12 300 Kč s úrokem z prodlení“. Žalobu zdůvodnil zejména tím, že dne 27. 1. 2016 obdržel od žalované již druhou „soudně prokázanou neplatnou výpověď pro nadbytečnost“, že první požadovaná částka představuje náhradu tarifní mzdy „předběžně dle T10/3 ode dne 1. 1. 2019 prozatím do dne 31. 1. 2019“ a že druhá částka představuje „náhradu osobního příplatku nejméně 12 300 Kč měsíčně ode dne 1. 1. 2019 prozatím do dne 31. 1. 2019“.

2. Okresní soud ve Zlíně usnesením ze dne 2. 2. 2023, č. j. 38 C 64/2022-4, podle § 112 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“) spojil ke společnému řízení z důvodu jejich skutkové souvislosti a rovněž proto, že se týkají týchž účastníků, věci vedené u Okresního soudu ve Zlíně pod spisovými značkami 38 C 64/2022, 38 C 95/2022, 36 C 159/2022, 36 C 197/2022, 5 C 102/2022, 38 C 128/2022, 36 C 285/2022, 5 C 183/2022, 36 C 342/2022, 5 C 237/2022, 5 C 4/2023 a 38 C 15/2023 s tím, že společné řízení bude nadále vedeno pod sp. zn. 38 C 64/2022 (výrok I), jmenoval opatrovnici žalobce

pro „toto“ řízení Mgr. Elišku Čmelákovou, advokátku se sídlem ve Zlíně, Nábřeží č. 455 (výrok II), a rozhodl, že se řízení přerušuje až do pravomocného skončení řízení vedeného u Okresního soudu ve Zlíně pod sp. zn. 38 C 109/2018 (výrok III). Uvedl, že v řízení vedeném pod sp. zn. 38 C 109/2018, ve kterém se žalobce vůči žalované domáhá „řady pracovníprávních nároků“, byla „opakovaně zkoumána schopnost žalobce samostatně se účastnit a jednat v uvedeném soudním řízení“, že na podkladě znaleckého posudku MUDr. Pavla Vaneka ze dne 25. 10. 2021 bylo soudem zjištěno, že žalobce trpí „paranoidním vývojem osobnosti až tíže s bludy“, že žalobce „je útočný, nekontroluje své emoce a své chování, nerespektuje autoritu soudu“, že „jeho jednání je urputné, nefunkční“, že „došlo i k narušení jeho rozumových schopností“ a že „celkově jsou schopnosti žalobce ovládat své jednání a posoudit jeho následky podstatně sníženy“, což potvrzuje i fakt, že žalobce každý měsíc zahajuje samostatnou žalobou řízení o „náhradu mzdy a osobního příplatku“, ač by mohl žalovat jednou žalobou (v jednom řízení) a s mnohem nižšími náklady. Z uvedených důvodů mu soud prvního stupně podle § 29 odst. 3 a 4 o. s. ř. jmenoval opatrovnici advokátku Mgr. Elišku Čmelákovou, která je ostatně opatrovnici žalobce již v řízení vedeném pod sp. zn. 38 C 109/2018.

3. K odvolání žalobce i opatrovnice Krajský soud v Brně – pobočka ve Zlíně usnesením ze dne 11. 4. 2023, č. j. 60 Co 58/2023-30, odmítl odvolání žalobce proti usnesení soudu prvního stupně ve výroku I a potvrdil je ve výrocích II a III. Odvolací soud uvedl, že soud prvního stupně na základě znaleckého posudku MUDr. Pavla Vaneka správně dovodil, že je žalobce stížen duševní poruchou, která se mimo jiné projevuje „útočností, ztrátou kontroly emocí a nerespektováním autorit“ a pro kterou se žalobce nemůže plnohodnotně účastnit řízení nikoli jen na přechodnou dobu, a že je tedy ohrožena ochrana jeho zájmů. Dodal, že spor s bývalým zaměstnavatelem se stává „dominujícím zájmem“ žalobce, přičemž „pocit křivdy a torpidní prosazování jeho pohledu jsou tak výrazné, že dochází k progresi paranoidního vývoje osobnosti až do té míry, že lze s velkou pravděpodobností diagnostikovat poruchu s bludy“, že „je jisté, že chování žalobce ve vztahu k opatrovnici není vázáno na konkrétní osobu opatrovnice a její konkrétní postup v řízení“, a že je „zřejmé, že takto žalobce bude postupovat vůči jakékoliv osobě opatrovníka a důvěru nebude mít žalobce vůči žádné jiné osobě opatrovníka“. Odvolací soud uzavřel, že soud prvního stupně správně přistoupil ke jmenování opatrovníka žalobci podle § 29 odst. 3 o. s. ř. a že osoba advokátky se jeví jako vhodný opatrovník, neboť „věc je právně složitá“. Shledal, že nebyl tvrzen (a ani není zřejmý ze spisu) žádný z důvodů pro odmítnutí poskytnutí právních služeb uvedených v § 19 odst. 1 zákona o advokacii a že ztráta důvěry uvedená v § 20 odst. 2 zákona o advokacii „nemůže být v konkrétní věci důvodem pro změnu opatrovníka“.

II.

Dovolání

4. Proti usnesení odvolacího soudu (v jeho potvrzujícím výroku) podal žalobce dovolání. Svými námitkami brojí proti závěrům odvolacího soudu týkajícím se jmenování opatrovníka. Napadá samotnou potřebu jmenování opatrovníka žalobci i jmenování konkrétní osoby opatrovníka, a to „za situace, kdy došlo mezi ním a žalobcem ke vzájemné ztrátě důvěry“. Vytýká odvolacímu soudu, že se vůbec nezabýval námitkou vznesenou v odvolání opatrovníka, že soud prvního stupně „nezvážil možnost užití jiných vhodných opatření“, a má za to, že rozhodnutí odvolacího soudu chybí „řádné odůvodnění“. Namítá, že chování žalobce při jednání nemůže obstát jako důvod pro jmenování opatrovníka, a odkazuje na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 10. 2016, sp. zn. [32 Cdo 1342/2016](#), z něhož vyplývá, „že z postoje účastníka, jeho vystupování a chování v rámci soudního sporu nelze dovozovat jeho schopnost

či neschopnost hájit svá práva ve sporu před soudem“. Na podporu své argumentace též odkázal na nálezný Ústavního soudu ze dne 13. 4. 2011, sp. zn. [Pl. ÚS 43/10](#), uvedl, že nedošlo k „vlastnímu vyšetření“ jeho duševního stavu, který se „mohl opět změnit“, a poukázal na neaktuálnost posudku znalce MUDr. Pavla Vaneka, jenž ve svém druhém posudku ze dne 21. 10. 2021 došel k opačnému závěru než v posudku prvním (ze dne 27. 11. 2018), v němž uvedl, že „žalobce je schopen v soudním řízení vystupovat zcela samostatně“. Dovolatel dále namítá, že podle ustálené rozhodovací praxe Nejvyššího správního soudu (např. rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 5. 2007, sp. zn. [3 Ads 46/2006](#)) nedostatek důvěry mezi ustanoveným zástupcem z řad advokátů a osobou, jíž je opatrovník ustanoven, brání řádnému výkonu povinnosti, k níž byl zástupce ustanoven, a je přesvědčen, že by mělo dojít ke zrušení ustanovení advokáta podle § 20 odst. 2 zákona o advokacii. V této souvislosti poukázal i na rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 1. 2008, sp. zn. [8 As 43/2007](#), a ze dne 9. 2. 2017, sp. zn. [1 As 319/2016](#), a na nálezný Ústavního soudu ze dne 31. 3. 2005, sp. zn. [II. ÚS 629/04](#). Navrhl, aby dovolací soud napadené usnesení odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Současně navrhl, aby „věc v dalším řízení projednal jiný senát odvolacího soudu“, popř. před soudem prvního stupně jiný samosoudce.

III.

Přípustnost dovolání

5. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému usnesení odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř., se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

6. Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

7. Není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak (§ 237 o. s. ř.).

8. Přestože dovolatel podal dovolání proti usnesení odvolacího soudu i v části, ve které bylo potvrzeno usnesení soudu prvního stupně ve výroku o přerušení řízení až do pravomocného skončení řízení vedeného u soudu prvního stupně pod sp. zn. 38 C 109/2018, nevymezil ve vztahu k této části napadeného rozhodnutí předpoklady přípustnosti dovolání ve smyslu ustanovení § 237 o. s. ř. (jedná se přitom o obligatorní náležitost dovolání – srov. ustanovení § 241a odst. 2 o. s. ř.) a jeho dovolání v tomto směru postrádá jakoukoli věcnou argumentaci. Nejvyšší soud proto dovolání žalobce proti usnesení odvolacího soudu v uvedené části podle ustanovení § 243c odst. 1 o. s. ř. odmítl.

9. Námitky dovolatele, že jsou zde důvody pro zrušení ustanovení Mgr. Elišky Čmelákové do funkce opatrovnice žalobce podle ustanovení § 20 odst. 2 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, neboť došlo k narušení nezbytné důvěry mezi žalobcem a opatrovníci, nezakládají přípustnost dovolání podle ustanovení § 237 o. s. ř., neboť na jejich řešení rozhodnutí odvolacího soudu nezávisí [usnesením odvolacího soudu bylo rozhodováno o ustanovení, nikoliv o návrhu na zrušení (zproštění) funkce opatrovníka]. V tomto směru nelze rovněž přehlédnout, že sám dovolatel uvedené námitky pojímá jako možnost předejít svému nesouhlasu s výběrem ustanovené opatrovnice („skutečnost, že žalobce má námitky vůči profesním schopnostem

a osobnosti této konkrétní advokátky, neznamená automaticky, že žalobce nebude spolupracovat s žádným advokátem“), aniž by nastolil otázku hmotného nebo procesního práva, na jejímž vyřešení by rozhodnutí odvolacího soudu v této souvislosti záviselo.

IV.

Důvodnost dovolání

10. V projednávané věci závisí napadené usnesení odvolacího soudu (mimo jiné) na vyřešení otázky procesního práva, za jakých podmínek lze podle ustanovení § 29 odst. 3 o. s. ř. ustanovit opatrovníka účastníku řízení, který je stížen duševní poruchou. Protože tato právní otázka v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla ve všech souvislostech vyřešena, je dovolání proti usnesení odvolacího soudu podle ustanovení § 237 o. s. ř. přípustné.

11. Po přezkoumání usnesení odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání žalobce je opodstatněné.

12. Podle ustanovení § 29 odst. 3 o. s. ř. pokud neučiní jiná opatření, může předseda senátu ustanovit opatrovníka také neznámým dědicům zůstavitele, nebyl-li dosud v řízení o dědictví stanoven okruh jeho dědiců, účastníku, jehož pobyt není znám, jemuž se nepodařilo doručit na známou adresu v cizině, který byl stížen duševní poruchou nebo z jiných zdravotních důvodů se nemůže nikoliv jen po přechodnou dobu účastnit řízení, nebo který není schopen srozumitelně se vyjadřovat.

13. Podle ustanovení § 29 odst. 4 o. s. ř. opatrovníkem podle odstavců 1 až 3 soud jmenuje zpravidla osobu blízkou, případně jinou vhodnou osobu, nebrání-li tomu zvláštní důvody. Advokáta lze jmenovat opatrovníkem, jen jestliže jím nemůže být jmenován někdo jiný. Jinou osobu než advokáta lze jmenovat opatrovníkem, jen jestliže s tím souhlasí. Nerozhodl-li soud jinak, opatrovník ustanovený podle odstavců 1 až 3 vystupuje v řízení před soudem prvního stupně, v odvolacím a v dovolacím řízení.

14. Ustanovení § 29 odst. 3 o. s. ř. obecně reaguje na situace, kdy se účastník řízení, který má procesní způsobilost (§ 20 o. s. ř.), nemůže řízení účastnit a vykonávat tak práva a povinnosti účastníka řízení nebo se sice může řízení účastnit, ale práva a povinnosti účastníka řízení není schopen vykonávat řádně. Předpokladem pro ustanovení opatrovníka podle tohoto ustanovení není (na rozdíl od úpravy obsažené v § 29 odst. 1 o. s. ř.) nebezpečí z prodlení. K ustanovení opatrovníka účastníku řízení podle ustanovení § 29 odst. 3 o. s. ř. může soud přistoupit vždy až po předchozím šetření o tom, zda jsou splněny předpoklady pro takový postup, s tím, že důvod, pro který se účastníku opatrovník ustanovuje, musí být spolehlivě prokázán (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 8. 2001, sp. zn. [20 Cdo 2850/99](#), uveřejněný pod č. 10/2003 Sb. rozh. obč.).

15. O situaci, kdy se sice účastník může řízení účastnit, ale práva a povinnosti účastníka řízení není schopen vykonávat řádně, se může jednat v případě účastníka, který byl stížen duševní poruchou. Ustanovení § 29 odst. 3 o. s. ř. zde dopadá na účastníky, kteří ještě nebyli pravomocným rozhodnutím soudu omezeni ve svéprávnosti (buď proto, že probíhající řízení o svéprávnosti dosud nebylo ukončeno, nebo proto, že ještě ani nebylo zahájeno) a *de iure* (formálně) stále mají plnou procesní způsobilost. Soud takovému účastníku – neučiní-li jiná vhodná opatření [např. nepřerušil-li řízení podle § 109 odst. 2 písm. c) o. s. ř. do doby skončení probíhajícího řízení o svéprávnosti, nebo proto, že dal podnět k zahájení takového řízení] – ustanoví podle § 29 odst. 3 o. s. ř. opatrovníka, který jej v řízení bude zastupovat; ustanovený

opatrovník zde bude účastníka zastupovat (zastoupení ustanoveným opatrovníkem trvá) po dobu, po kterou trvá důvod ustanovení (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2001, sp. zn. [20 Cdo 1190/99](#), uveřejněné pod č. 68/2001 v časopise Soudní judikatura). Rozhodovací praxe Ústavního soudu v této souvislosti dospěla k závěru, že i když procesní způsobilost je v občanském soudním řádu obecně navázána na svéprávnost osoby (srov. § 20 o. s. ř.), nelze při posuzování schopnosti účastníka samostatně jednat před soudem vycházet pouze z toho, zda účastník byl či nebyl pravomocně omezen ve svéprávnosti, neboť důvod zmatečnosti podle ustanovení § 229 odst. 1 písm. c) o. s. ř. je dán i tehdy, kdy neměl procesní způsobilost též účastník, který sice v rozhodné době nebyl pravomocně omezen nebo zbaven ve způsobilosti k právním jednáním, avšak v důsledku duševní poruchy nebyl schopen samostatně právně jednat a nebyl přitom náležitě zastoupen opatrovníkem, resp. při jednání advokátem s procesní plnou mocí (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 18. 12. 2018, sp. zn. [II. ÚS 3040/16](#)).

č. 31

16. V rozhodovací praxi Nejvyššího soudu je obecně přijímán názor, že duševní porucha může být způsobena rozdílnými příčinami, a to jednak duševní chorobou nebo jinou nemocí, která má takovou poruchu za následek, anebo může být vyvolána požitím návykových látek, např. alkoholu nebo omamných látek. Duševní porucha může být přechodná a krátkodobá, ale může být také dlouhotrvající nebo trvalá (např. schizofrenie či mentální retardace). Z hlediska tohoto chápání je duševní poruchou nejenom duševní choroba, ale i krátkodobá porucha psychických funkcí, hluboká porucha vědomí, slabomyslnost či jakákoli jiná těžká duševní odchylka, jestliže měla za následek ztrátu nebo zmenšení rozpoznávacích či ovládacích schopností (srov. odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 21. 12. 2012, sp. zn. [30 Cdo 3061/2012](#)). Důvodem pro postup podle ustanovení § 29 odst. 3 o. s. ř. bude potom taková duševní porucha účastníka, která se v řízení projevila tím, že účastníkovi brání v řádném výkonu jeho procesních práv a tento stav v řízení přetrvává.

17. Ačkoliv to ustanovení § 29 odst. 3 o. s. ř. výslovně nestanoví, byl-li účastník v průběhu řízení stížen duševní poruchou, soud v takovém případě zkoumá (je povinen zkoumat), zda a v jaké míře je účastník řízení schopen samostatně jednat před soudem (má procesní způsobilost) a řádně činit procesní úkony. Zákon zde poskytuje soudu určitou míru uvážení, zda přistoupí k ustanovení opatrovníka, nebo jaké případně zvolí jiné (vhodné) opatření, a to s ohledem na všechny skutkové okolnosti případu tak, aby byla zajištěna ochrana zájmů dotčeného účastníka řízení a jeho základních práv; soud přitom zejména vezme v úvahu povahu uplatněného nároku, dosavadní délku řízení a – probíhá-li – též pokročilost řízení o svéprávnosti dotčeného účastníka. Při své úvaze však musí mít vždy na zřeteli, že funkce opatrovníka nebyla procesním řádem zakotvena, aby usnadňovala činnost soudu tím, že okleští procesní práva účastníka, nýbrž proto, aby byly do důsledku hájeny jeho zájmy, což představuje mj. studium spisu, podávání vyjádření, a vedení celého sporu za účastníka tak, jak by takovou povinnost byl nucen plnit smluvní zástupce (srov. například odůvodnění nálezů Ústavního soudu ze dne 25. 9. 2002, sp. zn. [I. ÚS 559/2000](#), nebo ze dne 13. 9. 2007, sp. zn. [II. ÚS 303/05](#)). Jestliže soud ustanoví opatrovníka, coby zástupce účastníka řízení, odpovídá za to, že opatrovník bude hájit práva a oprávněné zájmy účastníka řízení. Má přitom povinnost zprostit opatrovníka jeho funkce, pokud zjistí, že opatrovník svoji funkci v řízení buďto nevykonává fakticky vůbec, anebo zcela nedostatečně (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 31. 3. 2005, sp. zn. [II. ÚS 629/04](#)).

18. Nejvyšší soud v rozhodovací praxi již dříve dovodil, že opatrovníka podle § 29 odst. 3 o. s. ř. není třeba ustanovovat, má-li účastník zmocněnce s procesní plnou mocí; předpokladem však

je, že zvolenému zmocněnci udělil plnou moc platně, tj. že v době uzavření dohody o zastupování ještě nebo již duševní poruchou (která jej činí neschopným právně jednat) netrpěl (srov. například již uvedené usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2001, sp. zn. [20 Cdo 1190/99](#)).

19. Ústavní soud v nálezu ze dne 28. 3. 2019, sp. zn. [II. ÚS 2020/2018](#), k uvedenému shrnul, že pokud se soudního řízení účastní zletilá osoba se zdravotním postižením (a zvláště duševním postižením), které jí může ztěžovat či dokonce znemožňovat účast na řízení, a tato osoba není zastoupena právním zástupcem ani opatrovníkem, je třeba vždy zkoumat, zda je schopna sama se řízení účinně účastnit a jednat v něm a uplatňovat v něm svá práva, která jí přiznává již čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Je-li narušena schopnost osoby se zdravotním postižením účinně se účastnit řízení, je soud povinen přijmout odpovídající procedurální úpravu usnadňující dotčenému účastníku jeho účinnou účast a umožňující mu rovnoprávné uplatňování svých práv v řízení, jak požaduje čl. 13 odst. 1 Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením. U osob s duševním postižením, pro které dotčená osoba není fakticky schopna samostatně jednat před soudem, bude za účelem zajištění jejich možnosti účinně se účastnit řízení zpravidla nezbytné jejich zastoupení opatrovníkem či zplnomocněným zástupcem z řad advokátů. Nebude-li tedy mít dotčená osoba sama opatrovníka či zástupce z řad advokátů, bude namísto jí ustanovit opatrovníka pro řízení (§ 29 o. s. ř.), a to i z řad advokátů; případně může dojít také k přerušení řízení a vyčkání výsledku řízení ve věcech svéprávnosti (k jehož zahájení může soud dát současně podnět). Otázkou, zda je účastník fakticky schopen se řízení účinně účastnit a samostatně v něm jednat před soudem a zda není nutné přijmout nějakou procedurální úpravu, se přitom soud musí zabývat, jakmile se dozví, že účastníkem řízení je osoba s duševním (zdravotním) postižením; takový postup je součástí spravedlivého procesu a soudní ochrany ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Tyto případy zároveň nelze řešit schematicky a Ústavní soud zdůrazňuje, že povinnost soudu přijmout nezbytná opatření (procedurální úpravy) k umožnění účinné účasti na řízení, a to i opatření v podobě ustanovení opatrovníka, se uplatní bez ohledu na to, zda nezastoupený účastník byl dříve pravomocně omezen ve svéprávnosti, či ne.

V. Závěr

20. Lze proto uzavřít, že účastníku řízení, který není zastoupen zmocněncem s procesní plnou mocí nebo opatrovníkem a který pro duševní poruchu není schopen řádně vykonávat svá procesní práva, soud – neučiní-li jiné vhodné opatření [např. nepřerušil-li řízení podle § 109 odst. 2 písm. c) o. s. ř. do doby skončení probíhajícího řízení o svéprávnosti, nebo proto, že dal podnět k zahájení takového řízení] – ustanoví podle ustanovení § 29 odst. 3 o. s. ř. opatrovníka, který ho bude v řízení zastupovat; soud přitom vezme v úvahu zejména povahu uplatněného nároku, dosavadní délku řízení a – probíhá-li – též pokročilost řízení o svéprávnosti dotčeného účastníka.

21. Projednávaná věc souvisí s věcí týchž účastníků vedenou u Okresního soudu ve Zlíně pod sp. zn. 38 C 109/2018, v níž tento okresní soud z obdobných důvodů jako v této věci ustanovil žalobci opatrovníci pro řízení, a to advokátku Mgr. Elišku Čmelákovou. Usnesení Okresního soudu ve Zlíně ze dne 10. 11. 2021, č. j. 38 C 109/2018-628, kterým se tak stalo, jakož i usnesení Krajského soudu v Brně – pobočky ve Zlíně ze dne 27. 1. 2022, č. j. 60 Co 3/2022-654, kterým bylo uvedené usnesení potvrzeno, a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2022, č. j. [21 Cdo 1768/2022-715](#), jímž bylo dovolání žalobce proti usnesení krajského soudu zamítnuto,

však byla zrušena nálezem Ústavního soudu ze dne 8. 8. 2023, sp. zn. [II. ÚS 82/23](#), z důvodu porušení práva žalobce na přístup k soudu podle čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.

22. Ústavní soud shledal, že varianta ustanovení opatrovníka žalobci nebyla nutně přiléhavou reakcí na vývoj řízení ve věci samé. Uvedl, že i když procesního opatrovníka je možné ustanovit i účastníku, který nebyl pravomocně ve svéprávnosti omezen, lze jen obtížně obhájit situaci, ve které jsou ustanovením opatrovníka výrazně omezena procesní práva účastníka určitého sporu, a to proti jeho výslovné vůli, aniž by současně (následně) soud považoval za nutné jakýmkoliv způsobem řešit hmotněprávní způsobilost dané osoby. Ústavní soud zdůraznil, že vnímá extrémně obtížnou pozici nalézacího soudu v řízení ve věci samé, způsobenou nestandardním přístupem stěžovatele v řízení, a že v podstatě i rozumí snaze situaci řešit ustanovením procesního opatrovníka. Nicméně shledal, že postup, při kterém je bez přesvědčivého odůvodnění duševní poruchou argumentováno výhradně k zbavení procesní způsobilosti žalobce pro dotčený soudní spor, aniž by nalézací soud (a to ani posléze) inicioval jakékoliv kroky v oblasti omezení hmotněprávní způsobilosti stěžovatele, nelze z podaných příčin ústavněprávně akceptovat. Ústavní soud závěrem potvrdil, že jeho argumentace připouští při řádném zdůvodnění několik ústavně konformních variant dalšího postupu, a to včetně (opětovné) aplikace § 29 odst. 3 o. s. ř., přičemž důležitým aspektem nesporně bude aktuální zdravotní stav žalobce.

23. V projednávané věci odvolací soud vycházel ze zjištění učiněných soudem prvního stupně na základě znaleckého posudku MUDr. Pavla Vaneka ze dne 25. 10. 2021 (vypracovaného v řízení vedeném u Okresního soudu ve Zlíně pod sp. zn. 38 C 109/2018, v němž bylo na stejném podkladě vydáno usnesení o ustanovení opatrovnice žalobci zrušené uvedeným nálezem Ústavního soudu), že je žalobce stížen duševní poruchou, která se mimo jiné projevuje „útočností, ztrátou kontroly emocí a nerespektováním autorit“, že spor s bývalým zaměstnavatelem se stává „dominujícím zájmem“ žalobce, přičemž „pocit křivdy a torpidní prosazování jeho pohledu jsou tak výrazné, že dochází k progresi paranoidního vývoje osobnosti až do té míry, že lze s velkou pravděpodobností diagnostikovat poruchu s bludy“, že „jeho jednání je urputné, nefunkční“, že „došlo i k narušení jeho rozumových schopností“ a že „celkově jsou schopnosti žalobce ovládat své jednání a posoudit jeho následky podstatně sníženy“.

24. Dospěl-li odvolací soud na základě uvedených zjištění k závěru, že se žalobce v důsledku duševní poruchy nemůže plnohodnotně účastnit řízení nikoli jen na přechodnou dobu a že je proto namístě mu ustanovit opatrovníka podle ustanovení § 29 odst. 3 o. s. ř., aniž by vzal náležitě v úvahu Ústavním soudem akcentovanou okolnost, že duševní poruchou je (také v tomto případě) argumentováno výhradně k zbavení procesní způsobilosti žalobce pro dotčený soudní spor bez toho, že by soud inicioval jakékoliv kroky v oblasti omezení hmotněprávní způsobilosti žalobce, a aniž by si zjednal aktuální poznatky o zdravotním stavu žalobce (v době svého rozhodování, tj. dne 11. 4. 2023, odvolací soud vycházel ze znaleckého posudku vypracovaného dne 25. 10. 2021), je tento jeho závěr předčasný, a tedy nesprávný.

25. Protože usnesení odvolacího soudu není – jak vyplývá z výše uvedeného – správné a protože nejsou dány podmínky pro zastavení dovolacího řízení, pro odmítnutí dovolání (v části, ve které odvolací soud potvrdil usnesení soudu prvního stupně o jmenování opatrovnice), pro zamítnutí dovolání a ani pro změnu usnesení odvolacího soudu, Nejvyšší soud toto usnesení v části, ve které bylo potvrzeno usnesení soudu prvního stupně o jmenování advokátky Mgr. Elišky Čmelákové opatrovnící žalobce pro řízení, zrušil (§ 243e odst. 1 o. s. ř.). Vzhledem k tomu, že důvody, pro které bylo zrušeno usnesení odvolacího

soudu, platí i na usnesení soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud v odpovídající části rovněž toto rozhodnutí a věc v tomto rozsahu vrátil soudu prvního stupně (Okresnímu soudu ve Zlíně) k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 věta druhá o. s. ř.).

26. Nejvyšší soud neshledal důvod pro nařízení, aby „věc v dalším řízení projednal jiný senát odvolacího soudu“, popř. před soudem prvního stupně jiný samosoudce, jak navrhuje žalobce, neboť odvolací soud ani soud prvního stupně neporušily svoji povinnost řídit se závazným právním názorem dovolacího soudu v projednávané věci a v řízení před soudy ani nedošlo k závažným vadám (§ 243e odst. 3 o. s. ř.).

č. 32

Jestliže soudní exekutor před zahájením insolvenčního řízení provedl v exekučním řízení úkony směřující k vymození plnění, ačkoliv nedošlo k reálnému vymození plnění, lze mu přiznat i vyšší odměnu, než je odměna minimální stanovená v § 11 odst. 2 vyhlášky č. 330/2001 Sb., a to s ohledem na okolnosti konkrétní věci.

Exekuce, Insolvenční řízení, Odměna

§ 109 odst. 1 písm. c) IZ, § 11 odst. 2 vyhlášky č. 330/2001 Sb.

č. 32

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. 8. 2024, sen. zn. [20 ICdo 204/2023](#), ECLI:CZ:NS:2024:20.ICDO.204.2023.1

Nejvyšší soud k dovolání žalobce zrušil rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 18. 9. 2023, ve znění opravného usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 12. 10. 2023, a věc vrátil Vrchnímu soudu v Praze k dalšímu řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Krajský soud v Praze rozsudkem ze dne 21. 6. 2023, č. j. 73 Icm 960/2023-23 (KSPH 72 INS 20140/2022), určil, že pohledávka žalobce uplatněná přihláškou P3 v insolvenčním řízení na majetek dlužníků vedeném u Krajského soudu v Praze pod sp. zn. KSPH 72 INS 20140/2022 je po právu ve výši 166 314,50 Kč (výrok I), a žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení (výrok II).

2. Krajský soud dovedl s odkazem na nálezy Ústavního soudu ze dne 6. 10. 2020, sp. zn. [III. ÚS 1231/20](#), že soudnímu exekutorovi přinejmenším náleží minimální odměna ve výši 2 000 Kč podle § 11 odst. 2 vyhlášky č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, správce obchodního závodu, správce nemovité věci a plátce mzdy nebo jiného příjmu a o podmínkách pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou soudním exekutorem (exekutorský tarif), ve znění účinném od 1. 1. 2022. Krajský soud však současně zohlednil, jaké úkony soudní exekutor dříve, než bylo zahájeno insolvenční řízení, učinil, a s ohledem na nálezy Ústavního soudu ze dne 1. 3. 2007, sp. zn. [PI. ÚS 8/06](#), uzavřel, že soudnímu exekutorovi lze přiznat i odměnu vyšší. Vyšel přitom ze zjištění, že běžela tři exekuční řízení, že první bylo zahájeno už 29. 11. 2021 a že žalovaný č. 1 (míněno J. Z.) na poslední chvíli zmařil provedení elektronické dražby. Krajský soud se současně ztotožnil s kalkulací výše odměny, kterou provedl soudní exekutor (žalobce), a určil výši odměny včetně DPH částkou 167 464 Kč. V případě náhrady hotových výdajů v rozsahu popřené žalovanou (1 270,50 Kč) rovněž uzavřel, že je pohledávka po právu.

3. Vrchní soud v Praze napadeným rozhodnutím rozsudek krajského soudu změnil tak, že se v bodě I výroku potvrzuje co do určení pravosti pohledávky žalobce P3 ve výši 1 270,50 Kč; ve zbytku bodu I výroku a v bodě II výroku se mění tak, že se žaloba co do určení pravosti

pohledávky žalobce P3 ve výši 165 044 Kč zamítá (výrok I). Dále rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů (výrok II) a žalobci uložil zaplatit České republice na účet Krajského soudu v Praze soudní poplatek za odvolání podané žalovanou ve výši 2 000 Kč (výrok III).

4. Vrchní soud připomněl, že všeobecná povinnost k náhradě nákladů exekučního řízení vzniká povinnému již při nařízení výkonu rozhodnutí či exekuce s tím, že tato pohledávka může být přihlášena do insolvenčního řízení, i když nejde o pohledávku „vymahatelnou“ (vykonatelnou). V této souvislosti vrchní soud odkázal na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 10. 2014, sp. zn. [21 Cdo 3182/2014](#) (uveřejněné pod číslem 32/2015 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). Dále vrchní soud citoval nálezy Ústavního soudu ze dne 6. 10. 2020, sp. zn. [III. ÚS 1231/20](#), a ze dne 1. 7. 2016, sp. zn. [IV. ÚS 3250/14](#). Podle jeho názoru je třeba na druhém místě uvedený nálezy vykládat tak, že § 90 odst. 1 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, stanovil soudnímu exekutorovi právo na odměnu, přičemž exekutorský tarif jako podzákonný právní předpis měl jen stanovit její výši a způsob jejího určení. S tímto požadavkem není v rozporu, že exekutorský tarif odvíjí vznik práva na odměnu exekutora od různých skutečností, které mohou nastat v průběhu exekuce, pokud takto stanovené podmínky vzniku tohoto práva ve svém důsledku neznamenaají jeho popření. Samo o sobě tudíž nepředstavuje problém, že právo na odměnu exekutora může vzniknout jak v průběhu exekuce vymožením určitého plnění, tak až v závěru exekuce spolu s jejím zastavením, není-li v jejím průběhu vymoženo ničeho (odst. 22 odůvodnění).

5. Vrchní soud se poté neztotožnil s názorem krajského soudu, že exekutor má právo na odměnu jinou než minimální, neboť nelze ani podpůrně vycházet při vyčíslení odměny z výše pohledávky oprávněného, která se měla uspokojit z výtěžku zpeněžení v rozvrhovém řízení, přičemž výpočet odměny podle § 5 exekutorského tarifu závisí právě na výši soudním exekutorem vymoženého plnění, a pro stanovení odměny soudního exekutora je tedy závazný toliko nálezy Ústavního soudu ze dne 6. 10. 2020, sp. zn. [III. ÚS 1231/20](#), že soudní exekutor má podle § 11 odst. 2 exekutorského tarifu právo na odměnu v minimální výši 2 000 Kč a DPH.

6. V případě určení paušální náhrady hotových výdajů podle exekutorského tarifu uvažoval podle vrchního soudu krajský soud s nesprávnými hodnotami, když podle § 13 odst. 1 exekutorského tarifu činí paušální náhrada hotových výdajů 3 500 Kč, s ohledem na dva povinné zvýšenou o 30 % na 4 550 Kč, k tomu je třeba připočíst DPH sazbou 21 % z této částky (955,50 Kč), celkem 5 505,50 Kč. Náklady za znalecký posudek činí 4 800 Kč, DPH ve výši 21 % činí 1 008 Kč, takže náhrada nákladů celkem činí 11 313,50 Kč. Insolvenční správce přiznal náhradu hotových výdajů jen ve výši 4 235 Kč.

7. Celkově insolvenční správce uznal pohledávku žalobce ve výši 12 463 Kč, sestávající z odměny 2 000 Kč s DPH ve výši 21 %, celkem 2 420 Kč, a z nákladů ve výši 10 043 Kč (včetně DPH). Rozdíl činí 1 270,50 Kč.

8. Z uvedených důvodů vrchní soud změnil rozsudek krajského soudu tak, jak je výše uvedeno.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

9. Žalobce spojuje přípustnost dovolání s řešením otázky, která podle jeho názoru dosud nebyla v rozhodovací praxi dovolacího soudu řešena, a to, zda lze odměnu exekutora ve smyslu § 87 exekučního řádu v insolvenčních poměrech stanovit s přihlédnutím ke složitosti,

odpovědnosti a namáhavosti exekuční činnosti podle jednotlivých druhů a způsobů výkonu exekuce ve smyslu závěrů nálezu Ústavního soudu ze dne 1. 3. 2007, sp. zn. [Pl. ÚS 8/06](#). Podle jeho názoru se odvolací soud od tohoto nálezu odchýlil, přiznal-li soudnímu exekutorovi jen odměnu minimální. Dodal, že v příloze k přihlášce uvedl, jakými úvahami se řídil při stanovení výše odměny a jaké úkony provedl. Připomněl, že prodej nemovitosti patří mezi složitější způsoby provedení exekuce, jež v sobě zahrnují množství jednotlivých úkonů, jedná se také o časově náročnější způsob, jenž se dotýká více osob, nejen oprávněné a povinné osoby. Exekuce prodejem nemovitosti ke dni zahájení insolvenčního řízení dostoupila do své třetí pětiny, kdy byl ustanoven znalec, který předmětnou nemovitost ocenil na 4 684 000 Kč. Exekuce byla přitom vedena k vymození nároků oprávněné ve výši 1 922 003 Kč. Při stanovení odměny soudní exekutor vycházel podpůrně z částky vymáhaných povinností, kdy by odměna – nebýt insolvenčního řízení – činila 288 320 Kč. Tři pětiny z této částky činí 172 992 Kč, přičemž dovolatel tuto částku ještě ponížil o 20 %, neboť neproběhla nejsložitější fáze prodeje nemovitých věcí, kterou je rozvrhové řízení.

10. Dovolatel dále nepovažuje za přijatelný odkaz na náleze Ústavního soudu ze dne 6. 10. 2020, sp. zn. [III. ÚS 1231/20](#). Skutkové okolnosti případu řešeného tímto rozhodnutím se vztahují k vymáhané povinnosti 16 168 Kč, a tedy i podle exekutorského tarifu odměně ve výši 3 630 Kč. Podstatou tohoto nálezu je však pouze to, „že soudnímu exekutorovi náleží odměna i za předpokladu, že nebyl vydán příkaz k úhradě nákladů, i v případě, že soudní exekutor v průběhu takové exekuce ničeho nevymohl“.

11. Podle dovolatele rozhodnutí odvolacího soudu odporuje judikatuře Ústavního soudu, a to usnesení Ústavního soudu ze dne 13. 12. 2016, sp. zn. [IV. ÚS 1776/16](#), a nálezu Ústavního soudu ze dne 14. 1. 2020, sp. zn. [I. ÚS 905/19](#). Dovolatel neshledává důvod rozlišovat určení výše odměny soudního exekutora v oblasti insolvenční od oblasti exekuční, jestliže v obou případech vychází určení výše odměny ze stejné právní úpravy obsažené v exekutorském tarifu. Navrhl proto, aby dovolací soud rozsudek vrchního soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

III.

Přípustnost dovolání

12. Nejvyšší soud dovolání projednal a rozhodl o něm podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 30. 9. 2017 (srov. část první čl. II bod 2 zákona č. 296/2017 Sb.), dále též jen „o. s. ř.“. Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání je přípustné, neboť dovolací soud dosud neřešil otázku způsobu stanovení odměny soudního exekutora v případě, kdy soudní exekutor již provedl úkony směřující k prodeji nemovité věci postižené exekucí, následně však – aniž by soudní exekutor cokoli vymohl – bylo zahájeno insolvenční řízení na majetek povinného a soudní exekutor do insolvenčního řízení přihlásil svou pohledávku na nákladech exekuce.

13. Ústavní soud se již zabýval otázkou nároku soudního exekutora na odměnu v případě, že v exekuci (zatím) nic nevymohl a v průběhu exekučního řízení bylo zahájeno insolvenční řízení. Dospěl k závěru, že skutečnost, že po nařízení exekuce (avšak dříve, než soudní exekutor vymohl nějaké plnění) bylo proti povinnému zahájeno insolvenční řízení, nemůže být přičítána k tíži soudnímu exekutorovi, který již v řízení aktivně konal. Dovodil, že soudní exekutor má vůči dlužníku právo na náhradu nákladů exekuce, včetně odměny v minimální výši ve smyslu § 11 odst. 2 exekutorského tarifu již v době, kdy byl pověřen provedením exekuce, a to bez ohledu na to, že do doby zahájení insolvenčního řízení v rámci exekuce ničeho nevymohl; není

přítom rozhodné, zda již byl vydán příkaz k úhradě nákladů exekuce (nejedná se totiž o rozhodnutí, které by povinnost povinného k jejich úhradě zakládalo). Takovou pohledávku může soudní exekutor přihlásit do insolvenčního řízení (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 1. 7. 2016, sp. zn. [IV. ÚS 3250/14](#), a ze dne 6. 10. 2020, sp. zn. [III. ÚS 1231/20](#)).

14. Ústavní soud se dále v usnesení ze dne 13. 12. 2016, sp. zn. [IV. ÚS 1776/16](#), a v nálezu ze dne 14. 1. 2020, sp. zn. [I. ÚS 905/19](#), vyjádřil k situaci, kdy v samotné exekuci nedošlo k vymožení reálného plnění a exekuce byla zastavena k návrhu oprávněného z důvodu uzavření dohody mezi účastníky o jiném způsobu plnění vymáhané pohledávky; v době podání návrhu na zastavení exekuce přitom soudní exekutor již provedl řadu úkonů směřujících k prodeji nemovité věci. Ústavní soud uzavřel, že takovou dohodu je třeba považovat za ekvivalentní situaci, kdy byla pohledávka uhrazena, neboť k tomu došlo i pod tlakem probíhající exekuce. Je ústavně konformní, aby v takovém případě soudní exekutor měl nárok na odměnu za svou dosavadní činnost jako v případě vymožení plnění, a nikoliv pouze na sníženou odměnu podle § 11 odst. 2 exekutorského tarifu. Při stanovení odměny (jejím přiměřeném snížení vzhledem k dosud neuskutečněným fázím provádění exekuce) je třeba zohlednit principy uvedené v nálezu Ústavního soudu ze dne 1. 3. 2007, sp. zn. [PI. ÚS 8/06](#), tedy že odměna soudního exekutora nemá vycházet pouze z výše vymoženého plnění, ale musí odrážet složitost, odpovědnost a namáhavost konkrétního exekučního řízení podle jednotlivého druhu a způsobu výkonu exekuce.

IV.

Důvodnost dovolání

15. Nejvyšší soud nevylučuje, že obdobně lze při stanovení odměny soudního exekutora postupovat i v případě, kdy soudní exekutor není oprávněn dále provádět exekuci z důvodu, že bylo zahájeno insolvenční řízení proti povinnému – srov. § 109 odst. 1 písm. c) zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů. Nejvyšší soud se nevyjadřuje k tomu, zda je v daném případě namíste výše odměny přiznané soudem prvního stupně, ovšem zdůrazňuje, že jestliže před zahájením insolvenčního řízení soudní exekutor již činil v rámci řádně nařízené exekuce úkony směřující k vymožení plnění, je třeba tuto skutečnost zohlednit při stanovení odměny, kterou soudní exekutor přihlašuje do insolvenčního řízení vedeného vůči povinnému, a lze mu proto přiznat odměnu vyšší než minimální podle § 11 odst. 2 exekutorského tarifu, a to s ohledem na okolnosti konkrétní věci, zejména složitost, odpovědnost a namáhavost dosud prováděné exekuční činnosti.

V.

Závěr

16. Protože rozhodnutí odvolacího soudu je vzhledem k výše uvedenému nesprávné, Nejvyšší soud je zrušil (§ 243e odst. 1 o. s. ř.) a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 věta první o. s. ř.).

17. Právní názor vyslovený v tomto rozsudku je závazný (§ 243g odst. 1 část věty první za středníkem o. s. ř.).

č. 33

Veřejný ochránce práv nemá pravomoc konstatovat nezákonnost rozhodnutí způsobem, kterým by zakládal, měnil, či rušil právní poměry osob, a jeho závěrem o pochybení státního orgánu není vázán soud ani při posuzování splnění předpokladů vzniku odpovědnosti z výkonu veřejné moci. To platí i tehdy, kdy zpráva veřejného ochránce práv měla ve svých důsledcích pozitivní dopad do právních poměrů stěžovatele.

Odpovědnost státu za nemajetkovou újmu [Odpovědnost státu za újmu], Odpovědnost státu za škodu [Odpovědnost státu za újmu], Nezákonné rozhodnutí

§ 8 zákona č. 82/1998 Sb., § 237 o. s. ř., § 241a odst. 2 o. s. ř., § 243c odst. 1 o. s. ř., § 238 odst. 1 písm. h) o. s. ř.

č. 33

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 7. 2024, sp. zn. [30 Cdo 1638/2023](#), ECLI:CZ:NS:2024:30.CDO.1638.2023.1

Nejvyšší soud odmítl dovolání žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 6. 12. 2022, sp. zn. 15 Co 67/2022.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Žalobkyně se podanou žalobou domáhala po žalované zaplacení částky 485 033 Kč jako náhrady škody spočívající v náhradě nákladů právního zastoupení ve výši 33 033 Kč a náhradě ušlého zisku ve výši 252 000 Kč, jakož i zadostiučinění za nemajetkovou újmu ve výši 200 000 Kč, vzniklých jí v důsledku nezákonného rozhodnutí Magistrátu hlavního města Prahy ze dne 9. 9. 2019, č. j. MHMP 1849153/2019.

2. Obvodní soud pro Prahu 7 (dále jen „soud prvního stupně“) rozsudkem ze dne 11. 4. 2022, č. j. 8 C 249/2021-31, zamítl žalobu s návrhem, aby byla žalované uložena povinnost zaplatit žalobkyni částku 485 033 Kč (výrok I), a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výrok II).

3. Soud prvního stupně vyšel z následujících skutkových zjištění. Dne 23. 7. 2012 nabyl právní moci rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 7. 10. 2010, č. j. 31 C 134/2010-24, a rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 13. 10. 2012, č. j. 11 Co 155/2012-78, jimiž bylo po rozvodu manželství mezi žalobkyní a J. T., zrušeno jejich právo společného nájmu bytu, jakož i jejich společné členství ve Stavebním bytovém družstvu Praha s tím, že členkou uvedeného bytového družstva a jedinou nájemkyní předmětného bytu a garáže se stala žalobkyně. J. T. bylo uloženo byt a garáž vyklidit a vyklizené je předat žalobkyni do 1 měsíce od zajištění náhradního bytu. Dne 29. 3. 2018 podala žalobkyně k Úřadu Městské části Praha 5 návrh na zrušení údaje o místu trvalého pobytu J. T. na adrese XY. Rozhodnutím Úřadu městské části Praha 5 ze dne 16. 5. 2018, sp. zn. OŽOA/3/59/2018, bylo návrhu žalobkyně vyhověno. Toto rozhodnutí zrušil Magistrát hlavního města Prahy svým rozhodnutím ze dne 30. 8. 2018, sp. zn. S-MHMP 1190589/2018. Úřad městské části Praha 5 posléze vydal dne

12. 6. 2019 nové rozhodnutí, č. j. OŽOA/3/59/2018, jímž návrhu opět vyhověl a údaj o místě trvalého bydliště J. T. zrušil. Po opětovném odvolání Magistrát hlavního města Prahy dne 9. 9. 2019 vydal rozhodnutí, č. j. MHMP 1849153/2019, kterým rozhodnutí Úřadu městské části Praha 5 opět zrušil a vrátil věc k novému projednání. Veřejný ochránce práv dne 15. 6. 2020 vydal Zprávu o šetření ve věci správního řízení o zrušení údaje o místě trvalého pobytu, č. j. KVOP-22963/2020. Ve zprávě mimo jiné konstatoval, že odvolací správní orgán pochybil jak po stránce procesní, tak věcné. Dne 16. 6. 2020 vydal Úřad městské části Praha 5 rozhodnutí č. j. OŽA/3/59/2018, jímž návrhu vyhověl a údaj o místě trvalého bydliště J. T. zrušil. Magistrát hlavního města Prahy odvolání v zákonném rozsahu přezkoumal a vydal dne 11. 9. 2020 rozhodnutí č. j. MHMP 1316009/2020, jímž odvolání pana T. zamítl a rozhodnutí potvrdil. Po skončení správního řízení žalobkyně dne 16. 2. 2021 uplatnila u Ministerstva vnitra nárok na náhradu škody a zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou nezákonným rozhodnutím Magistrátu hlavního města Prahy ze dne 9. 9. 2019, č. j. MHMP 1849153/2019, v němž se domáhala uhrazení souhrnné částky ve výši 488 179 Kč. Ministerstvo vnitra ve svém stanovisku ze dne 2. 8. 2021 uplatnění nároku žalobkyně nevyhovělo.

4. Soud prvního stupně věc posoudil podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů (dále též „OdpŠk“). Konstatoval, že podle § 8 OdpŠk je nevyhnutelnou podmínkou odpovědnosti státu, aby pravomocné nebo bez ohledu na právní moc vykonatelné rozhodnutí bylo jako nezákonné zrušeno či změněno. Tato podmínka v daném případě nebyla splněna. Veřejný ochránce práv není dle zákona č. 349/1999 Sb. oprávněn rušit ani změnit jakékoliv rozhodnutí úřadu. Nelze tedy dospět k závěru, že napadené rozhodnutí Magistrátu hlavního města Prahy ze dne 9. 9. 2019, č. j. MHMP 1849153/2019, kterým rozhodnutí Úřadu městské části Praha 5 opět zrušil a vrátil mu věc k novému projednání, bylo pro nezákonnost zrušeno či změněno. V projednávané věci se jednalo o procesní rozhodnutí, na jehož základě nedošlo ke skončení řízení, ale k jeho pokračování před příslušným úřadem městské části za účasti žalobkyně jako navrhovatelky. Soud prvního stupně v této souvislosti rovněž odkázal na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. [25 Cdo 593/2003](#), dle kterého za nezákonné ve smyslu § 8 OdpŠk nelze považovat takové rozhodnutí orgánu státu, které sice bylo (pro nezákonnost) zrušeno, avšak orgán státu po jeho zrušení v zahájeném řízení pokračuje. Obdobná situace nastala i v projednávané věci, přičemž je třeba přihlídnout i k té skutečnosti, že konečným rozhodnutím bylo žalobkyni vyhověno. Soud prvního stupně přitom nerozporoval žalující stranou citované závěry nálezu Ústavního soudu sp. zn. [IV. ÚS 3719/10](#), ze kterého vyplývá, že žalobkyně není povinna využít opravných prostředků, u nichž bylo zřejmé, že nemůžou vést k efektivní nápravě nezákonného rozhodnutí, nicméně v daném případě nebylo třeba tuto podmínku zkoumat s ohledem na výše uvedené. Řízení nadále pokračovalo a samotným rozhodnutím o vrácení věci k novému projednání škoda vzniknout nemohla.

5. Svými skutkovými tvrzeními žalobkyně jednoznačně uplatňovala nárok na náhradu škody v souvislosti s tvrzeným nezákonným rozhodnutím dle § 5 odst. a) OdpŠk. Skutková tvrzení uvedená v žalobě nemohla vést k závěru, že by se jednalo o nesprávný úřední postup dle § 5 odst. b) OdpŠk. Není zde tedy dána možnost soudem aplikovat na vytýkané jednání ustanovení o nesprávném úředním postupu. Žalobkyně pravomocným rozhodnutím Magistrátu hlavního města Prahy ze dne 9. 9. 2019, č. j. MHMP 1849153/2019, nebyla zkrácena na svých právech,

předpoklady odpovědnosti státu za škodu uvedené v § 5 písm. a), § 7 a 8 OdpŠk nebyly v daném případě splněny a soud proto žalobu zamítnul.

6. Městský soud v Praze (dále jen „odvolací soud“) v záhlaví označeným rozsudkem potvrdil rozsudek soudu prvního stupně (výrok I) a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení (výrok II).

7. Odvolací soud souhlasil se závěrem soudu prvního stupně, že na předmětné rozhodnutí Magistrátu hlavního města Prahy ze dne 9. 9. 2019 nelze nahlížet jako na nezákonné rozhodnutí, neboť nebyla splněna podmínka změny nebo zrušení pravomocného rozhodnutí příslušným orgánem stanovená v § 8 odst. 1 OdpŠk. Na tom nemohla nic změnit ani zpráva veřejného ochránce práv ze dne 15. 6. 2020, neboť veřejnému ochránci práv zákon č. 349/1999 Sb. nesvěřuje pravomoc autoritativně rušit či měnit správní rozhodnutí. V souladu se zásadou presumpce správnosti rozhodnutí není soud v řízení o odpovědnosti státu za škodu oprávněn sám posuzovat zákonnost rozhodnutí vydaného v jiném řízení a podmínka nezákonnosti rozhodnutí je splněna pouze tehdy, bylo-li toto pravomocné rozhodnutí skutečně jako nezákonné zrušeno nebo změněno příslušným orgánem. Rozhodnutím tohoto orgánu je soud v řízení o náhradu škody způsobené výkonem veřejné moci vázán a není oprávněn sám hodnotit, zda předmětné rozhodnutí je skutečně nezákonné. Soud rozhodující o žalobě na náhradu škody proti státu není oprávněn posuzovat tvrzený nesoulad nezrušeného rozhodnutí se zákonem (např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 2. 2006, sp. zn. [25 Cdo 2162/2005](#)).

8. Podle odvolacího soudu v posuzované věci nelze dovodit ani podmínky nezákonnosti rozhodnutí v materiálním slova smyslu, jak ve výjimečných případech dovozuje judikatura. Např. v rozsudku ze dne 4. 9. 2013, sp. zn. [30 Cdo 1362/2013](#), Nejvyšší soud konstatoval, že zákon primárně počítá s tím, že pravomocné rozhodnutí bude zrušeno na základě některého z mimořádných opravných prostředků, zatímco odstavec druhý § 8 OdpŠk stanoví výjimku z tohoto pravidla v případě předběžně vykonatelných rozhodnutí. Ve výjimečných případech je nezákonnost rozhodnutí konstatována v jiném řízení než v řízení o mimořádném opravném prostředku, případně k odklizení nezákonného rozhodnutí vůbec nedojde (např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 9. 2014, sp. zn. [28 Cdo 2150/2012](#), a ze dne 12. 12. 2017, sp. zn. [30 Cdo 5631/2015](#)). Tak např. pravomocné rozhodnutí o nařízení exekuce nemusí být nutně výslovně zrušeno pro nezákonnost, avšak pro zjištění jeho nezákonnosti postačí, je-li tato konstatována jiným, později vydaným rozhodnutím soudu, vedle něhož nemůže původní rozhodnutí o nařízení exekuce obstát. Takovým rozhodnutím je i usnesení o zastavení exekučního řízení z důvodu, že se vykonávané rozhodnutí nestalo dosud vykonatelným (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2019, sp. zn. [30 Cdo 2407/2017](#)). Splnění podmínek odpovědnosti státu by zde mělo být posuzováno „v materiálním slova smyslu“. Uvedené závěry byly odůvodněny tím, že usnesení o nařízení exekuce a pověření exekutora sice neukládá žádnou povinnost k plnění, avšak s jeho doručením povinnému zákon spojuje právní následek v podobě tzv. generálního inhibitoria. V souzené věci se však k označenému nezákonnému rozhodnutí Magistrátu hlavního města Prahy ze dne 9. 9. 2019 žádné závažné následky omezující žalobkyni dovodit nedají, neboť tímto rozhodnutím bylo zrušeno rozhodnutí správního orgánu prvního stupně a věc mu byla vrácena k dalšímu řízení.

9. Dle odvolacího soudu se na posuzovanou věc nedají vztáhnout závěry nálezu Ústavního soudu ze dne 23. 2. 2012, sp. zn. [II. ÚS 2159/11](#), neboť toto rozhodnutí řešilo zcela odlišnou skutkovou situaci (nepřiznání nákladů dovolacího řízení). Soud prvního stupně správně poměřoval i to, že v projednávané věci se jednalo o procesní rozhodnutí, na jehož základě

nedošlo ke skončení správního řízení, ale k jeho pokračování před příslušným úřadem městské části za účasti žalobkyně jako navrhovatelky, v tom spatřoval podstatný rozdíl se situací řešenou v uvedeném nálezu Ústavního soudu.

10. Dále pak odvolací soud souhlasil i se závěrem soudu prvního stupně, že v posuzované věci nebyl dán ani nesprávný úřední postup. Konstatoval, že nesprávný úřední postup je zpravidla postup, který nesouvisí s rozhodovací činností a rozhodovací činnost samu o sobě nelze hodnotit jako nesprávný úřední postup (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 8. 2009, sp. zn. [25 Cdo 1018/2007](#)). Pro nesprávný úřední postup je určující, že úkony tzv. úředního postupu samy o sobě k vydání rozhodnutí nevedou a je-li rozhodnutí vydáno, bezprostředně se v jeho obsahu neodrazí. Žalobkyně napadala právě rozhodovací činnost příslušných orgánů, to však nemůže představovat nesprávný úřední postup ve smyslu § 5 písm. b) a § 13 odst. 1 OdpŠk, jak správně uzavřel soud prvního stupně. S ohledem na skutečnost, že v posuzované věci nebyl dán odpovědnostní titul spočívající v nezákonném rozhodnutí ani v nesprávném úředním postupu, nebylo již v řízení třeba se podrobně zabývat tvrzeními žalobkyně vztahujícími se k jí vzniklé újmě. Soud prvního stupně tedy podanou žalobu správně zamítl.

č. 33

II.

Dovolání a vyjádření k němu

11. Rozsudek odvolacího soudu napadla žalobkyně (dále též „dovolatelka“) dovoláním.

12. Dovolatelka ve svém podání konstatovala, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení následujících otázek hmotného práva, které v rozhodovací praxi odvolacího soudu dosud nebyly vyřešeny:

a) zda Zprávu veřejného ochránce práv o šetření a Závěrečné stanovisko s návrhem na opatření k nápravě obsahující závěr, že „odvolací správní orgán pochybil, když rozhodnutí správního orgánu prvního stupně ze dne 12. 6. 2019 zrušil a věc vrátil správnímu orgánu prvního stupně k novému projednání, ačkoliv zjištěný skutkový stav umožňoval odvolání zamítnout a napadené rozhodnutí potvrdit“, je nutno v materiálním smyslu považovat za právní akt, jímž bylo „nezákonné“ rozhodnutí zrušeno nebo změněno ve smyslu § 8 odst. 1 OdpŠk, respektive zda má veřejný ochránce práv pravomoc konstatovat nezákonnost rozhodnutí, byť „v materiálním slova smyslu“ (posouzení právních účinků Zprávy a Závěrečného stanoviska),

b) zda skutečnost, kdy veřejný ochránce práv konstatuje „nezákonnost“ rozhodnutí správního orgánu a doporučí žalobkyni uplatnit nárok na náhradu škody po státu, je okolností hodnou zvláštního zřetele,

c) zda „stát odpovídá za škodu způsobenou trváním protiprávního stavu v důsledku nezákonného pravomocného, byť nikoli konečného rozhodnutí odvolacího orgánu, jímž bylo věcně správné rozhodnutí orgánu prvního stupně nezákonně zrušeno a vráceno k dalšímu projednávání, a to za dobu od jeho vydání do pravomocného skončení věci samé.“

13. Dovolatelka je toho názoru, že pokud veřejný ochránce práv předmětné rozhodnutí označil za nezákonné, jedná se o dostatečný podklad pro splnění podmínky podle § 8 odst. 1 OdpŠk v materiálním smyslu, a to přesto, že si je vědoma toho, že zákon veřejnému ochránci práv neudělil kasační pravomoc ve vztahu k nezákonným rozhodnutím. Záměrem zákonodárce (který vyplývá z důvodové zprávy k zákonu o veřejném ochránci práv) tak bylo umožnit

poškozeným, aby za pomoci a s přispěním veřejného ochránce práv mohli dosáhnout na odškodnění za nezákonné rozhodnutí i v případě, kdy nezákonné rozhodnutí zrušeno nebylo. Dovolatelka současně namítla, že okolností hodnou zvláštního zřetele zakládající důvod pro splnění podmínky podle § 8 odst. 1 OdpŠk v materiálním smyslu je, když nezákonnost rozhodnutí konstatuje veřejný ochránce práv a navrhne stěžovateli, aby u státu uplatnil svůj nárok na náhradu škody vyčíslený na částku několika set tisíc korun.

14. Žalovaná se k dovolání nevyjádřila.

III.

Formální náležitosti a přípustnost dovolání

15. Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 1. 1. 2022 (viz čl. II a XII zákona č. 286/2021 Sb.), dále jen „o. s. ř.“

16. Dovolání bylo podáno včas (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), osobou k tomu oprávněnou, za splnění podmínky povinného zastoupení dle § 241 odst. 1 o. s. ř.

17. Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

18. Podle § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

19. Nejvyšší soud předesílá, že ačkoliv požadavek na náhradu škody v sobě obsahuje i dílčí nárok dosahující částky nižší než 50 000 Kč, a to nárok na náhradu nákladů právního zastoupení ve výši 33 033 Kč, dovolání v tomto rozsahu není objektivně nepřípustné podle § 238 odst. 1 písm. c) o. s. ř., neboť důvod zamítnutí tohoto nároku byl shodný jako u zbývajících nároků, tedy rozhodnutí o dílčích nárocích (v souhrnu převyšující částku 50 000 Kč) záviselo na vyřešení shodné právní otázky a dovolání se týká právních otázek, jejichž řešení je těmto nárokům společné, tedy vychází ze skutkového základu těmto nárokům společného (srov. rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 8. 11. 2023, sp. zn. [31 Cdo 1178/2023](#)).

20. Dovolání není dle § 238 odst. 1 písm. h) o. s. ř. přípustné v rozsahu, jímž bylo napadeným rozsudkem odvolacího soudu rozhodnuto o nákladech řízení před soudy obou stupňů.

21. Přípustnost dovolání podle § 237 o. s. ř. nemůže založit otázka, zda „stát odpovídá za škodu způsobenou trváním protiprávního stavu v důsledku nezákonného pravomocného, byť nikoli konečného rozhodnutí odvolacího orgánu, jímž bylo věcně správné rozhodnutí orgánu prvního stupně nezákonně zrušeno a vráceno k dalšímu projednávání, a to za dobu od jeho vydání do pravomocného skončení věci samé“, uvedená pod bodem c), podle žalobkyně dosud v rozhodovací praxi dovolacího soudu neřešená, neboť na řešení této otázky rozhodnutí odvolacího soudu nezáviselo. Skutečnost, že v dovolání vymezenou otázku odvolací soud řešil a že jeho rozhodnutí na jejím řešení závisí (pro napadené rozhodnutí bylo určující) je přitom jedním z předpokladů přípustnosti dovolání podle § 237 o. s. ř. (srov. například usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 7. 2013, sen. zn. [29 NSČR 53/2013](#)). Odvolací soud své rozhodnutí o potvrzení zamítnutí žaloby založil na závěru, že v projednávaném případě nebyla splněna

jedna ze stěžejních podmínek odpovědnosti státu za škodu způsobenou výkonem veřejné moci podle zákona č. 82/1998 Sb., a to odpovědnostní titul spočívající v nezákonném rozhodnutí [§ 5 písm. a) a § 8 odst. 1 a 2 OdpŠk] nebo v nesprávném úředním postupu [§ 5 písm. b) a § 13 odst. 1 OdpŠk]. V této souvislosti konstatoval, že na předmětné rozhodnutí Magistrátu hlavního města Prahy ze dne 9. 9. 2019 nelze nahlížet jako na nezákonné rozhodnutí, neboť nebyla splněna podmínka změny nebo zrušení pravomocného rozhodnutí příslušným orgánem stanovená v § 8 odst. 1 OdpŠk a nelze ani dovodit splnění podmínky nezákonnosti rozhodnutí v materiálním slova smyslu, jak ve výjimečných případech dovozuje judikatura. Žalobkyně se přitom nedomáhala náhrady újmy, která by jí měla být způsobena nesprávným úředním postupem spočívajícím v nepřiměřené délce řízení či průtahích (pozn. dovolacího soudu).

22. Dovolání je však podle § 237 o. s. ř. přípustné v rozsahu otázky, zda je veřejný ochránce práv nadán pravomocí konstatovat nezákonnost rozhodnutí ve smyslu zákona č. 82/1998 Sb. byť v „materiálním slova smyslu“ (včetně posouzení právních účinků Zprávy veřejného ochránce práv a Závěrečného stanoviska), a rovněž v rozsahu související otázky, zda skutečnost, kdy veřejný ochránce práv konstatuje „nezákonnost“ rozhodnutí správního orgánu a doporučí žalobkyni uplatnit nárok na náhradu škody po státu, je okolností hodnou zvláštního zřetele, pro niž by bylo možno konstatovat splnění podmínky podle § 8 odst. 1 OdpŠk. Tyto otázky dosud nebyly v rozhodovací činnosti Nejvyššího soudu řešeny.

IV.

Důvodnost dovolání a právní úvahy dovolacího soudu

23. Dovolání není důvodné.

24. Podle § 242 odst. 3 o. s. ř. je-li dovolání přípustné, dovolací soud přihlédne též k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, odst. 2 písm. a), b) a odst. 3 o. s. ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Žádná taková vada řízení nebyla dovolatelkou namítána a ani dovolací soud takovou vadu řízení neshledal.

25. Podle § 5 OdpŠk stát odpovídá za podmínek stanovených tímto zákonem za škodu, která byla způsobena a) rozhodnutím, jež bylo vydáno v občanském soudním řízení, ve správním řízení, v řízení podle soudního řádu správního nebo v řízení trestním, b) nesprávným úředním postupem.

26. Podle § 8 OdpŠk nárok na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím lze, není-li dále stanoveno jinak, uplatnit pouze tehdy, pokud pravomocné rozhodnutí bylo pro nezákonnost zrušeno nebo změněno příslušným orgánem. Rozhodnutím tohoto orgánu je soud rozhodující o náhradě škody vázán (odstavec 1). Byla-li škoda způsobena nezákonným rozhodnutím vykonatelným bez ohledu na právní moc, lze nárok uplatnit i tehdy, pokud rozhodnutí bylo zrušeno nebo změněno na základě řádného opravného prostředku (odstavec 2). Nejde-li o případy zvláštního zřetele hodné, lze nárok na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím přiznat pouze tehdy, pokud poškozený využil v zákonem stanovených lhůtách všech procesních prostředků, které zákon poškozenému k ochraně jeho práva poskytuje; takovým prostředkem se rozumí řádný opravný prostředek, mimořádný opravný prostředek, vyjma návrhu na obnovu řízení, a jiný procesní prostředek k ochraně práva, s jehož uplatněním je spojeno zahájení soudního, správního nebo jiného právního řízení, nebo návrh na zastavení exekuce (odstavec 3).

27. Podle § 1 odst. 1 zákona č. 349/1999 Sb., o Veřejném ochránci práv, veřejný ochránce práv působí k ochraně osob před jednáním úřadů a dalších institucí uvedených v tomto zákoně, pokud je v rozporu s právem, neodpovídá principům demokratického právního státu a dobré správy, jakož i před jejich nečinností, a tím přispívá k ochraně základních práv a svobod. Pozitivní i negativní vymezení působnosti veřejného ochránce práv (dále také jen „ochránce“) obsahují následující odstavce § 1 zákona č. 349/1999 Sb, přičemž podle odst. 11 ochránce není oprávněn zasahovat do činnosti a rozhodování úřadů a zařízení jinak, než jak stanoví tento zákon.

28. Podle § 18 odst. 2 zákona č. 349/1999 Sb. zjistí-li ochránce šetřením porušení právních předpisů či jiná pochybení (§ 1 odst. 1), vyzve úřad, aby se k jeho zjištění ve lhůtě 30 dnů vyjádřil. Pokud úřad na výzvu podle odstavce 1 sdělí, že provedl nebo provádí opatření k nápravě a ochránce tato opatření shledá dostatečnými, vyrozumí o tom stěžovatele i úřad. Jinak ochránce po obdržení vyjádření nebo marném uplynutí lhůty sdělí písemně své závěrečné stanovisko úřadu a stěžovateli; součástí tohoto stanoviska je návrh opatření k nápravě.

29. Podle § 19 zákona č. 349/1999 Sb. může ochránce navrhnout zejména tato opatření k nápravě: a) zahájení řízení o přezkoumání rozhodnutí, úkonu nebo postupu úřadu, lze-li je zahájit z úřední moci, b) provedení úkonů k odstranění nečinnosti, c) zahájení disciplinárního nebo obdobného řízení, d) zahájení stíhání pro trestný čin, přestupek nebo jiný správní delikt, e) poskytnutí náhrady škody nebo uplatnění nároku na náhradu škody.

30. Odvolacímu soudu lze přisvědčit v závěru, že jednou ze zákonem stanovených podmínek vzniku odpovědnosti státu za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím je, aby toto rozhodnutí bylo pro svou nezákonnost zrušeno nebo změněno příslušným orgánem. Na nezbytnost splnění této podmínky, vyplývající z citovaného § 8 odst. 1 OdpŠk, je ostatně poukazováno i v ustálené judikatuře Nejvyššího soudu (viz např. rozsudek ze dne 24. 7. 2013, sp. zn. [30 Cdo 443/2013](#), nebo ze dne 16. 5. 2017, sp. zn. [30 Cdo 2590/2016](#), či usnesení ze dne 2. 2. 2006, sp. zn. [25 Cdo 2162/2005](#)).

31. V rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 8. 3. 2023, sp. zn. [30 Cdo 2963/2022](#), dovolací soud vycházel z toho, že zákon primárně počítá s tím, že pravomocné rozhodnutí bude zrušeno na základě některého z mimořádných opravných prostředků, zatímco odstavec druhý § 8 OdpŠk stanoví výjimku z tohoto pravidla v případě předběžně vykonatelných rozhodnutí. Existují však i výjimečné případy, kdy je nezákonnost rozhodnutí konstatována v jiném řízení než v řízení o mimořádném opravném prostředku, případně kdy k odklizení nezákonného rozhodnutí vůbec nedojde (srov. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 17. 9. 2014, sp. zn. [28 Cdo 2150/2012](#), a ze dne 12. 12. 2017, sp. zn. [30 Cdo 5631/2015](#)). Pravomocné rozhodnutí nemusí být ve zcela výjimečných případech nutně výslovně zrušeno pro nezákonnost, avšak pro zjištění jeho nezákonnosti postačí, je-li tato konstatována jiným, později vydaným rozhodnutím soudu, vedle něhož nemůže původní rozhodnutí obstát (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2019, sp. zn. [30 Cdo 2407/2017](#)). Tento názor odpovídá účelu a logice zákonné úpravy a je také v souladu se závěry Ústavního soudu projevenými již v nálezu ze dne 9. 7. 2009, sp. zn. [II. ÚS 1774/08](#), ze kterého vyplývá, že Ústavní soud není příznivcem „rigorózního lpění na formálním zrušení (změnění) tvrzeného nezákonného rozhodnutí“, naopak, splnění podmínek odpovědnosti státu by mělo být posuzováno „v materiálním slova smyslu“.

32. Nejvyšší soud ve svém rozsudku ze dne 27. 9. 2016, sp. zn. [30 Cdo 4118/2015](#), uveřejněném pod číslem 28/2018 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, konstatoval,

že stát zákonem č. 349/1999 Sb. převedl na veřejného ochránce práv část svých kontrolních a dozorových pravomocí nad činností veřejné správy, a proto veřejný ochránce práv představuje též specifický státní orgán ochrany práva, který je volen Poslaneckou sněmovnou a je nezávislý na soudních a správních orgánech. Pravomoci veřejného ochránce práv jsou konstruovány tak, aby umožňovaly a zajišťovaly rychlá a co nejméně formalizovaná zjištění, upozornění a podněty k nápravě v případě porušování lidských a občanských práv, obvykle ze strany správních orgánů. Důležitá je také jeho informační funkce ve vztahu k Poslanecké sněmovně (Filip, J., Svatoň, J. Státověda. 5. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, s. 66).

33. Nejvyšší správní soud se již v minulosti ve své rozhodovací praxi zabýval charakterem činnosti veřejného ochránce práv a dospěl k závěru, že jej nelze považovat za správní orgán, neboť nevykonává působnost ve veřejné správě, nýbrž nad výkonem veřejné správy jako nezávislý orgán dohlíží. Veřejného ochránce práv označil za monokratický nezávislý a nestranný státní orgán, který stojí mimo veřejnou správu a je zákonem povolán k tomu, aby kontroloval a dohlížel nad činností veřejné správy a představuje tak jednu ze záruk zákonnosti ve veřejné správě (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 2. 2008, sp. zn. [2 As 58/2007](#), publikovaný pod číslem 1586/2008 Sbírky rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, nebo rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 1. 2013, sp. zn. [9 Aps 9/2012](#)).

34. Svou zvláštní povahou se sice veřejný ochránce práv částečně vymyká obecným definicím, podle kterých má státní orgán zpravidla pravomoc autoritativně rozhodovat o právech a povinnostech subjektů, na něž jeho působnost dopadá, avšak jeho funkce je obdobná, neboť jeho oprávnění mají za cíl chránit zájmy osob, pokud byly narušeny správními orgány. Veřejný ochránce práv však rozhoduje o tom, zda je třeba v zájmu těchto osob využít kompetence, které mu světuje zákon, či zda k tomu důvod není. V závěru z šetření veřejného ochránce práv se pak vůle subjektů, které jsou předmětem tohoto šetření, nemůže promítnout. Přestože je tedy veřejný ochránce práv svým charakterem spíše doplňkovou institucí k existujícím systémům ochrany, který je už ze své podstaty oproštěn od prvků moci, jedná se o zákonem zřízený státní orgán a též někteří autoři odborné literatury ombudsmany řadí ke státním orgánům svého druhu (srov. Filip, J., Svatoň, J. Státověda. 5. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2011, s. 66; Sládeček, V. Zákon o Veřejném ochránci práv: komentář. 2. podstatně přepracované a rozšířené vydání. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 50-52).

35. Z uvedeného je zřejmé, že veřejný ochránce práv, jehož pravomoc je zakotvena v zákoně, je státním orgánem ve smyslu § 3 odst. 1 OdpŠk. Není přitom rozhodné, že v rámci své činnosti nerozhoduje o právech a povinnostech jiných subjektů cestou individuálních nebo obecně závazných aktů. Výkon veřejné moci ve smyslu § 1 odst. 1 OdpŠk musí totiž nutně zahrnovat výkon jakékoli veřejnoprávní pravomoci, kterou je státní orgán ze zákona nadán, byť by tato pravomoc spočívala například v poskytování určitých informací nebo zveřejňování zpráv. Výkon této pravomoci je pak i úředním postupem, který může vést ke vzniku újmy a založení odpovědnosti státu za ni podle § 13 odst. 1 OdpŠk.

36. Nicméně veřejný ochránce práv nejen nemá ze zákona ani z Ústavy pravomoc konstatovat nezákonnost rozhodnutí způsobem, kterým by autoritativně (přímo) zasahoval do práv a povinností osob, tedy zakládal, měnil, či rušil právní poměry osob (ostatně dovolatelka tento závěr nerozporevala), ale právní řád České republiky nepřiznává činnosti veřejného ochránce práv (v dané věci jeho Zprávě včetně Závěrečného stanoviska) ani takový důsledek, že by měl pravomoc konstatovat nezákonnost rozhodnutí s přímými (donucujícími, závaznými) účinky aplikace zákona č. 82/1998 Sb. soudem, kteroužto nezákonností by měl být soud ve smyslu § 8 odst. 1 OdpŠk vázán (a to ani v případě, že by byla brána v úvahu nezákonnost rozhodnutí

v materiálním smyslu). Uvedené platí tedy i za situace, že by jeho Zpráva (včetně Závěrečného stanoviska) měla mít pozitivní (kladný) dopad do právních poměrů dovolatelky. V poměrech této věci však není rozhodné, zda Zpráva veřejného ochránce práv (i jeho Závěrečné stanovisko) má či nemá ochranný dopad do právních poměrů dovolatelky (tj. zda má namítaným způsobem chránit její zájmy, pokud mohly být narušeny správními orgány), neboť k tomu, aby byla závaznou právě ve smyslu § 8 odst. 1 OdpŠk, chybí veřejnému ochránci práv v právním státě, kterým Česká republika je, již shora definovaná pravomoc, jejíž charakter je u veřejného ochránce práv „toliko“ iniciační, doporučující a kontrolní.

37. Pravomoc konstatovat nezákonnost rozhodnutí, byť jen v „materiálním slova smyslu“, je nutno hledat pouze u příslušných orgánů v rámci řízení, v němž bylo nezákonné rozhodnutí vydáno, typicky řízení o řádném či mimořádném opravném prostředku, případně v navazujícím řízení správního soudnictví (dle s. ř. s. či o. s. ř.) či řízení před Ústavním soudem. Současně platí, že rozhodovací pravomoc těchto orgánů (soudy a Ústavní soud nevyjímaje) nemůže být obsahem Zprávy veřejného ochránce práv či jeho Závěrečného stanoviska dotčena. Není-li veřejný ochránce práv tím příslušným orgánem, který by mohl rozhodnutí správního úřadu zrušit či jen pro poměry daného řízení (včetně případně navazujícího řízení před správními soudy či Ústavním soudem) závazně konstatovat jeho nezákonnost, nelze ho považovat ani za „příslušný orgán“ ve smyslu § 8 odst. 1 OdpŠk, a to bez ohledu na konkrétní okolnosti daného případu, dle dovolatelky snad zvláštního zřetele hodných. Pro takové okolnosti ovšem nemusí být v některých případech splněna podmínka využití opravného prostředku ve smyslu § 8 odst. 3 OdpŠk, podmínka zrušení rozhodnutí pro nezákonnost ve smyslu § 8 odst. 1 OdpŠk však okolnostmi zvláštního zřetele hodnými nahrazena být nemůže. Ostatně o nezákonnosti rozhodnutí magistrátu ze dne 9. 9. 2019 byť jen v „materiálním slova smyslu“ nelze hovořit už jen z toho důvodu, že i po vydání Zprávy veřejného ochránce práv ze dne 15. 6. 2020 nadále trvaly účinky kasačního rozhodnutí magistrátu, tj. bylo zrušeno předchozí rozhodnutí Úřadu městské části Praha 5 ze dne 12. 6. 2019, úřad městské části v důsledku kasačního rozhodnutí magistrátu ze dne 9. 9. 2019 vydal nové rozhodnutí ze dne 16. 6. 2020, které následně k odvolání J. T. přezkoumal magistrát v rozhodnutí ze dne 11. 9. 2020. Tedy i po vydání Zprávy veřejného ochránce práv dne 15. 6. 2020 kasační rozhodnutí magistrátu ze dne 9. 9. 2019 nadále obstálo a správní úřady a účastníci řízení se jím řídili.

V. Závěr

38. Nejvyšší soud s ohledem na vše výše uvedené uzavírá, že právní závěr odvolacího soudu o tom, že v posuzované věci nebyl dán odpovědnostní titul v podobě nezákonného rozhodnutí, neboť veřejnému ochránci práv zákon nesvěřuje pravomoc autoritativně rušit či měnit správní rozhodnutí ve smyslu § 8 odst. 1 OdpŠk (ve formálním ani materiálním slova smyslu), je správný. Nejvyšší soud proto podané dovolání proti napadenému rozsudku odvolacího soudu v rozsahu, v jakém byl potvrzen zamítavý výrok rozsudku soudu prvního stupně co do částky 485 033 Kč (ohledně ušlého zisku, nákladů právního zastoupení a zadostiučinění za nemajetkovou újmu), podle § 243d odst. 1 písm. a) o. s. ř. zamítl. Ve zbylém rozsahu dovolání co do nákladových výroků jako nepřijatelné podle § 243c odst. 1 o. s. ř. odmítl.

č. 34

Vlastník komunikace je povinen nahradit újmu způsobenou uživateli komunikace závadou ve schůdnosti či sjízdnosti; zřídí-li však k tomu účelu právnickou osobu (správce), má takovou povinnost správce, zatímco vlastník za splnění povinnosti k náhradě poškozenému ručí (§ 27 odst. 6 zákona č. 13/1997 Sb.). Naproti tomu povinnost hradit újmu způsobenou porušením zákonné povinnosti udržovat komunikace v řádném stavu vzniká jen samotnému vlastníku komunikace bez ohledu na to, zda si i k tomuto účelu zřídil samostatný subjekt.

Pasivní legitimace, Náhrada škody, Pozemní komunikace

§ 2914 o. z., § 1935 o. z., § 2910 o. z., § 9 zákona č. 13/1997 Sb., § 26 zákona č. 13/1997 Sb., § 27 zákona č. 13/1997 Sb.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 7. 2024, sp. zn. [25 Cdo 2393/2023](#), ECLI:CZ:NS:2024:25.CDO.2393.2023.1

Nejvyšší soud zamítl dovolání žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 3. 5. 2023, sp. zn. 61 Co 50/2023.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Okresní soud v Chebu rozsudkem ze dne 10. 11. 2022, č. j. 8 C 238/2020-132, zamítl žalobu, jíž se žalobce domáhal zaplacení 58 642 Kč s příslušenstvím, a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Vyšel ze zjištění, že žalobce dne 30. 1. 2019 uklouzl při chůzi na neošetřeném chodníku ve vlastnictví města Aš a zlomil si dolní konec holenní kosti. Chodník byl v celém úseku pokrytý neuklizeným, částečně rozšlapaným sněhem, žalobce se po něm pohyboval opatrně, měl obuté pevné zimní boty s hrubou podrážkou, nic nenesl a šel nejkratší cestou z parkoviště do domu, kde bydlí. Soud z toho dovodil, že nebyla prokázána závada ve schůdnosti ve smyslu § 26 odst. 7 a § 27 odst. 3 zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích (dále též jen „silniční zákon“), za kterou by vlastník chodníku odpovídal objektivně, takže přichází v úvahu nedbalostní odpovědnost žalovaného za škodu v režimu občanského zákoníku. Ta je však vyloučena podle § 2914 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále též jen „o. z.“), tím, že žalovaný k provádění zimní údržby komunikací ve městě využil smluvního pomocníka, Ašské služby s.r.o., který jednal samostatně, byl pečlivě vybrán a bylo na něj dostatečně dohlíženo.

2. K odvolání žalobce Krajský soud v Plzni mezitímním rozsudkem ze dne 3. 5. 2023, č. j. 61 Co 50/2023-175, rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že určil, že základ žalobcova nároku je dán a že o výši nároku i o nákladech řízení před soudy obou stupňů rozhodne soud prvního stupně v dalším řízení. Vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně, o nichž nebylo mezi účastníky řízení sporu, a odkázal zejména na to, že žalobce se nezranil kvůli náhlé a nepředvídatelné závadě ve schůdnosti chodníku, ale v důsledku zanedbání povinnosti údržby komunikace vlastníkem chodníku či společností, kterou si vlastník na tuto činnost najal. Neztotožnil se se závěrem soudu prvního stupně o nedostatku pasivní legitimace žalovaného

města s odkazem na § 2914 o. z., neboť za situace, kdy žalovaný jako osoba zavázaná uživateli komunikací (dlužník) použil subdodavatele (zde jím zřízenou společnost na základě smlouvy o dílo) pro plnění své zákonné povinnosti, je třeba posoudit nárok na náhradu škody podle § 1935 o. z. (za použití § 1723 odst. 2 o. z.), tedy plní-li dlužník prostřednictvím jiné osoby, odpovídá tak, jako by plnil sám. Žalovaný tedy odpovídá za vzniklou škodu podle § 2910 o. z. a § 2951 a násl. o. z., protože porušil povinnost údržby svých komunikací.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

3. Rozsudek odvolacího soudu napadl žalovaný dovoláním z důvodu, že se odchýlil od ustálené rozhodovací praxe, neboť nerespektoval rozhodnutí odvolacího soudu, podle nějž ustanovení o plnění závazku třetí osobou podle § 1935 o. z. platí jen pro smluvní závazky a pečlivě vybraný a kontrolovaný pomocník odpovídá za škodu sám podle § 2914 o. z. Dosud neřešenou otázkou je podle dovolatele „použití ustanovení občanského zákoníku o splnění závazku ohledně zákonných veřejnoprávních povinností na úseku údržby pozemních komunikací“, tedy otázka, „zda plnění zákonné povinnosti údržby místních komunikací představuje občanskoprávní dluh vůči jejich uživatelům a zda se pro tyto případy použije § 1935 o. z. na základě odkazu § 1723 odst. 2 o. z.“ Podle dovolatele tomu tak není, neboť vztahy mezi vlastníkem komunikace a jejím uživatelem se řídí zákonem o pozemních komunikacích, zčásti i zákonem o provozu na pozemních komunikacích, a odpovědnost za škodu v souvislosti s užitím pozemních komunikací řeší v ostatním občanský zákoník (hlava III, oddíl 2), jenž jasně rozlišuje použití osoby pro činnost hlavní osoby a odpovědnost za ni, přičemž samostatný pomocník odpovídá sám. Odvolací soud na rozdíl od soudu prvního stupně nepřihlédl k tomu, že smlouva mezi žalovaným a Ašskými službami s. r. o. je smlouvou o dílo, podle níž zhotovitel provede zimní údržbu komunikací na své náklady a nebezpečí, což samo o sobě vymezuje samostatnost pomocníka ve smyslu judikatury (rozhodnutí sp. zn. [25 Cdo 1198/2019](#)). Dovolatel navrhl, aby odvolací soud napadené rozhodnutí změnil tak, že rozsudek soudu prvního stupně se potvrzuje.

4. Žalobce ve vyjádření k dovolání žalovaného uvedl, že dovolatel nevymezil žádnou konkrétní otázku, jejíž řešení by mělo být odvolacím soudem posouzeno nesprávně. Odvolací soud naopak správně dospěl k závěru o odpovědnosti žalovaného, který nedostál své povinnosti. Navrhl, aby bylo dovolání odmítnuto.

III.

Přípustnost dovolání

5. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) dospěl k závěru, že dovolání, jež bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou – účastníkem řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), řádně zastoupeným advokátem ve smyslu § 241 o. s. ř., je podle § 237 o. s. ř. přípustné pro dosud neřešenou otázku pasivní legitimace ve sporu o náhradu újmy z porušení povinnosti vlastníka vykonávat správu komunikace (zejména její údržbu) podle silničního zákona ve znění účinném od 1. 1. 2016. Dovolání není důvodné.

6. Dovolací soud je vázán tzv. kvalitativním vymezením rozsahu dovolání a může vést přezkum jen k otázkám formulovaným v dovolání (srov. § 242 odst. 3 věta první v návaznosti na § 241a odst. 3 o. s. ř.). Jestliže je dovolání přípustné, přihlédně k případným vadám uvedeným v ustanovení § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o. s. ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, i když nebyly v dovolání uplatněny (§ 242 odst. 3 o. s. ř.).

7. Vzhledem k tomu, že dovolatel uplatňuje jediný dovolací důvod postavený na otázce své pasivní legitimace ve sporu a nezpochybňuje řešení dalších otázek, na nichž odvolací soud založil závěr mezitímního rozsudku o splnění všech podmínek vzniku povinnosti hradit újmu (byť ve stručnosti, přesto odůvodnil odvolací soud všechny včetně absence spoluzpůsobení si újmy žalobcem, jestliže hodnotil způsob jeho pohybu před pádem, takže nelze shledat vadu řízení v tom, že by nebyly splněny podmínky pro vydání mezitímního rozsudku), zabýval se dovolací soud jen dovoláním vymezeným problémem.

IV.

Důvodnost dovolání

8. Nesprávné právní posouzení věci, které dovolatel uplatňuje jako důvod dovolání (§ 241a odst. 1 o. s. ř.), může spočívat v tom, že odvolací soud věc posoudil podle nesprávného právního předpisu, nebo že správně použitý právní předpis nesprávně vyložil, případně jej na zjištěný skutkový stav věci nesprávně aplikoval.

9. Podle § 2914 o. z. kdo při své činnosti použije zmocněnce, zaměstnance nebo jiného pomocníka, nahradí škodu jím způsobenou stejně, jako by ji způsobil sám. Zavázal-li se však někdo při plnění jiné osoby provést určitou činnost samostatně, nepovažuje se za pomocníka; pokud ho však tato jiná osoba nepečlivě vybrala nebo na něho nedostatečně dohlížela, ručí za splnění jeho povinnosti k náhradě škody.

10. Podle § 1723 odst. 1 o. z. závazek vzniká ze smlouvy, z protiprávního činu, nebo z jiné právní skutečnosti, která je k tomu podle právního řádu způsobilá. Podle odstavce 2 ustanovení o závazcích, které vznikají ze smluv, se použijí přiměřeně i na závazky vznikající na základě jiných právních skutečností.

11. Podle § 1935 o. z. plní-li dlužník pomocí jiné osoby, odpovídá tak, jako by plnil sám.

12. Podle § 9 odst. 1 silničního zákona vlastníkem dálnic a silnic I. třídy je stát. Vlastníkem silnic II. a III. třídy je kraj, na jehož území se silnice nacházejí, a vlastníkem místních komunikací je obec, na jejímž území se místní komunikace nacházejí. Vlastníkem účelových komunikací je právnická nebo fyzická osoba. Stavba dálnice, silnice a místní komunikace není součástí pozemku.

13. Podle § 9 odst. 3 silničního zákona vlastník dálnice, silnice nebo místní komunikace je povinen vykonávat její správu zahrnující zejména její pravidelné a mimořádné prohlídky, údržbu a opravy. Výkon správy může vlastník dálnice, silnice nebo místní komunikace zajišťovat prostřednictvím správce, jímž je právnická osoba zřízená nebo založená vlastníkem dálnice, silnice nebo místní komunikace za podmínky, že je vůči ní vlastník po celou dobu výkonu správy ovládající osobou. Vlastník, popřípadě správce, mohou dílčími činnostmi v rámci správy dálnice, silnice nebo místní komunikace, zejména činnostmi souvisejícími s údržbou a opravami dotčené dálnice, silnice nebo místní komunikace, pověřit osobu vybranou postupem podle zvláštního právního předpisu nebo kraj u silnic I. třídy nacházejících se v jeho územním obvodu na základě veřejnoprávní smlouvy; tato osoba nebo kraj se nestávají správcem dotčené pozemní komunikace.

14. Podle § 9 odst. 4 silničního zákona je-li výkon správy dálnice, silnice nebo místní komunikace zajišťován prostřednictvím správce, musí zahrnovat alespoň pravidelné a mimořádné prohlídky, údržbu a opravy, a vlastník musí zveřejnit způsobem umožňujícím dálkový přístup identifikační údaje správce, vymezení pozemních komunikací, jejichž správu vykonává, a rozsah jím vykonávané správy. Povinně zveřejňovanými identifikačními údaji

správce jsou obchodní firma nebo název, adresa sídla a identifikační číslo osoby, bylo-li přiděleno; je-li správcem kraj, je povinně zveřejňovaným identifikačním údajem pouze jeho název.

15. Podle § 26 odst. 7 silničního zákona závadou ve schůdnosti pro účely tohoto zákona se rozumí taková změna ve schůdnosti pozemní komunikace, kterou nemůže chodec předvídat při pohybu přizpůsobeném stavebnímu stavu a dopravně technickému stavu a povětrnostním situacím a jejich důsledkům.

16. Podle § 27 odst. 1 silničního zákona uživatelé dálnice, silnice, místní komunikace nebo chodníku nemají nárok na náhradu škody, která jim vznikla ze stavebního stavu nebo dopravně technického stavu těchto pozemních komunikací.

17. Podle § 27 odst. 3 silničního zákona je vlastník místní komunikace nebo chodníku povinen nahradit škody, jejichž příčinou byla závada ve schůdnosti chodníku, místní komunikace nebo průjezdního úseku silnice, pokud neprokáže, že nebylo v mezích jeho možností tuto závadu odstranit, u závady způsobené povětrnostními situacemi a jejich důsledky takovou závadu zmírnit, ani na ni předepsaným způsobem upozornit.

18. Podle § 27 odst. 6 silničního zákona je-li výkon správy pozemní komunikace zajišťován prostřednictvím správce, nahradit škodu podle odstavců 2 až 4 je povinen namísto vlastníka pozemní komunikace správce. Vlastník pozemní komunikace v takovém případě ručí za splnění povinnosti k náhradě škody.

19. Základní norma povinnosti hradit majetkovou škodu či nemajetkovou újmu (dříve nazývána obecnou odpovědností za škodu) je s účinností od 1. 1. 2014 obsažena v § 2910 o. z. a spočívá na principu, že újmu má nahradit ten, kdo ji způsobil svým zaviněným protiprávním jednáním. Vedle toho zákon ukládá povinnost nahradit újmu i v některých zvláštních případech bez ohledu na porušení zákona a na zavinění (§ 2895 o. z.). Takovým případem je též úprava silničního zákona zakládající zpřísněnou odpovědnost vlastníka komunikace za újmu, která vznikne uživateli (v projednávaném případě chodci) v důsledku zvláštní nekvality komunikace, která je definována pojmem závada ve schůdnosti. Silniční zákon ukládá vlastníku širokou povinnost tzv. správy komunikací, která zahrnuje zejména její pravidelné a mimořádné prohlídky, údržbu a opravy. V souvislosti se správou a údržbou pozemních komunikací tak vedle sebe působí jak obecná povinnost hradit podle § 2910 o. z. újmu způsobenou porušením zákonné povinnosti plynoucí zejména z § 9 silničního zákona, tak i speciální právní úprava objektivní odpovědnosti za závady ve sjízdnosti a schůdnosti podle § 26 a § 27 silničního zákona (srov. rozsudek velkého senátu Nejvyššího soudu ze dne 9. 12. 2020, sp. zn. [31 Cdo 1621/2020](#), publikovaný pod č. 27/2022 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní, dále jen "Sb. rozh. obč.").

20. Není-li předmětem dovolacího přezkumu závěr, že pád a zranění žalobce nevyvolala závada ve schůdnosti (výrazně kvalitativně zhoršené místo oproti celkovému okolnímu stavu komunikace, které je svou povahou či umístěním pro uživatele nenadálé, tj. nepředvídatelné ve smyslu § 26 odst. 1 a 2 silničního zákona), je třeba vyjít z toho, že znak protiprávnosti u újmy vzešlé z neuspokojivého stavu komunikace bude naplněn tím, že nebyla splněna povinnost vlastníka udržovat komunikaci ve stavu umožňujícím bezpečný pohyb osob, která mu plyne obecně již z titulu jeho vlastnictví (srov. též čl. 11 odst. 3 Listiny, podle něž vlastnictví zavazuje). Na zákonné úrovni se porušení povinností při péči o stav komunikace v konkrétních souvislostech hodnotí jako porušení povinnosti tzv. generální prevence (§ 2900 a § 2901 o. z.) či porušení pravidel stanovených pro zimní ošetřování chodníků, jsou-li obsažena

v normativním aktu, potažmo (s účinností od 13. 11. 2015) jako porušení povinnosti správy komunikací výslovně zakotvené přímo v § 9 odst. 3 silničního zákona.

21. Ovšem i v případě vzniku odpovědnosti podle občanského zákoníku se jedná o zákonem stanovenou povinnost, nikoli o porušení smluvní povinnosti vůči uživateli komunikace. I když plnění povinností, které mají širší společenský dopad, lze laicky nazvat jakýmsi dluhem vůči veřejnosti, pro právní posouzení je rozhodující, že tato povinnost směřuje k užtku předem neurčeného okruhu uživatelů komunikací, kteří nejsou s vlastníkem komunikace v žádném smluvním vztahu. Splnění povinností při správě komunikací tedy není plněním vůči třetí osobě ve smyslu ustanovení § 1935 o. z., které proto nelze použít k řešení otázky, kdo je odpovědnou osobou. Pro závěr o pasivní legitimaci ve sporu o náhradu újmy způsobené nesplněním povinnosti vlastníka při správě komunikace je třeba vyjít z § 2914 o. z. vykládaného též v kontextu s úpravou obsaženou v silničním zákoně.

č. 34

22. Ustanovení § 2914 o. z. vychází z premisy, že ten, kdo má prospěch z činnosti pomocníka, měl by také nést rizika s jeho činností spojená [srov. Bezouška, Petr In: Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1577]. Odtud plyne závěr, že činnost pomocníka je přičitatelná hlavní osobě, která má povinnost k náhradě, jako by újmu způsobila sama. Oproti ustanovení § 420 odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, účinného do 31. 12. 2013, však § 2914 o. z. neobsahuje formulaci, která by výslovně vylučovala přímou odpovědnost pomocníka. Není tedy zřejmé, zda zákonodárce skutečně sledoval rozšíření odpovědnosti i na pomocné osoby, případně zda na všechny či jen některé z nich. Odpověď nedává ani důvodová zpráva, která obecně hlásí diskontinuitu vůči „socialistickým“ občanským zákoníkům z let 1950 a 1964, avšak o záměru změnit vyloučení přímé odpovědnosti pomocníka, které bylo do českého práva vneseno v období socialistického zákonodárství, mlčí, ač řadu jiných, i méně podstatných změn vysvětluje. Ve prospěch změny úpravy bývá argumentováno, že vzorem pro rekodifikaci občanského práva byla řada zahraničních úprav a většina z nich nevidí přesvědčivý důvod, proč by pomocník měl být povinnosti k náhradě zproštěn jen díky tomu, že povinnost k náhradě nese i další osoba. Poškozený by podle zahraničních úprav byl bezdůvodně zbaven možnosti domáhat se náhrady po pomocníkovi pouze s odkazem na to, že odpovědný je i někdo jiný. Výhodou by mělo být posílení ochrany poškozeného, který by měl možnost požadovat náhradu od obou.

23. Nejedná se o jediné ustanovení v českém právu, které by odpovědnost za újmu způsobenou pomocníkem upravovalo. Samostatnou odpovědnost hlavní osoby za pomocníka zakládají například již zmíněné ustanovení § 1935 o. z. či celý zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), který upravuje povinnost státu hradit újmu způsobenou specifickým pomocníkem, jímž je úřední osoba či orgán státu, při výkonu veřejné moci.

24. Jazykovým výkladem § 2914 o. z. se lze dobrat víceméně k oběma závěrům, totiž že podle věty první odpovídá za činnost pomocníka vedle hlavní osoby i pomocník, či že tomu tak není. Problémem ustanovení je jeho přílišná šíře zahrnující nejrůznější typy pomocníků bez rozlišení jejich postavení vůči hlavní osobě. Zákon příkladmo uvádí zmocněnce, zaměstnance nebo jiného pomocníka, jímž může být i statutární orgán či společník obchodní společnosti. Jejich právní postavení vůči hlavní osobě je velmi odlišné zejména od zaměstnance, a nelze proto přijmout paušální pravidlo, které by odporovalo i teleologickému výkladu, vyžadujícímu zohlednění konkrétních okolností případu, zvyklostí soukromého života i obecně uznávaných

zásad spravedlnosti a práva. Nejvyšší soud v postupně se tvořící judikatuře vychází z toho, že právě míra autonomie či naopak závislosti pomocné osoby vůči osobě hlavní je rozhodující pro posouzení, zda převáží samostatná odpovědnost hlavní osoby, resp. zda naopak autonomie pomocníka založí jeho vlastní povinnost k náhradě spolu s osobou hlavní. Tak byla dovozena samostatná (výlučná) odpovědnost hlavní osoby v případě újmy, kterou způsobil zaměstnanec z nedbalosti třetí osobě při pracovní činnosti pro zaměstnavatele, jsa vázán jeho pokyny (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 2021, sp. zn. [25 Cdo 1029/2021](#), č. 51/2022 Sb. rozh. obč.), zatímco u jednatele a společníka obchodní společnosti, který byl zároveň zaměstnancem jím řízeného subjektu, odpovídají za zaviněný střet vozidel jak on coby pomocník, tak hlavní osoba (již zmíněný rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 12. 2022, sp. zn. [25 Cdo 1319/2022](#)). V poměrech povinností zakládaných silničním zákonem je k tomu třeba přidat i zvážení specifik této zvláštní úpravy.

25. Vlastník dálnice, silnice nebo místní komunikace má povinnost vykonávat správu komunikace, která spočívá zejména v pravidelných a mimořádných prohlídkách, údržbě a opravách. Je logické, že zejména územní samosprávné celky musí mít možnost činit tak prostřednictvím k tomu technicky a organizačně vybavených subjektů, proto zákon vlastníkům komunikací umožňuje převést výkon této správy na jiný subjekt tím, že si jej pro ten účel založí či zřídí, ovšem za výslovné podmínky, že vůči němu jako vlastník zůstane ovládající osobou po celou dobu výkonu správy. Prostřednictvím takto ustaveného správce může vlastník zajišťovat jak činnosti týkající se obecné údržby, tak odstraňování (či předcházení) závad ve schůdnosti či sjízdnosti. I sám správce může dílčími činnostmi především při údržbě a opravách komunikace pověřit jinou osobu, ta se však již správcem stát nemůže. Silniční zákon ve znění novely provedené zákonem č. 268/2015 Sb. s účinností od 1. 1. 2016 pak v § 27 odst. 6 právě u specifické činnosti týkající se odstraňování závad ve sjízdnosti či schůdnosti (jako zvláštní předpis vůči obecné úpravě odpovědnosti za pomocníka v § 2914 o. z.) okruh subjektů odpovídajících za újmy způsobené uživatelům pozemních komunikací v případě, že je výkon správy pozemní komunikace zajišťován prostřednictvím správce, fakticky nově rozšířil tak, že namísto vlastníka hradí poškozenému újmu správce a vlastník za splnění této povinnosti ručí, a to bez dalšího, tedy bez ohledu na to, zda a jak jej vybral a kontroloval. Jedná se však výslovně o přenos povinnosti k náhradě újem ze zvláštní zpřísněné odpovědnosti (viz odkaz na odpovědnost podle § 27 odst. 2 a 4 silničního zákona), což je v tomto případě třeba chápat jako výjimku vylučující odpovědnost vlastníka, resp. toto ustanovení odpovědnost vlastníka „oslabuje“ na ručení, nicméně zdvojuje tu okruh subjektů, od nichž může poškozený žádat náhradu.

26. *A contrario* z toho plyne, že u povinnosti běžné údržby, jejíž porušení může vést k obecné odpovědnosti za újmu, je povinnost k náhradě spjata výlučně s osobou vlastníka, jenž je ostatně povinen dbát o stav věcí v jeho vlastnictví náležitě, obzvláště když jde o vlastnictví dopravní infrastruktury, jejíž využití má celospolečenský význam. Je tedy nutno dovodit, že v případech, na něž nedopadá zvláštní úprava popsaná v předchozím odstavci, tj. při uplatnění obecné odpovědnosti za porušení povinnosti řádné údržby komunikací, která se řídí podle občanského zákoníku, je povinnou osobou vlastník a přenos odpovědnosti na správce zde není možný. Tomu nasvědčuje i podmínka, že vlastník vůči zřízené osobě musí být po celou dobu výkonu správy ovládající osobou. Z toho plyne snížená míra autonomie pomocného subjektu, který sice není při konkrétním provedení potřebných úkonů a prací vázán pokyny ovládající osoby, nicméně celá jeho činnost je vázána právě na dosažení předpokládaného výsledku, jímž je řádný stav komunikací. Zejména účelové napojení správce na hlavní osobu

vytváří takový vztah podřízenosti pomocníka, že mu ve smyslu zmíněného výkladu § 2914 odst. 1 o. z. nelze ukládat povinnost k náhradě újmy vedle vlastníka komunikace, a to bez ohledu na obsah zřizovacích listin či vzájemných smluv.

27. Tuto úvahu podporuje i znění § 27 odst. 5 silničního zákona, podle něž je vlastník povinen označit úseky silnic, místních komunikací a chodníků, na kterých se pro jejich malý dopravní význam nezajišťuje sjízdnost a schůdnost odstraňováním sněhu a náledí. I v tom tkví výlučné postavení vlastníka, který jedině (nikoliv pověřený správce) má možnost rozhodnout, které ostatní (neoznačené) úseky komunikací bude v zimním období udržovat sjízdné a schůdné. Zákon sice výslovně neříká, že tato povinnost tíží jejich vlastníky, nicméně je logické, že pokud je to vlastník, kdo může vybrat úseky, na nichž se úklid nezajišťuje, pak právě jeho stíhá povinnost zimní údržby na ostatních komunikacích v jeho vlastnictví. Pochopitelně může svého smluvního partnera zavázat, aby tuto povinnost plnil za něj, nepřichází tím však o postavení vlastníka a uživatelům pozemní komunikace bude i nadále odpovídat on sám za zanedbání zákonné povinnosti.

č. 34

V. Závěr

28. Lze tedy uzavřít, že povinnost nahradit újmu způsobenou uživateli komunikace závadou ve schůdnosti či sjízdnosti má vlastník komunikace, ovšem zřídil-li k tomu účelu právnickou osobu (správce), má takovou povinnost správce, zatímco vlastník za splnění jeho povinnosti k náhradě poškozenému ručí. Oproti tomu k náhradě újmy způsobené porušením zákonné povinnosti udržovat komunikace v řádném stavu je povinen jen sám vlastník bez ohledu na to, zda si i k tomuto účelu zřídil samostatný subjekt.

29. V posuzované věci to znamená, že žalované město je pasivně legitimováno ve sporu o nárocích žalobce založených na zanedbání obecné povinnosti údržby pozemní komunikace. I když odvolací soud k tomuto závěru dospěl výkladem ne zcela adekvátního ustanovení § 1935 o. z., ve výsledku je jeho závěr správný a uplatněný dovolací důvod není naplněn. Nejvyšší soud proto dovolání žalovaného podle § 243d odst. 1 písm. a) o. s. ř. zamítl.

č. 35

Ustanovení § 601 o. z. se zásadně uplatní na určení času nabytí (vzniku) či pozbytí (zániku) práva nebo povinnosti bez ohledu na to, na základě jaké právní skutečnosti tato práva nebo povinnosti vznikají či zanikají.

Je-li zánik jednoho subjektivního práva předpokladem vzniku druhého (tedy nejde-li o pouhou časovou souslednost), je třeba při posuzování rozhodného okamžiku aplikovat pravidlo § 601 odst. 2 o. z. Účinností smlouvy o postoupení pohledávky pozbývá postupitel postoupenou pohledávku (přestává být jejím věřitelem) a nabývá ji (jejím věřitelem se stává) postupník; nabytí pohledávky postupníkem je tak „podmíněno“ pozbytím této pohledávky postupitelem ve smyslu ustanovení § 601 odst. 2 o. z.

č. 35

Právní nástupnictví

§ 601 o. z., § 107a odst. 1 o. s. ř.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 8. 2024, sp. zn. [27 Cdo 1120/2023](#), ECLI:CZ:NS:2024:27.CDO.1120.2023.1

Nejvyšší soud k dovolání žalobce zrušil usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 25. 11. 2022, sp. zn. 7 Cmo 202/2022, a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Žalobou doručenou soudu prvního stupně (původně Obvodnímu soudu pro Prahu 1) dne 29. 6. 2021 se žalobce domáhá zaplacení 143 400 000 Kč s příslušenstvím.
2. Městský soud v Praze usnesením ze dne 11. 7. 2022, č. j. 79 Cm 13/2022-101, zamítl návrh žalobce, aby do řízení na jeho místo vstoupila společnost Stebbins a. s., se sídlem v Praze 1, Na Florenci 1332/23, PSČ 110 00, identifikační číslo osoby 04194543 (dále jen „společnost S.“).
3. Soud prvního stupně vyšel (mimo jiné) z toho, že:
 - 1/ Žaloba byla žalobcem podána prostřednictvím datové schránky dne 29. 6. 2021.
 - 2/ Žalobce je insolvenčním správcem společnosti X - TRADING s. r. o., na jejíž majetek byl prohlášen konkurs usnesením Městského soudu v Praze ze dne 6. 6. 2019, č. j. MSPH 77 INS 17419/2018-B-28.
 - 3/ Usnesením Městského soudu v Praze ze dne 3. 6. 2021, č. j. MSPH 77 INS 17419/2018-B-89, byl udělen souhlas se zpeněžením majetkové podstaty (tedy včetně pohledávek představujících předmět tohoto řízení) prodejem mimo dražbu.
 - 4/ Mezi žalobcem (jako postupitelem) a společností S. (jakožto postupníkem) byla dne 18. 6. 2021 uzavřena smlouva o postoupení pohledávek, jež tvoří předmět řízení v projednávané věci (dále též jen „smlouva o postoupení pohledávek“).

5/ Oznámení o postoupení pohledávek bylo žalovaným doručeno dne 29. 6. 2021.

6/ Ze zveřejněných účetních závěrek společnosti S. v obchodním rejstříku se podává, že hospodařila (v letech 2019 a 2020) se ztrátou a „má záporný vlastní kapitál“.

7/ Žalobce podáním ze dne 6. 5. 2022 navrhl, aby na jeho místo vstoupila do řízení společnost S.

8/ Společnost S. se svým vstupem do řízení na místo původního žalobce souhlasila; žalovaní nikoli.

4. Na takto ustaveném základě Městský soud v Praze uzavřel, že právní skutečnost, s níž právní předpisy spojují převod nebo přechod práva nebo povinnosti účastníka řízení, o něž v řízení jde [§ 107a odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“)], nastala v projednávané věci již před zahájením řízení, neboť souhlas se zpeněžením majetkové podstaty byl udělen již v usnesení ze dne 3. 6. 2021 a smlouva o postoupení pohledávek byla uzavřena dne 18. 6. 2021, zatímco žaloba byla podána až dne 29. 6. 2021. Z tohoto důvodu soud prvního stupně návrh žalobce na vstup společnosti S. do řízení na jeho místo zamítl.

5. Podpůrně, s odkazem na judikaturu Nejvyššího a Ústavního soudu, též uvedl, že cílem návrhu žalobce bylo zneužití procesní úpravy (ve smyslu § 2 o. s. ř.) za účelem, „aby se možná pohledávka na náhradu nákladů řízení stala (...) nedobytnou“.

6. Vrchní soud v Praze ve výroku označeným usnesením k odvolání žalobce rozhodnutí soudu prvního stupně potvrdil.

7. Odvolací soud vyšel dále z toho, že:

1/ Článek 2.2 smlouvy o postoupení pohledávek stanoví, že smlouva nabývá účinnosti okamžikem doručení písemného oznámení žalobce společnosti S. o tom, že se stala vítězem výběrového řízení (dále jen „oznámení“).

2/ Oznámení bylo společnosti S. doručeno dne 29. 6. 2021.

3/ Žaloba byla doručena soudu dne 29. 6. 2021 v 15:34 hod.

8. Odvolací soud se ztotožnil se závěrem učiněným soudem prvního stupně, podle něhož skutečnost, s níž právní předpisy spojují převod práva účastníka řízení, o něž v řízení jde (§ 107a o. s. ř.), nastala před zahájením řízení. Na rozdíl od soudu prvního stupně jej nicméně odůvodnil tím, že „nabývá-li se právo nebo povinnost, nabývá se v 00.00 hod. rozhodného dne“ [srov. § 601 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále též jen „o. z.“)].

9. Aplikuje uvedené pravidlo na poměry projednávané věci, odvolací soud uzavřel, že „smlouva o postoupení předmětných pohledávek nabyla účinnosti doručením písemného oznámení žalobce společnosti S., že se stal[a] vítězem výběrového řízení, a to dne 29. 6. 2021 v 00.00 hod. tohoto dne“. Jelikož žaloba došla soudu dne 29. 6. 2021 v 15:34 hod., je zřejmé, že k rozhodné právní skutečnosti pro převod žalobou uplatněných pohledávek na postupníka došlo již před zahájením řízení v projednávané věci.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

10. Proti usnesení odvolacího soudu podal žalobce dovolání, maje za to, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení (v judikatuře Nejvyššího soudu dosud neřešených) otázek, zda lze ustanovení § 601 o. z. aplikovat na doručení oznámení o vítězi výběrového řízení (tedy na jinou právní skutečnost než právní událost), a zda – je-li odpověď na první otázku kladná –

lze doručení oznámení označit jako podmínku pro zánik jednoho práva a vznik dalšího ve vzájemné návaznosti ve smyslu § 601 odst. 2 o. z. Současně dovolatel odvolacímu soudu vytýká, že usnesení soudu prvního stupně nezrušil pro jeho nepřezkoumatelnost.

11. Odvolací soud podle dovolatele pochybil, aplikoval-li pravidlo uvedené v § 601 odst. 1 o. z. i na doručení oznámení o vítězi výběrového řízení, jež je právním jednáním (což se dle dovolatele podává z rozsudků Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2020, sp. zn. [21 Cdo 2862/2019](#), uveřejněného pod číslem 3/2021 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, a ze dne 27. 4. 2022, sp. zn. [21 Cdo 2061/2021](#)), ačkoliv označené ustanovení dopadá toliko na právní události (tedy právní skutečnosti odlišné od právních jednání) a na projednávanou věc je nelze aplikovat.

12. Pokud by se § 601 o. z. na projednávanou věc aplikoval, bylo by dle dovolatele třeba použít § 601 odst. 2 o. z., neboť bez zániku práva dovolatele k předmětným pohledávkám by nemohlo vzniknout právo společnosti S. k nim. Akceptace názoru odvolacího soudu vede k neudržitelnému závěru, podle něhož by společnosti S. vzniklo právo k dotčeným pohledávkám již počátkem dne, ale právo dovolatele k nim by (aplikací stejného pravidla) zaniklo až ke konci téhož dne. Po dobu 24 hodin by zde tak souběžně byli věřiteli pohledávek postupitel i postupník.

13. Dovolatel proto navrhuje, aby Nejvyšší soud napadené usnesení zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

14. Třetí žalovaný ve vyjádření k dovolání argumentuje ve prospěch správnosti napadeného rozhodnutí a navrhuje, aby Nejvyšší soud dovolání odmítl.

III.

Přípustnost dovolání

15. Dovolání bylo podáno včas, osobou oprávněnou a splňující podmínku podle § 241 odst. 1 o. s. ř.; dovolací soud se proto zabýval jeho přípustností.

16. Dovolání je přípustné podle § 237 o. s. ř. pro řešení jím otevřených otázek výkladu § 601 o. z., v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu dosud neřešených.

IV.

Důvodnost dovolání

17. Podle § 601 odst. 1 o. z. nabývá-li se právo nebo vzniká-li povinnost v určitý den, nabude se nebo vznikne počátkem toho dne; zaniká-li právo nebo povinnost v určitý den, zanikne koncem toho dne. To neplatí, vylučuje-li to povaha právního případu.

18. Podle § 601 odst. 2 o. z. podmiňuje-li zánik určitého práva vznik jiného práva ve vzájemné návaznosti, nastává oboje v týž okamžik. Není-li ujednáno nebo stanoveno něco jiného, nastane takový právní účinek koncem dne.

19. Oproti přesvědčení dovolatele nemá Nejvyšší soud pochybnosti o tom, že citované ustanovení se zásadně uplatní na určení času nabytí (vzniku) či pozbytí (zániku) práva nebo povinnosti bez ohledu na to, na základě jaké právní skutečnosti tato práva nebo povinnosti vznikají či zanikají. Uvedený závěr, z něhož implicity vychází i komentářová literatura [srov. Bodečková, J. In: Petrov, J., Výtisk, M., Beran, V. a kol. Občanský zákoník. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 673, Lavický, P. In: Lavický, P. a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 1935, Tégl, P. in Melzer, F., Tégl, P. a kol: Občanský zákoník – velký komentář. Svazek III., § 419-654. Praha: Leges, 2014. s. 867 a násled., je zjevný přímo

z textu § 601 odst. 2 věty druhé o. z. (jenž výslovně předpokládá, že ujednání, tedy právní jednání, stran může zahrnout i rozhodný okamžik). Opírá-li dovolatel svůj názor o systematický výklad (zařazení § 601 o. z. do dílu pojednávajícího o právních událostech), přehlíží, že například následující ustanovení § 602 o. z. upravuje pravidla pro splnění povinnosti (tedy soluční právní jednání) či výkon práva (jenž je v některých případech také právním jednáním).

20. S ohledem na řečené je pak bez významu, zda doručení písemného oznámení společnosti S. podle smlouvy o postoupení pohledávek lze považovat za projev vůle dovolatele, a tedy za jeho právní jednání (jak dovozuje dovolatel), či zda jde toliko o sdělení určité informace (srov. např. Melzer, F. in Melzer, F., Tégl, P. a kol: Občanský zákoník – velký komentář. Svazek III., § 419-654. Praha: Leges, 2014. s. 469 a 470) či dokonce o jinou právní skutečnost.

21. Odvolací soud postupoval správně, aplikoval-li na určení okamžiku, kdy došlo k právní skutečnosti, s níž právní předpisy spojují převod práva (žalobou uplatněných pohledávek) z dovolatele na společnost S., ustanovení § 601 o. z. Jeho právní posouzení však přesto neobstojí, a to z důvodů namítaných dovolatelem.

22. Ustanovení § 601 odst. 1 o. z., určující, k jakému okamžiku nastává následek v podobě vzniku nebo zániku subjektivního práva či povinnosti, lze vztáhnout toliko na situace, kdy dochází izolovaně pouze k jedné z popsanych situací (tedy buď ke vzniku subjektivního práva či povinnosti, anebo k jejich zániku). Nelze jej naopak aplikovat na případy, kdy na sebe zánik a vznik subjektivního práva bezprostředně navazují. Výsledkem aplikace § 601 odst. 1 o. z. na takovou situaci by totiž byl – jak přílehavě uvádí dovolatel – „překryv“ obou práv v poslední den, navzdory tomu, že zánik prvního práva je předpokladem vzniku druhého a že toto právo nemůže svědčit současně dvěma osobám [viz Lavický, P., op. cit., s. 1936, Bodečková, J. op. cit., s. 673, či Tégl, P., op. cit., s. 869].

23. Je-li zánik jednoho subjektivního práva předpokladem vzniku druhého (tedy nejde-li o pouhou časovou souslednost), je třeba při posuzování rozhodného okamžiku aplikovat pravidlo § 601 odst. 2 o. z. Zákon pro tyto případy dispozitivně a podpůrně (neujednávají-li si strany anebo nestanoví-li zákon něco jiného) upravuje pravidlo, že takový právní následek nastane nikoliv začátkem, ale až koncem určitého dne (viz Lavický, op. cit., s. 1936).

24. Účinností smlouvy o postoupení pohledávky (§ 1879 a násl. o. z.) pozbývá postupitel postoupenou pohledávku (přestává být jejím věřitelem) a nabývá ji (jejím věřitelem se stává) postupník [srov. např. Dvořák, B. in: Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník V. Závazkové právo. Obecná část (§ 1721–2054). 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 725]. Jinak řečeno, nabytí pohledávky postupníkem je „podmíněno“ pozbytím této pohledávky postupitelem ve smyslu ustanovení § 601 odst. 2 o. z.

25. Aplikoval-li odvolací soud v projednávané věci na určení okamžiku účinnosti smlouvy o postoupení žalobou uplatněných pohledávek § 601 odst. 1 o. z., a nikoliv § 601 odst. 2 o. z., je jeho právní posouzení nesprávné (a dovolání je důvodné).

26. Dosavadní výsledky řízení Nejvyššímu soudu neumožňují ve věci rozhodnout (napadené rozhodnutí změnit). Je tomu tak proto, že v důsledku zaujatého právního názoru odvolací soud nezjišťoval, v jaký okamžik bylo oznámení společnosti S. doručeno, ani neposuzoval, zda ujednání článku 2.2. smlouvy o postoupení pohledávek určuje odlišný okamžik účinnosti smlouvy o postoupení pohledávek (okamžik doručení oznámení společnosti S.), než stanoví (dispozitivně) § 601 odst. 2 o. z. (konec dne, kdy bylo oznámení společnosti S. doručeno).

K uvedenému posouzení je zapotřebí provést výklad právního jednání v souladu s § 555 a násl. o. z., což bude úkolem odvolacího soudu v dalším řízení.

27. Nejvyšší soud proto podle § 243e odst. 1 o. s. ř. napadené rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 věta první o. s. ř.).

28. Právní názor dovolacího soudu je pro odvolací soud závazný (§ 243g odst. 1 část první věty za středníkem o. s. ř., § 226 odst. 1 o. s. ř.).

29. Pouze pro úplnost pak Nejvyšší soud s ohledem na námitku dovolatele uvádí, že usnesení soudu prvního stupně nelze považovat za nepřezkoumatelné (ke kritériím tzv. přezkoumatelnosti rozhodnutí srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2013, sp. zn. [29 Cdo 2543/2011](#), uveřejněný pod číslem 100/2013 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 9. 2016, sen. zn. [29 ICdo 40/2016](#)).

č. 36

Podnikatel zajišťující veřejnou komunikační síť nebo poskytující veřejně dostupnou službu elektronických komunikací je povinen (oprávněn) pro účely vyúčtování poskytnuté služby uchovávat a zpracovávat údaje o příchozích hovorech (§ 90 zákona č. 127/2005 Sb.).

Telekomunikace, Ochrana osobních údajů

§ 64 odst. 1,2,7 zákona č. 127/2005 Sb., § 90 zákona č. 127/2005 Sb., § 129 odst. 3 zákona č. 127/2005 Sb., čl. 6 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679, čl. 6 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES

č. 36

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2023, sp. zn. [33 Cdo 347/2023](#), ECLI:CZ:NS:2023:33.CDO.347.2023.1

Nejvyšší soud zamítl dovolání žalobkyně.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Okresní soud v Bruntále rozsudkem ze dne 27. 1. 2022, č. j. 16 C 57/2021-53, zamítl žalobu, jíž se žalobkyně domáhala zrušení rozhodnutí Českého telekomunikačního úřadu, odboru pro severomoravskou oblast, ze dne 6. 5. 2019, č. j. ČTÚ-7 193/2019-638/VII. Vyř.-MaK, a rozhodnutí předsedkyně Rady Českého telekomunikačního úřadu ze dne 22. 12. 2020, č. j. ČTÚ-49 224/2019-603, a žalobkyni uložil zaplatit žalovanému na náhradě nákladů řízení 6 534 Kč. Ve správním řízení ovládaném projednacím zásadou (zde spor s uživatelem veřejně dostupné služby elektronických komunikací o úhradu ceny za poskytnutou službu) – argumentuje soud prvního stupně – je žalobkyně (podnikatelka), kterou tíží břemeno důkazní, povinna tvrdit a prokázat, že poskytla službu v rozsahu odpovídajícím ceně, kterou vyúčtovala a která byla platná v době poskytnutí služby (§ 141 odst. 4 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 64 odst. 1, § 90 odst. 3 zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů /zákon o elektronických komunikacích/, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „zákon č. 127/2005 Sb.“). Výpis odchozích volání není s to prokázat propojení a uskutečnění odchozích telefonických hovorů. I když ze zákona č. 127/2005 Sb. nevyplývá povinnost pro vyúčtování služeb elektronických komunikací uchovávat výpisy příchozích hovorů, které jsou však potřebné pro vyúčtování poskytnutých služeb, je podnikatel povinen (a „pro ochranu svých práv“ i oprávněn) uchovávat po dobu vymezenou v § 90 odst. 3 zákona č. 127/2005 Sb., tedy „po celou dobu řízení o námitce proti vyřízení reklamace podané účastníkem nebo uživatelem“, provozní údaje podle § 90 odst. 1 zákona č. 127/2005 Sb., tj. „jakékoliv údaje zpracováváné pro potřeby přenosu zprávy v síti elektronických komunikací nebo pro její vyúčtování“.

2. Rozsudkem ze dne 9. 9. 2022, č. j. 71 Co 109/2022-111, Krajský soud v Ostravě potvrdil rozhodnutí soudu prvního stupně a žalovanému přiznal na náhradě nákladů odvolacího řízení

6 654 Kč. Odvolací soud se ztotožnil s tím, že je na žalobkyni, kterou tíží důkazní břemeno, aby v případě reklamace prokázala, že se ve dnech 15. 1. 2019 a 16. 1. 2019 uskutečnily hovory (§ 64 odst. 1 zákona č. 127/2005 Sb.). To, že došlo k propojení mobilních čísel volajícího a volaného a po jakou dobu trvalo, prokazuje – mimo jiné – výpis příchozích hovorů, který je pro vyúčtování služeb provozním údajem (§ 90 odst. 1 zákona č. 127/2005 Sb.). Okolnost, že – až na výjimky – nejsou příchozí volání účtována, na tom nic nemění. Žalobkyně je tedy povinna i oprávněna údaje o příchozích hovorech po dobu stanovenou v § 90 odst. 3 a 4 zákona č. 127/2005 Sb. uchovávat (zpracovávat), aniž by tím porušila nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 z 27. 4. 2016, o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES („obecné nařízení o ochraně osobních údajů“), a směrnici Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES z 12. 7. 2002, o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací („směrnice o soukromí a elektronických komunikacích“).

č. 36

II.

Dovolání a vyjádření k němu

3. V dovolání, kterým napadla rozhodnutí odvolacího soudu, žalobkyně otázkou, zda podnikatel zajišťující veřejnou komunikační síť nebo poskytující veřejně dostupnou službu elektronických komunikací, je povinen (oprávněn) uchovávat po stanovenou dobu údaje o příchozích hovorech, „které nejsou předmětem vyúčtování“, označila za v rozhodování dovolacího soudu dosud nevyřešenou. Podle dovolatelky údaje o neúčtovaných – příchozích hovorech nejsou provozními údaji, na které se vztahuje povinnost uchovávání podle § 90 odst. 3 zákona č. 127/2005 Sb. Oprávnění zpracovávat provozní údaje nezbytné pro vyúčtování ceny za službu podle § 90 odst. 4 zákona č. 127/2005 Sb. se vztahuje pouze na takové údaje, které jsou k provedení vyúčtování nezbytné. Takovými nejsou údaje o příchozích hovorech, které operátor uživateli neúčtuje (§ 64 odst. 2 zákona č. 127/2005 Sb.), nehledě na to, že mají povahu osobních údajů, na něž se vztahují speciální právní předpisy. Navrhla, aby dovolací soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

4. Žalovaný se s rozhodnutím odvolacího soudu ztotožnil a navrhl, aby dovolací soud dovolání zamítl.

III.

Přípustnost dovolání

5. Dovolání je podle § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“), přípustné, protože napadené rozhodnutí, kterým se odvolací řízení končí, závisí na vyřešení otázky, zda podnikatel zajišťující veřejnou komunikační síť nebo poskytující veřejně dostupnou službu elektronických komunikací je povinen (oprávněn) pro účely vyúčtování poskytnuté služby uchovávat a zpracovávat údaje o příchozích hovorech (§ 90 zákona č. 127/2005 Sb.), která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena.

6. Nesprávným právním posouzením je omyl soudu při aplikaci práva na zjištěný skutkový stav. O mylnou aplikaci se jedná nejen tehdy, jestliže soud použil jiný právní předpis, než který měl správně použít, nebo aplikoval sice správný právní předpis, ale nesprávně jej vyložil, popř. jestliže ze skutkových zjištění vyvodil nesprávné právní závěry, ale i tehdy, je-li jeho právní posouzení neúplné (při formulaci právních závěrů nezohlednil všechny relevantní skutečnosti, které po zhodnocení důkazů měl k dispozici).

IV.

Důvodnost dovolání

7. Podle § 64 odst. 1 zákona č. 127/2005 Sb. je účastník, který je koncovým uživatelem, popřípadě uživatel veřejně dostupné služby elektronických komunikací, povinen uhradit za poskytnutou službu cenu ve výši platné v době poskytnutí této služby.

8. Podle § 64 odst. 2 zákona č. 127/2005 Sb. je podnikatel poskytující službu přístupu k internetu nebo interpersonální komunikační službu založenou na číslech, povinen v elektronické podobě poskytovat bezplatně podle výběru účastníka, který je koncovým uživatelem, popřípadě uživatele, vyúčtování ceny za poskytnuté služby podle druhu služby, nebo souhrnné vyúčtování ceny za poskytnuté služby jednou položkou. Vyúčtování ceny za poskytnuté služby podle druhu služby obsahuje rovněž informace o základních podmínkách poskytované služby, které stanoví prováděcí právní předpis podle odstavce 13. Vyúčtování ceny neobsahuje položky za volání nebo jiné služby elektronických komunikací, které účastník, který je koncový uživatel, popřípadě uživatel, neplatí, včetně volání na čísla pro přístup ke službám na účet volaného a rozpis využívání služby přístupu k internetu a využívání hlasové služby, které jsou zpoplatněny formou paušálního poplatku za určité časové období. U předplacených karet se vyúčtování ceny neposkytuje.

9. Podle § 64 odst. 7 zákona č. 127/2005 Sb. má účastník, který je koncovým uživatelem, popřípadě uživatel právo uplatnit reklamaci na vyúčtování ceny nebo na poskytovanou veřejně dostupnou službu elektronických komunikací.

10. Podle § 90 zákona č. 127/2005 Sb. se provozními údaji rozumí jakékoli údaje zpracovávané pro potřeby přenosu zprávy sítě elektronických komunikací nebo pro její účtování (odstavec 1). Podnikatel zajišťující veřejnou komunikační síť nebo poskytující veřejně dostupnou službu elektronických komunikací, který zpracovává a ukládá provozní údaje, včetně příslušných lokalizačních údajů, vztahujících se k uživateli nebo účastníku, je musí smazat nebo učinit anonymními, jakmile již nejsou potřebné pro přenos zprávy, s výjimkou případů uvedených v ustanoveních odstavců 3 až 6. Povinnost právnické nebo fyzické osoby zajišťující veřejnou komunikační síť nebo poskytující veřejně dostupnou službu elektronických komunikací zachovávat provozní a lokalizační údaje podle § 97 zůstává nedotčena (odstavec 2). Podnikatel zajišťující veřejnou komunikační síť nebo poskytující veřejně dostupnou službu elektronických komunikací je povinen uchovávat provozní údaje služby poskytnuté účastníkovi nebo uživateli do doby rozhodnutí sporu podle § 129 odst. 3 nebo do konce doby, během níž může být vyúčtování ceny nebo poskytnutí služby elektronických komunikací právně napadeno nebo úhrada vymáhána (odstavec 3). Podnikatel zajišťující veřejnou komunikační síť nebo poskytující veřejně dostupnou službu elektronických komunikací může zpracovávat provozní údaje nezbytné pro vyúčtování ceny za službu poskytnutou účastníkovi nebo uživateli za přístup pouze do konce doby, během níž může být úhrada vymáhána (odstavec 4).

11. Podle § 129 odst. 3 zákona č. 127/2005 Sb. nevyhoví-li podnikatel poskytující veřejně dostupné služby elektronických komunikací reklamaci podané podle § 64 odst. 7 až 9, je účastník, popřípadě uživatel oprávněn podat u Úřadu návrh na zahájení řízení o námitce proti vyřízení reklamace bez zbytečného odkladu, nejpozději však do 1 měsíce ode dne doručení vyřízení reklamace nebo marného uplynutí lhůty pro její vyřízení (§ 64 odst. 10), jinak právo uplatnit námitku zanikne. Podáním námítky není dotčena povinnost podle § 64 odst. 1, Úřad je však v odůvodněných případech oprávněn na žádost účastníka, popřípadě uživatele

rozhodnout, že podáním námítky se splnění povinnosti podle § 64 odst. 1 odkládá až do nabytí právní moci rozhodnutí o námitce. Proti tomuto rozhodnutí se nelze odvolat.

12. Článek 6 obecného nařízení o ochraně osobních údajů („Zákonnost zpracování“) stanoví:

1/ Zpracování je zákonné, pouze pokud je splněna nejméně jedna z těchto podmínek a pouze v odpovídajícím rozsahu:

- a) subjekt údajů udělil souhlas se zpracováním svých osobních údajů pro jeden či více konkrétních účelů;
- b) zpracování je nezbytné pro splnění smlouvy, jejíž smluvní stranou je subjekt údajů, nebo pro provedení opatření přijatých před uzavřením smlouvy na žádost tohoto subjektu údajů;
- c) zpracování je nezbytné pro splnění právní povinnosti, která se na správce vztahuje;
- d) zpracování je nezbytné pro ochranu životně důležitých zájmů subjektu údajů nebo jiné fyzické osoby;
- e) zpracování je nezbytné pro splnění úkolu prováděného ve veřejném zájmu nebo při výkonu veřejné moci, kterým je pověřen správce;
- f) zpracování je nezbytné pro účely oprávněných zájmů příslušného správce či třetí strany, kromě případů, kdy před těmito zájmy mají přednost zájmy nebo základní práva a svobody subjektu údajů vyžadující ochranu osobních údajů, zejména pokud je subjektem údajů dítě.

První pododstavec písm. f) se netýká zpracování prováděného orgány veřejné moci při plnění jejich úkolů.

2/ Členské státy mohou zachovat nebo zavést konkrétnější ustanovení, aby přizpůsobily používání pravidel tohoto nařízení ohledně zpracování ke splnění odst. 1 písm. c) a e) tím, že přesněji určí konkrétní požadavky na zpracování a jiná opatření k zajištění zákonného a spravedlivého zpracování, a to i u jiných zvláštních situací, při nichž dochází ke zpracování, jak stanoví kapitola IX.

3/ Základ pro zpracování podle odst. 1 písm. c) a e) musí být stanoven:

- a) právem Unie nebo
- b) právem členského státu, které se na správce vztahuje.

Účel zpracování musí vycházet z tohoto právního základu, nebo pokud jde o zpracování uvedené v odst. 1 písm. e), musí být toto zpracování nutné pro splnění úkolu prováděného ve veřejném zájmu či při výkonu veřejné moci, kterým je pověřen správce. Tento právní základ může obsahovat konkrétní ustanovení pro přizpůsobení uplatňování pravidel tohoto nařízení, včetně obecných podmínek, kterými se řídí zákonost zpracování správcem, typu osobních údajů, které mají být zpracovány, dotčených subjektů údajů, subjektů, kterým lze osobní údaje poskytnout, a účelu tohoto poskytování, účelového omezení, doby uložení a jednotlivých operací zpracování a postupů zpracování, jakož i dalších opatření k zajištění zákonného a spravedlivého zpracování, jako jsou opatření pro jiné zvláštní situace, při nichž dochází ke zpracování, než stanoví kapitola IX. Právo Unie nebo členského státu musí splňovat cíl veřejného zájmu a musí být přiměřené sledovanému legitimnímu cíli.

4/ Pokud zpracování pro jiný účel, než pro který byly osobní údaje shromážděny, není založeno na souhlasu subjektu údajů nebo na právu Unie či členského státu, který v demokratické společnosti představuje nutné a přiměřené opatření k zajištění cílů uvedených v čl. 23 odst. 1, zohlední správce v zájmu zjištění toho, zda je zpracování pro jiný účel slučitelné s účely, pro něž byly osobní údaje původně shromážděny, mimo jiné:

- a) jakoukoli vazbu mezi účely, kvůli nimž byly osobní údaje shromážděny, a účely zamýšleného dalšího zpracování;
- b) okolnosti, za nichž byly osobní údaje shromážděny, zejména pokud jde o vztah mezi subjekty údajů a správcem;
- c) povahu osobních údajů, zejména zda jsou zpracovávány zvláštní kategorie osobních údajů podle článku 9 nebo osobní údaje týkající se rozsudků v trestních věcech a trestných činů podle článku 10;
- d) možné důsledky zamýšleného dalšího zpracování pro subjekty údajů;
- e) existenci vhodných záruk, mezi něž může patřit šifrování nebo pseudonymizace.

Článek 6 směrnice o soukromí a elektronických komunikacích („Provozní údaje“) stanoví:

- 1/ Provozní údaje vztahující se k účastníkům a uživatelům zpracovávané a uchovávané provozovatelem veřejné komunikační sítě nebo poskytovatelem veřejně dostupné služby elektronických komunikací, musí být vymazány nebo anonymizovány, jakmile již nejsou potřebné pro přenos sdělení, aniž by tímto byly dotčeny odstavce 2, 3 a 5 tohoto článku a čl. 15 odst. 1.
- 2/ Je možno zpracovávat provozní údaje nezbytné pro účely účtování a stanovení plateb za propojení. Takovéto zpracování je přípustné pouze do konce období, v němž lze právně napadnout účet či uplatňovat nárok na platbu.
- 3/ Pro potřeby marketingu služeb elektronických komunikací nebo pro poskytování služeb s přidanou hodnotou může poskytovatel veřejně dostupných služeb elektronických komunikací zpracovávat údaje uvedené v odstavci 1 pouze v nezbytném rozsahu a po dobu pro tyto služby nebo marketing nezbytnou, pokud k tomu dal svůj souhlas účastník nebo uživatel, jehož se údaje týkají. Účastníci či uživatelé musí mít možnost kdykoliv svůj souhlas se zpracováním provozních údajů vzít zpět.
- 4/ Poskytovatel služby musí informovat účastníka nebo uživatele o tom, jaké druhy provozních údajů a po jakou dobu budou zpracovávány pro účely uvedené v odstavci 2; při zpracování prováděném pro účely uvedené v odstavci 3 musí být tato informace poskytnuta ještě před získáním souhlasu.
- 5/ Zpracování provozních údajů podle odstavců 1, 2, 3 a 4 musí být omezeno na osoby, které jednájí z pověření provozovatelů veřejných komunikačních sítí a poskytovatelů veřejně dostupných služeb elektronických komunikací, a které se zabývají účtováním nebo řízením provozu, požadavky zákazníků, odhalováním podvodů, marketingem služeb elektronických komunikací nebo

poskytováním služeb s přidanou hodnotou, a musí být omezeno na rozsah, který je nezbytný pro účely těchto činností.

6/ Odstavce 1, 2, 3 a 5 se použijí, aniž by tím byla dotčena možnost informovat příslušné subjekty o provozních údajích v souladu s použitelnými právními předpisy s cílem řešit spory týkající se zejména propojení či účtování.

13. Odvolací soud vyšel ze skutkového stavu, který soud prvního stupně převzal z řízení před správním orgánem.

14. Žalovaný reklamoval vyúčtování telefonních hovorů č. 4802642619 za účtovací období od 6. 1. 2019 do 5. 2. 2019. Výhrady měl k odchozímu volání uskutečněnému dne 16. 1. 2019 v 18:07:08 hodin po dobu 7200 sekund na jedno telefonní číslo a k odchozímu volání uskutečněnému dne 15. 1. 2019 ve 14:56:48 hodin po dobu 1578 sekund na jiné telefonní číslo. Český telekomunikační úřad, odbor pro severomoravskou oblast, rozhodnutím z 6. 5. 2019, č. j. ČTÚ-7 193/2019-638/VII. Vyř.-MaK, vyhověl námitce žalovaného proti vyřízení reklamace (úhradu za služby snížil o 141,61 Kč bez daně z přidané hodnoty). Předsedkyně Rady Českého telekomunikačního úřadu rozhodnutím z 22. 12. 2020, č. j. ČTÚ-49 224/2019-603, rozklad žalobkyně zamítla a rozhodnutí potvrdila. Žalobkyně předložila jen výpis odchozího hovoru z 16. 1. 2019, výpis odchozího hovoru z 15. 1. 2019, stejně jako výpisy příchozích hovorů u obou uvedených telefonních čísel nedoložila. Skutečnost, že telefonní hovor se uskutečnil, tj. číslo volajícího bylo propojeno s číslem volaného, prokazuje výpis odchozích a příchozích volání.

15. Žalobkyně nespochybnila, že ve sporu o vyúčtování služeb poskytnutých žalovanému má povinnost tvrdit a prokázat, že se hovory uskutečnily. K tomu ostatně již Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 27. 8. 2013, sp. zn. [21 Cdo 2058/2012](#), uvedl: „Každý z účastníků sporu uvedeného v ustanovení § 129 odst. 1 zákona o elektronických komunikacích (tj. sporu mezi osobou vykonávající komunikační činnost na straně jedné, a účastníkem, popřípadě uživatelem na straně druhé, který se týká povinností uložených zákonem o elektronických komunikacích nebo na jeho základě) musí v závislosti na hypotéze hmotněprávní normy, podle níž má být věc posouzena, tvrdit skutečnosti a označit důkazy, na základě kterých bude moci správní orgán (soud) rozhodnout v jeho prospěch (břemeno tvrzení a důkazní břemeno). Účastník, který neoznačil důkazy potřebné k prokázání svých tvrzení, nese případné nepříznivé následky v podobě takového rozhodnutí správního orgánu (soudu), které bude vycházet ze skutkového stavu zjištěného na základě ostatních provedených důkazů. Stejně následky stíhají i toho účastníka, který sice navrhl důkazy o pravdivosti svých tvrzení, avšak hodnocení provedených důkazů správním orgánem (soudem) vyznělo v závěr, že dokazování nepotvrdilo pravdivost skutkových tvrzení účastníka. Zákon zde vymezuje tzv. důkazní břemeno (§ 141 odst. 4 správního řádu, § 120 odst. 3 o. s. ř.) jako procesní odpovědnost účastníka za výsledek řízení, jestliže je určován výsledkem provedení dokazování. Procesní smysl důkazního břemene vyniká především v takové důkazní situaci, kdy aktivní účastníci beze zbytku splní svou povinnost tvrzení i povinnost důkazní. Jeho pravým cílem je umožnit správnímu orgánu (soudu) vydat rozhodnutí i v těch případech, kdy určitá skutečnost, ve sporu rozhodná, nebyla (ve smyslu, že zpravidla ani být nemohla) dokázána, tedy v případech, kdy výsledky hodnocení důkazů neumožňují správnímu orgánu (soudu) přijmout ani závěr o pravdivosti této skutečnosti, ale ani závěr o tom, že by byla nepravdivá. I v těchto případech (tzv. důkazní nouzi) musí správní orgán (soud) rozhodnout v neprospěch toho účastníka, v jehož zájmu bylo podle hmotného práva prokázat tvrzenou skutečnost. Z hmotněprávní úpravy obsažené v ustanovení § 64 odst. 1 zákona o elektronických komunikacích vyplývá, že osoba poskytující

služby elektronických komunikací má ve sporu s účastníkem, popřípadě uživatelem veřejně dostupné služby elektronických komunikací o úhradu ceny za poskytnutou službu břemeno tvrzení, že účastníku (uživateli) poskytl veřejně dostupnou službu elektronických komunikací v rozsahu a kvalitě odpovídající ceně, kterou mu za službu vyúčtoval a která byla platná v době poskytnutí služby, a důkazní břemeno, pokud jde o prokázání tohoto tvrzení. Z takto vymezeného břemene tvrzení a důkazního břemene vyplývá, že osobě poskytující služby elektronických komunikací nestačí k úspěchu ve sporu s účastníkem, popřípadě uživatelem, o úhradu ceny za poskytnuté datové služby tvrdit a prokazovat, jaký byl jí naměřený objem dat přenesených v průběhu poskytování datových služeb účastníku (uživateli), nýbrž že tato osoba musí - má-li mít ve sporu úspěch – tvrdit a prokázat též to, co bylo obsahem poskytnuté datové služby (jaká data účastník, popřípadě uživatel prostřednictvím datové služby obdržel). Na základě skutečnosti, jaká data byla účastníku (uživateli) poskytnuta, lze ověřit nejen správnost vyúčtovaného objemu (množství) dat naměřeného osobou poskytující služby elektronických komunikací, ale i to, zda datová služba byla poskytnuta řádně (srov. např. § 94 odst. 2 zákona o elektronických komunikacích)“. V poměrech projednávané věci Nejvyšší soud zdůraznil, že „[D]ůkazem k prokázání tvrzení žalobce o obsahu poskytnuté datové služby mohly být nejen záznamy o tzv. URL adresách (o adresách webových stránek navštívených účastníkem v době datového spojení), které žalobce mohl (aniž by tím – jak správně dovodil odvolací soud - porušoval ustanovení čl. 10 Listiny základních práv a svobod) zpracovávat jako provozní údaje nezbytné pro vyúčtování ceny za poskytnutou službu do konce doby, během níž mohlo být vyúčtování ceny právně napadeno nebo úhrada mohla být vymáhána (srov. § 90 odst. 1 a 3 zákona o elektronických komunikacích), ale i jiné důkazní prostředky, kterými bylo možné zjistit obsah datové služby poskytnuté účastníku a které jsou příkladmo uvedeny v ustanoveních § 51 odst. 1 správního řádu a § 125 věty první o. s. ř. Protože žalobce svou povinnost tvrdit, co bylo obsahem datové služby vyúčtované účastníku, v řízení před správním orgánem ani v řízení před soudy nesplnil (z hlediska následků nesplnění této povinnosti přitom není významné, že ji ani splnit objektivně nemohl, neboť své záznamy o obsahu poskytnuté datové služby smazal), a protože tak nemohl splnit ani důkazní povinnost odpovídající tomuto tvrzení, je závěr odvolacího soudu, podle něhož nelze uzavřít, že k přenosu vyúčtovaného objemu dat ve prospěch účastníka skutečně došlo, v souladu se zákonem“.

16. O povinnost operátora – právnické nebo fyzické osoby zajišťující veřejnou komunikační síť nebo poskytující veřejně dostupnou službu elektronických komunikací – uchovávat provozní a lokalizační údaje pro potřeby státu, resp. orgánů vyjmenovaných v § 97 odst. 3 pod body a/ až e/ zákona č. 127/2005 Sb. (data retention), v projednávané věci nejde. Z toho důvodu je odkaz žalobkyně na plenární nálezy Ústavního soudu ze dne 22. 3. 2011, sp. zn. [Pl. ÚS 24/10](#), a ze dne 14. 5. 2019, sp. zn. [Pl. ÚS 45/17](#), týkající se ustanovení § 97 zákona č. 127/2005 Sb. bezcenný.

V. Závěr

17. Zpracování a uchování provozních údajů pro potřeby přenosu zprávy sítí elektronických komunikací a vyúčtování poskytnutých služeb včetně jejich likvidace (smazání) nebo anonymizace upravují ustanovení § 90 odst. 2, 3 a 4 zákona č. 127/2005 Sb. Zpracované údaje o odchozích a příchozích hovorech prokazující, že volané číslo bylo propojeno a po jakou dobu propojení trvalo, je podnikatel povinen (oprávněn) bez ohledu na to, zda byly hovory uskutečněny v síti jednoho operátora nebo mezi sítěmi různých operátorů, uchovat po dobu vymezenou v ustanoveních § 90 odst. 3 a 4 zákona č. 127/2005 Sb. (v dané věci do právní moci

rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 9. 9. 2022, č. j. 71 Co 109/2022-111). Z toho vyplývá, že provozními údaji zpracovávanými pro potřeby vyúčtování poskytnutých služeb ve smyslu § 90 odst. 1 zákona č. 127/2005 Sb. jsou i údaje o příchozích hovorech.

18. S povinností (oprávněním) pro potřeby vyúčtování zpracovávat a uchovávat údaje o příchozích hovorech na volaná čísla jiných subjektů, než je reklamující, souvisí otázka, zda taková povinnost (výkon práva) není v rozporu s ochranou osobních údajů. Odvolací soud se – správně – ztotožnil se stanoviskem Úřadu pro ochranu osobních údajů z 31. 8. 2022. Údaj o příchozím hovoru je osobním údajem, „jehož prostřednictvím lze fyzickou osobu ... snadno identifikovat ... je téměř vždy možné propojit telefonní číslo s řadou dalších údajů o fyzické osobě“. Operátor (žalobkyně) je podle zákona č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů, oprávněn (po omezenou dobu) tyto osobní údaje v rozsahu, který je nezbytný pro poskytování služeb a pro potřeby účtování a plateb za spojení zpracovávat a uchovávat, i když se vztahují k jiné než reklamující osobě (srov. článek 6 odst. 1 písm. c/, f/ obecného nařízení o ochraně osobních údajů, článek 6 směrnice o soukromí a elektronických komunikacích).

19. Protože otázku, pro niž bylo dovolání připuštěno, vyřešil odvolací soud správně, Nejvyšší soud dovolání žalobkyně zamítl (§ 243d písm. a/ o. s. ř.).

č. 37

Umořit lze (i) blankosměnku.

Umoření listin, Blankosměnka [Směnka]

§ 304 zákona č. 292/2013 Sb., § 305 zákona č. 292/2013 Sb., § 306 zákona č. 292/2013 Sb., § 307 zákona č. 292/2013 Sb., § 313 zákona č. 292/2013 Sb., § 315 zákona č. 292/2013 Sb., § 10 zákona č. 191/1950 Sb.

č. 37

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 8. 2024, sp. zn. [29 Cdo 2073/2022](#), ECLI:CZ:NS:2024:29.CDO.2073.2022.1

Nejvyšší soud změnil usnesení Městského soudu v Praze ze dne 22. 2. 2022, sp. zn. 29 Co 58/2022, v potvrzujícím výroku tak, že se mění usnesení Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 18. 10. 2021, č. j. 34 U 5/2017-307, ve výroku ve věci samé tak, že se prohlašuje za umořenou blankosměnka, která je nedílnou součástí výroku tohoto usnesení. Ve zbývajících částech usnesení Městského soudu v Praze ze dne 22. 2. 2022, sp. zn. 29 Co 58/2022, zrušil a věc v tomto rozsahu vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Obvodní soud pro Prahu 4 usnesením ze dne 18. 10. 2021, č. j. 34 U 5/2017-307, prohlásil za umořenou blankosměnku zajišťující pohledávku z titulu smlouvy o kontokorentním úvěru č. XY s úvěrovým rámcem 2 000 000 Kč (výrok I.) a uložil účastníku L. V. (dále též jen „L. V.“), aby zaplatil navrhovateli (České spořitelně, a. s.) na nákladech řízení částku 4 900 Kč (výrok II.).

2. Z obsahu spisu plyne, že

1) Navrhovatel se v řízení domáhal (návrhem doručeným soudu prvního stupně dne 18. 7. 2017) umoření blankosměnky (s nevyplněnými údaji data splatnosti a směnečné sumy), kterou vystavila v Praze dne 30. 3. 2016 společnost INOXCORE s. r. o., identifikační číslo osoby 24 85 37 98 (dále též jen „výstavce“) na řad navrhovatele, obsahující doložku bez protestu, kterou za výstavce podepsal jeho jednatel (L. V.), jenž blankosměnku podepsal (i) jako směnečný rukojmí (dále jen „blankosměnka“); blankosměnka byla „administrativním pochybením“ zničena (skartována).

2) Usnesením ze dne 1. 6. 2018, č. j. 34 U 5/2017-62, soud prvního stupně – odkazuje na § 304, § 305 odst. 1 a § 307 odst. 1 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (dále též jen „z. ř. s.“), vyzval toho, kdo má listinu (blankosměnku), aby se do 1 roku od vydání usnesení přihlásil u podepsaného soudu a podle možností listinu předložil nebo podal proti návrhu námítky. Současně určil, že nebude-li podán do jednoho měsíce od uplynutí uvedené lhůty další návrh na umoření listiny, soud řízení zastaví. Usnesení bylo doručeno (mimo jiné) navrhovateli, L. V., výstavci a Ing. Františku

Červenkoví, jako insolvenčnímu správci výstavce (insolvenční řízení na majetek výstavce bylo zahájeno 20. 7. 2016, Městský soud v Praze usnesením ze dne 14. 9. 2016, č. j. MSPH 77 INS 17016/2016-A-12, zjistil úpadek výstavce, prohlásil na jeho majetek konkurs a ustanovil jmenovaného insolvenčním správcem).

3) Proti tomuto usnesení podali výstavce a L. V. včasné námitky, ve kterých namítali, že „pohledávka“ byla přihlášena do insolvenčního řízení vedeného na majetek výstavce (dne 19. 9. 2016), protože není zřejmé, z jakého důvodu nebyla vyplněna „směnka z roku 2015 a proč byla vystavena blankosměnka“; vyjádřili pochybnost o tom, zda blankosměnka vůbec existovala.

4) Dne 16. 11. 2015 uzavřeli navrhovatel a výstavce smlouvu o kontokorentním úvěru s úvěrovým rámcem 1 000 000 Kč; za výstavce jednal L. V. Úvěr byl zajištěn blankosměnkou vystavenou téhož dne výstavcem na řad navrhovatele (dále jen „původní blankosměnka“). Následně se navrhovatel a výstavce dohodli na „navýšení“ kontokorentu a uzavřeli (dne 30. 3. 2016) novou smlouvu o kontokorentním úvěru č. 3675005399 s úvěrovým rámcem 2 000 000 Kč (dále též jen „smlouva o úvěru 2016“); úvěr byl zajištěn blankosměnkou (vystavenou na řad navrhovatele výstavcem dne 30. 3. 2016). Smlouva o úvěru 2016 rušila (a nahrazovala) předchozí smlouvu o úvěru.

5) Pohledávka ze smlouvy o úvěru 2016 nebyla řádně a včas hrazena; proto ji navrhovatel dne 15. srpna 2016 „převěd“ na tzv. evidenční pohledávku č. 421019439 (ve výši 1 724 746 Kč), kterou výstavce rovněž neuhradil. V této souvislosti pracovnice navrhovatele omylem skartovala blankosměnku místo původní blankosměnky (viz protokol o komisionálním zničení ze dne 31. 10. 2016). Pohledávku ze smlouvy o úvěru 2016 (jistina 1 724 746 Kč a příslušenství 77 755,57 Kč) přihlásil navrhovatel do insolvenčního řízení výstavce; insolvenční správce i výstavce (jednající L. V.) ji v daném rozsahu uznali.

6) Navrhovatel podáním ze dne 3. 6. 2019 (doručeným soudem prvního stupně téhož dne) navrhl, aby soud prohlásil blankosměnku za umořenou.

7) Usnesením ze dne 5. 10. 2020, č. j. MSPH 77 INS 15636/2020-A-12, Městský soud v Praze (mimo jiné) zjistil úpadek L. V. a prohlásil na jeho majetek konkurs; usnesením ze dne 11. 10. 2021, č. j. MSPH 77 INS 15636/2020-B-26, zrušil konkurs na majetek L. V. z důvodu, že jeho majetek je pro uspokojení věřitelů zcela nepostačující.

8) Usnesením ze dne 28. 12. 2021, č. j. MSPH 77 INS 17016/2016-B-112, Městský soud v Praze zrušil konkurs na majetek výstavce po splnění rozvrhového usnesení (ze dne 3. 11. 2021, č. j. MSPH 77 INS 17016/2016-B-110).

3. Na tomto základě soud prvního stupně – cituje § 305 odst. 1 a 2 z. ř. s. – dospěl k závěru, že navrhovatel má právní zájem na prohlášení blankosměnky za umořenou, když blankosměnkou zajištěná pohledávka (ze smlouvy o úvěru 2016) nebyla zaplacená a navrhovatel se může „domoci pohledávky vůči dlužníku“ prostřednictvím zajištění „v podobě blankosměnky“.

4. Za stavu, kdy námitky (proti umoření blankosměnky) měl zčásti za vyvrácené a zčásti za bezpředmětné, soud prvního stupně rozhodl, že se listina prohlašuje za umořenou (§ 313 odst. 2 z. ř. s.).

5. Přitom je z usnesení soudu prvního stupně zjevné, že považoval za účastníky řízení navrhovatele a L. V., jimž usnesení (následně) doručil.

6. Městský soud v Praze k odvolání L. V. usnesením ze dne 22. 2. 2022, č. j. 29 Co 58/2022-343, potvrdil usnesení soudu prvního stupně ve výroku ve věci samé (první výrok), změnil jej ve výroku o nákladech řízení tak, že žádný z účastníků nemá právo na jejich náhradu (druhý výrok), a určil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení (třetí výrok).

7. Odvolací soud – vycházející z § 304 odst. 1, § 307 odst. 1 a § 313 z. ř. s. – v první řadě zdůraznil, že v dané věci se navrhovatel domáhá umocnění blankosměnky (neúplné směnky, jež má být dodatečně vyplněna tak, jak bylo ujednáno), tj. listiny, kterou je třeba předložit k uplatnění práva, a tudíž ji lze i umocnit (viz usnesení Městského soudu v Praze ze dne 31. 10. 2003, č. j. 24 Co 210/2003-27). Současně se plně ztotožnil se závěry soudu prvního stupně, podle nichž blankosměnka existovala a navrhovatel ji skartoval omylem.

8. Konečně k odvolacím výhradám, podle nichž námitky proti návrhu na umocnění blankosměnky vznesl (i) výstavce, který nebyl „jako vedlejší účastník“ předvoláván k jednáním (a následně se jednání neúčastnil ani insolvenční správce výstavce), doplnil, že v projednávané věci byl okruh účastníků stanoven správně (viz § 306 z. ř. s.), když L. V. je jednatelem výstavce a insolvenční řízení L. V. bylo (pravomocně) skončeno.

9. Rovněž odvolací soud považoval za účastníky řízení (jen) navrhovatele a L. V., jimž usnesení (následně) doručil.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

10. Proti usnesení odvolacího soudu podal L. V. dovolání, které má za přípustné podle § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), a to k řešení právní otázky, zda je možné umocnit tzv. omylem skartovanou listinu (blankosměnku), jak na tento omyl pohlížet a zda lze blankosměnku následně „předložit k uplatnění práva“.

11. Dovolatel nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, podle něhož blankosměnka existovala a byla omylem skartována, a proto byla správně prohlášena za umocněnou; postrádá rovněž „podrobnější odůvodnění“ samotné (ne)možnosti umocnit blankosměnku, pročez považuje rozhodnutí soudů obou stupňů za nepřezkoumatelná (či přezkoumatelná velmi obtížně).

12. V této souvislosti obecně připomíná, že blankosměnka je úmyslně neúplná směnka, která se stává „hotovou“ smenkou až po vyplnění zákonem vyžadovaných náležitostí. Právo vyplnit blankosměnku se vztahuje „pouze k jedné konkrétní listině“; není-li této listiny, není možné využití vyplňovacího práva a dochází tak k dodatečné nemožnosti jeho výkonu. Dojde-li ke ztrátě či zničení blankosměnky, ke které se váže vyplňovací právo, nelze jednoduše vytvořit blankosměnku novou a považovat věc bez dalšího za vyřízenou. Vzhledem k akcesoritě vyplňovacího práva k přesně určené listině by bylo nutné uzavřít (i) novou dohodu o vyplnění takové blankosměnky.

13. Dále dovolatel akcentuje, že blankosměnka není listinou, kterou je třeba předložit k uplatnění práva, když v ní není inkorporováno žádné právo, a to ani právo na její vyplnění. Za stavu, kdy je blankosměnka do okamžiku vyplnění všech náležitostí neúplnou smenkou, nemohl by do umocněné blankosměnky být dopsán ani scházející údaj (výše směnečné sumy).

14. Současně je nutné vzít v úvahu, že výstavce, ač podal „v řádné lhůtě“ námitky, nebyl účastníkem řízení; přitom v rámci insolvenčního řízení vedeného na majetek výstavce navrhovatel již dostal (měl dostat) zaplacenou část dluhu, což by mělo mít vliv i na vyplnění konkrétní výše směnečné sumy (a obsah směnečného ujednání).

15. Dále dovolatel upozorňuje na nestandardní postupy navrhovatelky, včetně skutečnosti, že „po celou dobu byla odpovědnost za tzv. omyl při pokynu ke skartaci dávána osobě, která ve věci ani nebyla vyslechnuta, jakož i toho, že soudy postavily své závěry na výpovědi svědka P. V., který není (a nikdy nebyl) zaměstnancem výstavce, a kterou nebylo možno ověřit, neboť „nebyl pořízen záznam z celé jeho výpovědi (chybí celý začátek výpovědi)“. V této souvislosti poukazuje i na skutečnost, že protokol o jednání je pouze přepisem toho, co diktovala soudkyně, která věc projednávala, aniž by se v něm nacházela jakákoli poznámka o tom, „že by došlo k opožděnému spuštění záznamu u jeho zařízení“ (viz též jeho výhrady k protokolaci).

16. Konečně namítá, že blankosměnku nepodepsal a byl postupem soudů nižších stupňů zkrácen na svých právech.

17. Proto požaduje, aby Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů nižších stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

18. Navrhovatel považuje rozhodnutí odvolacího soudu za správné a dovolání za nedůvodné.

III.

Přípustnost dovolání

19. Dovolání je přípustné podle § 237 o. s. ř., a to k řešení právní otázky dovoláním otevřené, týkající se (ne)možnosti umoření blankosměnky, dosud Nejvyšším soudem nezodpovězené.

20. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

IV.

Důvodnost dovolání

21. Podle čl. I. § 10 zákona č. 191/1950 Sb., zákona směnečného a šekového (dále jen „směnečný zákon“), nebyla-li směnka, která byla při vydání neúplná, vyplněna tak, jak bylo ujednáno, nemůže se namítat majiteli směnky, že tato ujednání nebyla dodržena, ledaže majitel nabyl směnky ve zlé víře anebo se při nabývání směnky provinil hrubou nedbalostí.

22. Podle § 304 odst. 1 z. ř. s. umožit lze ztracenou nebo zničenou listinu, kterou je třeba předložit k uplatnění práva.

23. Podle § 305 z. ř. s. řízení lze zahájit jen na návrh. Návrh na umoření listiny může podat každý, kdo má na jejím umoření právní zájem (odstavec 1). V návrhu na umoření listiny je třeba uvést skutečnosti, z nichž vyplývá, že z listiny nebo na jejím základě lze uplatnit nějaké právo. K návrhu je třeba předložit opis listiny nebo označit listinu, jejího výstavce, popřípadě i jiné osoby podle listiny zavázané, jakož i takové údaje, které listinu odlišují od jiných listin téhož druhu. Je-li v listině uvedena určitá částka, je třeba uvést i tento údaj (odstavec 2).

24. Podle § 306 z. ř. s. účastníky jsou navrhovatel, ten, kdo je podle listiny povinen plnit, ten, kdo má listinu v držbě, a ten, kdo podal námitky podle § 307 odst. 1.

25. Podle § 307 odst. 1 z. ř. s. soud vydá usnesení obsahující výzvu, aby se ten, kdo má listinu, přihlásil do 1 roku od vydání usnesení u soudu, který usnesení vydal, a podle možností předložil listinu nebo aby podal proti návrhu námitky. Toto usnesení se vyvěsí na úřední desce soudu.

26. Podle § 313 z. ř. s., zjistí-li soud, že listina, jejíž umoření bylo navrženo, nebyla vystavena nebo že není ztracena ani zničena, návrh zamítne (odstavec 1). Uplynula-li lhůta podle § 307 odst. 1 nebo 2 a nedojde-li k zamítnutí návrhu, prohlásí soud k dalšímu návrhu listinu za umořenou (odstavec 2). Není-li další návrh podle odstavce 2 podán do 1 měsíce od uplynutí lhůty uvedené v § 307 odst. 1 nebo 2, soud řízení zastaví. Na tento následek je nutno navrhovatele upozornit v usnesení podle § 307 odst. 1 nebo 2 (odstavec 3).

27. Podle § 315 z. ř. s. rozhodnutí o umoření listiny nahrazuje umořenou listinu, dokud ten, kdo je podle listiny zavázán, nevydá za ni oprávněnému náhradní listinu.

28. Nejvyšší soud v prvé řadě předesílá, že směnečný zákon připouští, aby byla vydána směnka, která je při vystavení neúplná a má být později doplněna, jak bylo ujednáno (blankosměnka). Pro ujednání o doplnění blankosměnky nepředepisuje žádné formální náležitosti a nestanoví ani, které náležitosti směnky mohou být později doplněny nebo které naopak doplněny být nemohou. Blankosměnka se stává skutečnou směnkou (za předpokladu, že listina po vyplnění bílých míst má kvalitu směnky) až vyplněním, a to se zpětnými účinky (*ex tunc*); *ex tunc* vznikne i závazek avalisty, který se na blankosměnku podepsal [srov. např. rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 9. 12. 2015, sp. zn. [31 Cdo 4087/2013](#), uveřejněný pod číslem 103/2016 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 103/2016“), jakož i rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2023, sen. zn. [29 ICdo 32/2021](#), uveřejněný pod číslem 11/2024 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek].

29. Ve vztahu k umoření listin (a zvláště směnek) je judikatura Nejvyššího soudu ustálena v následujících závěrech:

1) Právní zájem na umoření ztracené nebo zničené listiny má ten, kdo z důvodu vlastnictví nebo z jiného právního titulu má právo (nárok) mít listinu u sebe (ve své dispozici), jestliže se umoření ztracené nebo zničené listiny odrazí (může projevit) v jeho právní sféře.

2) Dovozuje-li navrhovatel svůj právní zájem na umoření listiny, která je cenným papírem, z toho, že je jejím vlastníkem, může být jeho návrhu na umoření listiny vyhověno, jen bude-li „jeho vlastnické právo jednoznačně (bez pochybností) prokázáno“.

Je-li tu „spor o vlastnictví“ listiny, která je cenným papírem, může být vyřešen pouze ve „sporném“ řízení podle části třetí občanského soudního řádu. V řízení o umoření listin nelze prostřednictvím dokazování řešit, komu svědčí vlastnické právo k listině (listinnému cennému papíru), jejíž umoření je navrhováno, a kdo proto má právo (nárok) mít listinu u sebe.

Srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2007, sp. zn. [21 Cdo 2748/2006](#), uveřejněné pod číslem 48/2008 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2012, sp. zn. [21 Cdo 3776/2010](#).

Tyto závěry – byť přijaté ve vztahu k právní úpravě účinné do 31. 12. 2013 při výkladu § 185j o. s. ř. – se obdobně prosadí i ve vztahu k řízení o umoření listin podle § 303 a násl. z. ř. s., ve znění účinném od 1. 1. 2014 (viz důvody usnesení Nejvyššího soudu

ze dne 2. 2. 2022, sp. zn. [27 Cdo 993/2021](#), a ze dne 23. 3. 2022, sp. zn. [27 Cdo 819/2021](#)).

3) Pravomocné usnesení o umoření směnky nahrazuje (dokud ten, kdo je podle ní zavázán, nevydá za ni oprávněnému náhradní listinu) umořenou směnku (§ 185s zákona č. 99/1963 Sb. ve znění účinném do 31. 12. 2013); jinak řečeno, takové usnesení samo nadále představuje listinu, jež ztělesňuje právo na zaplacení požadovaného směnečného peníze, bez jejíhož předložení není výkon práv ze směnky možný. Z hlediska naplnění předpokladů pro vydání směnečného platebního rozkazu je proto usnesení o umoření směnky rovnocennou náhradou originálu směnečné listiny.

30. K tomu srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2019, sp. zn. [29 Cdo 1697/2017](#), včetně další judikatury Nejvyššího soudu v jeho důvodech zmíněné; pro dobu od 1. 1. 2014 viz § 315 z. ř. s.

K (ne)možnosti umořit blankosměnku

č. 37

a) Část právní teorie zastává názor, podle něhož blankosměnku umořit nelze. Přitom argumentačně vychází z toho, že v blankosměnce není inkorporováno žádné právo (ani právo na její vyplnění); existuje jen právo do listiny doplnit určitý text a možnost ji tím přeměnit na listinu, která v sobě již právo skrývá, a kterou je nutno k uplatnění předložit. Blankosměnka tak umořitelná není a její zničení vede vždy k zániku vyplňovacího práva (srov. např. Zdeněk Kovařík, Vznik, podstata a zánik práva vyplnit blankosměnku, Právní rozhledy 1/2007, jakož i Dana Ondřejová, Umoření směnky: Všemocná justice či nedůsledný zákonodárce, Bulletin advokacie 7-8/2008, a Chalupa, R., Základy směnečného práva. Praha: Linde 2003, str. 61).

Později však část autorů připouští umoření blankosměnky jako obecné listiny, ač její doplnění považuje za obtížné (viz např. Kovařík, Z. Směnka a šek v České republice. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2011, str. 469, Kovařík, Z. Zákon směnečný a šekový. Komentář. 6., dopl. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, str. 293, a Radim Chalupa, Zákon směnečný a šekový, Komentář, 1. část Směnky, 2. vydání, Linde Praha, a. s. 2006, jakož i v Lavický, P. a kol. Zákon o zvláštních řízeních soudních. Řízení nesporné. Praktický komentář, Praha: Wolters Kluwer, a. s. 2015, str. 553).

b) K závěru opačnému (o možnosti umořit blankosměnku) se hlásí např. Kotásek, J. Zákon směnečný a šekový. Komentář. 2. vydání. Praha. Wolters Kluwer ČR, a. s., 2017, str. 109 a 330 a násl., a Zuzana Dvořáková, Umoření blankosměnky, Obchodněprávní revue 9/2018. Přitom kladou důraz dílem na existenci vyplňovacího práva (jako práva s blankosměnkou spojeného), které by nebylo uplatnitelné bez umoření ztracené nebo zničené listiny, dílem na ochranu práv věřitele (možnost umoření by neměla být odvislá od toho, zda již stihl blankosměnku vyplnit) a dlužníka (možnost zabránit zneužití ztracené listiny).

31. Kladnou odpověď dává i Branislav Jablonka, Zákon zmenkový a šekový, Komentár, Wolters Kluwer s. r. o., 2017, str. 61.

32. Současně Nejvyšší soud v dané souvislosti dodává, že možnost umořit blankosměnku připustil (byť bez bližšího odůvodnění) již Nejvyšší soud ČSR v rozhodnutí ze dne 5. srpna 1937, sp. zn. R III 423/378, uveřejněném ve Sbírce rozhodnutí nejvyšších stolic soudních Čs. republiky, kterou uspořádal Dr. F. Vážný, pod číslem 16268), přičemž zdůraznil, že se tak děje podle zákona č. 250/1934 Sb. z. a n., o umořování listin, (a nikoli podle § 73 a násl. zákona č. 1/1928 Sb. zákona směnečného). K přípustnosti umoření blankosměnky (rovněž bez další argumentace) v historické literatuře srov. např. Gustav Švamberg, Československé právo

směnečné a šekové, Praha 1947, str. 213, Josef Smitek - Jaroslav Štěpina, Nové směnečné právo, Praha 1941, str. 586, nebo František Rouček, Nové Československé právo směnečné, Brno 1931, str. 86.

33. V díle Zmenkové právo podľa zákona č. 255/1941 S. z., Bratislava 1944, str. 456, podrobněji argumentovali ve prospěch závěru o přípustnosti umoření blankosměnky Karol Kizkink a Ján Spišiak. Uvedli, že (označený) zákon sice hovoří jen o ztracené nebo zničené „směnce“, *ratio legis* (chránit na jedné straně majitele „blankety“ proti třetímu nabyvateli, který by mohl po vyplnění z této uplatnit právo, a na straně druhé dlužníka, který by na základě takto vyplněné blankosměnky platil) však hovoří pro připuštění jejího umoření, když i blankosměnka je listinou, na jejímž umoření mají „strany“ důležitý zájem.

34. S vědomím shora uvedeného Nejvyšší soud v poměrech projednávané věci zdůrazňuje, že navrhovatel se v řízení domáhá umoření listiny (blankosměnky s nevyplněnými údaji data splatnosti a směnečné sumy), kterou (posuzováno podle obsahu navrhovatelem předložené fotokopie listiny) vystavil v jeho prospěch výstavce a jako směnečný rukojmí podepsal L. V. Současně šlo o listinu, kterou měl navrhovatel po právu ve svém držení a kterou (popsaným způsobem) omylem zničil jeho zaměstnanec.

35. Na tomto skutkovém základě činí následující závěry.

V. Závěr

36. Nejvyšší soud při řešení výše uvedené právní otázky vychází především z účelu právní úpravy umoření (§ 304 a násl. z. ř. s.), jímž je (zejména) poskytnout ochranu hmotněprávnímu nároku spojenému se ztracenou nebo zničenou listinou, kterou je třeba předložit k uplatnění práva, a to tím, že výrokem soudního rozhodnutí takovou listinu nahradí (viz Drápal, I., Bureš, J. a kol. Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, str. 1384, Jirsa, J. a kol. Občanské soudní řízení. Soudcovský komentář. Kniha III. Zvláštní řízení soudní. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019 str. 701). K tomu, že právní úprava umoření listin v § 303 a násl. z. ř. s. byla bez věcných změn převzata z občanského soudního řádu, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (§ 185i až § 185s o. s. ř.), viz důvodová zpráva k zákonu č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.

37. Vzhledem k tomu, že blankosměnka zjevně není listinou, kterou (obecně) nelze umořit (§ 304 odst. 2 z. ř. s.), popřípadě listinou nepodléhající umoření (§ 304 odst. 3 z. ř. s.), zbývá posoudit, zda jde o listinu, kterou je třeba předložit k uplatnění práva (§ 304 odst. 1 z. ř. s.).

38. Jakkoli nelze pochybovat o tom, že předložení blankosměnky [tj. vědomě vystavené neúplné listiny („zárodku“ směnky), která má být následně (v souladu s ujednáním o jejím vyplnění) doplněna a „přeměněna“ na směnku] k placení nemůže mít žádné právní účinky, nelze současně přehlédnout, že blankosměnka je vystavena právě proto, aby se v budoucnu (při splnění sjednaných předpokladů) stala skutečnou (platnou) směnkou. Za stavu, kdy se tak stane se zpětnými účinky (tj. k datu jejího vystavení), dospívá Nejvyšší soud k závěru, že i naplnění požadavku, aby šlo o listinu, kterou je třeba předložit k uplatnění práva, je nutné poměřovat právě ve vazbě na (předpokládané) doplnění blankosměnky (a vznik směnky s účinky *ex tunc*). Proto považuje (v souladu se shora uvedenými argumenty části právní teorie) za splněný i požadavek plynoucí z § 304 odst. 1 z. ř. s., totiž že jde o listinu, kterou je třeba předložit k uplatnění práva.

K vyplňovacímu právu k blankosměnce a k jeho realizaci

39. Judikatura Nejvyššího soudu je ustálena v závěru, podle něhož vyplňovací právo (jehož podstata tkví v oprávnění doplnit do blankosměnky chybějící náležitosti a dovršit tak přeměnu pouhého zárodku směnky na směnku úplnou) vzniká dohodou (smlouvou), uzavřenou mezi osobou podepsanou na blankosměnce a osobou, které byla blankosměnka vydána (tj. majitelem směnky). Tímto ujednáním je vymezen obsah vyplňovacího práva (tj. určeno, kdy a jakým způsobem může jeho nositel chybějící údaje do blankosměnky doplnit). Dohoda nemusí mít písemnou formu (postačí, je-li uzavřena ústně, případně jen konkludentně) a její obsah může být zachycen i jen v jednostranném prohlášení, které pak slouží jako doklad o udělení vyplňovacího práva a jeho rozsahu. Podepíše-li výstavce (vlastní) blankosměnku, popřípadě podepíše-li takovou blankosměnku (vedle výstavce) směnečný rukojmí (a blankosměnka je předána remitentovi), zásadně mají oba směneční dlužníci uzavřenu s remitentem smlouvu o podmínkách a způsobu vyplnění blankosměnky. V případě, že blankosměnka byla vystavena jako prostředek zajištění jiné (kauzální) pohledávky, musí být již k datu jejího vystavení výstavci (i rukojmímu) zcela jasné (a to právě ve vazbě na charakter a výši zajištěné pohledávky) podmínky pro vyplnění údajů výše směnečné sumy a data splatnosti. K tomu srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 4. 2009, sp. zn. [29 Cdo 2605/2007](#), uveřejněný pod číslem 19/2010 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, a [R 103/2016](#), k jejichž závěrům se Nejvyšší soud přihlásil např. v rozsudcích ze dne 29. 7. 2020, sp. zn. [29 Cdo 1143/2019](#), a ze dne 29. 2. 2024, sp. zn. [29 Cdo 1292/2023](#).

40. Jakkoli platí, že rozhodnutí o umoření listiny (blankosměnky) nahrazuje umořenou listinu (blankosměnku), dokud ten, kdo je podle listiny zavázán, nevydá za ni oprávněnému náhradní listinu (§ 315 z. ř. s.), Nejvyšší soud shledává potřebným vyjádřit se též k situaci, kdy náhradní listina nebude vydána (bez ohledu na to, zda nebude vydána pro neochotu povinné osoby nebo z jiného důvodu).

41. Otázka (ne)možnosti doplnění scházejících údajů v původně vystavené (a v poměrech dané věci následně omylem zničené) blankosměnce na usnesení, jímž byla blankosměnka umořena, totiž přímo souvisí se závěrem o možnosti umoření blankosměnky.

42. Nejvyšší soud považuje za nežádoucí, aby se význam usnesení o umoření blankosměnky omezil jen na (případnou) ochranu práv osob z (umořené) blankosměnky zavázaných, aniž by současně připustil možnost (následně) „přeměny“ tohoto usnesení (jako listiny nahrazující zničenou blankosměnku) na listinu, ze které by oprávněný mohl uplatnit práva vůči osobám podle umořené listiny zavázaným, tj. aniž by poskytl ochranu (též) osobě dle (umořené) blankosměnky oprávněné. Jinak řečeno, plyne-li z povahy blankosměnky a vyplňovacího práva k ní (viz argumentace shora), že předpokladem existence blankosměnky je vyplňovací právo (a současně platí, že vyplňovací právo nemůže existovat bez blankosměnky), prosadí se okamžikem umoření blankosměnky (právní mocí usnesení o umoření blankosměnky) i vyplňovací právo k blankosměnce. Shodně v literatuře opět Zuzana Dvořáková, Umoření blankosměnky.

43. Z týchž důvodů Nejvyšší soud nepovažuje za správný názor části právní teorie (viz výše zmíněné dílo autorů Karola Kizlinka a Jána Spišiaka str. 457), podle něhož umořovací usnesení samo neposkytuje majiteli vyplňovací právo; takové právo autoři majiteli přiznávají až v souvislosti s vydáním náhradní listiny.

44. Jde-li o samotnou realizaci vyplňovacího práva, Nejvyšší soud (vědom si možných technických obtíží s ní spojených) považuje za vhodné (a zpravidla potřebné), aby umořená

blankosměnka (listina zobrazující podobu nahrazované blankosměnky) byla součástí výroku usnesení o umoření, které ji nahrazuje. Za stavu, kdy originál usnesení o umoření blankosměnky zůstává součástí spisu, zjevně nepřipadá v úvahu, aby osoba oprávněná z vyplňovacího práva k (umořené) blankosměnce toto právo realizovala (scházející údaje doplnila) přímo do tohoto originálu. Potud se nabízí, ač nejde o pozitivním právem výslovně upravený postup, např. možnost, aby soud prvního stupně k žádosti oprávněné osoby (zde navrhovatele) vyznačil na usnesení o umoření blankosměnky, které jí předtím doručil (viz obdobně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2022, sp. zn. [20 Cdo 588/2022](#), uveřejněné pod číslem 2/2023 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek), nejen doložku právní moci, ale též údaj o tom, že právě toto (vyhotovení) usnesení bude nahrazovat umořenou blankosměnku.

č. 37

45. Konečně Nejvyšší soud v dané souvislosti dodává, že i pro (doplněné) usnesení o umoření blankosměnky platí, že představuje listinu, jež ztělesňuje právo na zaplacení směnečného peníze, bez jejíhož předložení není výkon takového práva možný. Z hlediska splnění předpokladů pro vydání směnečného platebního rozkazu je proto rovnocennou náhradou originálu směnečné listiny [viz obdobně např. důvody rozsudků Nejvyššího soudu ze dne 23. 5. 2012, sp. zn. [29 Cdo 478/2010](#), a ze dne 30. 4. 2019, sp. zn. [29 Cdo 1697/2017](#), uveřejněných v časopise Soudní judikatura č. 8, ročník 2013, pod číslem 112, a č. 9, ročník 2020, pod číslem 87 (ústavní stížnost proti posledně zmíněnému rozsudku Nejvyššího soudu odmítl Ústavní soud usnesením ze dne 8. 10. 2019, sp. zn. [II. ÚS 2517/19](#))].

K námitkám nepravosti podpisu a (částečného) zániku blankosměnkou zajištěné pohledávky

46. Nejvyšší soud připomíná, že právní úprava obsažená v § 303 a násl. z. ř. s. neurčuje jako předpoklad umoření listiny (i) pravost podpisu osoby, která listinu vystavila (v poměrech směnky či blankosměnky pravost podpisu výstavce). Smyslem a účelem řízení (a rozhodnutí) o umoření směnky (blankosměnky) je totiž nahradit zničenou nebo ztracenou listinu, nikoli vyřešit otázku, zda tuto listinu vskutku podepsala (a je z ní zavázána) osoba na listině označená. Současně platí, že dlužníku náleží proti usnesení o umoření směnky všechny námitky, které by měl proti (umořovacím usnesením nahrazené) směnce; k jinému závěru nelze dospět ani tehdy, byla-li umořena blankosměnka; i v takovém případě má dlužník (po doplnění scházejících údajů oprávněným) k dispozici tytéž námitky, které by měl proti (doplněné) blankosměnce.

47. Jinak řečeno, závěr ustálené judikatury Nejvyššího soudu (srov. např. rozsudky ze dne 21. 12. 2009, sp. zn. [29 Cdo 3478/2007](#), ze dne 31. 5. 2011, sp. zn. [29 Cdo 1294/2010](#), ze dne 17. 8. 2011, sp. zn. [29 Cdo 4674/2010](#), nebo ze dne 28. 4. 2021, sp. zn. [29 Cdo 1310/2019](#)), podle něhož důkazní břemeno ohledně pravosti podpisu žalovaného (dlužníka) na směnce tíží žalobce (oprávněného ze směnky), se prosadí zásadně (až) v řízení o zaplacení směnky, a to bez ohledu na skutečnost, zda je právo na peněžitě plnění uplatněno ze směnky, která byla (původně) vystavena jako blankosměnka, ze směnky nebo na základě listiny o umoření směnky (či blankosměnky).

48. Pro posouzení, zda byly splněny (zákonné) požadavky na umoření blankosměnky, je nevýznamná i výhrada dovolatele, že výstavce již obdržel (část) plnění v rámci insolvenčního řízení na majetek dlužníka. Je tomu tak již proto, že jde o kauzální námitku, která by mohla mít (obecně vzato) vliv (jen) na rozsah vyplňovacího práva ohledně výše směnečné sumy (podle rozvrhového usnesení ze dne 3. 11. 2021 bylo navrhovateli na zjištěnou pohledávku ze smlouvy o úvěru 2016 vyplaceno 229 812,70 Kč).

K účastenství v řízení o umoření blankosměnky

49. Z § 306 z. ř. s. plyne, že účastníky řízení jsou navrhovatel, ten, kdo je podle listiny povinen plnit, ten, kdo má listinu v držbě, a ten, kdo podal námitky podle § 307 odst. 1 z. ř. s.

50. V poměrech dané věci tak byli účastníky řízení Česká spořitelna, a. s. (jako navrhovatel a remitent, který listinu po právu držel), výstavce (INOXCORE s. r. o.) a směnečný rukojmí (L. V.) [jako osoby, které jsou podle listiny povinny plnit a podaly námitky]; skutečnost, že v době zahájení řízení (18. 7. 2017) již běželo insolvenční řízení na majetek výstavce (usnesením ze dne 14. 9. 2016 Městský soud v Praze zjistil úpadek výstavce a prohlásil na jeho majetek konkurs), na okruhu účastníků řízení [vyjma toho, že by účastníkem řízení mohl být insolvenční správce výstavce] nic nemění. Česká spořitelna, a. s. nepřihlásila do insolvenčního řízení (podmíněnou) pohledávku z blankosměnky (k možnosti takovou pohledávku přihlásit viz [R 11/2024](#)).

51. V rozporu s výše uvedeným soudy nižších stupňů (fakticky) nepovažovaly výstavce (resp. jeho insolvenčního správce) za účastníka řízení, když mu nedoručovaly předvolání k jednání ani rozhodnutí vydaná v průběhu řízení.

52. Toto pochybení však v konečném důsledku nemá vliv na (ne)správnost rozhodnutí odvolacího soudu. V průběhu dovolacího řízení (18. 5. 2024) byl totiž výstavce vymazán z obchodního rejstříku poté, kdy byl konkurs na jeho majetek zrušen po splnění rozvrhového usnesení (usnesením ze dne 11. 10. 2021); ztratil tak způsobilost být účastníkem řízení (§ 19 odst. 1 o. s. ř. a § 15 odst. 1, § 118 a § 185 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku) a není zde nikdo, kdo by po jeho zániku vstoupil do jeho práv a povinností, popřípadě kdo by „převzal“ práva a povinnosti, o něž v řízení jde. Současně nemá Nejvyšší soud pochybnosti ani o tom, že tato vada se týká (jen) výstavce, kterému byla nesprávným postupem soudů nižších stupňů odňata možnost jednat před soudem (§ 229 odst. 3 o. s. ř.), tj. nikoli dovolatele (skutečnost, že dovolatel byl jednatelem výstavce, na shora uvedeném nic nemění).

53. Argumentací vztahující se k „(ne)existenci blankosměnky a jejímu skartování“ dovolatel neotevřel žádnou právní otázku způsobilou k dovolacímu přezkumu, nýbrž toliko nepřipustně zpochybňuje soudy nižších stupňů zjištěný skutkový stav, kterým je Nejvyšší soud vázán. V intencích § 241a odst. 1 a 3 o. s. ř. je totiž jediným způsobilým dovolacím důvodem, pro který lze připustit dovolání podle ustanovení § 237 o. s. ř., dovolací důvod, jímž lze namítat, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (lhostejno, zda v rovině práva procesního nebo v rovině práva hmotného). Při úvaze, zda právní posouzení věci odvolacím soudem je ve smyslu § 241a odst. 1 o. s. ř. správné, přitom dovolací soud vychází ze skutkových závěrů odvolacího soudu a nikoli z těch skutkových závěrů, které v dovolání na podporu svých právních argumentů (případně) nejprve zformuluje sám dovolatel.

54. Srov. shodně např. důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2004, sp. zn. [29 Odo 268/2003](#), uveřejněného pod číslem 19/2006 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, a rozsudku velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 9. 10. 2013, sp. zn. [31 Cdo 3881/2009](#), uveřejněného pod číslem 10/2014 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.

55. Jakkoli Nejvyšší soud vyhodnotil právní posouzení věci soudy nižších stupňů, podle něhož byly splněny zákonem určené předpoklady pro umoření blankosměnky (§ 304, § 305, § 307 odst. 1, § 313 odst. 2 z. ř. s.), jako správné, přičemž neshledal ani vady, k jejichž existenci

u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.)), v zájmu předejití (technickým) obtížím, které by mohly (v krajním případě) znemožnit realizaci vyplňovacího práva, změnil rozhodnutí soudů nižších stupňů ve výrocích ve věci samé (jen) tak, že prohlásil za umořenou blankosměnku, jejíž obsah (blíže) konkretizoval, a to v podobě dle přílohy č. 1, jež je součástí výroku usnesení Nejvyššího soudu [§ 243d odst. 1 písm. b) o. s. ř.].

Příloha č. 1 výroku usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. srpna 2024, č. j.
29 Cdo 2073/2022–379.

V(e) Praha 5 _____ dne 30. března 2016 _____

Za tuto směnku zaplatím _____ dne _____
(měsíc slovy)

na řad _____

částku: _____

slovy: _____

„BEZ PROTESTU“

Místo placení: Praha

Název firmy
Sídlo
IČO

Příjmení, jméno, titul
Funkce

Per Aval:

Trvalý pobyt
Rodné číslo

podpis

podpis

č. 37

Smlouva o úvěru poskytnutá bankou č. 3676005399

Signature Not
verified
Česka
spořitelna,
a.s.

C341 0000 0711 0360 1/1